TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

118'inci Birleşim
16 Haziran 2010 Çarşamba

(Bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	**258**
II. - GELEN KÂĞITLAR	**261**
III.- YOKLAMALAR	**315,317,323,341,355,368**
IV. - GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	**274,280**
A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI	*274:278,280:283*
1.- Mersin Milletvekili Kürşad Tüzmen'in, Kırgızistan ve Özbekistan halkları arasında çıkan sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun cevabı	274:275,280:283
2.- İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'in, Terörle Mücadele Kanunu mağduru çocuklar ve ailelerinin durumuna ve 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması	275:277
3.- İstanbul Milletvekili Atila Kaya'nın, Kırgızistan'da yaşanan olaylara ilişkin gündem dışı konuşması ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun cevabı	277:278,280:283

Sayfa

V.- AÇIKLAMALAR **279,283,380**

1.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Kırgızistan'daki olaylara ilişkin açıklaması 279

2.- İzmir Milletvekili İbrahim Hasgür'ün, Kırgızistan'daki olaylara ilişkin açıklaması 279

3.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Dışişleri Bakanının diplomatik zafer hırsına ilişkin açıklaması 283:284

4.- Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, mahkeme kararlarının yerine getirilmesini engelleyen Anayasa'ya aykırı bir önergenin, işleme alınmaması gerektiğine ilişkin açıklaması 380:381

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI **284**

A) MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ *284:290*

1.- Kırklareli Milletvekili Turgut Dibek ve 29 milletvekilinin, kadın istihdamındaki engellerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/765) 284:285

2.- Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Binici ve 19 milletvekilinin, pamuk üretimi ve işlenmesinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/766) 286

3.- Hakkâri Milletvekili Hamit Geylani ve 19 milletvekilinin, Hakkâri'deki arama noktalarında yapılan uygulamalar konusunda Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/767) 287:288

4.- İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel ve 19 milletvekilinin, çay üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/768) 288:290

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER **291,317,323,339,341,355, 368,374,382,426**

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ *291:315,317:322,323:335, 339:340,341:354,355:368, 368:373,374:380,382:425, 426:435*

1.- Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324) (S. Sayısı: 96) 291

2.- Türk Borçlar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/499) (S. Sayısı: 321) 291

3.- Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanuna Ek Milletlerarası Para Fonu Ana Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Belgelerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/761) (S. Sayısı: 458) 291

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) 291:315,317:322,323:335, 339:340,341:354,355:368, 368:373,374:380,382:414, 426:435

Sayfa

5.- Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/773) (S. Sayısı: 475) 414:425

6.- Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile İstanbul Milletvekili Bayram Meral ve 20 Milletvekilinin, 5539 Sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/788, 2/226) (S. Sayısı: 499) 425

VIII.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER **336**

1.- Belli bir süre için verilen aradan sonra Genel Kurulu verilen sürenin bitiminde açmayarak Meclise, milletvekillerine saygısızlık yaptığı konusunda Oturum Başkanının tutumu hakkında 336:338

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR **373**

1.- Isparta Milletvekili S. Nevzat Korkmaz'ın, Isparta Milletvekili Haydar Kemal Kurt'un, şahsına sataşması nedeniyle konuşması 373:374

X.- OYLAMALAR **426**

1.- 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin oylaması 426:435

I. GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.07'de açılarak on üç oturum yaptı.

Birinci Oturum

10 Haziran 2010 tarihli 115'inci Birleşimde yapılan kapalı oturuma ait tutanak özetinin okunabilmesi için, Başkanlıkça, İç Tüzük'ün 71'inci maddesi uyarınca kapalı oturuma geçilmesi gerektiği açıklandı ve kapalı oturuma geçildi.

İkinci Oturum

(Kapalıdır)

Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci, Dokuzuncu, Onuncu, On Birinci, On İkinci, On Üçüncü Oturumlar

Şanlıurfa Milletvekili Ramazan Başak, tarımdaki son fiyat politikalarına,

Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk, Mersin ilinde yapılması planlanan Akkuyu Nükleer Santraline,

Edirne Milletvekili Cemaleddin Uslu, 649'uncu Kırkpınar yağlı güreşleri ve kutlama etkinliklerine,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Muş Milletvekili Sırrı Sakık, gündem dışı konuşmasında tarımla ilgili düşüncelerini ifade eden Şanlıurfa Milletvekili Ramazan Başak'ın, kendi seçim bölgesinden Karadeniz'e fındık toplamaya gidecek olanların oradaki yetkili birimlerce bölgeye sokulmayacaklarına dair beyanlarıyla ilgili toplumu bilgilendirmek gibi bir görevinin bulunduğuna,

Muğla Milletvekili Gürol Ergin, gündem dışı konuşma yapan Şanlıurfa Milletvekili Ramazan Başak'ın beyanlarının gerçekleri yansıtmadığına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İran İslam Cumhuriyeti İslami Danışma Meclisi Başkanı Ali Larıjani'nin davetine icabet edecek olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mehmet Ali Şahin'in, beraberindeki,

Kore Cumhuriyeti Ulusal Meclisinin Kore Cumhuriyeti'ni davetine icabet edecek olan TBMM Millî Savunma Komisyonu üyelerinden oluşan,

Parlamento heyetini oluşturmak üzere siyasi parti gruplarınca ismi bildirilen milletvekillerine ilişkin Başkanlık tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi ve 25 milletvekilinin, HES projelerinin çevreye etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla (10/761),

CHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi ve Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, İsrail'in, Gazze'ye insani yardım götüren gemiye yaptığı saldırı olayı konusunda (10/762),

Denizli Milletvekili Ali Rıza Ertemür ve 27 milletvekilinin, engellilerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla (10/763),

İstanbul Milletvekili Çetin Soysal ve 26 milletvekilinin, İstanbul'da kent içi ulaşımda yaşanan bazı kazaların araştırılarak yaya güvenliğini sağlamak için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla (10/764),

Birer Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergeleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu; önergelerin gündemdeki yerlerini alacağı ve ön görüşmelerinin, sırası geldiğinde yapılacağı açıklandı.

Kastamonu Milletvekili Mehmet Serdaroğlu'nun, Yaşlılık Aylığı Alırken Çalışmaya Devam Edenlerden Kesilen Sosyal Güvenlik Destek Primi Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Teklifi'nin (2/503) İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi, yapılan görüşmelerden sonra, kabul edilmedi.

Gündemin "Sözlü Sorular" kısmının:

1'inci	sırasında	bulunan	(6/1059),
119'uncu	"	"	(6/1420),
131'inci	"	"	(6/1441),
157'nci	"	"	(6/1489),
158'inci	"	"	(6/1490),
159'uncu	"	"	(6/1491),
162'nci	"	"	(6/1506),
193'üncü	"	"	(6/1554),
221'inci	"	"	(6/1596),
222'nci	"	"	(6/1599),
225'inci	"	"	(6/1603),
235'inci	"	"	(6/1617),
262'nci	"	"	(6/1657),
269'uncu	"	"	(6/1672),
303'üncü	"	"	(6/1724),
304'üncü	"	"	(6/1725),
305'inci	"	"	(6/1726),

Esas numaralı sözlü sorulara Sağlık Bakanı Recep Akdağ cevap verdi; soru sahiplerinden Antalya Milletvekili Tayfur Süner, Tokat Milletvekili Reşat Doğru, Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Akif Paksoy, Kütahya Milletvekili Alim Işık, Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan ve Gaziantep Milletvekili Yaşar Ağyüz de cevaplara karşı görüşlerini açıkladı.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında bulunan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında değerlendirilerek temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesi kabul edilen, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu'nun (1/324) (S. Sayısı: 96),

2'nci sırasında bulunan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında değerlendirilerek temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesi kabul edilen, Türk Borçlar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu'nun (1/499) (S. Sayısı: 321),

3'üncü sırasında bulunan, Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanuna Ek Milletlerarası Para Fonu Ana Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Belgelerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (1/761) (S. Sayısı: 458),

5'inci sırasında bulunan, İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin; 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporlarının (2/435) (S. Sayısı: 509),

6'ncı sırasında bulunan, Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (1/773) (S. Sayısı: 475),

Görüşmeleri komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

4'üncü sırasında bulunan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında değerlendirilerek temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesi kabul edilen ve görüşmelerine devam olunan, Kahramanmaraş Milletvekili Veysi Kaynak ve 3 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Emniyet Teşkilatı Kanunu ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı; Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı ve 3 Milletvekilinin; Kırşehir Milletvekili Abdullah Çalışkan ve 2 Milletvekilinin Benzer Mahiyetteki Kanun Teklifleri ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/702, 1/714, 1/865, 1/887, 2/646, 2/703) (S. Sayısı: 508) üzerindeki görüşmeler tamamlanarak elektronik cihazla yapılan açık oylamadan sonra kabul edildi ve kanunlaştı.

Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk, İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'in ifade ettiği gibi Cumhuriyet Halk Partisinin sendikalara karşı olmasına, hele hele DİSK'in kapatılmasını düzenleyecek bir yasayı kabul etmesine imkân olmadığına,

İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel, yaptığı konuşmada CHP'nin Parlamentoda olmasını kastettiğine, oy kullanma anlamında bir ifadesi olmadığına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

16 Haziran 2010 Çarşamba günü, alınan karar gereğince saat 13.00'te toplanmak üzere birleşime 03.15'te son verildi.

Sadık YAKUT
Başkan Vekili

Yaşar TÜZÜN	*Gülşen ORHAN*
Bilecik	Van
Kâtip Üye	Kâtip Üye
Bayram ÖZÇELİK	*Yusuf COŞKUN*
Burdur	Bingöl
Kâtip Üye	Kâtip Üye

II. GELEN KAĞITLAR

16 Haziran 2010 Çarşamba

Tasarılar

1.- Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Arasında Tarım Alanında Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/894) (Tarım, Orman ve Köyişleri ile Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 8.6.2010)

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/895) (Milli Savunma ile Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.6.2010)

3.- Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Cezai Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/896) (Adalet ile Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.6.2010)

Teklifler

1.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in; 3402 Sayılı Kadastro Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/713) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 4.6.2010)

2.- Adıyaman Milletvekili Şevket Köse'nin; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/714) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 4.6.2010)

Sözlü Soru Önergeleri

1.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, bir köyün bazı ihtiyaçlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/2097) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

2.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, bir köyün arıtma tesisi ihtiyacına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/2098) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

3.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan'ı çevre illere bağlayan ana yolların onarımı ve ışıklandırılmasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/2099) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

4.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Çıldır ilçesini Kurtkale beldesine bağlayan yolun tamamlanmasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/2100) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

5.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan ili Çıldır ilçesi Aşıkşenlik beldesindeki doktor ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/2101) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

6.- Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Akif Paksoy'un, Çağlayancerit Devlet Hastanesinin açılışına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/2102) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

7.- Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman'ın, Kestel Çataltepe köyünün gölet ihtiyacına ilişkin Çevre ve Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/2103) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

8.- İzmir Milletvekili Kamil Erdal Sipahi'nin, yurt dışında öğrenim gören öğrencilerin Türkiye'de staj yapmalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/2104) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

9.- İzmir Milletvekili Kamil Erdal Sipahi'nin, Bornova'daki Kent Yenileme Projesine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/2105) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

10.- Niğde Milletvekili Mümin İnan'ın, İsrail'in gemi saldırısıyla ilgili bir açıklamasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/2106) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

11.- Niğde Milletvekili Mümin İnan'ın, Gazze'ye yardım organizasyonuna ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/2107) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Giresun Milletvekili Murat Özkan'ın, Personel alımına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/14859) (Başkanlığa geliş tarihi: 13/05/2010)

2.- Burdur Milletvekili Ramazan Kerim Özkan'ın, sel ve don afetlerinden zarar gören çiftçilerin zararlarının karşılanmasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14860) (Başkanlığa geliş tarihi: 01/06/2010)

3.- İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'in, İsrail ile ilişkilere ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14861) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

4.- Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, bir kamu görevlisinin banka promosyonlarında yolsuzluk yaptığı iddiasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14862) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

5.- Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, İGDAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14863) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

6.- Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, maden kazalarını önlemek amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14864) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

7.- İzmir Milletvekili Bülent Baratalı'nın, bazı belediye ve belediye kuruluşlarının dinlendiği iddialarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14865) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

8.- İzmir Milletvekili Bülent Baratalı'nın, bazı mülki idare amirlerinin telefonlarının dinlendiği iddialarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14866) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

9.- İzmir Milletvekili Bülent Baratalı'nın, medya sektöründeki kişi ve kuruluşların telefonlarının dinlendiği iddialarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14867) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

10.- Ankara Milletvekili Yılmaz Ateş'in, İsrail tarafından bir Türk insani yardım gemisine yapılan saldırıya ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14868) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

11.- Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, spor toto yöneticileri hakkındaki iddialara ve İstanbul Cup Tenis Turnuvasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14869) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

12.- Erzincan Milletvekili Erol Tınastepe'nin, haklarında soruşturma açılması talep edilen bürokratlara ve ilgili yargı kararlarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14870) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

13.- Kırklareli Milletvekili Turgut Dibek'in, bir yardım kuruluşunun faaliyetlerine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14871) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

14.- İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu'nun, İsrail'in bir Türk insani yardım gemisine yaptığı saldırıya ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14872) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

15.- Balıkesir Milletvekili Ergün Aydoğan'ın, sınır güvenliğinin yeni kurulacak bir birime devredilmesine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14873) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

16.- Balıkesir Milletvekili Ergün Aydoğan'ın, tersanelerdeki iş kazalarına ve iş güvenliğine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14874) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

17.- Balıkesir Milletvekili Ergün Aydoğan'ın, Fethiye Belediye Başkanına parti değiştirmesi teklifi yapıldığı iddialarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14875) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

18.- Zonguldak Milletvekili Ali İhsan Köktürk'ün, bir madalyanın geri verilmesine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14876) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

19.- Balıkesir Milletvekili Ergün Aydoğan'ın, Avrupa Konseyinin hazırladığı bir rapora ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14877) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

20.- Van Milletvekili Özdal Üçer'in, İran'da tutuklu bulunan Türk vatandaşlarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14878) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

21.- Batman Milletvekili Bengi Yıldız'ın, bazı üniversitelerde öğrencilere verilen cezalara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14879) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

22.- Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman'ın, İsrail'le olan savunma sanayiindeki işbirliğinin kesilmesine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14880) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

23.- Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman'ın, Kestel Çataltepe köyündeki kamulaştırma bedellerine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14881) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

24.- Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın, Konya'ya yapılan yatırımlara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14882) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

25.- Zonguldak Milletvekili Ali İhsan Köktürk'ün, Gazze'ye yardım götüren gemiye binmek isteyen bazı milletvekillerine izin verilmemesine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14883) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

26.- Zonguldak Milletvekili Ali İhsan Köktürk'ün, TTK'ya sağlanan desteklerin kaldırılacağı iddiasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14884) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

27.- Adana Milletvekili Nevin Gaye Erbatur'un, engellilere yönelik kamu harcamalarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14885) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

28.- Batman Milletvekili Ayla Akat Ata'nın, 2002-2009 yılları arasındaki bazı istatistiki bilgilere ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14886) (Başkanlığa geliş tarihi: 01/06/2010)

29.- Batman Milletvekili Ayla Akat Ata'nın, bölgelere göre cezaevi doluluk oranına ve bazı cezaevlerinin kapasitelerine ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14887) (Başkanlığa geliş tarihi: 01/06/2010)

30.- Batman Milletvekili Ayla Akat Ata'nın, 2002-2009 yılları arasındaki bazı istatistiki bilgilere ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14888) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

31.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, Ceza İnfaz Kurumlarında idari hizmetler sınıfında görev yapan personelin sorunlarına ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14889) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

32.- Bitlis Milletvekili Mehmet Nezir Karabaş'ın, Batman 2 nci Asliye Hukuk Mahkemesinin bir tazminat kararına ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14890) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

33.- Bitlis Milletvekili Mehmet Nezir Karabaş'ın, AİHM'de Türkiye aleyhine açılmış davalara ve bu davalardan kaynaklanan tazminatlara ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14891) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

34.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, tarım Bağ-Kurlu vatandaşlar aleyhine yapılan bir hataya ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi (7/14892) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

35.- Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal'ın, Tuzla Tersanelerindeki iş kazalarına ve ölümlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi (7/14893) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

36.- Adıyaman Milletvekili Şevket Köse'nin, Adıyaman'daki sulama ve taşkın koruma tesislerine ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14894) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

37.- Antalya Milletvekili Hüsnü Çöllü'nün, Kaş-Kekova, Kale-Üçağız özel çevre koruma bölgelerinde imar izni olmayan yapıların yıkılacağı iddiasına ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14895) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

38.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, orman yangınlarının önlenmesi için yapılan çalışmalara ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14896) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

39.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, ormanlık ve zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine izin veren yasa tasarısına ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14897) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

40.- Adana Milletvekili Muharrem Varlı'nın, drenaj kanallarının temizlenmesine ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14898) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

41.- İstanbul Milletvekili Necla Arat'ın, bir yardım kuruluşuna ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından (Bülent Arınç) yazılı soru önergesi (7/14899) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

42.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, 4483 Sayılı Kanunun 3 üncü maddesi kapsamındaki soruşturma izinlerine ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından (Bülent Arınç) yazılı soru önergesi (7/14900) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

43.- Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, doğalgaz anlaşmalarına ve İran'a al ya da öde kapsamında para ödenip ödenmediğine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/14901) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

44.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, Rusya ile imzalanan nükleer santral yapılmasına dair anlaşmaya ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/14902) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

45.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, ormanlık ve zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine izin veren yasa tasarısına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/14903) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

46.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, maden işletmelerinin denetimine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/14904) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

47.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, TKİ'nin yönetim ve denetim kurulu üyelerinin gelirlerine ve milletvekili adayı olup olmadıklarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/14905) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

48.- Iğdır Milletvekili Pervin Buldan'ın, bir parka isim verilmesine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14906) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

49.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan ili Hanak ilçesinin bazı köylerinin sorunlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14907) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

50.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan'ın bazı köylerinde yağmur nedeniyle bozulan yolların yapımına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14908) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

51.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan ili Hanak ilçesinin bazı köylerinin sorunlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14909) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

52.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan ili Göle ilçesindeki köylerin yol sorununa ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14910) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

53.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan'ın bazı köylerinin sorunlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14911) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

54.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan'ın bazı köylerinin sorunlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14912) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

55.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan ili Göle ilçesinin bazı köylerinin sorunlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14913) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

56.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan ili Göle ilçesinin bazı köylerinin sorunlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14914) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

57.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Ardahan ili Hanak ilçesindeki bazı köylerin yol sorununa ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14915) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

58.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, bir beldenin bazı ihtiyaçlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14916) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

59.- Antalya Milletvekili Hüsnü Çöllü'nün, Kaş-Kekova ve Kale-Üçağız Özel Koruma Bölgesi imar planlarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/14917) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

60.- İstanbul Milletvekili Necla Arat'ın, Sivas'taki İnönü Konağının müzeye dönüştürülmesine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/14918) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

61.- Aydın Milletvekili Fatih Atay'ın, Apollon Tapınağının kale duvarlarının yıkılmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/14919) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

62.- Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman'ın, Sümela Manastırının bir günlüğüne ibadete açılmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/14920) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

63.- Kars Milletvekili Gürcan Dağdaş'ın, Ani Harabelerindeki tarihi yapıların korunmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/14921) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

64.- Antalya Milletvekili Osman Kaptan'ın, Antalya Atatürk Evi ve Müzesinde yapılan tadilat ve yenilemeye ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/14922) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

65.- İzmir Milletvekili Ahmet Ersin'in, İzmir Milli Kütüphanesinin Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu kapsamından çıkarılacağı iddialarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/14923) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

66.- İzmir Milletvekili Bülent Baratalı'nın, İzmir Milli Kütüphanesine derleme nüshaları verme yükümlülüğünün kaldırılmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/14924) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

67.- Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, kamu avukatlarının 2010 yılı vekalet ücretlerinin ödenmesine ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/14925) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

68.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, Kütahya Belediyesine tahsis edilen bazı taşınmazların kullanımına ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/14926) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

69.- Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman'ın, 4857 sayılı Kanuna tabi sendika üyesi olamayan büro işçilerine ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/14927) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

70.- Adana Milletvekili Muharrem Varlı'nın, tarımdaki ecrimisil fiyatlarına ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/14928) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

71.- Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Akif Paksoy'un, sanayicilerin bilgi verilmeden zamlı elektrik tarifesinden faturalandırılmalarına ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/14929) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

72.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, Vergi Usul Kanunu ve Gümrük Kanunu kapsamında kamu alacakları nedeniyle yurt dışına çıkış tahdidi konulanlara ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/14930) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

73.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, Milli Eğitim bakanlığına tahsisli Hazine Mülkiyetindeki taşınmazlara ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/14931) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

74.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, taşımalı ilköğretim yönetmeliği konusunda bir mahkemenin verdiği karara ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14932) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

75.- Antalya Milletvekili Tunca Toskay'ın, ilköğretim okullarındaki seviye belirleme sınavının kaldırılacağı haberlerine ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14933) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

76.- Antalya Milletvekili Tunca Toskay'ın, üniversiteye giriş sınavlarındaki başarı düzeyine ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14934) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

77.- Antalya Milletvekili Tunca Toskay'ın, öğretmen atamalarına ve sözleşmeli öğretmenlerin durumuna ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14935) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

78.- Antalya Milletvekili Tunca Toskay'ın, şube müdürlüklerine yapılan geçici görevlendirmelere ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14936) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

79.- Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Akif Paksoy'un, bir köyün okul ihtiyacına ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14937) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

80.- Van Milletvekili Özdal Üçer'in, 04/06/2010 tarihli öğretmen atamasına ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14938) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

81.- İzmir Milletvekili Selçuk Ayhan'ın, genel liselerin Anadolu Liselerine dönüştürülmesi projesine ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14939) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

82.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, bir beldeye lise ve öğretmenevi yapılmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/14940) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

83.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, Adana'daki kanser vakalarına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/14941) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

84.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, Osmaniye'deki kanser vakalarına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/14942) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

85.- Adıyaman Milletvekili Şevket Köse'nin, Adıyaman'da tarım sigortası uygulamasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14943) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

86.- Gaziantep Milletvekili Yaşar Ağyüz'ün, hububat alım fiyatlarının açıklanmasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14944) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

87.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, ormanlık ve zeytinlik alanlarda madencilik faaliyeti yapılabilmesine izin veren yasa tasarısına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14945) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

88.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, Kütahya'nın sel felaketi nedeniyle tarımsal kredi borçları ertelenen iller kapsamına alınmamasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14946) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

89.- Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, Doğu Anadolu Organik Hayvancılık Projesine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14947) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

90.- Denizli Milletvekili Ali Rıza Ertemür'ün, buğday üretiminde yaşanan sorunlara ve üreticilerin desteklenmesine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14948) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

91.- Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'ün, Erzurum ili Karaçoban Kopal Beldesinde yağmurdan dolayı bozulan yolların yapımına ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/14949) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

92.- Amasya Milletvekili Hüseyin Ünsal'ın, PTT Genel Müdürlüğünün bir uygulamasına ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/14950) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

93.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Duran Bulut'un, karaya oturmuş bir gemiye ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/14951) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

94.- Mersin Milletvekili Akif Akkuş'un, Mersin Liman Hizmetleri tarifesindeki artışa ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/14952) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

95.- Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, Hızlı Tren Projesi kapsamının genişletilmesine ve Lojistik Merkezi kurulmasına ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/14953) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

96.- Mersin Milletvekili Vahap Seçer'in, Mersin Liman Hizmetleri tarifesindeki artışa ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/14954) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

97.- İstanbul Milletvekili Süleyman Yağız'ın, Diyanet İşleri Başkanlığının hac ve umre hizmetlerinden elde ettiği gelire ilişkin Devlet Bakanından (Faruk Çelik) yazılı soru önergesi (7/14955) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

98.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, bir banka yönetim ve denetim kurulu üyelerinin gelirlerine ve milletvekili adayı olup olmadıklarına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından (Ali Babacan) yazılı soru önergesi (7/14956) (Başkanlığa geliş tarihi: 02/06/2010)

99.- Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, Osmaniye Organize Sanayi Bölgesinin yönetim ve denetim kurulu üyelerine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/14957) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

100.-İzmir Milletvekili Kamil Erdal Sipahi'nin, İsrail'in saldırdığı gemilerin güvenliğine ilişkin Milli Savunma Bakanından yazılı soru önergesi (7/14958) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

101.-Trabzon Milletvekili Süleyman Latif Yunusoğlu'nun, çay ithalatında gümrük vergisine esas asgari bedel uygulamasına ilişkin Devlet Bakanından (Hayati Yazıcı) yazılı soru önergesi (7/14959) (Başkanlığa geliş tarihi: 03/06/2010)

102.-Karaman Milletvekili Mevlüt Akgün'ün, Avrupa Kültür Başkenti Ajansının faaliyetlerine ilişkin Devlet Bakanından (Hayati Yazıcı) yazılı soru önergesi (7/14960) (Başkanlığa geliş tarihi: 04/06/2010)

103.-Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, Ankara Büyükşehir Belediyesinin bir katlı kavşak projesine ve bazı yargı kararlarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14961) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

104.-Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, Ankara Büyükşehir Belediyesinin bazı ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14962) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

105.-İzmir Milletvekili Oğuz Oyan'ın, bir üniversite döner sermaye işletmesinin bazı öğretim üyelerine haksız ödeme yaptığı iddiasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14963) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

106.-Antalya Milletvekili Tayfur Süner'in, Sakarya-Akyazı'da fay hattı ile ilgili imar değişikliğine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14964) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

107.-Hatay Milletvekili Süleyman Turan Çirkin'in, Hüseyin Çelik'in İskenderun'da meydana gelen terör olayı ile ilgili açıklamasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14965) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

108.-Hatay Milletvekili Süleyman Turan Çirkin'in, İsrail'in OECD üyeliğine kabul edilmesine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14966) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

109.-Hatay Milletvekili Süleyman Turan Çirkin'in, bir milletvekilinin terörle ilgili açıklamalarına ve açılım politikasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14967) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

110.-Edirne Milletvekili Cemaleddin Uslu'nun, Bulgaristan göçmenlerinin konut sorununa ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14968) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

111.-Bursa Milletvekili H. Hamit Homriş'in, Türkiye ile İsrail arasındaki askeri işbirliğine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14969) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

112.-Antalya Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, kreş ve anaokullarının denetimine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14970) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

113.-Antalya Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, özürlülerin istihdamına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14971) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

114.-Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, İsrail'in yardım gemilerine yaptığı saldırıya ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14972) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

115.-Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, Gazze'ye insani yardım taşıyan gemilere ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14973) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

116.-Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, bir vakıfla ilgili bazı iddialara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14974) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

117.-İstanbul Milletvekili Sacid Yıldız'ın, işsizlik sorununa ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14975) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

118.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, bir şirketin halka arzına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14976) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

119.-Gaziantep Milletvekili Yaşar Ağyüz'ün, açılımlar hakkındaki bilgilendirme davetlerine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14977) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

120.-Uşak Milletvekili Osman Coşkunoğlu'nun, internet güvenliğine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14978) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

121.-Niğde Milletvekili Mümin İnan'ın, ABD Başkanı ile yaptığı telefon görüşmesine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14979) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

122.-Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Akif Paksoy'un, Türkoğlu ilçesindeki tahliye kanallarının kapasitelerinin artırılmasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14980) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

123.-Zonguldak Milletvekili Ali İhsan Köktürk'ün, emeklilerin sorunlarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14981) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

124.-İzmir Milletvekili Ahmet Ersin'in, İsrail'e insani yardım taşıyan gemiyle ilgili bir iddiaya ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14982) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

125.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, Konya'ya yapılan yatırımlara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/14983) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

126.-İzmir Milletvekili Oktay Vural'ın, 2007-2010 yılları arasındaki bazı istatistiki bilgilere ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14984) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

127.-Giresun Milletvekili Murat Özkan'ın, boşanma sayısı ile devam eden boşanma davalarına ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14985) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

128.-Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk'ün, avukatlara yönelik soruşturma ve kovuşturmalara ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14986) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

129.-Antalya Milletvekili Hüsnü Çöllü'nün, hâkim ve savcıların telefonlarının dinlendiği iddialarına ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14987) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

130.-Erzincan Milletvekili Erol Tınastepe'nin, bazı iddialara ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/14988) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

131.-Samsun Milletvekili Osman Çakır'ın, sahte evrak kullanılarak ilaç alındığı iddialarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi (7/14989) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

132.-Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un, bir hastanede yapılan katarakt ameliyatlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi (7/14990) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

133.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, bazı sulama projelerine ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14991) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

134.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, bazı baraj projelerine ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14992) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

135.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, bazı baraj projelerine ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14993) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

136.-Muğla Milletvekili Ali Arslan'ın, atık yağların değerlendirilmesiyle çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14994) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

137.-Edirne Milletvekili Cemaleddin Uslu'nun, Hamzadere Barajına ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14995) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

138.-Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Akif Paksoy'un, Adatepe ve Kavaktepe Barajı projelerine ilişkin Çevre ve Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/14996) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

139.-Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, Gazze'ye yardım taşıyan gemilere yapılan saldırı öncesi yapılan girişimlere ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14997) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

140.-Kütahya Milletvekili Alim Işık'ın, insani yardım gemisine saldıran İsrail'e karşı uygulanacak diplomasiye ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14998) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

141.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, Ereğli Bölge Trafik Denetleme İstasyon Amirliği projesine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/14999) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

142.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, Konya Büyükşehir Belediyesinin bazı projelerine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15000) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

143.-Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, Adana İl Özel İdaresinin kullandırdığı mikro kredilere ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15001) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

144.-Adana Milletvekili Hulusi Güvel'in, Adana Hafif Raylı Taşıma sisteminin tamamlanmasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15002) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

145.-Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, İller Bankasının altyapı yardımı yaptığı belediyelerin sayısının artırılmasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15003) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

146.-Adana Milletvekili Muharrem Varlı'nın, Hazine arazileri için talep edilen ecrimisil fiyatlarına ve bazı vergi oranlarına ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/15004) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

147.-Antalya Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, en düşük memur maaşına ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/15005) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

148.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, Selçuk Üniversitesinin bazı tesislerinin proje bitim tarihine ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15006) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

149.-Giresun Milletvekili Murat Özkan'ın, resmi internet sitesinde yayımlanan bir habere ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15007) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

150.-Giresun Milletvekili Murat Özkan'ın, okul sütü ve sağlıklı beslenme programlarına ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15008) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

151.-Antalya Milletvekili Tunca Toskay'ın, zorunlu hizmet bölgelerinde çalışan öğretmenlerin iller arası tayinlerine ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15009) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

152.-Batman Milletvekili Ayla Akat Ata'nın, Ağrı Valiliğinin Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesine gönderdiği bir yazıya ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15010) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

153.-Van Milletvekili Özdal Üçer'in, bir köyün okul ihtiyacına ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15011) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

154.-Van Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, Van-Edremit'te eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15012) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

155.-Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Akif Paksoy'un, Kahramanmaraş Devlet Hastanesi ile Yenişehir Devlet Hastanesinin kapatılacağı iddialarına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15013) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

156.-Van Milletvekili Özdal Üçer'in, Mustafa Kemal Üniversitesinde yaşanan bir olaya ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15014) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

157.-Van Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, okullarda yaşanan bazı kazalara ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15015) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

158.-Van Milletvekili Özdal Üçer'in, Yüzüncü Yıl Üniversitesinde yaşanan bir olaya ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15016) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

159.-Van Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, Van-Saray'daki eğitim hizmetinin yeterliliğine ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/15017) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

160.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, bazı hastane projelerine ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15018) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

161.-Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 5947 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle görevinden istifa eden doktor ve öğretim üyelerine ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15019) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

162.-Antalya Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, çalıştay ve seminerlere yapılan harcamalara ve katılan kişi sayısına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15020) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

163.-Antalya Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, turizm bölgelerinde ek tedbir alınmasına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15021) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

164.-Antalya Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, karekod uygulamasına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15022) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

165.-Antalya Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, yeşilkart uygulamasına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15023) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

166.-İstanbul Milletvekili Sacid Yıldız'ın, hemşirelerin sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15024) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

167.-Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, bir köyün sağlık ocağı ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/15025) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

168.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, bazı tarımsal projelere ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15026) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

169.-Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, hububat desteklemeleri ve TMO'nun hububat alımlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15027) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

170.-Amasya Milletvekili Hüseyin Ünsal'ın, kırsal kalkınma yatırımları kapsamında destek verilen firmalara ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15028) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

171.-Antalya Milletvekili Tayfur Süner'in, Ukrayna'ya yapılan yaş sebze ve meyve ihracatındaki sorunlara ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15029) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

172.-Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa'da don felaketinden zarar gören üzüm üreticilerinin tarımsal kredi borçlarının ertelenmesine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15030) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

173.-Manisa Milletvekili Ahmet Orhan'ın, Manisa'da yaşanan zirai don afetine ve çiftçilerin zararlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15031) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

174.-Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, tarım havzaları üretim ve destekleme modeline ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15032) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

175.-Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, tarımda havza modelinin uygulanmasına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/15033) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

176.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, bazı yol projelerine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/15034) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

177.-Konya Milletvekili Atilla Kart'ın, bazı yol projelerine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/15035) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

178.-Aydın Milletvekili Recep Taner'in, Aydın bölgesindeki bazı tren hatları ve seferleri ile DDY'nin bazı uygulamalarına ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/15036) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

179.-Antalya Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, turizm yoğunluklu bazı ülkelerde giden yolcu servis hizmet ücreti alınıp alınmadığına ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/15037) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

180.-Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman'ın, otomobillerde çocuk koltuğu kullanma zorunluluğuna ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/15038) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

181.-Muğla Milletvekili Fevzi Topuz'un, Bakanlık merkez binasındaki bazı inşaat çalışmalarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/15039) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

182.-Giresun Milletvekili Murat Özkan'ın, boşanma olaylarına ilişkin Devlet Bakanından (Selma Aliye Kavaf) yazılı soru önergesi (7/15040) (Başkanlığa geliş tarihi: 07/06/2010)

183.-Muğla Milletvekili Ali Arslan'ın, Bodrum Kissebükü mevkiinde yapılaşma izni verilmesine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/15041) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

184.-Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman'ın, KPSS tercih işlemlerine ilişkin Devlet Bakanından (Hayati Yazıcı) yazılı soru önergesi (7/15042) (Başkanlığa geliş tarihi: 08/06/2010)

185.-Manisa Milletvekili Şahin Mengü'nün, bir açıklamasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından (Bülent Arınç) yazılı soru önergesi (7/15043) (Başkanlığa geliş tarihi: 09/06/2010)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Kırklareli Milletvekili Turgut Dibek ve 28 Milletvekilinin, kadın istihdamındaki engellerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/765) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.04.2010)

2.- Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Binici ve 19 Milletvekilinin, pamuk üretimi ve işlenmesinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/766) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.04.2010)

3.- Hakkari Milletvekili Hamit Geylani ve 19 Milletvekilinin, Hakkari'deki arama noktalarında yapılan uygulamalar konusunda bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/767) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.04.2010)

4.- İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel ve 19 Milletvekilinin, çay üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/768) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.04.2010)

16 Haziran 2010 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 13.06
BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT
KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Kırgızistan ve Özbekistan'daki durum hakkında söz isteyen Mersin Milletvekili Kürşad Tüzmen'e aittir.

Buyurun Sayın Tüzmen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Mersin Milletvekili Kürşad Tüzmen'in, Kırgızistan ve Özbekistan halkları arasında çıkan sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun cevabı

KÜRŞAD TÜZMEN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kırgız ve Özbek halkları arasında çıkan sorunların birkaç gündür üst seviyelere ulaşması, bizi Türkiye olarak derinden etkilemekte ve üzmekte. Aslında, dünyanın her tarafında politika üreten bir yapımız var. Biliyorsunuz, ülkelerimiz arasında kardeşlik bağı, dostluk bağı her zaman vardır.

Cengiz Aytmatov vardı, rahmetli. O, Muhtar Şahanov'la beraber Kazak… Muhtar Şahanov Kazak şair, Cengiz Aytmatov Kırgız yazar. Onlar der ki: "Bu coğrafyada insan bir anadan doğmaz, beş tane anadan doğar. Bir tanesi kendi öz anası, diğeri ana tili -kendi dili- üçüncüsü tuan ceri -yani doğum yeri, o da bir anadır- dördüncüsü örf, âdet, geleneği, beşincisi de bazen sıkıntılar da olsa, savaşlar da olsa, tarihi. Bu beş anadan bir insan oluşur." Dolayısıyla bu coğrafyada Türkiye, özellikle bu kadar ortak anası olduğu bir bölgede sessiz kalamaz, kayıtsız kalamaz. Bu nedenle, her yirmi senede bir aynı tiyatronun oynandığı Orta Asya coğrafyasında bizim de söyleyecek sözlerimiz, yapacak işlerimiz vardır.

Tabii, 90 yılında biliyorsunuz yine bir etnik çatışma oldu, bu etnik çatışmada bin kişiden fazla insan öldü, bir aydan fazla da zaman aldı bu iş, bastırılması. Orada çeşitli politikalar var. Şu anda 200'e yakın ölü, 1.800'ü aşkın yaralı sayısı Oş ve Celalabat eyaletlerinden geliyor. Tabii, 60 binden fazla mülteci Özbekistan'a geçiş yapmış. Özbekistan şu anda sınırı kapatmış durumda daha fazla Özbek kökenli gelmesin içeri diye ve Kırgızistan-Özbekistan arasındaki bu sıkıntılar, eğer şu anda ülkeler, özellikle Kazakistan ve Türkiye gibi ağabeylik yapacak diğer ülkeler bu konuda gerekli desteği sağlamazsa başka bölgelere de sıçrayabilir. Dünyanın neresinde olursa olsun, etnik kökene dayalı ve inanç temellerine dayalı bu tip kargaşalarda, görüyorsunuz, can kayıpları mutlaka olur.

Tabii, uluslararası yardımlar arasında Türkiye'nin de ilk baştan itibaren, olay çıkar çıkmaz derhâl Bişkek'teki büyükelçiliğimizde Dışişleri Bakanlığımız tarafından oluşturulan kriz masası, arkasından Dışişleri Bakanlığımızın -çok yerinde- Ankara'da aynı şekilde çalışmalarını hızlandırması ve şu anda da Kırgızistan'a Dışişleri Bakanlığımızın ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarımızın oluşturduğu bir heyetle anında olay yerine bizim ekibimizin gitmesi önemlidir. Bu arada tabii gerek Kızılay'ımızın gerekse diğer yardım kuruluşlarımızın önemli destekleri şu anda olmaktadır. Çünkü Kırgızistan'ın, baktığınız zaman, toplam tüketim malzemesi olarak kullandığı bütün ürünlerin yüzde 87'si ithaldir.

Dolayısıyla, sınırların kapatılması, gümrüklerin çalışmaması durumunda Kırgızistan'da hayat durmaktadır. Bu nedenle iki uçağımız gitmiş, 300'e yakın vatandaşımızı buraya getirmiş, 6.500 kişiye yakın orada Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı var. Biliyorsunuz, 300 milyon dolardan fazla, yaklaşık 400 milyon dolara yakın Türk yatırımları da Kırgızistan içerisinde var. Bunların içerisinde çok önemli alışveriş merkezleri, en büyük yabancı yatırımcı kuruluşlar olarak Türkiye orada yer almaktadır. Önemlidir bizim için, Orta Asya politikası için son derece önemli, çok fazla komşusu olan bir ülke. Dolayısıyla, hassasiyetle takip etmemiz lazım.

Biz, tabii, Atatürk'ün bütün zamanlara meydan okuyan "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesiyle bütün dış politika vizyonumuzu inşa ediyoruz ve bölgesel, küresel gerçeklikleri de bu arada, ülkemiz, dil, din, etnik köken ayrımı gözetmeksizin tüm ülkelerin, toplumların ve bireylerin güvenlik içerisinde yaşama hakkını savunuyor. Hükûmetimiz, Balkanlarda, Orta Doğu'da, Kafkaslarda nasıl etkin bir rol oynuyorsa Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine aynı ölçüde sahip çıkmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tüzmen, lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurun.

KÜRŞAD TÜZMEN (Devamla) – Tabii, bizim açımızdan böylesine yapılan gelişmeler çerçevesinde hareket tarzımız anında proaktif bir politika izlemektir ve Dışişleri Bakanlığımız ve diğer ilgili kuruluşlarımız da bütün ekipleriyle başta Hükûmetimiz olmak üzere konunun üzerindedir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tüzmen.

Gündem dışı ikinci söz Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü münasebetiyle söz isteyen İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'e aittir.

Buyurun Sayın Tuncel. (BDP sıralarından alkışlar)

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, ben bu konuda katkı yapmak için söz istedim.

BAŞKAN – Görüyorum Sayın Çelik.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Kırgızistan'la ilgili söz istedim.

BAŞKAN – Anladım Sayın Çelik, görüyorum. Başka söz talepleri de var ama bu gündem dışı. Aslında böyle bir uygulama da yok. Konunun hassasiyeti dolayısıyla vereceğim fakat görüyorum burada Sayın Çelik.

Buyurun Sayın Tuncel.

2.- İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'in, Terörle Mücadele Kanunu mağduru çocuklar ve ailelerinin durumuna ve 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü olması vesilesiyle gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuya geçmeden önce, bir şeye dikkatinizi çekmek istiyorum. Biliyorsunuz, bugün Komisyonda TMK mağduru çocukların durumu görüşülüyor. Bu Komisyonun görüşmeleri sırasında TMK mağduru aileler ve çocuk hakları savunucuları da şu an Parlamentoda bulunuyor. Biraz sonra da sanırım siyasi parti gruplarını ziyaret edecekler. Onlar bu düzenleme konusunun Parlamentoya gelmesinin, Komisyonda görüşülmesinin önemli olduğunu, ancak ne yazık ki TMK mağduru çocukların sorunlarını çözmediğini, Sayın Başbakanın çocuklar için adalet çağırıcılarına söz verdiğini, bu sözün tam bir çözüm olacağı konusunda olduğunu ama ne yazık ki AKP Hükûmetinin getirdiği tasarının tam bir çözüm olmadığını…

Daha önce Parlamentoda siyasi gruplarda TMK mağduru çocukların durumuna ilişkin önerilerde bulunulmuştu, kanun teklifleri verilmişti. Biz, Komisyon gerçekten çocuklarımızın sorunlarını çözecek, çocukları özgürlüğe kavuşturacak ve Türkiye'de Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümüne de katkı sunacak bir gelişmeye adım atar diye umuyoruz. Umuyoruz, Komisyon böyle bir anlaşmayı Genel Kurula getirir.

Sayın milletvekilleri, hepimizin kabul ettiği gibi, çocuk işçiliği sosyal ve ekonomik açıdan çok önemli bir insan hakları sorunudur. Yapılan tahminlere göre bugün tüm dünyada 250 milyon çocuk yeterli eğitimden, sağlık hizmetinden ve en temel özgürlükten yoksun bir şekilde yaşamaktadır.

ILO'nun 1973 tarihli, 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi çocuk işçiliğinin etkili biçimde ortadan kaldırılmasını öngörmektedir. Bu sözleşme 1999 yılında kabul edilen 182 sayılı Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Önlenmesi Sözleşmesi'yle de pekiştirilmiştir. ILO'nun 138 sayılı Sözleşmesi'nin 1'inci maddesinde "Bu Sözleşme'nin kendisi için yürürlükte olduğu her üye, çocuk işçiliğini etkin bir şekilde ortadan kaldırmayı ve istihdama ve çalışmaya kabul için asgari yaşın giderek gençlerin fiziksel ve zihinsel yönden tam olarak gelişmelerine olanak tanıyacak bir düzeye yükseltilmesini sağlayan ulusal bir politika takip etmeyi kabul eder." demektedir.

Türkiye'de çocuk işçiliği TÜİK'in 2006 yılı Çocuk İşgücü Araştırması'na göre 6-17 yaş grubundaki çocuk sayısı 16 milyon 294 bindir. Bu yaş grubundaki çocukların yüzde 60,9'u kentte, yüzde 39'u ise kırsal yerlerde bulunmaktadır. Çocuklar kurumsal olmayan sivil nüfusun yüzde 22,3'ünü oluşturmaktadır ve bu gruptaki çalışan çocuk sayısı 958 bin kişidir. Çalışan çocukların yüzde 31,5'i bir okula devam ederken, yüzde 68,5'i ise öğrenimine devam etmemektedir. Ekonomik işlerde çalışan çocukların 392 bini tarım sektöründe çalışmaktadır. Mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çok sayıda çocuk bulunmaktadır.

Sayın milletvekilleri, çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri: Çocukların sokakta çalıştırılması, tarımda mevsimlik işçi olarak çalıştırılması, küçük ve orta ölçekli işletmelerde ağır ve tehlikeli iş kolunda çalıştırılması 182 sayılı ILO Sözleşmesi ve Türkiye'de bugüne kadar yapılan araştırmalara göre çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri olarak belirlenmiştir. Çocukların bu işlerde çalışarak ruh ve beden sağlığı bozulmakla beraber, eğitim haklarından yoksun kalmaktadırlar. Türkiye'de küçük ölçekli işletmelerde ve tarım sektöründe çalışan çocukları düşündüğümüzde kayıt dışı istihdamın büyük bir kısmını çocuk işçiliği oluşturmaktadır maalesef.

Sayın milletvekilleri, Uluslararası Çalışma Örgütünün 12 Haziran Çocuk Emeğine Karşı Dünya Günü için hazırladığı raporda ekonomik krizin en çok kız çocuklarını etkilediği vurgulanmıştır. Ekonomik krizle beraber yoksullaşan aileler artı bir kazanç olarak çocuklarının çalışmasına göz yummaktadır. ILO raporu hükûmetlerin eğitime ayırdığı bütçeyi giderek kıstığını, bu nedenle özellikle kız çocuklarının eğitim dışına itildiğini ayrıca vurgulamıştır. Türkiye'de çocuk işçi olan 5-14 yaş arası kız çocuklarının haftada yaklaşık otuz saat çalıştırıldığını ve bu rakamın erkek çocukları için yirmi beş saatin üzerinde olduğu belirtilmiştir. Türkiye, raporda incelenen 16 ülke içinde, Mali ve Senegal'dan sonra çocuklarını en uzun çalıştıran 3'üncü ülke olarak yer almaktadır. 16 ülkenin ortalaması incelendiğinde, erkek çocukları için 20,2, kız çocukları için ise 19,2 olarak belirtilmiştir. Türkiye'de 5-14 yaş grubu kız çocuklarının yaklaşık yarısı, erkek çocuklarının üçte 1'inden fazlası ev işlerinde…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız Sayın Tuncel.

SEBAHAT TUNCEL (Devamla) - …ücretsiz ev işçisi olarak çalıştırılmaktadır.

Sayın milletvekilleri, Türkiye, çalışan çocukların haklarının korunması amacıyla çocuk hakları sözleşmeleri, Avrupa Sosyal Şartı, ILO Sözleşmesi ve tavsiye kararlarına imza atmış bir ülkedir. Anayasa'nın 50'nci maddesine göre çocukların yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaması, çalışmaları durumunda ise iş şartları bakımından özel olarak korunmaları önerilmektedir. Anayasa, uluslararası sözleşmeler, yasalar, çocukların korunmasını, gelişimini engelleyen çalışmaları yasaklamasına rağmen bir türlü çocuk işçiliği ortadan kaldırılamamıştır.

Türkiye'deki kayıt dışı olarak sokakta, sanayide, mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan veya çalıştırılan çocukların istihdam alanları ve çalışma koşullarının araştırılması, eğitim dışında kalan çocukların tespiti ve bununla beraber ortaya çıkan çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmayı bu Parlamento yapmak durumundadır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tuncel.

Gündem dışı üçüncü söz Kırgızistan'da yaşanan olaylar hakkında söz isteyen İstanbul Milletvekili Atila Kaya'ya aittir.

Buyurun Sayın Kaya. (MHP sıralarından alkışlar)

3.- İstanbul Milletvekili Atila Kaya'nın, Kırgızistan'da yaşanan olaylara ilişkin gündem dışı konuşması ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun cevabı

ATİLA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kırgızistan'da yaşanan vahim gelişmelerle ilgili, yaklaşık yüzden fazla insanın ölümü, binlerce yaralı ve 100 bine yakın Kırgızistan vatandaşı, Özbek soydaşımızın da mülteci durumuna düşürüldüğü bu vahim gelişmelerle ilgili gündem dışı söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında… Değerli milletvekilleri, gün geçmiyor ki neredeyse millet olarak şehit haberi almadığımız bir güne maalesef hasret kalmış durumdayız. Bugün yine 2 tane şehidimiz var bölücü, hain terör örgütünün saldırıları neticesinde. Ben şehitlerimizi burada bir kere daha rahmetle anıyorum, ailelerine ve büyük Türk milletine başsağlığı dileklerimi iletiyorum.

Değerli milletvekilleri, Kırgızistan'da yaşanan gelişmeler, özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra maalesef Türk cumhuriyetleri bir türlü özlediğimiz, istediğimiz huzura, refaha kavuşamamışlardır. Bu cumhuriyetlerin bu iç kargaşalarla, yönetim değişiklikleriyle ve birtakım çatışmalarla geçen sürece girmelerinde rol oynayan, etkili olan başlıca faktörler şunlar olmuştur: Özellikle bu cumhuriyetlerin sahip olmuş olduğu stratejik öneme sahip ham maddeler üzerinde egemenlik kurmak isteyen küresel güçlerin müdahaleleri bu cumhuriyetlerin istikrarsızlığında önemli faktörlerden birisidir.

Bir diğer önemli faktör, değerli milletvekilleri, maalesef Türk cumhuriyetleri Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonraki süreçte bir türlü millî ve demokratik bir yapıya kavuşamamışlardır. Bu cumhuriyetlerin birçoğunda hâlen otoriter, baskıcı yönetimler o ülkenin zenginliklerini, bu cumhuriyetin zenginliklerini birtakım klanlara, birtakım gruplara akıtırken oralarda yaşayan insanların önemli bir kesimi maalesef bu zenginliklerden istifade edememekte hatta ortalama olarak bu cumhuriyetlerdeki vatandaşlarımız 50 ile 100 dolar arasındaki bir aylık gelirle geçimlerini idare etmek gibi bir durumla karşı karşıya bırakılmışlardır. Ancak bütün bunların hepsinden daha önemli ve daha etkili olduğunu düşündüğüm husus şudur:

Değerli milletvekilleri, özellikle bu cumhuriyetler yetmiş yıl süren Sovyet egemenliği döneminde aralarına ekilen yapay birtakım ayrılıklarla… Çünkü bu coğrafyaya baktığımızda özellikle Orta Asya diye tabir edilen ya da bakış açısına göre Merkezî Asya ama bizim benimsediğimiz ve siyasi literatürde de kabul edilen Türkistan coğrafyasında ortak dile, ortak dine, hatta ortak geleneklere

sahip insanlarımız arasında ekilen yapay birtakım ayrılıklar, maalesef, zaman içerisinde, bu uzun, yetmiş seksen yıllık süre içerisinde de sosyal olarak ve politik olarak bir zemin de bulabilmiştir ama her şeye rağmen sevindirici bir husus vardır ki bugün o coğrafyada bulunan rejimler ve hatta onlara muhâlif olanlar arasında da ve özellikle o cumhuriyetlerin elitleri arasında Türkistancılık, Türkistan şuuru canlılığını ve etkisini muhafaza etmeye devam etmektedir.

Tabii, bu hadiselerle ilgili özellikle Türkiye'nin son dönemlerde, özellikle AKP İktidarı döneminde Türk cumhuriyetlerinde ve özellikle Orta Asya Türk cumhuriyetleri nezdindeki imajının ve etkisinin her geçen gün biraz daha erimesi ve o bölgede, Putin sonrası Rusya'nın, Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Çin'in her geçen gün biraz daha artan bir şekilde nüfuz etme girişimleri de bu olayların yaşanmasındaki önemli faktörlerden birisidir.

Bakın, değerli milletvekilleri, Kırgızistan'da bu önemli gelişmeler oluyor ama dün, AKP Grubunda Sayın Başbakan, bu önemli gelişmeleri tek bir cümleyle de olsa gündemine almıyor, gündemine bu konuyu dâhil etmiyor. Dolayısıyla, Hükûmetin bu konudaki duyarsızlığını bundan daha iyi gösterecek başka bir örnek var mıdır, bilemiyorum.

Sayın Dışişleri Bakanı burada. Buradan özellikle Sayın Dışişleri Bakanına sormak istiyorum: Mesela bir Özbekistan'a kaç defa Dışişleri Bakanlığı döneminde ziyarette bulunmuştur, Suriye'ye kaç defa ziyarette bulunmuştur?

KAMİL ERDAL SİPAHİ (İzmir) – Katar Emirliği'ne kaç defa gitmiştir, Katar'a?

ATİLA KAYA (Devamla) – Bu soruya verdiğimiz cevabın da bu Hükûmetin Türk cumhuriyetlere olan ilgisini, yaklaşımını ortaya koyması bakımından önemli olduğunu düşünüyorum.

Yine Sayın Dışişleri Bakanına soruyorum: Komşularla sıfır sorun politikasına verdiği önem kadar…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaya, lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurun.

ATİLA KAYA (Devamla) – …Türk cumhuriyetleriyle bu stratejik ilişkilerin ve iş birliğinin geliştirilmesine acaba niye bu kadar önem vermiyor ya da niye ihmal ediliyor?

Değerli milletvekilleri, biz daha bundan bir hafta önce ya da iki hafta önce Nahcivan Anlaşması diye bilinen ve Türkçe Konuşan Ülkeler Arasındaki İş Birliğini Geliştirme Konseyi Anlaşması'nı burada hep beraber kabul ettik. Bu anlaşmanın metninde Türk cumhuriyetleri arasında, yani bu anlaşmaya taraf olan ülkeler arasındaki karşılıklı iş birliğinin, yardımlaşmanın ve iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesi de vardı.

Bu bağlamda, Sayın Cumhurbaşkanı bu olaylar başladığı zaman niçin bu Türk cumhuriyetlerinin cumhurbaşkanlarıyla gereken temasları sağlamak suretiyle, onlarla bir araya gelerek Kırgızistan'da yaşanan ve daha da büyük boyutlar kazanma potansiyelini içinde barındıran bu soruna müdahil olmamıştır?

Bütün bunların hepsini ortak olarak değerlendirdiğimizde, maalesef, Türk dünyasına karşı ilgisini en alt düzeye indirmiş bir iktidar, Hükûmet yapısıyla karşı karşıyayız diyor, bu vesileyle hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Sayın Çelik ve Sayın Hasgür'ün söz talepleri var, Kırgızistan'daki olaylarla ilgili zannediyorum.

Sayın Çelik, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Kırgızistan'daki olaylara ilişkin açıklaması

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Aslında Sayın Kaya bu konuya çok veciz bir şekilde değindi ancak ben ilave olarak şunu ifade etmek isterim: Türkistan coğrafyası dediğimiz Orta Asya Türk cumhuriyetlerinde, özellikle Kırgızistan devleti içerisinde son günlerde meydana gelen vahim olaylar nedeniyle hayatını kaybeden soydaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

O bölgede kanın durması ve husumetin daha da yükselmemesi için Hükûmete ve Dışişlerine önerimiz, özellikle Nazarbayev'in önderliğinde bölgede bir oluşum yaparak, kesinlikle müdahil olmaları yönünde olmalı. Türkiye, Türk Hükûmeti bu konuda ön almalıdır, bunu yapmak zorunda. Dimyat'a pirince giderken eldeki bulgurdan da olmamak gerekiyor. Dimyat taraflarına değil Kırgızistan'a fazlaca eğilmek lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Sayın Hasgür, buyurun.

2.- İzmir Milletvekili İbrahim Hasgür'ün, Kırgızistan'daki olaylara ilişkin açıklaması

İBRAHİM HASGÜR (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Parlamentolararası Kırgızistan-Türkiye Dostluk Grubu Başkanı olarak bu müessif hadiselerde vefat eden Kırgız kardeşlerimizin yakınlarına başsağlığı ve yaralılara da geçmiş olsun dileklerimi iletmek istiyorum. Kardeş ülke olan Kırgızistan'da meydana gelen olayları ilk andan beri hem Hükûmet olarak hem de Dostluk Grubu olarak yakından takip ediyoruz. Ülkemizde bulunan hem elçilik hem de bizim Kırgızistan'daki Büyükelçiliğimiz vasıtasıyla oluşturulan kriz masalarında sürekli gerek oradaki Türk vatandaşların durumu gerekse oradaki Kırgız ve Özbek vatandaşların başlarına gelen olaylarla ilgili her türlü gelişmeyi yakından takip ediyoruz ve Hükûmetimiz de gönderilen uçaklar vasıtasıyla orada mahsur durumda kalan, Oş ve Celalabat şehirlerinde bulunan vatandaşlarımızı kazasız belasız, salimen Türkiye'ye getirmiştir, herhangi bir sıkıntı olmamıştır.

Ayrıca, iki uçak dolusu acil sağlık yardımı ve yiyecek, giyecek yardımı da Oş ve Celalabat şehirlerine salimen ulaştırılmıştır.

Bunun yanında, Hükûmetimiz olarak 21 milyon dolarlık nakit yardım da Başbakanın özel temsilcisi başkanlığında, değişik bakanlık temsilcilerinden bir heyetle dün itibarıyla Bişkek'e gönderilmiştir.

Yine bunun yanında, Asya'da Güvenlik ve İş Birliğini Artırıcı Önlemler Konferansı Başkanı olarak Türkiye, yine AGİT Dönem Başkanı Kazakistan ile Kırgızistan'da şimdi ve bundan sonra da yapılabilecek eylemler ve alınabilecek önlemler konusunda da gerekli çalışmalar başlatılmıştır.

Ben tekrar Kırgız ve Özbek kardeşlerimize buradan yeniden baş sağlığı ve geçmiş olsun diyor, bir daha böyle müessif hadiselerin bu bölgede cereyan etmemesini diliyor, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Gündem dışı konuşmalara Hükûmet adına Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu cevap vereceklerdir.

Buyurun Sayın Bakanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Bakan, süreniz yirmi dakikadır.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Sayın Bakan, Mescidi Aksa'ya giderken beni de çağır, beraber gidelim!

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

1.- Mersin Milletvekili Kürşad Tüzmen'in, Kırgızistan ve Özbekistan halkları arasında çıkan sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun cevabı (Devam)

3.- İstanbul Milletvekili Atila Kaya'nın, Kırgızistan'da yaşanan olaylara ilişkin gündem dışı konuşması ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun cevabı (Devam)

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben her şeyden önce dost, soydaş ve kardeş ülke Kırgızistan'da hayatlarını kaybedenlere ve dün şehit olan kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyor, ailelerine başsağlığı temenni ediyorum.

Gündem dışı söz alarak Kırgızistan'daki olayları huzurunuza getiren iki değerli milletvekilimize de teşekkürü bir borç biliyorum. Bu vesileyle huzurunuzda Orta Asya'daki genel gelişmeler ve Kırgızistan bağlamında Türkiye'nin atmış olduğu adımları, Hükûmetimizin takip ettiği politikayı size arz etme imkânı buluyorum.

Her şeyden önce, dış politikamızın en temel, omurga konularından birisi Orta Asya'daki stratejik gelişmelerdir ve Türkiye hem ata yurdu olarak gördüğü hem de Asya dengeleri açısından, dünya dengeleri açısından birinci derecede önem atfettiği Orta Asya'daki her gelişmeyi yakından takip etmektedir. Burada takip ettiğimiz dış politikanın belli ilkeleri var. Buradaki bütün ülkeler bizim kardeşimizdir, bu ülkelerde yaşayan bütün topluluklar, hangi kökenden gelirlerse gelsinler bizim aile fertlerimiz gibidir. Bu ilkeleri öncelikle vurgulamakta fayda var.

Birincisi: Soğuk savaştan sonra, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan dost ve kardeş ülkelerin siyasi istikrar, ekonomik kalkınma ve kültürel kalkınma bağlamında en üst düzeye, gelişmişlik düzeyine ulaşması için bu ülkelere her türlü desteği veriyoruz, vermeye devam edeceğiz. Bu, Türkiye Cumhuriyeti devletinin en öncelikli hedeflerinden birisidir. Bu desteği verirken, bu ülkelerde çıkabilecek muhtemel ihtilaflarda Türkiye Cumhuriyeti devleti ve Hükûmet olarak bizler her zaman, dost, kardeş, soydaş gruplar arasında taraf olmamaya özen gösterdik. Bu ülkelerin siyasi istikrarı için bu çok önemliydi. Bu politikamız değişmeyecek ve sürecek.

İkincisi: Bu ülkeler arasında, Türki cumhuriyetler arasında, Orta Asya cumhuriyetleri arasında ikili ilişkilerin geliştirilmesine büyük önem veriyoruz ve bu ikili ilişkiler bağlamında… Sadece Türkiye ile bu ülkeler arasındaki ikili ilişkileri kastetmiyorum, Azerbaycan ile Türkmenistan arasında, Kazakistan ile Kırgızistan arasında, Özbekistan ile Kırgızistan arasındaki ilişkilerin iyi olması Orta Asya stratejimiz bakımından büyük bir önem taşıyor. Bu bağlamda da Türkiye bu kardeş ülkeler arasında çıkabilecek muhtemel ihtilaflarda taraf olmamaya, aksine, bu ihtilafları çözüme büyük önem vermektedir. Son olarak Azerbaycan ile Türkmenistan arasında Cumhurbaşkanımızın girişimiyle üçlü bir mekanizma çerçevesinde yapılan toplantılar buna güzel bir örnek teşkil etmiştir ve Azerbaycan ile Türkmenistan arasında çıkabilecek ihtilafların çözümünde Türkiye çok ciddi roller oynamıştır.

Üçüncüsü: Bölgesel işbirliği ve Türkçe konuşan cumhuriyetler arasında işbirliği bağlamında daha kuşatıcı politikalar takip ediyoruz. Geçmişte birçok çalışmalar yapıldı ancak kurumsallaşmış bir yapı olarak bir Türk dünyası yapısı ortaya çıkmamıştı. 3 Ekim 2009 tarihinde, Türkiye'nin girişimiyle Azerbaycan'ın, Kazakistan'ın, Kırgızistan'ın aktif katılımıyla Türk Dünyası Konseyi kuruldu. Bu, kurumsal yapı olma anlamında, kurulması anlamında atılan ilk büyük ciddi adımdır. Türk Dünyası Konseyi Genel Sekreterliği de İstanbul'da faaliyetlerine başlayacak ve böylece Türk dünyası, kurumsal bir çerçevede ortak hareket etme kabiliyeti kazanacak. Bu Genel Sekreterlik önümüzdeki aylarda hayata geçecek.

Dördüncüsü: Bu dost, kardeş, soydaş ülkelerin bütün uluslararası platformlarda etkin bir rol almasına büyük önem veriyoruz. Birkaç örnek vermek gerekirse, geçen sene Kazakistan, Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatının Dönem Başkanlığına müracaat ettiğinde en büyük desteği biz verdik, biz teşvik ettik ve Dışişleri Bakanlığı olarak biz, Kazakistan Dışişleri Bakanlığıyla birlikte,

Kazakistan'ın başarılı bir AGİT Dönem Başkanlığı geçirmesi ve 1999'da İstanbul'da yapılan zirveden sonra yapılacak ilk zirveyi Astana'da gerçekleştirmesi için de şu anda, fiilen, iki bakanlık tek bakanlık gibi çalışıyor ve ben Sayın Kanat Saudabayev'le, değerli kardeşim, dostumla neredeyse her gün konuşurum, sırf bu sebeplerle. İstiyoruz ki Kazakistan AGİT Dönem Başkanı olarak dünyaya örnek bir performans sergilesin.

Bu yıl bu anlamda, Avrasya ölçekli örgütlerde "Türk Yılı" diyebileceğimiz bir yıldır. AGİT Dönem Başkanlığını Kazakistan üstleniyor, CICA Dönem Başkanlığını yani Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Teşkilatı Başkanlığını da Türkiye üstlendi geçen hafta. Ayrıca Türkiye önümüzdeki kasım ayında da Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Dönem Başkanlığını üstlenecek. Yani 2010-2011 yılı, Avrasya ölçekli bütün önemli uluslararası örgütlerde Türklerin ve Kazakların idarecilik yaptığı bir Türk yılı olacak.

Yine bu çerçevede, Azerbaycan'ın ve son olarak da Tacikistan'ın İslam Konferansı Örgütü Dönem Başkanlıklarını almalarında aktif destek verdik, katkı sağladık ve onlarla birlikte de neredeyse bir bakanlık gibi çalıştık. İstiyoruz ki Türki cumhuriyetler, Orta Asya cumhuriyetleri, bütün uluslararası platformlarda en güçlü şekilde temsil edilsinler ve dünyaya yeni bir Türk sesi duyulabilsin.

Bu perspektifler açısından bakıldığında, gerçekten Kırgızistan'daki son gelişmeler, hepimizi üzen, Orta Asya stratejimiz bakımından da dikkatli bir şekilde ele almamız gereken sonuçlar doğurmuştur. Bildiğiniz gibi Kırgızistan'da son beş yıl içinde bu ikinci önemli halk ayaklanmasıyla rejim değişikliğine yol açan önemli gelişmelerin ikincisi oldu. 6-7 Nisanda Bişkek'te başlayan çatışmalar, gerginlikler sonucu Bakiyev yönetimi devrildi ve yerine geçici bir yönetim ihdas edildi. Bu gelişmelerin paralelinde hemen biz bu Geçici Yönetimle temas kurduk. Bu Geçici Yönetim Başkan Birinci Yardımcısı Sayın Atambayev'i Türkiye'ye davet ettik. Bişkek Büyükelçiliğinde yirmi dört saat çalışan bir kriz masası kurduk. Bütün vatandaşlarımızla temasa geçtik. Bakın, o günden bugüne, nisan ayından haziran ayına kadar sürekli gerginlik ve çatışma olmasına rağmen sadece bir tek vatandaşımız yaralandı. Her bir vatandaşımızı tek tek, isim isim takip ettik, -nerede oldukları, nerede bulundukları- yardıma ihtiyaçları olduğu anda anında yetişmeye özen gösterdik. Ayrıca, bu Geçici Yönetimin bir an önce sağlıklı bir yapıya kavuşması için çok yoğun temaslarda bulunduk. Ancak, tabii ki bir geçiş dönemi olduğu için ve çatışmalar bir anlamda devam ettiği için, bu çatışmalarda taraf olmamak adına da Geçici Yönetimle ilişkilerimizi sürdürürken özellikle kuzey-güney gerilimi anlamında Kırgızistan'da çıkacak çatışmalarda, gerginliklerde taraf olmamak için Celalabat ve Oş'taki gelişmeleri de yakinen talep ettik, o gruplarla da ilişkilerimizi sürdürdük. O günlerde, 6-7 Nisandaki temel kaygımız, Kırgızistan'ın fiilen kuzey-güney şeklinde bölünmesine yol açacak fiilî bir bölünmenin önüne geçmekti. Bunun için yoğun çaba sarf ettik ve Geçici Yönetime destek verirken Celalabat ve Oş'taki Geçici Yönetime muhâlif grupları da sükûnete davet ettik. Bu konuda çok yoğun çaba sarf ettik. Daha sonra, Atambayev'i ikinci kez Türkiye'ye davet ettik ve kendisine, özellikle siyasi istikrarın sağlanması ve Geçici Yönetimin bir an önce halk nezdinde meşruiyetinin tescili anlamında referanduma gitmesi ve seçimlere gitmesinin telkininde bulunduk. Nitekim o istişareler sonrasında, Sayın Atambayev, 27 Haziranda referandum tarihini ilan etti. Kendisiyle görüşmemizde bu referandumun Celalabat ve Oş'ta da sağlıklı şekilde yapılmasını teminen alınabilecek güvenlik tedbirlerini de konuştuk. 24 Hazirandaki referandum sağlıklı bir şekilde yapılabilmiş olsaydı, bu Geçici Yönetim halktan da meşruiyeti aldığı için ilişkileri ve şeyi yürütmek çok daha kolay olacaktı.

Bu arada, Asya Güven Artırıcı Önlemler ve İş Birliği Konferansı Türkiye'de tertip edildiği için bu konferansa Geçici Yönetimin Dışişleri Bakanı Ruslan Bey'i davet ettik. Bu konuda birtakım sıkıntılar yaşandı, bu Geçici Yönetimin meşruiyeti konusunda fakat bunları aşarak davet ettik. İstedik ki Asya İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Teşkilatında Kırgızistan Bayrağı eksik olmasın.

Kazakistan'la, Azerbaycan'la konuşarak, onların da rızasını alarak davet ettik. Birtakım itirazlar vardı, onları aştık ve bu zirve esnasında Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Başbakanımız, gerek Kazakistan Cumhurbaşkanı Sayın Nursultan Nazarbayev'le gerek Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın Aliyev'le bu konuları kapsamlı şekilde ele aldık, birlikte neler yapabileceğimizi düşündük, konuştuk. Bu çerçevede, adımlarımızı daha da seri şekilde atabilmek için bazı hazırlıklara giriştik. Ancak özellikle 10 Haziran cumartesi günü başlayan ve gerçekten çok üzücü şekilde seyreden ancak başlangıcı itibarıyla bine yakın, karşılıklı gruplardan gençlerin ihtilafları şeklinde başlayan, sonra süratle yayılan olaylar karşısında hiçbir vakit kaybetmeksizin çok aktif tedbirler aldık. Şöyle diyebilirdik, 10 Haziran cumartesi günü, olayların ilk haberleri geldiğinde "Bunlar gençler arasında, bir İnternet kafede çıkan sonra da özellikle Kırgız ve Özbek kardeşlerimiz arasında çıkan ihtilaflardır, biraz bekleyelim, gelişmeleri takip edelim" diyebilirdik, demedik.

O gün ben, gelişmeler başladığı anda Kazakistan Dışişleri Bakanı Sayın Kanat Saudabayev'i aradım ve AGİT Dönem Başkanı olarak Kazakistan'ın, CICA Dönem Başkanı olarak Türkiye'nin birlikte geliştireceği bir inisiyatifle Kırgızistan'a müdahalede bulunma teklifinde bulundum. Kendisi de bu konuyu değerlendireceğini, Sayın Nursultan Nazarbayev'le değerlendireceğini ve bize döneceğini ve birlikte bir eylem planı geliştirmemiz konusunda karar verdik.

Yine aynı gün Sayın Atambayev'i aradım. Daha önce Roza Otunbayeva'yla görüştük ve Sayın Atambayev'le yaptığımız görüşmede, bir taraftan özellikle Oş'taki, Celalabat'taki ilahiyat fakültesi başta olmak üzere eğitim kurumlarındaki öğrencilerin, Türk öğrencilerin ve Özbek öğrencilerin güvenliğini teminen -öğretim üyeleriyle birlikte- diğer taraftan bu yükselmekte olan kardeş kavgasının önüne geçmek için Türkiye'nin yapabileceklerini kendisiyle istişare ettim ve bir eylem planı çıkardık. Bu eylem planında ana unsurlar şunlar oldu:

Birincisi: gerek bizim Bakanlığımızda, Ankara'da Dışişleri Bakanlığında gerekse Büyükelçilikte yirmi dört saat aralıksız çalışan bir kriz masası kurduk.

İkincisi: Celalabat ve Oş'ta bulunan vatandaşlarımızın yerlerini tek tek tespit ettik. Bizzat bunları, Büyükelçiliğimizde ve Bakanlığımızda tek tek isimlerini tespit ettik. 14 Haziran günü ilk uçağı gönderdik, 15 Haziran saat 10.20'de 151 vatandaşımızı taşıyan ilk uçak İstanbul'a ulaştı. 15 Haziranda ikinci uçağı gönderdik, yaralı vatandaşımızın intikalini de dakika dakika takip ederek, yaralı vatandaşımızı da alarak 156 vatandaşımız da Oş'tan, önce Bişkek'e, sonra Sabiha Gökçen Havaalanı'na geldi. Yani bir gün içinde 302 vatandaşımız salimen Türkiye'ye intikal etti, şu anda Kırgızistan'daki gelişmelerden olumsuz anlamda etkilenecek bir vatandaşımız bulunmamaktadır. 5 tır şoförümüz vardı, tek tek o şoförleri takip ettik ve ulaşarak, öncelikle vatandaşlarımızın tahliyesine önem verdik çünkü vatandaşlarımızın orada karşılaşacağı bir problem, tabii ki bu kardeş çatışmasının içine hiç arzu etmediğimiz şekilde bizim vatandaşlarımızın kanının da bulaşması olabilecekti ki bu, tabii olumsuz sonuçlar doğururdu.

Üçüncüsü: Sayın Atambayev'in talebi doğrultusunda acil yardım uçağı gönderdik, 15 ton malzemeyi, değişik yardım malzemesini hemen Kırgızistan'a ulaştırdık.

Dördüncüsü: Cumartesi günü, 10 Haziranda yaptığımız kurumlar arası toplantı sonrasında bir kurumlar arası heyet oluşturduk. Başkanlığına Orta Asya Genel Müdürü Sayın Fatih Ceylan'ın üstlendiği güvenlik, istihbarat, ekonomi, diplomatik temsilcilerden oluşan bir heyetimiz şu anda Kırgızistan'da, Bişkek'te ve Celalabat ve Oş'ta çalışmalarda, araştırmalarda bulunuyor. Onların yapacağı tavsiyeler doğrultusunda gerek Kırgızistan Geçici Yönetimiyle gerek Kazakistan'la birlikte gerek diğer uluslararası kuruluşlar nezdinde hemen müdahil olarak harekete geçeceğiz. Şu anda bu çalışmaları heyetimiz sürdürüyor.

Beşincisi: Özellikle Kırgız-Özbek çatışması şekline zamanla dönüşmesi dolayısıyla bundan mağdur olan, etkilenen Özbek kardeşlerimize yardım için Özbekistan'a resmen teklifte bulunduk gerek Türkiye'de gerek Özbekistan'da ve Kızılayımızı harekete geçirdik. Özbekistan'dan gelebilecek talepler doğrultusunda Kızılayımız her an Özbekistan'a intikal eder durumda hazır beklemektedir.

Altıncısı: AGİT ve CICA Dönem Başkanlıkları olarak Kazakistan'la birlikte bir eylem planı geliştiriyoruz. Ben aslında bugün şu saatlerde Kazakistan'da olacaktım ancak Sayın Nursultan Nazarbayev'in ani gelişen bir mazereti dolayısıyla geziyi pazar gününe erteledik. Pazar ve pazartesi günü Kazakistan'la birlikte çalışacağız ve bu heyetlerimizin oluşturacağı raporlar doğrultusunda… Bir AGİT heyeti de şu anda Kırgızistan'da, bir Birleşmiş Milletler heyeti de Kırgızistan'da. Her ikisinin gönderilmesinde Türkiye aktif rol oynadı. Bu heyetlerin hazırladığı raporlar doğrultusunda, AGİT ve CICA olarak, harekete geçeceğiz ve daha kapsamlı bir eylem planı oluşturacağız.

Yedincisi: Uluslararası toplum nezdinde ciddi teşebbüslerde bulunduk. AGİT ve Birleşmiş Milletler heyetlerinin gidişinden bahsettim. Dün Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi danışma toplantılarında konu gündeme geldi ve Birleşmiş Milletlerin bütün insani yardım kuruluşlarıyla acilen Kırgızistan'a yardım ulaştırılması konusunda yapılan bu danışmalar sonrasında, Birleşmiş Milletlerde bir eylem planıyla, özellikle Mülteciler Komiserliği, hem Özbekistan'da hem Kırgızistan'da şu anda bir plan çerçevesinde harekete geçirildi.

Şimdi bütün bunlar ele alındığında yüce Meclisimize şu hususu bir kez daha teyiden söylemek isterim: Orta Asya ve Orta Asya'daki soydaşlarımız, bizim için, tarihi, kaderi, geleceği aynı gördüğümüz, hiçbir zaman ihmal edemeyeceğimiz topluluklardır. Her zaman gönlümüz, yüreğimiz onlarla. Çok kapsamlı bir şekilde, Türkiye, son dönemde Orta Asya'da kurumsallaşmış yapılar çerçevesinde ciddi bir stratejik ağırlık ortaya koymuştur. Hiçbir zaman bunlara kayıtsız kalmadık, kalmayacağız ancak kardeş ülkelerde çıkan bu tür ihtilaflarda teenniyle hareket etmenin gerektiğini hepiniz takdir edeceksinizdir. Teenniyle hareket etmememiz durumunda, kardeşler arasındaki ihtilafları istemediğimiz şekilde derinleştirebiliriz. O bakımdan, yaptığımız faaliyetlerin çoğu, yoğun bir şekilde, bu kardeşlerimizi ikna ve bu kardeşlerimiz arasındaki bağları güçlendirme yönünde olmuştur. Bundan sonra da Orta Asya her zaman dış politikamızın ana gündem maddesi olmaya devam edecektir.

Önümüzdeki dönemde de Kırgızistan'ın istikrara, refaha, güvenliğe ulaşabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti olarak hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacağız ve hem ülke olarak yaptığımız eylem planı hem Kazakistan'la birlikte geliştirdiğimiz inisiyatifler çerçevesinde, inşallah, kısa zamanda Kırgızistan'ı sükûnete ve huzura kavuşturacağız.

Saygılarımla arz ederim.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sayın İnce, söz talebiniz var, galiba bu konuyla ilgili.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Yalova Milletvekili Muharrem İnce'nin, Dışişleri Bakanının diplomatik zafer hırsına ilişkin açıklaması

MUHARREM İNCE (Yalova) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakana şunu sormak istiyorum: En fanatik taraftarlarınız bile son günlerde Sayın Bakanı "Her fotoğrafta boy gösterme ihtiyacı hissediyor. Manşet atar gibi takdim ediyor. Dışişleri Bakanının diplomatik zafer hırsı üzerine konuşmanın vakti geldi." diyerek, Sayın Bakanı "Her el attığı işi bir büyük başarı hikâyesine dönüştürmek istiyor" diye çok sert bir şekilde eleştiriyorlar ve bu eleştirileri yapanlar AKP İktidarının en fanatik taraftarları, danışmanları, çalışanları ve Sayın Bakanın "Yakında Kudüs başkent olacak ve hep birlikte Mescidi Aksa'da namaz kılacağız." sözünü sormak istiyorum. Sayın Deniz Baykal iki, iki buçuk yıl önce gitti Mescidi Aksa'ya ve namaz kıldı. Bu basına da yansımıştı. Bugün bu yasak mı? Eğer Mescidi Aksa'da namaz kılmak yasak değilse -ben yasak

olmadığını biliyorum- gidip kılabilirsiniz. Yasak değilse, namaz gibi bir kutsal figürü siyasetin figürü hâline neden getiriyorsunuz? Böyle bir yasak yoksa eğer bu cümleyi neden kurdunuz? Bunları açıklarsanız çok sevinirim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın İnce.

Gündem dışı konunun hassasiyeti nedeniyle söz vermiştim. Teşekkür ederim, konu aydınlanmıştır.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Meclis araştırması açılmasına ilişkin dört önerge vardır, ayrı ayrı okutuyorum:

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1.- Kırklareli Milletvekili Turgut Dibek ve 29 milletvekilinin, kadın istihdamındaki engellerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/765)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ülkemizin en büyük sorunu olan işsizlik her geçen gün artarken, kadınların istihdama katılım oranları da düşmektedir.

Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'na göre tüm dünyada 2008 yılına kıyasla 2009 yılında ücretli veya yevmiyeli çalışan kadın sayısı düşerken, ev kadınlarının sayısı artmıştır. Rapor Türkiye'de durumun dünyaya göre daha da vahim olduğunu gözler önüne sermiştir. Türkiye'de, çalışma yaşamı dışında kalan ev kadını sayısı 2009 yılında 12 milyon 101 bin kişi olmuştur.

Dünya Ekonomik Forumu verilerine göre, 2009 yılında dünya ortalamasında kadınların işgücüne katılım oranları yüzde 51,6 iken; Türkiye'de bu oran yalnızca yüzde 26. Birleşmiş Milletler Türkiye Ofisi'nin verilerine göre 2009'da erkeklerin işgücüne katılımı yüzde 70,5 oranındadır.

Rapora göre 2009 yılı itibarıyla Türkiye'de istihdam oranı yüzde 22,3, dünya ortalaması ise yüzde 48. Dünyada kadınların işsizlik oranı yüzde 7 iken, Türkiye'de bu oran yüzde 14,3'tür.

Ülkemiz kadın istihdamı konusunda yalnızca Orta Asya ve Kuzey Afrika ortalamasından iyi durumdadır. Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'na göre kadınların ekonomiye katılımları konusunda 134 ülke arasında 130'uncu sıradadır. Bu rakam Türkiye'nin kadın istihdamı konusunda ne kadar kötü durumda olduğunun kanıtıdır. Araştırmanın yapıldığı ülkeler arasında yalnızca 4 ülkede kadın istihdamı Türkiye'den daha alt bir seviyededir.

Birleşmiş Milletler Cinsiyet Güçlendirme Ölçütü verileri de Dünya Ekonomik Forumu verilerinden farklı değildir. Birleşmiş Milletler kadınların ekonomiye ve siyasete katılımları çerçevesinde oluşturduğu Cinsiyet Güçlendirme Ölçütüne göre de Türkiye 109 ülke arasında 101'inci sıradadır. Listeye göre, Türkiye'de kadınların ekonomik ve siyasal hayata katılımları yalnızca Tonga, İran, Fas, Cezayir, Suudi Arabistan, Mısır, Bangladeş ve Yemen'den iyi durumdadır.

Ülkemizin en büyük sorunu olan işsizlik konusunu yok sayan hükûmet, kadın istihdamı konusunu da es geçmektedir.

Kadınların çalışma hayatına kazandırılmaları da sorunlarının çözümüne yeterli olmamaktadır. Çalışma hayatına kazandırılan kadınlar ise ücret adaletsizliği altında yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Dünya genelinde kadın-erkek ücret adaletsizliği devam etmektedir. Aynı işi yapan kadın çalışanlar, erkeklerin ücretlerinin ortalama yüzde 70 kadarına çalışmaktadırlar. Birleşmiş Milletler raporuna göre Türkiye'deki çalışan her 100 kadından 59'unun sosyal güvencesi yoktur. Erkeklerde bu oran yüzde 42'dir. Sektörlere göre ise, tarımda çalışan kadınların yüzde 98,5'i, erkeklerin yüzde 79,6'sı; sanayide çalışan kadınların yüzde 46,6'sı, erkeklerin yüzde 36,5'i kayıt dışı çalışmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre çalışabilir nüfusta (16-50 yaş) 25,5 milyon kadın bulunurken, yalnızca yaklaşık 6 milyon kadın çalışmaktadır. Bu rakam 19 milyondan fazla kadının istihdam dışı kaldığı anlamına gelmektedir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine bağlı, Türkiye'de 1 milyon 300 bin girişimci erkeğe karşılık, yalnızca 80 bin kadın girişimci bulunmaktadır. Kars, Bingöl, Osmaniye, Iğdır ve Muş illerinde ise hiç kadın girişimci yoktur.

Bu nedenlerle, kadın istihdamının önündeki engellerin tespiti, ortaya çıkarılması ve çözümlenmesi amacı ile Anayasamızın 98. maddesi, İçtüzüğümüzün 104. ve 105. maddeleri gereğince bir Araştırma Komisyonu kurularak konunun tüm boyutlarıyla araştırılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1) Turgut Dibek (Kırklareli)
2) Ali Rıza Öztürk (Mersin)
3) Atila Emek (Antalya)
4) Hüsnü Çöllü (Antalya)
5) Ramazan Kerim Özkan (Burdur)
6) Hâlil Ünlütepe (Afyonkarahisar)
7) İsa Gök (Mersin)
8) Enis Tütüncü (Tekirdağ)
9) Atilla Kart (Konya)
10) Erol Tınastepe (Erzincan)
11) Zekeriya Akıncı (Ankara)
12) Ali Arslan (Muğla)
13) Tekin Bingöl (Ankara)
14) Gürol Ergin (Muğla)
15) Tansel Barış (Kırklareli)
16) Hüseyin Ünsal (Amasya)
17) Rasim Çakır (Edirne)
18) Durdu Özbolat (Kahramanmaraş)
19) Ali İhsan Köktürk (Zonguldak)
20) Şevket Köse (Adıyaman)
21) Ali Koçal (Zonguldak)
22) Mehmet Ali Susam (İzmir)
23) Tayfur Süner (Antalya)
24) Malik Ecder Özdemir (Sivas)
25) Ahmet Küçük (Çanakkale)
26) Metin Arifağaoğlu (Artvin)
27) Ali Rıza Ertemür (Denizli)
28) Mehmet Ali Özpolat (İstanbul)
29) Fevzi Topuz (Muğla)
30) Yaşar Tüzün (Bilecik)

2.- Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Binici ve 19 milletvekilinin, pamuk üretimi ve işlenmesinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/766)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Tarım sektörünün çöktüğü, küresel ekonomik krizin sonuçlarının en ağır yaşandığı bu dönemde pamuk ekim alanlarının azalması ve pamuk işletmesinin yaşadığı sorunların bütün boyutlarıyla araştırılarak gerekli çalışmaların yapılması için Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. 15.04.2010

1) İbrahim Binici (Şanlıurfa)
2) Selahattin Demirtaş (Diyarbakır)
3) Gültan Kışanak (Diyarbakır)
4) Ayla Akat Ata (Batman)
5) Bengi Yıldız (Batman)
6) Akın Birdal (Diyarbakır)
7) Emine Ayna (Mardin)
8) Fatma Kurtulan (Van)
9) Hasip Kaplan (Şırnak)
10) Hamit Geylani (Hakkâri)
11) M. Nuri Yaman (Muş)
12) Mehmet Nezir Karabaş (Bitlis)
13) Mehmet Ufuk Uras (İstanbul)
14) Osman Özçelik (Siirt)
15) Özdal Üçer (Van)
16) Pervin Buldan (Iğdır)
17) Sebahat Tuncel (İstanbul)
18) Sevahir Bayındır (Şırnak)
19) Sırrı Sakık (Muş)
20) Şerafettin Hâlis (Tunceli)

Gerekçe:

Türkiye de son yıllarda uygulanan tarım politikaları sonucu birçok ürüne ciddi sıkıntılar yaşatmıştır. En önemli endüstri ürünü olan pamukta bunlardan bir tanesidir.

Her yıl rekoltenin giderek düşmesi tesadüfi bir sonuç değildir. Ekim alanların giderek daralmasının temel nedeni uygulanan yanlış tarım politikalarının sonucudur. Aynı zaman da pamuk girdi fiyatlarının durmadan yükselmesinde üreticimize ekstra maliyet olarak yüklenmiştir. Pamuk ekim alanların giderek azalmasının sonuçlarından en önemlisi bu alanda ki istihdamın azalmasıdır. Bu azalmada beraberin de farklı sosyal problemleri getirmektedir.

Pamuk ekim alanlarının azaltılmasının bir diğer sonucu ülkemizin dışa bu alanda bağımlı olması sonucunu doğurmuştur. Gelecek yüz yılda tüm öngörüler ve veriler tarım sektörünün en önemli alan olacağı öngörüsüyle bu alan da acil önlemlerin alınması gerekmektedir.

Bu bağlamda uygulanan tarım politikalarımızın ne kadar aksi istikamete yürüdüğü herkesin malumudur.

Bir an evvel pamuk ekim alanlarını artırmak için gerekli önlemleri almak durumundayız. Başta da vurguladığımız gibi pamuk endüstrinin en önemli ham maddesi olması sebebiyle sanayi sektörü de pamuk ekim alanlarının azalmasından dolaylı olarak etkilenmektedir.

Sonuç itibarıyla pamuk ekim alanlarının azalması birden çok alana sorun olarak yansımaktadır. Bu bilgiler ışığında pamuk ekim alanlarını artıracak bir takım önlemlerin alınması birçok alanda çok ciddi rahatlamalara neden olacağı gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Pamuk üretimi ve işlenmesi konusunda yaşanan sorunların tespiti ve çözümü için bir meclis araştırmasının kurulmasını arz ve talep ediyorum.

3.- Hakkâri Milletvekili Hamit Geylani ve 19 milletvekilinin, Hakkâri'deki arama noktalarında yapılan uygulamalar konusunda Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/767)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Hakkari ve ilçelerinde bulunan çok sayıda polis ve jandarma arama noktaları ile bunların seyahat özgürlüğünü engelleme gibi hukuk dışı uygulamalarının araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince bir Araştırma Komisyonu'nun kurulmasını saygılarımızla arz ederiz.

1) Hamit Geylani (Hakkâri)
2) Selahattin Demirtaş (Diyarbakır)
3) Gültan Kışanak (Diyarbakır)
4) Ayla Akat Ata (Batman)
5) Bengi Yıldız (Batman)
6) Akın Birdal (Diyarbakır)
7) Emine Ayna (Mardin)
8) Fatma Kurtulan (Van)
9) Hasip Kaplan (Şırnak)
10) İbrahim Binici (Şanlıurfa)
11) M. Nuri Yaman (Muş)
12) Mehmet Nezir Karabaş (Bitlis)
13) Mehmet Ufuk Uras (İstanbul)
14) Osman Özçelik (Siirt)
15) Özdal Üçer (Van)
16) Pervin Buldan (Iğdır)
17) Sebahat Tuncel (İstanbul)
18) Sevahir Bayındır (Şırnak)
19) Sırrı Sakık (Muş)
20) Şerafettin Hâlis (Tunceli)

Gerekçe:

Türkiye'de hukuk işletilemediği gibi, kanunların uygulamasında da bölgeden bölgeye hatta kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde görev yapan kolluk kuvvetleri, çoğu zaman yurttaşı canından bezdiren keyfi uygulamalara maruz bırakmaktadırlar.

Hakkari-Van, Hakkari-Yüksekova, Van-Yüksekova, Yüksekova-Şemdinli, Çukurca-Hakkari karayolları üzerinde yolculuk yapmak, yöre halkı için tam bir kabus hâline dönüşmüştür. Hakkari-Van arasındaki 200 km'lik karayolu üzerinde seyir hâlindeki araçlar 5-6 yerde durdurulmakta ve kimlik kontrolleri yapılmaktadır.

Bazı karakollarda, yolcular araçlardan indirilmekte, çanta ve bavulları aranmakta ve dakikalarca bekletilmektedirler. Karakolların önünde kilometrelerce uzun kuyruklar oluşmakta, yurttaş mağdur edilmektedir.

OHAL resmi olarak kaldırılmış olsa dahi, Hakkari, ilçeleri ve komşu illerde fiili olarak devam etmektedir. Hakkari il ve ilçelerinde Hakkari nüfusuna kayıtlı olmayanlar arama noktalarında jandarma, polis ve özel hareket timlerince adeta soruşturmaya alınmakta, yolcuları tedirgin etmektedirler. Yurttaşlar, kontrol noktalarında başka bir ülkeye gidiyormuş gibi "Niçin gidiyorsunuz, ne yapacaksınız, kiminle görüşeceksiniz?" şeklindeki sorularla karşıya kalmaktadırlar.

Hakkari'den Yüksekova'ya gidenler, Yeniköprü ve Depin kontrol noktalarından geçtikten sonra Yüksekova'daki polis noktasında da aramadan geçerek ilçeye giriş yapabiliyor. Depin arama noktasından Çukurca'ya giderken Geman kontrol noktası, Yüksekova Şemdinli arasındaki Durak arama noktası ve Yüksekova Şemdinli arasında da 50 kilometrelik yolda dört ayrı arama noktası bulunuyor.

Van Hakkari arasındaki iki saatlik yol ise, kontrol noktalarının fazlalığı ve kolluk kuvvetlerinin keyfi uygulamaları nedeniyle beş saate çıkıyor.

Bölgede yol arama noktalarına ilişkin İçişleri Bakanlığı'nın Valiliklere gönderdiği talimatlar da sadece kağıt üstünde kalıyor. Genelgede "yol kontrol ve arama faaliyetlerinin yürütülmesinde, güvenlik zafiyetine yol açmadan, ilgili mevzuat çerçevesinde ve masum vatandaşların zarar görmeyecek tarzda gerekli tedbirler alınması" isteniyor. Bu kapsamda genelgede "Valilerce derhal bir çalışma başlatılacak. Zorunlu görülen yerler dışında yol kontrol ve aramasına son verilecek. Uygulamalarda sadece makul şüphe duyulan araç ve şahıslar durdurulacak" deniliyor. Ancak belirtilen bu uygulamaların haricinde kontrol noktalarında hala OHAL dönemindeki sıkı denetim ve kontroller sürüyor. Yüksekova'da hastane ile şehir merkezi arasında bile arama noktası bulunuyor. Vatandaşlar hastaneye giderken bile aramadan geçiriliyor. Bu da uygulamada özellikle de acil hastalar bakımından çok ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Bölgede yaşayan yurttaşlar bu keyfi ve hukuk dışı uygulamalar nedeniyle zorunlu olmadıkça ikamet ettikleri şehirden başka bir şehre yolculuk yapmak istememektedirler. Anayasal ve en doğal insan hakkı olan seyahat ve kişi özgürlüğü hakkı gasp edilmekte, yurttaşlar mağdur edilmektedir.

Yaşanılan hukuk dışı uygulamaların daha fazla mağduriyetlere neden olmadan konunun mutlak suretle Meclis tarafından araştırılması gerekir.

4.- İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel ve 19 milletvekilinin, çay üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/768)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na

Türkiye'nin dünyada 6. Sırada olduğu çay üretiminde üreticilerin yaşadığı sıkıntıların araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması, tarım alanındaki sendikaların ve kuruluşların görüşlerini alarak çay üreticilerini koruyan bir yasal düzenlemenin hazırlanması için önerilerin sunulması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz. 16.04.2010

1) Sebahat Tuncel	(İstanbul)
2) Selahattin Demirtaş	(Diyarbakır)
3) Gültan Kışanak	(Diyarbakır)
4) Ayla Akat Ata	(Batman)
5) Bengi Yıldız	(Batman)
6) Akın Birdal	(Diyarbakır)
7) Emine Ayna	(Mardin)
8) Fatma Kurtulan	(Van)
9) Hasip Kaplan	(Şırnak)
10) Hamit Geylani	(Hakkâri)
11) İbrahim Binici	(Şanlıurfa)
12) M. Nuri Yaman	(Muş)
13) Mehmet Nezir Karabaş	(Bitlis)

14) Mehmet Ufuk Uras (İstanbul)
15) Osman Özçelik (Siirt)
16) Özdal Üçer (Van)
17) Pervin Buldan (Iğdır)
18) Sevahir Bayındır (Şırnak)
19) Sırrı Sakık (Muş)
20) Şerafettin Hâlis (Tunceli)

Gerekçe:

Türkiye çay üretimi açısından dünyada önemli üretici ülkeler arasında bulunmaktadır. Bugün Türkiye çay üretiminde Çin, Hindistan gibi ülkelerden sonra dünyada altıncı sırada yer almaktadır. Gürcistan sınırından Trabzon iline kadar olan bölge çay yetiştirme açısından en elverişli ve birinci derecede önemli alanlardır. Bu yüzden çay, Karadeniz bölgesinde yaşayan halkların en önemli gelir kaynaklarından biridir. Günümüzde aileleriyle birlikte çay üretimi ve işletmelerinden geçimini sağlayan yaklaşık 2 milyon insan bulunmaktadır.

Çay üretiminde ilk yaş çay yaprak işletmesi 1947 yılında Rize'de kurulmuştur. 1971 yılında Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü bir kamu iktisadi teşebbüsü olarak kurulmuş ve devlet çay sektöründe faaliyet göstermeye başlamıştır. Bu yıllarda 25.000 ton olan çay üretimi 2002 yılında 150 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Ancak özellikle 1990'dan sonra bu alanın özel sektöre ve dolayısıyla uluslararası firmaların rekabetine açılmasıyla yerli üretici ve işletmeci sıkıntılar yaşamaya başlamıştır. Günümüzde Çay-Kur üretilen kuru çayın % 65'ini özel sektör ise % 35'ini üretmektedir. Çay-Kur'un 45 adet, özel sektörün ise 230 adet yaş çay işleme fabrikası bulunmaktadır. 2009 resmi rakamlarıyla Karadeniz bölgesinde 767 bin, gayri resmi rakamlarca ise 850 bin dekar alanda çay üretimi yapıldığı bilinmektedir. Bu üretimden geçimini sağlayan aileler için ise her sene en önemli durum, devletin çay alımında belirleyeceği taban fiyattır. Taban fiyatlarındaki artışta her sene düşüş yaşanarak 2003 yılında % 40,6 olan artış oranı 2009 yılında sadece % 16,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu azalış üreticilerin yavaş yavaş özel çay işletmelerine doğru zorunlu yönlendirilmesi olarak ifade edilmektedir. Devletin belirlediği taban fiyat, çay üretimindeki en önemli girdi olan ve sürekli fiyat artışı yaşayan gübre masraflarını karşılamamaktadır. Diğer yandan Çay-Kur'un özelleştirilme planı ve çay üretiminden kamunun tamamen çekilerek üreticilerin piyasa koşullarına bırakılması büyük endişe yaratmaktadır. Üreticiler mevcut durumda düşük taban fiyatlarından dolayı Çay-Kur'a veremediği çayını özel sektöre vermek zorunda kalacaktır. 2008 yılında özel sektörün bölgedeki 190 civarındaki yaş çay fabrikasından sadece 92'si alım yaparken, 2007 yılında 150'nin üzerinde firma üretim yapmışken geçen yıl bu 120-130'a düşmüştür. Özel firmalarda fiyat istikrarının olmaması ve üreticilerden çay alamadığında düşük tuttukları fiyatı arttırmaları ve aldıkları yaş çayın parasını ise ne zaman ve ne olarak verecekleri belli olmamasından dolayı üretici özel sektörün alımlarından dolayı daha da mağdur olmaktadır. Bu da düşük çay politikasının üreticiyi bu yanıyla da mağdur edeceğini göstermektedir. Bu sorunların yanı sıra hükûmetçe hazırlanan çay kanun tasarısının çay üreticilerinin sorunlarına çare olmayacağı aksine çay üretimini tamamen özel sektöre ve yabancı firmalara bırakılacağını çeşitli tarım örgütleri belirtmektedir.

Türkiye önemli bir tarım ülkesi iken, yaşanan ekonomik ve ekolojik krizlerin de etkisiyle giderek tarımda kötü bir tabloya sahip olmaktadır. Üretici koruyan ve kamunun desteğinin olduğu alanların oluşturulması daha önemli hale gelmişken, aksine tütünde, çayda ve ekonomiye çok önemli katkı sağlayan ve binlerce ailenin geçimini sağlayan bir tarım alanda özelleştirme politikaları uygulanmaktadır.

Çay üretiminin Karadeniz bölgesi vatandaşlarının geçimi açısından önemli olduğu dikkate alınarak, çay üreticilerinin sorunlarının araştırılması, üretimde karşılaştıkları sıkıntıların giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması, üreticileri koruyan bir yasal düzenleme yapılması için önerilerin sunulması ve bu alanda çalışan sendika, meslek örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin görüşlerinin de alınabilmesi için bir meclis araştırma komisyonu kurulmasını önermekteyiz.

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur

Önergeler, gündemdeki yerlerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki görüşmeler, sırası geldiğinde yapılacaktır.

Sayın milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.04

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.16
BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT
KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince sözlü soru önergelerini görüşmüyor ve gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324) (S. Sayısı: 96)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

2'nci sırada yer alan, Türk Borçlar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

2.- Türk Borçlar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/499) (S. Sayısı: 321)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

3'üncü sırada yer alan, Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanuna Ek Milletlerarası Para Fonu Ana Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Belgelerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

3.- Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanuna Ek Milletlerarası Para Fonu Ana Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Belgelerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/761) (S. Sayısı: 458)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

4'üncü sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin; 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri komisyonları raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (x)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet? Yerinde.

Komisyon Raporu 509 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

(x) 509 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Tasarının tümü üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Rıza Yalçınkaya, Bartın Milletvekili.

Buyurun Sayın Yalçınkaya. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Yalçınkaya, süreniz yirmi dakikadır.

CHP GRUBU ADINA MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; 509 sıra sayılı 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile ilgili, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, İçişleri Komisyonu tarafından kabul edilen bu kanun teklifi gerek veriliş amacı gerekse içeriği nedeniyle ülkemiz hukuk sisteminde ve kentlerimizde önemli tahribata neden olacak bir niteliğe sahiptir. Bilindiği üzere, hukuk sisteminde geçerli olan ve anayasadan başlayıp yasa ve yönetmeliklere uzanan hiyerarşik yapılanmanın geri planında bir tutarlılık olmalıdır. Ne yazık ki son yıllarda yapılan kimi düzenlemelerde, bu hiyerarşi ve bütün bu sistemi taşıması gereken tutarlılık yitirilmektedir. Belediye başkanlarının, TOKİ'nin ya da Özelleştirme İdaresinin proje bazlı sorunlarına yönelik yasa çıkarılmasını ya da yasalar üzerinde değişiklikler yapılmasını gündeme getiren bu yaklaşım, hukuki düzenlemelerin genelliği ve herkese uygulanabilirliği ilkelerinin çiğnenmesine neden olmaktadır. Ortaya çıkan her sorun karşısında yasalarla oynayıp değiştirmenin bir hukuk devletinde yeri olmamalıdır. Bu tür bir yaklaşım hukuk sisteminin güvenilirliğini de zedelemektedir.

Değerli arkadaşlar, bu teklifin ilk gündeme getirilişinin arka planında yaşananlar ve zamanlaması Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığına gölge düşürecek bir niteliğe sahiptir. Teklifin, AKP'li Ankara Büyükşehir Belediyesinin kentin çeperinde, nâzım imar planında yeşil alan olan boş alanlarda bu plan kararlarına aykırı bir biçimde belirlediği kentsel dönüşüm alanı kararlarına karşı açılmış davalarla eş zamanlı olması dikkat çekicidir. Üstelik teklif, bu davalarda ortaya çıkan yürütmenin durdurulması kararlarının gerekçelerini ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Bu durumun en açık itirafı, teklife eklenen geçici 1'inci maddedir.

Bu davalara ilişkin size kısaca bilgiler aktarayım: Örneğin, Şehir Plancıları Odasının kentsel dönüşüm konusunda Ankara Büyükşehir Belediyesine karşı açmış olduğu devam eden çok sayıda dava bulunmaktadır. Bu davalardan bir bölümünde verilen yürütmeyi durdurma kararlarında, boş alanlarda kentsel dönüşümden söz edilemeyeceği, mevcut nâzım imar planları bulunan alanların bu plana göre düzenlenmesi gerektiği yani yeşil alan olması gerektiği gibi kararlar bulunmaktadır. Teklif, açıkça, bu gerekçeleri devre dışı bırakmayı amaçlamaktadır.

Değerli arkadaşlar, verilen teklifte yer alan "üzerinde yapı olan veya olmayan", "imarlı veya imarsız" gibi tanımlamalar, bir hukuk komedisi niteliğindedir. Bir alan, ya imarlı ya da imarsızdır, ya üzerinde bir yapı vardır ya da yoktur, üçüncü bir durumun olmadığı koşulda bu tür bir düzenleme "İstediğim her yerde istediğimi yaparım." demekten öteye geçememekte, düzenlemeye hâkim olan keyfiliği gözler önüne sermektedir. Yasaya "üzerinde yapı olan veya olmayan", "imarlı veya imarsız" ifadesi eklenerek, imar mevzuatına, şehircilik ilke ve esaslarına aykırı biçimde, belediye sınırları içindeki tüm alanlar potansiyel kentsel dönüşüm alanı hâline getirilmektedir.

Çağdaş planlama yaklaşımı plansız alanlarda noktasal uygulamaları reddetmektedir. Bu tür uygulamalar kentlerin planlama hedeflerini olumsuz yönde etkilemekte, kentsel alanlara büyük ve geri dönüşü olmayan zararlar vermektedir. Belediye Kanunu'nda değişiklik getiren öneri böylesi gelişmelerin önünü açacak ve çoğalmasına neden olacak, böylelikle kentlerimiz giderek daha plansız ve çarpık hâle gelecektir. Yasa'da yapılan değişiklikle, üst planlarla denetlenen kentsel dönüşüm yerini keyfiliğe dayalı, plansız kentsel dönüşüm uygulamalarına bırakacaktır.

Değerli arkadaşlar, AKP sözcülerinden bir arkadaş Komisyon toplantısında düzenlemeyi savunurken "Şehirler kurulurken yolların, yeşil alanların, alt geçitlerin bir şehrin on yıl sonra, yirmi yıl sonra geleceği duruma göre belirlenmesi, planların buna göre yapılması gerekmez miydi?" diye sordu. Çok haklıdır, kentlerin yapılan nüfus hesaplarına bağlı olarak yirmi otuz yıl sonrası dikkate alınarak planlanması gerekir. Aslında öyle de yapılıyor ve onun adına "nâzım imar planı" deniliyor. Ancak işin içine rant girdiğinde, plan kararlarıyla rantın yönlendirilmesi girdiğinde, plan değişiklikleri bu doğrultuda kullanıldığında bu ilkeler unutuluyor, nâzım imar planları -Ankara örneğinde olduğu gibi- delik deşik ediliyor. İşte bu yüzden, yapılmak istenen düzenlemeye Cumhuriyet Halk Partisi olarak karşı çıkıyoruz.

5 hektar ile 500 hektar arasında parça parça, onaylı nâzım imar planlarına aykırı biçimde kente müdahalede bulunmak yapılmış olan planları bozacağı, tüm dengeleri değiştireceği için Cumhuriyet Halk Partisi olarak karşı çıkıyoruz. Böylesi düzenlemeler sonrasında nâzım imar planında yapılaşma öngörülmeyen alanlarda yapılaşmaların gerçekleşmesi, nüfusun yoğunlaşması nedeniyle kentlerin bazı bölümlerinde yollar, geçitler, altyapılar yetersiz hâle geliyor, dereler taşıyor, kentlerimizin orta yerinde insanlarımız yaşamını yitiriyor. Kentlere tek amacı rant olan parçacı düzenlemelerle müdahale edilmesi, zaman içinde, can kayıplarına dahi neden olacak büyük yanlışlıklara dönüşüyor. Bu nedenle, yapılmak istenen düzenlemeye karşı çıkıyoruz. AKP'li arkadaşlarımızın da böyle bir endişeyi paylaşmalarını ve karşı oy kullanmalarını diliyoruz.

Değerli arkadaşlar, iddia ediyoruz ki bugün görüşmekte olduğumuz 73'üncü madde değişikliğinin başlıca hazırlanma nedeni, Ankara kentinde nâzım imar planında yeşil alan olarak düzenlenmiş boş ve henüz hiç yapılaşma olmayan alanlarda ilan edilen kentsel dönüşüm alanlarına yönelik alınmış yargı kararlarını boşa düşürmekten başka bir şey değildir. Bu düzenleme Melih Gökçek ısmarlamasıdır!

Değerli arkadaşlar, kentin sözde yirmi beş-otuz yılını şekillendirecek nâzım imar planını hazırlayacaksınız, bu planda kentte büyük eksikliği olan yeşil alanlara ilişkin geniş alanlar ayıracaksınız, daha sonra bu alanların yok fiyatına el değiştirmesini sağlayacak kadar bekleyip, bu alanları kentsel dönüşüm alanı ilan edip, eskiden yeşil alan olan bölgelerin yeni sahiplerine fahiş rantları bir kararla aktaracaksınız, peşkeş çekeceksiniz, sonra da buna yargıda "dur" denildiğinde sıkışıp, bu rantın önünü açacak yasa düzenlemesine Türkiye Büyük Millet Meclisini alet edeceksiniz. Kusura bakmayın, böylesi bir gerçek ortada tüm belgeleriyle dururken yoksul Ankara halkının elinden yeşil alan olduğu için ucuza toplanan ve belediye başkanlarının aracılığıyla "kentsel dönüşüm" adı altında fahiş rant pazarına dönüşen bu alanlardaki uygulamaları kurtarmaya çalışan, bazılarını haksız biçimde zengin eden bu düzenlemeleri içimize sindirmemiz olanaksızdır.

Değerli arkadaşlar, bunların yanı sıra getirilen teklifle kentte yaşayanların barınma hakkı, proje ve kararlara katılma hakkı, mülkiyet hakkı ve yargıya başvurma hakkı Anayasa'ya aykırı biçimde kısıtlanmaktadır. Kentsel dönüşüm alanı olarak ilan edilecek yerlerde yapı yüksekliği ve yoğunluğunun belirlenmesi yetkisi belediye meclislerine verilmektedir. Bu düzenleme de önemli sakıncalar içermektedir. Teklifle büyükşehir belediyelerine kentsel dönüşüm alanlarında hiçbir kurala bağlı olmadan yapı yüksekliği ve yoğunluğunu belirleme yetkisi veriliyor olması, kentlerimizdeki çarpıklığı artıracak, nâzım imar planlarında var olan bütünlüğü, dengeyi ortadan kaldıracak bir yetki düzenlemesi olarak ortaya çıkacaktır.

Kentlerde yapı yükseklikleri ve yoğunluklarının belirleneceği yer, tüm altyapı, üstyapı, ulaşım, sosyal donatı kararlarıyla birlikte nâzım imar planlarıdır. "Kentsel dönüşüm" adı altında tanınan bu keyfî belirleme yetkisi sonucunda kentlerimiz daha da işin içinden çıkılmaz hâle gelecektir. Bu yönüyle teklifin bu fıkrası kamu yararına, şehircilik ilke ve esaslarına uygun değildir.

Arkadaşlar, bu teklifin yasalaşması durumunda, büyükşehir belediye başkanları, kent rantlarıyla dilediği gibi oynayan krallar hâline geliyor. İlçe belediyelerinin tüm yetkileri, 1/1000 ölçekli uygulama imar planı onama yetkisi, proje onama yetkisi, ruhsat verme yetkileri elinden alınıyor ve büyükşehir belediyesine veriliyor. Böylelikle, seçimlerde AKP'nin kazanamadığı ilçelerde belediyelerin sahip olduğu tüm imar yetkilerine, gayrimenkullerine ve gelirlerine el koyma olanağı yaratılıyor.

Diğer yandan büyükşehir belediyelerine kentsel dönüşüm alanı ilan edilen yerlerde halkın mülklerine yıllar süren kısıtlama hakkı verilirken kamuya ait tüm gayrimenkullere de el koyma yetkisi verilmiş oluyor.

Aslında komisyon toplantıları sırasında AKP sözcülerince dile getirilen şu sözler düzenlemeyi geçirmeye çalışanların kafalarındaki düşüncelerinin açık itirafıdır. Bakın ne diyor Sayın Sözcü: "Hiçbir ülkede böyle bir şeye bugün veya yetmiş seksen yıldır ihtiyaç duyulmadı çünkü adamlar, yüz-yüz elli yıl önce, iki yüz yıl önce yaptılar ve o zamanlarda da kanunlar falan filan yoktu. Kralların sözleri geçerliydi veya idarecilerin söylediği her şey yerine getiriliyordu."

Yani neymiş hayal edilen düzen? Ya bir yerel krallık düzeni ya da yöneticinin sözlerine itirazın bulunmadığı bir düzen, yani faşizm, yani astığı astık, kestiği kestik anlamında, her yerde her şeyi yapmak arzusunda olan, yasa, hukuk tanımayan bir anlayış. Böyle bir anlayışın demokratik hukuk devletinde ne işi var Allah aşkına?

Değerli arkadaşlar, teklife İçişleri Komisyonu tarafından eklenen geçici madde 1'de yer verilen düzenleme ise, en az kanun teklifinin içeriği kadar vahimdir. Geçici madde 1'de, "Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce yargı mercilerinde açılmış ve henüz kesin hükme bağlanmamış davalarda bu Kanun hükümleri uygulanır." denilerek, süren davalara müdahale ederek bir düzenleme yapılmaya çalışılmaktadır. Ayrıca büyükşehir belediye başkanlığı aleyhine mülkiyet sahiplerinin açmış bulunduğu davalarda elde ettikleri haklarının alınmasının önüne geçilmeye ve mülkiyet sahiplerinin mülkiyetlerinin gerçek bedellerinin ödenmemesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu hâliyle yapılmak istenen bu düzenleme, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır.

Ülkemizde kentsel dönüşüm sorunları, yarattığı sorunlar ve mağduriyetler sebebiyle kanayan yaraya dönüşmüştür ve bu uygulama, kentlerin sorunlarını çözmekten çok, yeni sorunlar yaratan bir hâle dönüşmüştür. Eğer bu uygulama aşılmak isteniyorsa bunun yolu, Kentsel Dönüşüm Yasası'nın rant değil, toplum merkezli kaygılarla bir bütün olarak ele alınmasıdır.

Değerli arkadaşlar, bir de şu "kentsel dönüşüm" terimine değinmekte yarar görüyorum. AKP tarafından pek çok alanda yapılan saptırma ve yanlış kullanım, bu alanda da yapılıyor. Kentsel dönüşüm, tüm dünyada uygulanan bir planlama aracı olarak tanımlanıyor uzmanları tarafından. Ancak bugünlerde ülkemizde yapılan ve kentsel dönüşüm olarak tanımlanan uygulamaların çok büyük bir bölümü kentsel dönüşüm değil aslında. Yapılan uygulamalar, planlama alanında kullanılan bir başka uygulama aracına karşılık geliyor. Yapılanlar, aslında "kentsel yenileme" çünkü kentlerde yer alan bir kullanımda değişiklik yapılmadan yapıların yenilenmesi, bölgenin nitelik ve niceliksel değişime uğramasının karşılığı kentsel dönüşüm değil kentsel yenilemedir tüm dünyada. AKP sözcülerinin Komisyon çalışmalarında örnek verdiği, Avrupa ülkelerinde yüz yıl, yüz altmış yıl önce bitirilmiş dediği uygulamaların da büyük bir bölümü kentsel yenilemedir. Kentsel dönüşüm ise, kentte var olan bir kullanımın zaman içerisinde terk edilmesi, taşınması ve çeşitli nedenlerle kullanım dışı kalması sonrasında, söz konusu bölgenin kentin gereksinimleri doğrultusunda yeni bir işleve dönüştürülmesi için kullanılan bir deyimdir. Bu nedenledir ki kentsel dönüşüm uygulamaları kentlerde belirli aralıklarla farklı kullanımlar için her zaman gündeme gelebilir, gelecektir de.

Kentsel dönüşüm projeleri AKP sözcülerinin Komisyon toplantılarında dile getirdiği gibi, dünyada bir kez yapılarak biten uygulamalar değildir. Gerçek anlamıyla kentsel dönüşüm, dünya kentlerinde geçmişten bugüne her dönemde yapılan uygulamalardandır. Bugün devam eden örnekler olduğu gibi, gelecekte de bu uygulamalar sürecektir. Örneğin, İngiltere'de Londra'da, Avustralya'da Melbourne kentinde olduğu gibi, giderek kentin içinde kalan eski tersane ve liman alanlarında, eski sanayi alanlarında geliştirilen ve uygulaması süren, bu alanları konut ve ticaret alanlarına dönüştüren tam anlamıyla kentsel dönüşüm projeleridir. Bu nedenle, ne Ankara'da Esenboğa yolunda yapılan uygulamalar ne de İstanbul'da Sulukule'de yapılan uygulamalar kentsel dönüşüm uygulamasıdır; yapılan, bir kentsel yenileme çalışması ve gecekondu tasfiyesidir.

Değerli arkadaşlar, bu kanun teklifi bugünkü hâliyle kabul edildiği takdirde ülkede süregelen plansızlık ve imar karmaşası daha da artacak, fahiş rant hesaplarıyla vatandaşın mallarına el konulurken Türkiye'nin asıl özlemini duyduğu planlı, kimlikli, çağdaş kentleşme asla gerçekleşmeyecektir.

Değerli arkadaşlarım, aramızda hukuk eğitimi almış çok sayıda arkadaşımız bulunmaktadır. Allah aşkına, siz değerli hukukçu arkadaşlarıma soruyorum: 21'inci yüzyılda dünyanın neresinde bir hukuk devletinde belediyelere bu şekilde denetimsiz ve kontrolsüz, her türlü yasanın üzerine çıkılarak bir yetki verilmiştir? Zaten Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesiyle belediyelere kentsel dönüşüm alanı ilan etme yetkisi tanınmış olmasına karşın, bu yetkileriyle yetinmeyen ve kendisini Anayasa, Kamulaştırma Yasası ve diğer düzenlemelerin üstünde sayarak, hukuk ve yasa dışı uygulamalar yaparak kenti tahrip eden, vatandaşları mağdur eden bazı belediyelere sınırsız hak ve özgürlükler tanınması adalet duygunuzu incitmeyecek mi? Vallahi, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizi incitiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yalçınkaya, lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurun.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Devamla) – Söz konusu kanun teklifinin kentlerimizde var olan sorunların çözümünden çok, başka bir amaç için hazırladığı ortadadır. Maalesef, teklif verenler yargı kararlarıyla tespit edilen suçları ve suçluları gizlemeye, yargıda alınan kararları geçersiz hâle getirmeye çalışmaktadır. Diğer yandan bu teklif, AKP İktidarının, genelde olduğu gibi içine düşmüş olduğu keyfî, hukuk tanımaz ve otoriter tavrını yerel yönetimlerde de giderek derinleştirmek istediğini göstermektedir.

Söz konusu teklif, kent rantlarını gerçek sahibi olan halkın elinden alıp bir grup yandaşa devrini sağlamak amacıyla hazırlanmış, ortaya çıkan yargı ve benzeri engelleri ortadan kaldırmayı, her şeyi ezip geçmeyi hedefleyen bir anlayışın ürünüdür. Bu nedenle, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu öneriye tümüyle karşı olduğumuzu belirtiyor, hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yalçınkaya.

Teklifin tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz isteyen Metin Çobanoğlu, Kırşehir Milletvekili.

Buyurun Sayın Çobanoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA METİN ÇOBANOĞLU (Kırşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesini değiştiren yasa teklifi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 5393 sayılı Yasa'nın 73'üncü maddesi kentsel dönüşümü düzenleyen bir madde. Hepinizin bildiği gibi, 5393 sayılı Belediye Yasası, 2005 yılında, birçoğunuzun da bulunduğu bu Parlamento tarafından, yani AKP İktidarı tarafından çıkarılmış, kamuoyuna da "mahallî idareler reformu" diye sunulmuş yasa grubunun içerisinde yer almıştır. Bugün, bu 73'üncü maddeyle ilgili teklifi, değişiklik teklifini görüşeceğiz.

Değerli arkadaşlarım, bu, bir maddelik… Yani 73'üncü maddeyi değiştiriyoruz ama bu, kanun yapma tekniğine de aykırı, bir madde için oldukça geniş, on dört fıkralık bir madde. Yani müstakil bir kanun olabilecek veyahut da daha uygun olarak düşünecek olursak, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yer alması daha uygun olabilecek bir kanun ama Belediye Kanunu içerisinde yer almış ama bu şekliyle de kanun tekniği açısından çok uzun, on dört fıkralık bir kanun şekliyle karşımıza gelmiştir.

Değerli arkadaşlarım, bu teklif, birçok yönden Anayasa'ya aykırılıklar içeren, vatandaşın mülkiyet hakkını yok sayan, büyükşehir belediye başkanlarına âdeta padişahlık yetkileri veren ve özellikle vatandaşın, hakları mağdur olan vatandaşların hukuka gitmelerini de engelleyecek ve gerçekten kentlerimizin, şehrimizin ihtiyaçlarını çözmek için karşımıza getirilmiş bir teklif değildir.

Değerli arkadaşlarım, bakın, bugüne kadar bu kentsel dönüşüm uygulamalarında Ankara Büyükşehir Belediyesi mücaviri içerisinde tam 40 bin hektarlık bir alanda bu kentsel dönüşüm uygulanmış. Bu 40 bin hektarlık alan 4 milyon nüfusa tekabül eden bir alanı kapsamaktadır. Yani bizim başkentimizin 4 milyon nüfus artışını karşılayacak, yani elli yıl sonraki ihtiyacımızı da karşılayacak oranda, 2005'ten itibaren bu kentsel dönüşüm alanları düzenlenmiştir. Peki, ne oldu da şimdi 40 bin hektarın üzerine bu tür değişiklikler yapılarak hangi ihtiyaç giderilmek istenmektedir?

Değerli milletvekilleri, bu düzenlemeyle de ilçe belediye başkanları, büyükşehir ilçe belediye başkanları yok edilmektedir, hiçbir yetkileri kalmamakta ve her şey büyükşehir belediyesine endekslenmektedir. Geçtiğimiz günlerde Ankara Büyükşehir Belediye Başkanının gazetelere de yansımış bir beyanı var, diyor ki: "İlçe belediyelerini kaldıralım, büyükşehir belediyesi olarak oralara atama yapalım." Zaten bugün üzerinde konuştuğumuz bu teklif kanunlaşacak olursa ilçe belediyelerinin hiçbir fonksiyonu kalmayacaktır. Ellerinden hem maddi imkânları alınacak hem de kentsel düzenleme ve imar işleri yapma şansları ortadan kalkacaktır.

Değerli milletvekilleri, böyle bir düzenleme, böyle bir teklif, vatandaşımızı da ciddi olarak mağdur edecek bir tekliftir. Bakın, büyükşehirde bu düzenlemeler yapılacak, Etimesgut'un bir mahallesinde oturan vatandaşımızın arsasıyla, gayrimenkulüyle ilgili kararlar alınacak, ama Etimesgut ilçesinde askı olmadığı için vatandaşımızın haberi olmayacak ve askı süresi geçtikten, itiraz süresi bittikten sonra da vatandaşımızın yapabileceği hiçbir şey kalmayacaktır.

Bugüne kadar yapılan 40 bin hektarlık düzenlemede hepsinin ortak yönü şudur: Hepsinde yeşil alanlar yok edilmiş, yapılaşma yoğunluğu artırılmış ve birtakım insanlara çok ciddi rantlar sağlanmıştır değerli milletvekilleri. Ama bu yapılan düzenlemelerin elli tanesi de, şu elimde gördüğünüz dosyada mevcut olan elli tane düzenleme, kentsel düzenleme mahkemeler tarafından durdurulmuştur değerli milletvekilleri.

Neden durdurulmuştur? Vatandaşın hakları gasbedilmiştir, yeşil alanlar yok edilmiştir ve buralarda inşaat yoğunlukları o alanların kaldıramayacağı noktada artırılmıştır.

Bu teklifin geneline bakacak olursak, bu teklifle, mücavir alanlar içerisinde büyükşehir belediyeleri tarafından, imarlı, imarsız, yapılaşmış, yapılaşmamış her yerde kentsel düzenleme yapabilecekler, hiçbir tahdide ve sınırlamaya maruz kalmadan inşaat alanı ve kat yüksekliklerini belirleyebileceklerdir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, böyle bir yetkiyi düşünebiliyor musunuz? Hiçbir sınırlama yok. Peki, 100.000'lik planlar, nâzım imar planları ne için yapılıyor? Ne için bu planları daha önce yaptık? 2023 Ankara Planı'nı niye yaptık? Ama bir yeri siz kentsel dönüşüm alanı ilan ettiniz mi, hiçbir tahdit ve sınırlamaya maruz kalmıyorsunuz, keyfî bir şekilde istediğiniz gibi düzenleme yapabiliyorsunuz.

Değerli arkadaşlarım, yine bir yerde kentsel dönüşüm yapabilmek için büyükşehirler dâhilindeki ilçe belediye başkanları büyükşehrin iznini almak durumundalar. Bunun anlamı da şudur: İlçe belediye başkanları kentsel dönüşüm uygulaması yapamayacaklar.

Ayrıca, bu kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen bölgelerde her türlü imar harçları, yapı harçları, kullanma izinleri büyükşehir belediyesi tarafından alınacak, bu izinler büyükşehir belediyesi tarafından verilecektir. İlçe belediyelerinin de bu anlamda çok ciddi gelir kaybı olacaktır.

Değerli milletvekilleri, yine bu düzenlemeyle büyükşehir belediyelerine öyle bir yetki veriyoruz ki, ancak savaş hâlinde, seferberlik zamanında, hemen kapımızda savaşın olma ihtimalinin çok yüksek olduğu dönemlerde kullanılabilecek kamulaştırma yetkilerini veriyoruz. Deniyor ki: Anlaşma esastır. Anlaşamazsanız vatandaşla bu konulardaki anlaşmazlıklar mahkemelerde öncelikle görüşülecek. Daha sonra, kamulaştırma için, 2942 sayılı Kamulaştırma Yasası'nın 27'nci maddesine göre acele kamulaştırılma yapılacak. 27'nci madde de 3634 sayılı Millî Müdafaa ve Mükellefiyet Kanunu'na atıfta bulunuyor. Bu da, savaş hâli, seferberlik zamanında yapılacak kamulaştırmalara eş değer.

Peki, değerli milletvekilleri, soruyorum, büyükşehir belediye başkanlarının bu kadar acelesi ne için var? Yani savaş hâlinde uygulanacak birtakım kanunları siz şimdi Meclisimiz vasıtasıyla büyükşehir belediyelerine veriyorsunuz. Bunun mantığını anlamakta zorlanıyorum değerli milletvekilleri. Böyle bir şey olabilir mi? İmar yetkiniz var ama siz bugün bu teklifle büyükşehir belediyelerine padişahlık yetkisi tanıyorsunuz, ilçe belediyelerini yok sayıyorsunuz. 1 milyon nüfuslu Keçiören Belediyesi yok ama hemen biraz ileride, başka, büyükşehir sınırları içerisinde 10 bin nüfuslu, 15 bin nüfuslu, 50 bin nüfuslu bir ilçe belediyesi bu düzenlemeleri yapabilecek noktada.

Değerli milletvekilleri, gerçekten geneline baktığımızda vatandaşın hakları yok sayılmaktadır. Öyle zorlamalar getiriliyor ki… Yine bu kanunda sağlık ve eğitim alanları bu kanunun dışında ayrı tutulmuş ama burada bizim bir düşüncemiz var, mutlaka ve mutlaka vakıf arazileri ve Silahlı Kuvvetlerin arazileri, bu kanunda onların da ayrı tutulması gerekiyor. 3194 sayılı Kanun'un 18'nci maddesinde kamuya ait gayrimenkuller sayılmış ama biz bu kanunun da içine mutlaka Silahlı Kuvvetlerin ve vakıf arazilerinin ayrı tutulmasının gerekliliğini, konmasını istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarında gayrimenkulleri, arsaları bulunan vatandaşlar eğer belediye ile anlaşamamışlar, kendilerine müstakil bir adada yer tahsil edilmediyse mahkemeye gidebiliyorlar. Kanun metninde bu var ama bunu tersten okuyacak olursak, kendilerine başka bir adada yer tahsisi yapılmış vatandaşlarımızın mahkemeye gitme hakkı yok. Ama Anayasa'mızın 125'inci maddesi "İdarenin her türlü iş ve işlemleri idari yargının denetimindedir." diyor. Böyle bir yasaklamayı, böyle bir hakkı nasıl yok sayabilirsiniz? Geniş bir alanda düzenleme yapılıyor, vatandaşın en merkezî yerde arsası var; siz bu düzenleme içerisinde en uzak köşedeki bir adaya, bir parsele vatandaşın hakkını taşıyacaksınız ve bu vatandaşın mahkemeye gitme hakkını elinden alacaksınız.

Yine bu çerçevede, anlaşamayan, proje dışında kalan veya başka bir ada içerisinde kendilerine yer tahsis edilen vatandaşlardan altyapı ve proje bedelini alıyorsunuz. Zaten buralarda yaşayan vatandaşlarımız dar gelirli, bu yüksek altyapı ve proje bedellerini ödemeleri mümkün değil. Burada ne zorlanıyor? Gariban vatandaşın arsasını, güçlü olanların, elinden almasına imkân sağlanıyor.

Değerli milletvekilleri, bu işin baştan sona hepsi ranta dönük düzenlemelerdir. Yine geçici 1'inci maddede şunu koyuyoruz: "Bu teklif kanunlaştığı günden itibaren geçmişe dönük devam eden mahkemelerde de uygulanır." Bu ne demektir? Vatandaşın kazanılmış haklarını biz bir kanun maddesiyle yok ediyoruz. Böyle bir hukuk anlayışı olabilir mi?

İşte, elimdeki bu elli dosya Melih Gökçek'in yaptığı düzenlemeleri durduran mahkeme kararlarıdır. Şimdi, siz, tekrar, bu vatandaşın kazanılmış haklarını bu kanun teklifiyle elinden almak istiyorsunuz. Böyle bir hukuk devleti olamaz, böyle bir düzenleme de hiç kimsenin hayrına olamaz değerli milletvekilleri.

Şunu çok açık, net ifade edelim: Bugün burada yapılanlar Melih Gökçek'in isteğiyle yapılan düzenlemelerdir. Hiç kimse bunun aksini iddia etmesin. Kendisi buyurmuşlar, "İlçe belediyelerine gerek yok." demişler. Şimdi, en büyük sıkıntısı kentsel dönüşüm alanlarında mahkemelerin verdiği bu kararlar. Bu kararlardan kurtulabilmek için sizleri de Parlamentomuzu da maalesef bu niyetlerine alet ediyor. Herkesin vicdanına sesleniyorum.

OKTAY VURAL (İzmir) – Buna "Hayır" deyin, yazıktır.

METİN ÇOBANOĞLU (Devamla) – Değerli milletvekilleri, çok açık, net. Elimde üç tane -bunu onlarca, yirmilerce çoğaltmam mümkün- sizlerle de paylaşacağım, üç tane kentsel dönüşüm dosyası var. Özellikle dinlemenizi istiyorum.

Bakın, Pursaklar Sarayköy'de 2 milyon metrekarelik bir alanda yapılan bir kentsel dönüşüm, bir rant paylaşımı. Safahatını kısaca okuyorum: Söz konusu saha maliye hazinesine ait ve planda "ağaçlandırılacak alan ve tarımsal niteliği korunacak alan", 2023 Ankara Planı'nda. Ağaçlandırılacak ve tarımsal niteliği korunacak alan… Emniyet Genel Müdürlüğü, söz konusu arsayı talep ediyor. Bu talep, ilk önce, Saray Belediyesi ve TOKİ tarafından uygun görülüyor değerli arkadaşlarım. Bu çalışmalar yapılırken -altını çizmek istiyorum- 4 adedi aynı adreste, yine 2 adedi aynı adreste olmak üzere 8 kooperatif bir araya gelerek Özgün Anka Yapı Kooperatifi Birliğini kuruyorlar değerli milletvekilleri. Bu kooperatif birliği söz konusu arsayı TOKİ'den talep ediyor. Bu talep üzerine TOKİ söz konusu arsayı metrekaresi 2008 tarihinde 7 ve 8 liradan ihaleye çıkarıyor değerli milletvekilleri, 7 ve 8 lira metrekaresi. Daha sonra ne oluyor? Kooperatif, Ankara Büyükşehir Belediyesine başvuruyor, ağaçlandırılacak alandan çıkarılıp konut alanına çevrilmesini talep ediyor. Sonra, bu talep, Büyükşehir Belediyesince, 2/6/2009 tarih, 6879 sayılı yazısıyla, 2023 Başkent Ankara Nâzım İmar Planı'na aykırı olduğu gerekçesiyle reddediliyor. Yapması gereken bu değil mi değerli milletvekilleri? Ankara Büyükşehir Belediyesi diyor ki: "2023 Nâzım İmar Planı'nda ağaçlandırılacak ve tarımsal niteliği korunacak alan, bunu size konut yapmak üzere veremeyiz." Reddetmiş. Ne güzel. Ama ne oluyor? Aradan sekiz gün geçiyor değerli milletvekilleri. Aynı alanda tekrar bir müracaat oluyor. Kooperatif yılmıyor, ret kararından sekiz gün sonra, yani 6/10/2008 tarihinde aynı istemle Ankara Büyükşehir Belediyesine başvuruyor. Ne oluyorsa sekiz gün önce reddedilen başvuru… Hangi hatırlı insanlar girdi, arada ne görüşmeler oldu, kimlere neler sağlandı, bu bize kapalı. Ama elimizdeki dosya… Sekiz gün önce reddettikleri 2 milyon metrekarelik alanda konut yapılmasına sekiz gün sonra Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi müsaade ediyor.

Değerli milletvekilleri, hepsinin evrakları var, hepsinin imzaları var. Burada laf olsun diye konuşmuyoruz. Burada Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin almış olduğu kararlar var.

Değerli arkadaşlarım, bu 2 milyon metrekarelik alana tam beş bin konut sığıyor. Ayrıca, buraya inşaat emsali 2,5 olan iki tane de benzin istasyonu ruhsatı veriliyor.

Değerli arkadaşlarım, gidin sorun, Ankara Büyükşehir Belediyesinden bir benzin istasyonu ruhsatı almanın maliyeti ne olur acaba? Bunu kimseyi suçlamak için söylemiyorum ama kendi çevrenizden bir sorun bakalım, bir benzin istasyonunun ruhsatı…

Değerli milletvekilleri, işte karşımızdaki rantiyecilik bu, karşımızdaki insanların şehirciliğe bakış açısı bu. Şuna itirazımız yok: Gecekondulaşmış, eskimiş şehir dokularını yenileyelim, pırıl pırıl şehirlerimiz olsun. Hangi milletvekili itiraz eder? Ama itirazımız işte burada: Siz 2 milyon metrekareyi ağaçlandırılacak alandan, tarımsal niteliği korunacak alandan çıkarın, beş bin konut yapılmasına müsaade edin; vicdanınız elveriyorsa diyeceğim bir şey yok ama benim, bizim parti grubumuzun böyle bir şeye vicdanımızın elvermesi mümkün değil.

İkinci bir şey, değerli milletvekillerim, Angora Evleri'ni biliyorsunuz, Ankara'nın en güzide semti, işte Çayyolu bölgesinde, Ankara'nın hatırı sayılır insanlarının oturduğu bir yer.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHARREM İNCE (Yalova) – "Bu Kanun hükümlerini Melih Gökçek yürütür." diye bir ilave yapılsın!

BAŞKAN – Sayın Çobanoğlu, lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurun.

METİN ÇOBANOĞLU (Devamla) – Şimdi, arkadaşlar, hemen bu Angora sitesinin yanında bir alanda, 24.060 metrekare inşaat alanı olan bir alanda kentsel dönüşüm yapılıyor ve inşaat alanı, kot hariç değerli arkadaşlarım, 62.500 metrekareye çıkarılıyor, bir kararla. Şu ranta bakın. Eğer kotu da hesap edecek olursak bu aşağı yukarı 80 küsur bin metrekarelik bir alanı kapsıyor . Yani burada bir kalemde, Belediye Meclisinin bir kararıyla tam 500 adet, Angora Evleri'nin yanında 150-200 metrekarelik daire kazanmalarına sebep oluyor, tam 500 tane!

Değerli milletvekilleri, maalesef, şehrimizi yönetenlerin kentsel dönüşüme bakış noktaları bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çobanoğlu, teşekkür ediyorum.

METİN ÇOBANOĞLU (Devamla) – Bu konuda Milliyetçi Hareket Partisi olarak sonuna kadar ret oyu vereceğiz ama ben bu konularda sizleri vicdanınızla baş başa bırakıyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

MUHARREM İNCE (Yalova) – Bakanlar Kurulu ile Melih Gökçek beraber yürütüyorlar bu kanun hükümlerini!

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çobanoğlu.

Teklifin tümü üzerinde Barış ve Demokrasi Partisi Grubu adına söz isteyen Nuri Yaman, Muş Milletvekili.

Buyurun Sayın Yaman. (BDP sıralarından alkışlar)

BDP GRUBU ADINA M. NURİ YAMAN (Muş) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 509 sıra sayılı, Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesinde değişik yapılmasına dair Kanun Teklifi ile ilgili Barış ve Demokrasi Partisi adına söz almış bulunuyorum. Bu nedenle hepinizi en içten duygularla selamlıyorum.

Evet, çok önemli bir konuyu görüşüyoruz ve hatiplerin de dile getirdiği gibi yasaya aykırılığın ne demek olduğunu bütün bizi izleyenler ve Mecliste de şu anda AKP sıralarında bulunmamalarına rağmen herhâlde bu tutanakları izleyecek olanlar gayet iyi anlayacaklardır.

Bilindiği gibi kentler, göç, sanayileşme, savaş ve afet gibi etkenler sonucu ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar doğrultusunda değişmekte ve yeniden şekillenmektedir.

Kentlerin yaşamış olduğu bu dönüşümü ifade eden kentsel dönüşüm kavramını farklı şekillerde tanımlamak mümkündür. En genel tanımıyla "kentsel dönüşüm", farklı nedenlerden dolayı zaman içinde eskimiş, terk edilmiş, değer kaybına uğramış ve köhneleşme eğilimine girmiş olan kent alanlarının günün sosyoekonomik ve fiziksel koşullarına uygun olarak yeniden canlandırılmasını ve kente kazandırılmasını ifade eder. "Dönüşüm" ise faaliyet alanı ve doğası gereği, mevcut şehrin yapısına ve burada yaşayan insanların fiziksel, sosyal ve ekonomik geleceği üzerine ve buna bağlı olarak da kentin bütün geleneklerine etkide bulunur.

Bu nedenle, planlama çalışmalarında, sosyologlar, ekonomistler, mühendisler, mimarlar, şehir planlamacıları ve peyzaj mimarları gibi farklı disiplinler birlikte çalışarak bu planları yaparlar.

Tarihsel süreç içerisinde kentsel dönüşüm beş temel amaca hizmet etmek üzere ortaya çıkmıştır.

Temelde toplumsal bozulmanın nedenlerinin araştırılarak, bunun ortadan kaldırılmasıyla kentsel alanların çöküntü hâline gelmesini önlemek; kent dokusunu oluşturan birçok öğenin fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermek; kentsel refah ve yaşam kalitesini artırıcı başarılı bir ekonomik kalkınma modeli ortaya koymak; kentsel alanların en etkin biçimde kullanımına ve gereksiz kentsel yayılmadan kaçınmaya yönelik stratejiler belirlemek ve toplumsal koşullar ve politik güçlerin ürünü olarak kentsel politikaların şekillendirilme ihtiyacını karşılamak üzere, sivil toplum örgütleri ve toplumun farklı kesimlerinin planlamaya katılımını sağlamakla mümkündür. Özetle, bu kavram, bir kentin dokusunu bozan sorunların giderilmesini amaç olarak önüne koyar.

Kentsel dönüşüm projeleri, sağlıklı koşullarda yaşamanın ve planlı şehirleşmenin sağladığı sayısız fırsatın yanı sıra, gerek sosyal dışlanmışlığı önlemede gerekse daha önceleri elverişsiz koşullarda bulunan kişilerin daha saygın bir kimlik kazanmalarını sağlama konusunda son derece faydalı ve kamu yararı amacı taşıyan projeler olarak adlandırılır.

Oysa Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesinde değişiklik yapmayı hedefleyen bu kanun öylesi bir amaç taşımadığı gibi, rantiye kesiminin çıkarlarına hizmet edecek bir şekilde kendi rantiyecilerini yaratıcı amaç taşıyan ve bu amaçlarla dönüşüm projelerine boyun eğmeyen vatandaşları ezme girişiminden farklı bir şey değildir.

Bu yasa teklifi, mülkiyet hakkı sahiplerinin haklarının korunmasının amaçlandığı ve Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde 24/4/2001 tarihinde yürürlüğe giren 4650 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nu bertaraf etmek suretiyle, özellikle Ankara Büyükşehir Belediyesine özgü olarak ve onun mahkemeler önündeki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, âdeta yangından mal kaçırır gibi çıkarılmaya çalışılan bir kanundur.

Yasa teklifiyle, bir yandan mülkiyet sahiplerinin taşınmazlarından doğan bütün yasal hakları ellerinden alınmakta, diğer yandan da Ankara Büyükşehir Belediyesine yandaş rantiyecilerin yaratılmasına imkân sağlanmaktadır. Bu nedenle söz konusu teklifin kamu yararıyla bağdaşır hiçbir yanı bulunmamaktadır.

Teklife eklenen geçici 1'inci madde sayesinde, özellikle Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından mağdur edilmiş mülkiyet sahiplerinin bu belediye aleyhine açmış oldukları davalarda elde ettikleri haklarını bertaraf etme amacını gütmektedir.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, hukuk sistemimizde, geçmişe yürümezlik bir kural, geçmişe yürürlük ise bir istisnadır. Oysa AKP iktidarı, istisnayı kural, kuralı ise istisna hâline getirmek istemektedir bu teklifle.

Teklifin 2.maddesinde; "Bu Kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer" denildiği hâlde ve kanunların geçmişe yürüyemeyeceği genel hukuk kuralı karşısında, Komisyonda bir önerge ile eklenen geçici 1'inci madde ile teklif, kendi içerisinde tutarsız bir hâle getirilmiştir.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde düzenlenen "Hukuk devleti" ilkesine ve 5'inci maddesinde düzenlenen "Devletin temel amaç ve görevleri" başlığını taşıyan hükmüne de açıkça aykırıdır.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanının teklif metnine son anda eklettiği bu fıkra ile -Komisyon toplantısında bizzat kendisinin ifade etmiş bulunduğu- aleyhinde verilmiş bulunan yargı kararlarından kendisini kurtarmak amacı güdüldüğü açık ve net ortadadır.

Oysa kişiye özel yasama faaliyeti yapılamayacağı özellikle Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen "Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz" hükmü ile açıkça çelişmektedir.

Zaten Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesi ile belediyelere kentsel dönüşüm alanı ilan etme yetkisi tanınmış olmasına karşın, bu yetkileri ile yetinmeyen ve kendilerini Anayasa, Kamulaştırma Yasası ve diğer yasal düzenlemelerin üstünde sayan Ankara Büyükşehir Belediyesine sınırsız hak ve özgürlükler bu şekilde tanınmış olacaktır.

Bu husus mevcut hukuk sistemimize aykırı olduğu gibi Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen "Kanun önünde herkes eşittir" ilkesi de bu şekilde çiğnenmiş olmaktadır.

İktidarın hukuku altüst eden bu anlayışı ile geçmişte de birçok kez karşılaşılmıştır.

Bir örnek vermek gerekirse; 13/1/2004 tarih ve 5043 sayılı Yasa ile 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapılmak istenirken; Avukatlık Kanunu'na eklenen geçici 21'inci maddede aynen şöyle bir hüküm yer almış ve "5043 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihte kesin hükme bağlanmamış bütün ihtilaflarda bu Kanun'un hükümleri uygulanacaktır" denilmiştir.

Peki ya sonra ne olmuştur? Anayasa Mahkemesi 07/02/2008 tarihli kararı ile bu hükmün Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vermiş ve iptal etmiştir.

Görünen o ki Hükûmet geçmişten hiç ders almamıştır ve almamaya da devam etmektedir. Siz değerli milletvekillerinde hiç mi ehil hukukçularınız yoktur? İçinizden bir kişi bile bu yanlışı görecek bir hukuk bilgisine sahip değil midir?

Değerli arkadaşlar, uzunca bir süredir mevcut İktidar tarafından uygulanan yasa, yönetmelik ve diğer düzenlemelerde sürekli değişiklikler yapılması alışkanlığı, 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesini değiştirmeyi hedefleyen kanun teklifiyle yeni bir aşamaya ulaşmış bulunmaktadır.

Kentsel dönüşüm görevi, doğal afet ve sosyal patlama riski gibi durumlarla ilgili olarak belediyelere ve TOKİ'ye konutsal alanların ıslahı ve yeniden düzenlenmesi çerçevesinde verilen bir görev olmasına karşın, giderek bu görev hukuksal ve sosyal amaçlarından sapmış ve rant amaçlı bir uygulama hâline dönüşmüştür.

Kentsel Dönüşüm Projesi, daha önce Bakanlar Kurulunun onayı ve TOKİ'nin desteğiyle sadece belirli bölgelerde gerçekleştirilmeye çalışılmış iken, ancak küçük mülk sahiplerinin ikna edilmemesi ve açılan davalar sonucunda kentsel dönüşüm projeleri sınırlı düzeyde gerçekleştirilebilmiştir. Oysa şimdi küçük mülk sahiplerini ve ilçe belediyelerini mülksüzleştirerek büyükşehir belediyelerinin bütçe açıklarını kapatmak için arsa elde etmesini de sağlayacak bu düzenlemenin kime hizmet edeceği o kadar açık bir şekilde bellidir ki, böylesi bir hoyratlık ancak AKP iktidarlarına özgü bir uygulamadır.

Belediye Kanunu'nun kabul edildiği 2005 yılında, AKP İktidarı, 73'üncü maddenin gerekçelerini oldukça geniş tutmuş, ancak tasarı maddesinde sadece eskiyen kent kısımlarında kentsel dönüşüm öngörmüştü. Tasarı, önerildiği şekilde kabul edildi ancak kendi önerdikleri maddeden bile haberi olmayan AKP'li vekiller, maddenin birinci fıkrasındaki yazım şeklinden uygulayıcıların yanlış sonuçlar çıkardığını belirterek, maddenin sadece eskiyen kent kısımları ve tarihî alanlar açısından geçerli olmadığını belirtmek için birinci fıkrayı "Belediye planlı veya plansız, yapılaşmış veya boş alanlarda kentsel dönüşüm uygulayabilirler." biçiminde değiştirmek istediler. Fakat Komisyon'un kabul ettiği son metinde bu da aşılarak, maddenin tamamı değiştirildi. Buna göre, maddedeki "Kentlilerle anlaşma yolu esastır." düzenlemesinden vazgeçilmiş oldu. Yapılmak istenen bu düzenlemeyle bir yandan dönüşüm alanında yaşayanların yargıya başvurma hakları kısıtlanırken, bir yandan da büyükşehir belediyelerine acil kamulaştırma yetkisini keyfî kullanma imkanı verilmesi sağlandı. Yani, dönüşüm alanındaki tüm küçük mülkler ve kamu arsaları büyükşehir belediyelerine devredilebilecek duruma gelecektir. Ayrıca, kentsel dönüşüm alanının üst sınırını da belirleyen Komisyon, önceki maddede 5 hektar olan alt sınırın üst sınırını ise 500 hektar olarak saptamıştır. Böylece, Ankara'nın tarihî kent merkezi olan Ulus'un 3 katından bile büyük olan 500 hektarlık alanlarda büyükşehir belediyeleri etaplama da yapabilecek yetkilerle donatılmak istenmektedir.

Yukarıda da ifade etmiş olduğum gibi, düzenlemeyle getirilmek istenen diğer yenilik ise, yargıda bulunan davalarla ilgilidir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1 Nolu Ek Protokolü'nün 1'inci maddesine göre "Her gerçek ve tüzel kişi mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Herhangi bir kimse ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir." Teklif, genel olarak, Türkiye'nin de taraf olduğu bu sözleşme metnine aykırı olup, yasalaşarak uygulanması hâlinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde yoğun davalara sebep olabilecek niteliktedir.

Değerli arkadaşlar, taraf devletler mülkiyet hakkını koruyup kollamak ve ona saygı gösterecek yasal düzenlemeleri iç hukukta yapmak durumundadırlar. Oysa söz konusu teklif bunun tam aksine, özellikle büyükşehir belediyelerinin keyfî müdahalesi sonucu, mülkiyet hakkı sahibini projeyi yapan idare ile anlaşmaya varmaması hâlinde cezalandırmakta ve neticede söz konusu hakkın tasarrufunu ve kullanımını ortadan tamamen kaldırmaya yöneliktir.

Teklifle değiştirilmek istenen 73'üncü madde, mülkiyet hakkını koruyup kollamayan, ona saygı göstermeyen ve bunun aksine projeyi uygulayacak olan belediyeyle anlaşamaması hâlinde mülkiyet hakkı sahibini cezalandıran bir kanun maddesi hâline getirilmiştir.

Bu teklifle büyükşehir belediyesine tanınan sınırsız yetkiler göz önüne alındığında, bir yandan mülkiyet hakkı sahiplerine proje içerisinde sözde imar haklarının verileceği yazılmış olmasına karşılık, inşaat ruhsatı da dâhil olmak üzere her türlü izin ve ruhsatın alınmasının büyükşehir belediyesinin keyfine ve yetkisine verilmesi sağlanacak ve mülkiyet sahiplerinin mülkiyetlerinden istifade etme imkânları büyükşehir belediyelerinin vicdanlarına ve insafına terk edilecektir. Bu yolla kentsel dönüşüm içerisine sokulan mülkiyet sahipleri, taşınmazlarıyla ilgili belediyelerin teklif ettiği bedeli kabul etmek zorunda bırakılacaklar ve diğer yandan da ruhsatın alınması için rantiyecilerin eline terk edileceklerdir.

Sayın milletvekilleri, teklifin sekizinci fıkrasıyla özellikle Ankara Büyükşehir Belediyesi kamulaştırma yoluyla teklif ettiği bedel karşılığında anlaşamayan mülkiyet sahiplerini kamulaştırma dışı bırakacak ve mülkiyet sahiplerinin üzerinden elini çekmeyerek belediyenin vicdanı elverir de imar haklarını alabilirlerse, proje dışına çıkarılmış olmalarına karşılık, bu defa belediyenin proje ortak giderlerini ödemezseler inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni verilmeyecek, su, doğalgaz ve elektrik bağlanmayarak bu şekilde tek hükümdar olan büyükşehir belediyesinin proje koşullarını kabul etmeye mülk sahipleri bu şekilde mecbur edilip, olmayanlar da cezalandırılacaktır.

Yine teklifin sekizinci fıkrası, Anayasa'nın 125'inci maddesinde düzenlenen "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır." hükmüne de açıkça aykırıdır. Mahkemelerde hangi hâllerde kamulaştırmasız el atma davasının açılacağının da bu şekilde yasa hükmüyle düzenlenmiş olmasının da bağımsız yargıya müdahale teşkil edeceği ve "Anayasa Mahkemelerinin bağımsızlığı" başlığını taşıyan 138'inci maddesine de açıkça aykırıdır.

Bu teklifle getirilmek istenen bütün bu uygulamaların mevcut hukuk sistemimiz içerisinde kabul edilebilir tarafı bulunmamaktadır. Ayrıca büyükşehir belediyelerine verilen sınırsız yetkilerle ilçe belediyeleri kendi sınırlarının içinde veya tamamında hiçbir planlama, uygulama yetkisini kullanamaz hâle gelecektir. Büyükşehir belediye başkanı ve meclisi siyaseten çekiştiği bir ilçe belediye binasının da bulunduğu alanı kentsel dönüşüm sınırlarının içine alarak ilçe belediyesinin elini kolunu bağlayacaktır.

Sonuç olarak, görüşülmekte olan bu kanun teklifi ile yasal olarak yapılaşmış olanlar dâhil tüm ülke topraklarının kentsel dönüşüm alanı olarak tespit edilip burada yaşayan insanların mülkleri üzerinde tasarruf haklarının ellerinden alınabildiği ve bu yolla Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkının ihlal edildiği görülmektedir.

Teklif, kentsel dönüşümden kaynaklı yürütme sorunlarını ortadan kaldırmak, yapılan yanlışları gidererek kentlerin eskiyen ve yenilenmeye muhtaç alanlarının sorunlarını çözmekten ziyade bu sorunları daha da çözülmez hâle getirecektir. Kentsel dönüşüm yetkilerinin belediyelere verilmesindeki amaçtan uzaklaştırılıp belediyelere rant alanları yaratmak suretiyle taşınmazların gerçek bedelleri ödenmeksizin özellikle Ankara Büyükşehir Belediyesinin zenginler ve yandaş kesimler lehine lüks konutlar yapabilmesi için gerekli alanlara sahip olması bu suretle sağlanmış olacaktır. Üstelik bu durum vatandaşın mülkü ucuza kapatılarak sağlanacaktır.

Ayrıca teklifte iptal edilen kentsel dönüşüm alanı uygulamalarıyla ilgili olarak mahkemelerin iptal gerekçelerinde belirtilen hukuka aykırılıkların giderilmesi yönünde hiçbir düzenlemeye yer verilmemiş olup bu hükümle Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanının yargı denetiminden kurtulmak amacıyla güttüğü de açıkça ortadadır.

Değerli milletvekilleri, Ankara Büyükşehir Belediyesinin sadece özel arazilere değil kamuya ait arazilere de nasıl göz koyduğunu hep birlikte gördük ve yaşadık. 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu'na eklenen 5524 sayılı Yasa ile Ankara Büyükşehir Belediyesine Atatürk Orman Çiftliğini koruma amaçlı imar planını yapma yetkisi tanınmıştır. Bu noktada hazırlanan ve Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından onaylanan Atatürk Orman Çiftliğini koruma amaçlı nâzım imar planı Ankara kentinin sosyal ve ekonomik bütünlüğünün bozulmasında, kenti kent yapan yeşil tarihî doğal dokunun yok edilmesinde, insan, doğa ve kent birliğinin parçalanmasında, imar hukukunun, şehircilik ilkelerinin ve kamu yararının çiğnenmesinde maalesef önemli bir adım teşkil ettiği de unutulmamalıdır. Bu çiftliğin arazi bütünlüğü yok edilmekte ve daha da önemlisi Ankara'nın havalandırma ve nefes alma koridoru olarak gösterilen işlevini de yitirme tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmaktadır. Bu yasa teklifiyle ilçe belediyelerinin 3194 sayılı İmar Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile sahip oldukları tüm yetkileri ve gelirleri büyükşehir belediye başkanının arzuları doğrultusunda büyükşehir belediye başkanlarına bu şekilde devredilmektedir.

Bu açıklamalar ışığında ve özellikle Ankara Büyükşehir Belediye Başkanının, Türkiye Belediyeler Birliğinin geçen hafta kutlanan 25'inci yılı dolayısıyla yapılan paneldeki konuşmasında söylemiş olduğu sözler gerçekten dikkatle takip edilmesi gereken sözlerdir. Sayın Gökçek bu toplantıda yerel yönetimlerde uyumlu bir çalışma ve hizmet için ilçe belediye başkanlarının büyükşehir belediyeleri tarafından atanması gerektiğini ve bu şekilde bir noktada yerel dikta hevesiyle ilgili arzularını net ve açık olarak ortaya koymuş bulunmaktadır.

Bu teklifin, başta Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere onların ve diğer benzer belediye başkanlarının gelecekteki arzularını gerçekleştirmeye yönelik bir teklif olduğu, bu arzunun yerine getirilmesi için ileride belki söylenen ilçe belediye başkanlarının büyükşehir belediyesi tarafından atanmasına ilişkin arzularının da, öyle anlaşılıyor ki yakın bir tarihte yine AKP İktidarı tarafından bu Meclise getireceği kuşkusunda olduğumu bir de buradan sizlere duyurmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yaman, lütfen tamamlayınız.

M. NURİ YAMAN (Devamla) – Bu değerlendirmeler ışığında görüşülmekte olan bu teklif deyim yerindeyse kişiye özel hazırlanmış bir yasa metni olup, açıkça yukarıda maddeler hâlinde sıraladığım Anayasa'ya, uluslararası sözleşmelere ve iç hukukumuzun açık hükümlerine aykırı bir düzenleme ve Anayasa Mahkemesine de gidildiği zaman rahatlıkla iptal edileceğine inandığım bir düzenleme olduğu için Barış ve Demokrasi Partisi olarak biz bu yasal düzenlemeye karşı olduğumuzu belirtir, burada sözlerime son verirken yüce Meclisi en içten duygularımla selamlıyorum. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaman.

Teklifin tümü üzerinde Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz isteyen Feyzullah Kıyıklık, İstanbul Milletvekili.

Buyurun Sayın Kıyıklık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FEYZULLAH KIYIKLIK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli üyeler, ben AK PARTİ Grubu adına 3/7/2005 yılında yapılan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesindeki değişikliklerle ilgili grubumun görüşlerini size aktarmak üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, içimizde belediye başkanlığı yapmış insanlar var, hukukçularımız var, mülki amirler var. Açıkçası burada arkadaşlarımı dinlediğim zaman çok üzüldüm. Meğer Türkiye'de neler oluyormuş, Türkiye nasıl ortadan kaldırılıyormuş, yok ediliyormuş da bizim hiç haberimiz yokmuş! Böyle bir hisse kapıldım.

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Milletvekili olarak ilgilenmeliydiniz.

OKTAY VURAL (İzmir) – Haberi olmuş, haberi olmuş!

AYŞE NUR BAHÇEKAPILI (İstanbul) – Müsaade edin!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Müsaade ederseniz...

Ancak, önce ben, 73'üncü maddeyle neler geldiğini, neler getirildiğini -gerçi Komisyonda olanlar biliyor ama- sizlere de duyurmak istiyorum müsaadenizle.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin 1920'li yıllarda nüfusu çok azdı ve nüfusun da yüzde 80'i -hatta yüzde 90'ı diyebiliriz- köylerde yaşıyordu ama şehirlere göçler çoğaldı, köyler azaldı, nüfuslar köylerden şehirlere geldi, nüfuslarımız arttı, 15 milyondan 70 milyona çıktık ama 70 milyona çıkmadan önce maalesef, 48'li yıllarda, 55'li yıllarda, 62'li yıllarda, 73'lü yıllarda, 80'li yıllarda iktidarlar birçok af kanunları çıkarttılar ve bu af kanunlarıyla kamunun arazilerine, haksız yere, insanlar tarafından el konulmuştu ve hak sahibi oldular. Ben, bunun en son uygulamasını da 1990 yılında, böyle elli, altmış yıl önce değil, yirmi yıl önce İstanbul'da yaşadım. Bir gece yatmadan önce Küçükarmutlu bomboş bir kamu arazisiydi, sabah kalktık ki o zamanki Sayın Büyükşehir Belediye Başkanı -ki CHP'li arkadaşlar ismini de çok iyi bilirler- nasıl olduysa hiç haberdar olmamış ve orası binlerce, 10 binlerce insan tarafından işgal edilmiş, gecekondu binaları da yapılmış. Küçükarmutlu ki İstanbul'un en değerli bölgesi, Boğaz'a nazır. Bütün bu sıkıntılar gelmiş, Sayın Başbakanımız gibi, Melih Gökçek gibi veya diğer bütün belediye başkanlarımız gibi çalışan insanlar döneminde fark edilmiş ve dünyaya uygun şehirler kurulmak istenmiş ve hakikaten kurulmuş da. Demin sizin söylediğiniz şeyin tamamen tersinde büyük devrimler olmuş. Arkadaşlar, düşünün, İstanbul'da, Ankara'da, Bursa'da, Konya'da, Kayseri'de hava kirliliğinden toplu zehirlenmelerden bahsediliyordu bir yıllar. Bunlar çok uzun yıllar değil. Gazeteler insanların zehirlenmemesi için maskeler dağıtmaya başlamışlardı ama bakın şimdi, hiç hava kirliliğinden kimse bahsetmiyor.

OSMAN ERTUĞRUL (Aksaray) – Ankara'da şimdi yeniden başladı sizin dağıttığınız kömürler yüzünden.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Müsaade edin. Hiç yeniden başlamıyor. Yirmi yıldır olmamış, bundan sonra da olmaz.

Ve yine arkadaşlar, o dönemlerde susuzluk artık milletin kan kardeşi olmuştu.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Çarpıtıyorsun ya! Doğruyu söyle!

AKİF AKKUŞ (Mersin) – İnanç kim, bunlar kim ya!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Ve ben çok iyi hatırlıyorum, ilim adamları, İstanbul'un 2050 yılında bile su meselesinin çözülemeyeceğini anlatıyorlardı.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Çözmez bunlar, çözmez!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Ve arkadaşlar, yeni bir sanayi gelişmişti, bidon sanayisi.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Ankara'da kolera oldu, kolera vakası yaşadık!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Yeni bir ticaret metası ortaya çıkmıştı, bidon satışı. Şimdi çocuklarımıza söylesek onlara masal gelecek, çünkü şimdi hiç ihtiyaç kalmadı.

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Yatmaya mı geldiniz, yapacaksınız tabii.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – İşte bu insanlar, dünyada yüz elli yıl önce başlamış ve birçok yerde de denemeleri yapılmış kentsel dönüşümleri de bizim ülkemize getirince, bazı insanlar bunları çok iyi anlayamadıkları için, bu değişim, bu devrim beyinlerde tabii ki sıkıntı meydana getiriyor. Haklısınız, icatlara çıkmasını kimsenin istemiyorsunuz. Alışmışsınız, eski hâlinizde yaşamak istiyorsunuz ama biz buna izin vermeyeceğiz. Hepimiz medeni ülkenin gereklerine uygun şekilde yaşayacağız.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Bunlar yaşamıyor!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Sizinle beraber inşallah.

OKTAY VURAL (İzmir) – Siz yaşadınız yaşayacağınız kadar, milleti yaşatın bari!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bu nüfus çoğunluğundan dolayı, hakikaten, çok büyük rekreasyon ve sosyal alanlara ihtiyaç hissedildi, geniş ana arterlere ihtiyaç oldu ve konut alanlarına. Ticaret alanlarının da yerlerinin değişmesine veya yeniden böyle yerlerin konulmasına ihtiyaç hissedildi.

Maalesef Türkiye'de deprem çok geç fark edildiği için, deprem riskinden dolayı yenilemeye ihtiyaç hissedildi ve eskiyen kent dokularının da yenilenmesi gerekli.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Bu onu getirmiyor, bu yasa senin söylediğini getirmiyor. Yasayı iyi oku!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Mevcutların da çok iyi onarılması gerekiyordu. Bu yüzden kentsel dönüşüm ve gelişimin gerekleri düşünüldü, çalışkan insanlar bunu anladı ve 2005 yılında çıkarılan Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesiyle bu olay kanunun içine konulmuş oldu ancak uygulamaya geçtikten sonra bazı sıkıntıların ortaya çıktığı görüldü. Ondan dolayı da, tam çağdaş anlamda bir kentsel dönüşüm ve gelişim projesi için bunlar da bu kanunda değişiklik yapıyor. Neler getiriyor, ben onları size teker teker izah etmek istiyorum.

Arkadaşlar, hakikaten söylendiği gibi Türkiye'yi alıp götürüyor mu büyükşehir belediye başkanları veya bazı belediye başkanları?

Arkadaşlar, önce şunu söyleyeyim: Kentsel dönüşüm belediyelere verilen bir yetki. Bu, ilçe belediyesi olabilir, büyükşehir belediyesi olabilir, il belediyesi olabilir, belde belediyesi olabilir. İhtiyaç duyulan bütün belediyeler böyle bir plan ve proje hazırlayabilirler, yetki onlara verilmiş. Eğer dikkat ederseniz…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Büyükşehirlerde öyle değil, yanlış söylüyorsun.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Ben sizi dinledim.

Belediye meclisi kararıyla kentsel dönüşüm kararı alacak.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Büyükşehirde derebeyi yaratıyorsunuz, derebeyi! Yasayı iyi okuyun!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Arkadaşlar, bakın, belediye meclisinin kararıyla; büyükşehir belediye meclisi demiyoruz, ilçe belediye meclisi demiyoruz belediye meclisinin kararlarıyla… Haa, doğrudur, büyükşehirlerde bu, büyükşehir belediyesine bırakılmış ama atladığımız bir şey var. Açın Büyükşehir Belediye Kanunu'nu inceleyin. Arkadaşlar, Büyükşehir Belediye Kanunu'nda şöyle bir madde vardır, der ki: "Nâzım imar planları ve çevre imar planları büyükşehir tarafından yapılır, uygulama imar planları ise ilçe belediyeleri yapar."

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Kentsel dönüşümle onu kaldırıyorsun, onu kaldırıyorsun. Yasayı oku, yasayı! Yasa öyle değil.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Müsaade edin beyefendi, lütfen.

Kentsel dönüşüm, bir çevre ve nâzım imar planıdır aynı zamanda. Bu ilçe belediyelerine değil, Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre zaten büyükşehirlere verilmiş olan bir haktır.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Hayır, öyle değil, yanlış söylüyorsun. Yanlış söylüyorsun, yanlış.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Zaten, bu hakkı eğer belediyelere vermezseniz ne olur biliyor musunuz: Bir ilçe belediyesi tutar bir yere sanayi alanı kurar, diğer ilçe belediyesi getirir yanına meskenleri koyar, diğeri eğlence alanlarını koyar ve şehir dokusu kaybolur ve gider.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Ya, yasayı okumadın sen kafandakini söylüyorsun, yasa öyle değil! Yasa, büyükşehre derebeylik yetkisi veriyor.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Siz müsaade edin, ben size kanunları yeniden hatırlatmış oluyorum.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – İlçe belediye başkanlıklarını ortadan kaldırıyorsunuz.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Diğer tarafından arkadaşlar, alan olarak 5 hektarla 500 hektar konulmuş. Doğrudur, sizin yüksek rakamlardan başınız dönebilir, hakikaten, bunu ben kabul ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

OSMAN ERTUĞRUL (Aksaray) – Alıştınız tabii büyük rakamlara!

OKTAY VURAL (İzmir) – Alıştınız zaten yüksekten götürmeye! Az mı geldi bugüne kadarkiler? Sekiz yıldan bu yana niye bilmiyordunuz siz ha?

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Yani, 500 hektarı nasıl planlayacaksınız? Doğrudur arkadaşlar, niye biliyor musunuz? Biz, maalesef… Bundan elli yıl önce, altmış yıl önce kimler belediye başkanlığı yaptı bilmiyorum, keşke o zaman Bayındırlık Bakanlığı da bütün şehirleri 500 hektarlık değil, 5.000 hektarlık planlasalardı. Ne kadar güzel olurdu değil mi? Şimdi ne yol genişletmeye gerek kalırdı ne nehirlerin kenarındaki evleri yıkmaya gerek kalırdı ne sahillerde sahilin denizin içine kadar gitmiş evleri yıkıp oraları halka açmaya gerek kalırdı. E bu da sizin aklınızın büyüklüğünden oldu herhâlde. Ama biz yine de size bunu bırakmıyor, size de yardımcı olmak için 500 değil, 5.000 hektar değil, bütün Türkiye'yi planlayabilecek bir kabiliyette olduğumuzu da söylemek istiyoruz. Bu kadar basit ve…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – İlçe belediyelerinin imar yetkilerini kaldırıyorsun. Doğruları söyle,doğruları!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Efendim, kimsenin imar yetkisi kaldırılmıyor.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – İki büyükşehir belediye başkanının yasası bu.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Arkadaşlar, ayrıca bu maddeyle kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehre yetki veriyoruz ama isterse diyoruz, kanunen yetkilisidir zaten, Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre yetki ondadır. Ancak "İlçe belediyelerine de bu yetkiyi verebilir." diyoruz. Bu, aslında Büyükşehir Belediye Kanunu'ndaki sınırlamanın dışına çıkıyor, biz fazladan ilçe belediyelerini de bu konuda haklandırmış, görevlendirmiş oluyoruz.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Doğruyu söylemiyorsun.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Büyükşehir belediyesi uygun görürse ilçe belediyelerine veriyorsunuz. Bunu okuyun.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Kaldı ki…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Doğruyu söylemiyorsun, yasa burada, bak.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Bir şey söyleyeyim arkadaşlar: İlçe belediyelerinin meclis üyeleri büyükşehirde meclis üyesidir yani büyükşehir belediye meclis üyeleri dışarıdan getirilen meclis üyeleri değildir, ilçe belediyelerinin meclis üyeleridir ve arkadaşlar, belediyelerde…

Bakın, zannediyorum siz dışarı pek çıkmıyorsunuz. Büyükşehir bir tek Ankara değil, belediye de bir tek Çankaya Belediyesi değil.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Yapma, yapma Feyzullah Bey, senden daha çok geziyorum.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Türkiye'de 3 bin tane belediye var, çeşitli partilerin büyükşehir belediye başkanları var.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Feyzullah Bey, senin gitmediğin kadar ben gittim. Allah Allah! "Dışarı çıkmıyorsunuz." diyor.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Ve arkadaşlar, belediye başkanları padişah olmadığı için de orada ebedi durmazlar.

AYLA AKAT ATA (Bartın) – Siz yetki veriyorsunuz, padişah yapacaksınız.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Siz bunu da kıskanmayın, çalışın, sizin de büyükşehir belediyeleriniz olsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yani hiçbir şey yok.

OSMAN ERTUĞRUL (Aksaray) – Padişahlık yetkisi veriyorsunuz.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Nasıl yapıyorsunuz Malatya'yı, Urfa'yı? Yapıyor musunuz?

BAŞKAN – Sayın Aslanoğlu, lütfen…

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Urfa'nın hakkını niye yiyorsunuz? Onu niye konuşmuyorsunuz? 600 bir nüfusu var Urfa'nın.

HAYDAR KEMAL KURT (Isparta) – Konuşma, bağırma!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Arkadaşlar, diğer taraftan, bu kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin tüm imar işlemlerinin de büyükşehirlere verilmesi doğaldır çünkü kanunda bu tip yetkiler diğer devlet kurumlarına da verilir. Sanayide, Turizmde, Bayındırlıkta ve TOKİ'de bu yetkiler zaten var. E büyükşehre niye vermeyeceksiniz? Mesela, küçük sanayi bölgelerinin planlaması öylece Sanayi Bakanlığının yetkisi altındadır, onlara veriyorsunuz. Turizm bölgelerinin imarları Turizm Bakanlığının yetkisindedir, onlara veriyorsunuz ama şehrin geleceğini, geçmişini ve belki yüz yıl, yüz elli yıl sonraki alacağı konumu belirleyecek olan büyükşehre bunu vermiyorsunuz! Bu, hakkaniyet ölçülerine de aykırıdır.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Şimdi doğruyu söyledin işte, şimdi doğruyu söyledin.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Yalnız bir de şu var arkadaşlar…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – "Yetkiyi alıyoruz." dedin, "Yetkiyi ilçelerden alıyoruz..." Doğruyu söyledin, bravo!

BAŞKAN – Sayın Ağyüz…

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Tabii, yeniden okumamız gerekiyor bazı şeyleri.

Arkadaşlar, bir de dikkat ederseniz bizde daima insan unsuru esastır.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Tabii, tabii.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Evet, insan her şeyin üstündedir…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Maden ocaklarından belli, maden ocaklarından!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – …ve AK PARTİ, siz kabul edin etmeyin, insan merkezli bir partidir.

RASİM ÇAKIR (Edirne) – Yandaş insan.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Bundan dolayıdır ki arkadaşlar, çok özür dilerim, bir sıralar Sayın Başbakanımız Büyükşehir Belediye Başkanı olduğunda bir partinin genel başkanı şunu söyledi, dedi ki: "Bu adamlar geldikleri zaman bir daha gitmezler." Hatırlayan var mı bunu? O zaman Sayın Başbakanımız şöyle söyledi: "Biz halkla geldik, halk isterse gideriz." Ama öyle zannediyorum ki halk bir daha bizi buradan göndermeyecek ve siz gönderebilmek için tamamen uydurma bir cezayla cezalandırdınız; halkın göndermediğini, yargıyı da yanıltarak, göndermek zorunda kaldınız…

LÜTFİ ÇIRAKOĞLU (Rize) – Yandaş yargı.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – ...ama ne oldu? Değişen bir şey olmadı.

Arkadaşlar, bakın, biz insana önem veriyoruz, onun için kentsel dönüşümde mülkiyet kutsal olduğu için, insan hakkı kutsal olduğu için insanlara önce soracağız, onlarla anlaşma esas, maddede bu getirilmiş.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Mülkiyet sahibinin dava açmasını engelliyorsunuz, dava açmasını! Nerede insan?

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Evet, ayrıca, kentsel dönüşüm yapılırken eğer şahıslar buna razı olmazlarsa…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Sen dersine iyi çalışmamışsın, dersine.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – …bedelleri, o andaki Türkiye'de geçerli ve vergiyi ne üzerinden veriyorlarsa… Çünkü belediyeler bunları biliyorsunuz tespit ediyor, onun üzerinden de zaten ücretleri öylece ödenecek ve kimsenin hakkı da kalmayacak. Kaldı ki isterlerse ortak olabilecekler, hiç para almayacaklar; ev alacaklar, daire alacaklar, bina alacaklar ve burada da kimsenin hakkı yenmeyecek.

Arkadaşlar, ne olur, Ankara'ya gelirken havaalanından, bir şu yeni oluşan hâle bakın -daha tam oluşmadı- bir de daha önceki geldiğiniz durumlara bakın. Siz o hâllere getirdiniz, biz bu hâllere getiriyoruz. İstanbul'da da bunu görürsünüz, Ankara'da da görürsünüz…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Metro daha duruyor. Metro ne oldu, metro?

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – …Kayseri'de de görürsünüz, Konya'da da görürsünüz. Ha, "Hakkınızı vermeyelim…" Sizin belediyelerinizde de bunları görüyoruz. Gelin, siz, belediyelerinize de sahip çıkın, onları da burada yalnız bırakmayın.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Metro ne oldu, metro?

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Yani, bize muhalefet edeceğiz diye, belediyelerinizi de bir tarafa atmayın arkadaşlar.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Metro niye on senedir duruyor Ankara'da, niye?

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Metro ne zaman geldi, nasıl gidiyor, biliyorsunuz.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Para yok çünkü. Parayı çarçur ettiniz çünkü rant lazım size.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Arkadaşlar, kentsel dönüşüm ilan edilen yerlerdeki gayrimenkullerin tamamının yıkımını da belediyelere bırakmışız, halkın kendisi yıkıp zarar etmesin diye.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Metronun hesabını ver! Metro hesapları!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – "Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yapılacak altyapı alanlarıyla…" Burada sanki yeni bir fıkra gelmiş gibi oluyor. Arkadaşlar, Belediye Kanunu'nu hepiniz bilirsiniz, katılım paylarını zaten herkes ödemek zorunda.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Rekreasyon parası alıyor mu?

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Bunu buraya getirmişler ve buradan diyorlar ki "Efendim, buradan, bu insanların paralarını alıp arsalarını bedavaya getirmek istiyorlar." Yok, katılım payları her yerde vardır, burada da vermek zorunda.

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – TOKİ'de öyle yapıyorsunuz işte.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Niye? Arazisi değerlenecek, evi değerlenecek, iş yeri değerlenecek; değerlendiği zaman da ondan mutlaka devletin hakkını da verecek. Şahısların hakkını değil, kamunun hakkını verecek çünkü belediyeler o parayı babalarının cebinden alarak getirip harcamıyor, halktan topladığı vergilerle, devletin topladığı vergilerle veriyor. Onun için, bunu geri alması kadar da normal hiçbir şey yok.

OKTAY VURAL (İzmir) – Topluyor da yatırım yapmıyor bir kere ya!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Vermek istemiyor mu? Biz de diyoruz ki o zaman "Ona inşaat ruhsatı iznini vermeyelim." Ne zamana kadar? Bunları ödeyinceye kadar.

OKTAY VURAL (İzmir) – Hani önce insandı?

RASİM ÇAKIR (Edirne) – Yoksa parası, ne olacak?

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Buna bile karşı çıkılıyor. Hâlbuki arkadaşlar, inşaat ruhsatı alabilmek için, bu paraları ödemeden zaten inşaat izni kimseye verilmiyor. Buraya, belki tekrardan yazılmış bir olaydır bu.

OSMAN ERTUĞRUL (Aksaray) – Milletin elektriğini, suyunu da kesiyor.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Onları siz becerirsiniz, biz o kadar becerikli değiliz. Halkı süründürmekte biz becerikli değiliz.

KADİR URAL (Mersin) – Kanunda "Verilemez." yazıyor, kanunda Feyzullah Bey.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Biz, halkı refaha götüren yolda gerçekten becerikliyiz ki bu halk peşimiz sıra geliyor.

MEHMET AKİF PAKSOY (Kahramanmaraş) – İnsanı yok sayıyorsunuz.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Doğru, onun için insanlar bize oy veriyor! Yok saydığımız insanlar nasıl veriyor, onu da bilmiyorum.

KADİR URAL (Mersin) – Feyzullah Bey, sen kanunu okudun mu? Yani Bağcılar Belediye Başkanıyken böyle düşünmezdin ya milletvekili olunca değiştin.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Efendim yaşadık.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen…

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Arkadaşlar, geçici maddeyle bir ek getirdik buraya.

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Bağcılar'ı bir köy hâline getirdin.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - O ekte diyoruz ki: "Açılmış olan davalar, bu kanun kesinleştikten sonra…"

BEYTULLAH ASİL (Eskişehir) – Sen okumuşa benzemiyorsun.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Olur mu, kanun geriye işler mi? Bilmiyor musun, belediye başkanıydın.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Müsaade eder misiniz.

"Açılmış olan dava, bitmiş olan dava" demiyoruz, onlar durdurulur ve yeni kanuna göre uydurulur.

METİN ÇOBANOĞLU (Kırşehir) – Vatandaşın lehine olan bir kanunu ortadan kaldırıyorsunuz.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Ancak bilmediğiniz bir şey var, Kamulaştırma Kanunu çıktığında aynı şekilde bir madde de oraya koyuldu ve açılmış birçok kamulaştırmadan veya tezyidi bedelden veya kamulaştırmasız el atmalardan dolayı açılan –ben, o zaman çok iyi hatırlıyorum- 17 bine yakın dosya öylece olduğu yerde kaldı ve keenlemyekün olmuştu. Yani o, kamu yararına oluyor da aynı konuda bu niye kamu yararına olmuyor onu da anlamak…

OSMAN ERTUĞRUL (Aksaray) – Burada işgal var.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Aslında, ben sizi çok iyi anlıyorum ama halk sizi anlayamadığı için size oy vermiyor, bizi de anladığı için çok rahat oy veriyor.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Yalanı doğru anlatmada üstünüze yok da onun için.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Arkadaşlar, burada bazı şeyler yapıldı, ben bunların hepsine cevap vermek istemiyorum ancak şunu söyleyeyim…

BEYTULLAH ASİL (Eskişehir) – Ver, ver, verebildiğine ver.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Belediye başkanlığı herkesin tapulu malı değil.

BEYTULLAH ASİL (Eskişehir) – Niye istemiyorsun?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kıyıklık, lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) – Teşekkür ederim.

Orada geçici müddet, halk kabul ettiği müddetçe kalan insanlardır.

Şimdi, siz, Melih Gökçek Bey'i seversiniz sevmezsiniz; siz, Kadir Topbaş Bey'i seversiniz sevmezsiniz; siz, Kayseri veya Konya belediye başkanlarımızı seversiniz sevmezsiniz, Gaziantep de öyle, Bursa da öyle ama arkadaşlar, halk seviyor. Acaba "Niye seviyor?" hiç sormadınız mı? Biz, Melih Gökçek Bey'e sorsak "Ankara'da kaç tane park alanı, piknik alanı, geçit yaptın?" desek kendisi bilmez sayısını, o kadar çok yapmış.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Kaç tane yeşil alanda kentsel dönüşüm alanı ilan etti, kaç tane boş alanda kentsel dönüşüm alanı ilan etti?

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Gidip Sayın Kadir Bey'e sorsanız "Kaç tane alt geçit, üst geçit, park yaptınız?" unutacak kadar yapmış. Kayseri'de olmuş, Konya'da olmuş, Gaziantep'te olmuş, Bursa'da olmuş, olmuş, olmuş, olmuş…

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Gel gel, göstereyim! Gel gel, onları göstereyim sana gel!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Siz de onları gösteriyorsunuz, halk da…

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Ya burada işte! Kentsel dönüşüm alanlarını, tarım alanlarını, yeşil alanları kentsel dönüşüm alanı hâline getirdiniz!

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Arkadaşlar, halk da başkanlarımızı görüyor. Biz, halkımıza güveniyoruz, halkımıza inanıyoruz, oylarımızı da ondan aldık.

OKTAY VURAL (İzmir) – Parlamentoya düzgün bilgi verin, yalan yanlış bilgileri söylüyorsunuz.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Sizlerden de oy alacak durumdayız, bunu iyi bilin.

OKTAY VURAL (İzmir) – "Rantla gelen, rantla gider." Başbakanın söylemi. Rantla geldiniz, rantla gideceksiniz.

FEYZULLAH KIYIKLIK (Devamla) - Şimdi, geleceğin kafası, şu anın kafası bizde var. Bunları siz çok iyi anlarsınız.

Teşekkür ederim, sevgiler ve saygılar sunarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kıyıklık, teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde şahsı adına söz isteyen Ali Küçükaydın, Adana Milletvekili.

OKTAY VURAL (İzmir) – Doğru bilgi vermiyorsun milletvekillerine.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Küçükaydın.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Ya adam, bütün yeşil alanları, boş alanları kentsel dönüşüm yapmış. Yargıdan dönüyor, mahkemeler devam ediyor, adamı orada kanuni yönden kaçırıyorsunuz ya!

OSMAN KILIÇ (Sivas) – Onu halka anlat, sizi iyi anlar.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Ya bırak halkını, işte biz de size anlatıyoruz, yasama organına anlatıyoruz, yanlış yapıyorsunuz diyoruz.

BAŞKAN – Sayın Yalçınkaya, lütfen…

OSMAN KILIÇ (Sivas) – Sen halk değil misin? Halkı temsil etmiyor musun? Sizi onun için getirdiler buraya.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Yanlış yapıyorsunuz, size anlatıyoruz. Aklımızın erdiği kadar, dilimizin döndüğü kadar size anlatıyoruz yanlışlığı.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen…

Buyurun Sayın Küçükaydın.

ALİ KÜÇÜKAYDIN (Adana) – Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım, değerli milletvekilleri; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesinin değişikliğiyle ilgili olarak şahsım adına söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, hepimiz, Türkiye'deki belediyelerimizin durumlarını az çok biliyoruz. Şüphesiz, bizde uzun bir süreden beri sistemli bir belediyecilik anlayışı aslında var gibi görülür ancak şehirlerimize baktığımızda, bunun hiç de böyle olmadığını görüyoruz, müşahede ediyoruz. Dolayısıyla, bu gördüğümüz tablo, hiç de iç açıcı değil. Mesela, öyle büyükşehirlerimiz var ki bu şehirlerimizde, 300-500 bin nüfuslu ilçelerimizde, birçok çıkmaz sokakların olduğunu görüyoruz. Oysaki bu çıkmaz sokaklar bu şekilde inşa edilirken, kurulurken, orada belediye başkanlarımız vardı, belediye meclis üyelerimiz vardı ve birtakım plana, programa da uyuyorlardı, sözde uyuyorlardı. Ama sanki hiçbir plan yokmuş gibi, hiçbir projeleri yokmuş gibi, hiçbir program yokmuş gibi yıllardan beri şehirlerimiz bu şekilde inşa edildi, kuruldu. Bazı yerlerde bunlara "modern gecekondu" diyoruz, bazen de Ankara örneğinde olduğu gibi ya da bir başka yerde olduğu gibi, işte, ne bileyim, Adana'da olduğu gibi, Diyarbakır'da olduğu gibi, bunlara da başka bir şey diyoruz ama netice değişmiyor. Yani bunu hepimizin burada milletvekilleri olarak kabul etmemiz gerekiyor. Bir şeyler bu memlekette yıllardan beri, dün de, önceki gün de, daha önceki gün de… Hatta bunu ta Abdülhamid dönemine kadar ya da Sultan Mahmut dönemine kadar uzatmak mümkün. Çünkü bizde cumhuriyetten önce de belediyecilik, Batılı anlamda belediyecilik en azından pilot bölgelerde de olsa uygulanmaya başlamıştı. Şimdi bunu görmezden geliyoruz, bir şeyler yapılırken, değişiklikler yapılırken sadece bazı şeylere de çok büyük güç vehmediyoruz. Mesela, baştan beri -şüphesiz, tenkit etmek arkadaşlarımızın hakkı- Komisyonda beraber çalıştığımız arkadaşlar var, Alt Komisyonda beraber çalıştığımız arkadaşlar var, daha önceki görevim nedeniyle Belediye Başkanlığı dönemimde beraber çalıştığımız arkadaşlar var.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, bunları görmezden gelemeyiz. O zaman birtakım şeyleri bir yerlerinden tutarak değiştirmemiz gerekiyor. Elbette, şu ya da bu şehir belediye başkanını tenkit etme hakkımız da var ama şimdi bütün muhalefetteki arkadaşlarımız, hepsi bir belediye başkanını tenkit ederse. Aynı zamanda bu belediye başkanında olağanüstü bir güç olduğu da ortaya konmaya çalışılıyor.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Aynen öyle.

ALİ KÜÇÜKAYDIN (Devamla) – E şimdi, bu pek doğru değil. Neden doğru değil? Mesela bundan, söz gelimi, Gaziantep Belediye Başkanımız, İzmir Belediye Başkanımız, İstanbul Belediye Başkanımız, söz gelimi, Diyarbakır Belediye Başkanımız, Adana Büyükşehir Belediye Başkanımız alınganlık gösterebilir. Derler ki: "Parlamentoda hep aynı kişi söyleniyor, hep aynı kişi öne çıkarılıyor. Bir şekilde hep öne çıktığına göre, demek ki önü alınmaz bir gücü, bir kuvveti var bu kişinin." diye düşünülür arkadaşlar. Bunu bir tespit olarak söyledim.

Değerli arkadaşlarım, kentsel dönüşüm, gelişim konusuna gelince: Şehirler büyüdükçe şehirlerin konut alanı ihtiyacı doğuyor. Ticari alan, sanayi alanları, rekreasyon alanları, bütün bunlar ortaya çıkıyor, eski kent dokularının yenilenmesi gerekiyor. Bunu olduğu yerde yapamıyorsunuz çoğu zaman. Deprem riskinin önlenmesi gereken yerlerimiz var, yani onların bir başka yere nakledilmesi gerekiyor. Dolayısıyla, bütün bunlar da bir planlamayı, bir yenilemeyi getiriyor.

Aslında şunu gözden kaçırıyoruz hepimiz: Bizim mevcut Belediye Kanunu'muzun 73'üncü maddesi bütün bu sayılanları aslında tadat etmiş yani şu anda yürürlükteki kanunumuz bunu yapmış. Buna bizim eklediğimiz nedir? Buna eklediğimiz şudur: Mesela, bir, parsel büyüklüğünün alt sınırı konmuş, üst sınırını biz koyuyoruz. İşte, bütün arkadaşlarımız o konuyu gündeme taşıdılar. Bir başka husus: "İmar Kanunu'nda diğer belediyelerin kullandığı yetkiyi büyükşehir belediyeleri de kullansın." diyoruz. Bu demek değildir ki bu imar yetkisi diğer belediyelerin elinden alınsın, sadece büyükşehir belediyeleri kullansın.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Planlı plansız boş alanları niye koydunuz, onu da izah edebilir misiniz?

ALİ KÜÇÜKAYDIN (Devamla) – Evet, zaten arkadaşımızın, Değerli Milletvekilimizin de içinde olduğu komisyonda… Bayındırlık İskân Komisyonundan, tali komisyondan bize gelen metin aslında gerçekten hukuki açıdan birtakım sakıncaları, özellikle yargı yönünden -idari yargı yönünden, ona benzer konularda- sakıncaları… "Anayasa'mızın 125'inci maddesinde, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesinde belirtilen konular Belediye Kanunu'na da konulsun." diye bir teklif vardı, biz onları hep çıkardık zaten yani madde metninden çıkardık; arkadaşlarımız da bunu biliyorlar. Elbette siyaset yapalım burada ama özellikle Alt Komisyonda çalışırken biz, bu kanunda sakıncalı gördüğümüz birtakım şeyleri gerçekten orada çok açık, iyi niyetlilikle çıkardık değerli arkadaşlarım.

Bir başka husus, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu. Şimdi Kamulaştırma Kanunu'nda kamulaştırmanın aceleliliği, burada işte askerî bölgeler şu bu ya da askerlikle ilgili birtakım şeyler öne sürülüyor. Şimdi bu acelelik kararını vermek Bakanlar Kurulu kararıyla -bildiğim kadarıyla- oluyordu. Şimdi bunu biz sadece büyükşehir belediyelerimize değil, belediye meclisi kararıyla bütün belediyelerimize veriyoruz; acele kamulaştırma yapabilsinler, acele işi bitirebilsinler yani kamulaştırmanın aceleciliği kararını sadece büyükşehir belediyelerimiz değil ilçe belediyelerimiz de il belediyelerimiz de diğer belediyelerimiz de belediye meclisinden geçirmek suretiyle alacaklar.

Şimdi, kentsel dönüşüm plan, projelerini uygularken de yine büyük şehirlerdeki belediyelerin bu yetkisini tamamen biz ortadan kaldırmıyoruz, kendi sınırları içerisinde kalmak kaydıyla büyükşehir belediye meclisinin kararıyla onlar da kentsel dönüşüm projelerini uygulayabilecekler.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Büyükşehir belediyesi uygun görürse.

ALİ KÜÇÜKAYDIN (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlarım, bir başka hususu da -ben daha çok konunun teknik yönü üzerinde duruyorum- bir başka konuyu da ben belirtmek istiyorum: Bizim mevcut Belediye Kanunu'muzun 73'üncü maddesinde de zaten belediye sınırları ve mücavir alanda belediyelerin kentsel dönüşüm yapma hakları vardı. Şimdiki mevcut değişiklikte de yine diyoruz ki işte büyükşehir belediyelerimiz belediye hudutları içerisinde ve mücavir alan sınırları içerisinde -diğerleri için de bu geçerlidir- kentsel dönüşüm yapabilecekler.

Şimdi, bunu söylerken şunu da belirtmek istiyorum -Komisyonda da bu çokça gündeme taşınmıştı, biraz önce bir milletvekili arkadaşımız da zikrettiği için söylemek zorundayım- değerli arkadaşlarım, bizim İmar Kanunu'muzun 11'inci maddesinde bir hüküm var, o diyor ki: Her türlü askerî yasak bölgeler, vakıf arazileri farklı korunuyor yani bunlara gidip siz bizatihi belediye olarak… Orada birtakım askerî yasak bölgeler, stratejik önemi olan bölgeler, birtakım çıkartma bölgeleri var, mesela deniz kenarlarımızda var. Bunun -ben idareciliğimde de gördüm- içinde, bir deniz kenarında kamp bile kuramazsınız, kurdurmazlar size yani bu mümkün değil. Biz buna şunu da ekleyelim dedik yani sağlık ve eğitim. Öbürü kanunla düzenlenmiş, kanunlarımızda var. Bizim esas imar yönü belediyelerimizin İmar Kanunu'na göre oluyor. İmar Kanunu onu düzenlediği için burada bir boşluk olmasın dedik. Dolayısıyla bunu da gündeme taşıdık değerli arkadaşlarım.

Şimdi, kanunda elbette ufak tefek tenkit edilecek kısımlar olabilir, arkadaşlarımız da zaten bunu yapıyorlar ancak ben, tekraren şunu söylemek ihtiyacını duyuyorum: Değerli arkadaşlarım, bir belediyemizi ya da herhangi bir belediyemizi şu ya da bu şekilde çünkü reklamın kötüsü olmaz, bunu biliyorsunuz, reklam iyi ya da kötü reklam reklamdır yani insanların kafasına işler. Benim istirhamım…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Küçükaydın, lütfen tamamlayınız.

ALİ KÜÇÜKAYDIN (Devamla) – Ankara Büyükşehir Belediyesi de bizim bir belediyemizdir, bu kanun ona da aynı şekilde uygulanacaktır; İzmir Büyükşehir Belediyesi de bizim aynı şekilde bu kanuna göre, bu değişikliğe göre işlerini yürütecektir, Adana Büyükşehir Belediyesi de bu kanuna göre işlerini yürütecektir diyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Küçükaydın.

Teklifin tümü üzerinde şahsı adına söz isteyen Behiç Çelik, Mersin Milletvekili. (MHP sıralarından alkışlar)

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Bakan bu kanun hakkında bilgi verse iyi olurdu Parlamentoya, konuşma yapsa, kanun hakkında bilgi verse iyi olurdu.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Çelik.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesini değiştiren 509 sıra sayılı Teklif üzerine şahsım adına söz aldım. Bu münasebetle hepinizi, yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, söz konusu 73'üncü maddenin değişikliğine geçmeden önce, son günlerde ülkemizin özellikle güneydoğusunda ve doğusunda yaşanmakta olan terör olaylarından duyduğumuz tedirginliği ifade etmek ve bu olaylarda hayatını kaybeden şehitlerimizi rahmetle anmak istiyorum, ayrıca yaralılara acil şifalar diliyorum.

Malumunuz, terör dalgası, oluşturulan bir iklim sonucu yurdumuzu sarmaktadır. Onun için otuz altı etnik grup politikalarıyla ve diğer yapılan icraatlarla, millî ve manevi değerlerimize vurulan darbelerle, Habur teşrifatçılığıyla gelinen nokta budur. Türkiye'nin bundan süratle sıyrılması ve millî politikalara dönmesi gerekir.

Giresun Bulancak'a kadar uzanan bir terör dalgasının üstesinden gelmek bizatihi Hükûmetin görevidir ama bu konuda atılmış bir adım söz konusu değil; tam tersine, Doğu Karadeniz gezisine gidebiliyor Sayın Başbakan ve orada "Efendim, biz köpeğimize 'Arap' ismini koyuyoruz." diye bunu eleştiriyor.

Sayın Başbakan, siz sözlüğü alın elinize, bir bakın. Bir "Arap" kelimesi var, bir ulusu, bir milleti anlatır; bir de Arap, yani "negro" anlamında, koyu rengi ifade eden bir anlamı var.

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Onları nereden bilsin ya?

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Ama öyle olursa nasıl istismar edecek? Sayın Valim, nasıl istismar edecek öyle olursa?

OKTAY VURAL (İzmir) – Bizi kötüleyecek ya!

BEHİÇ ÇELİK (Devamla) – Biz, toplum içerisinde, toplumumuz içerisinde, benim hemen çevremde yaşayan, memleketimde, Kürt Süleyman var, Süleyman Amca, severiz kucaklarız, elini öperiz. "Gürcü Hala" deriz, Gürcü filan da değildir. Sayın Başbakan bunları bilsin. Bizim böyle, toplumumuzda ayırma, itme, uzaklaştırma, küçümseme şeklinde bir eylem ya da fikir söz konusu değil ki, hiç olmamış ama bunu köpeğin isminin Arap olmasından dolayı eleştiren Sayın Başbakan önce "Arap"'ın ne olduğunu bilsin. Biz Arap ulusunu sadece ve sadece, hiç sevmesek bile Hazreti Peygamberimiz adına yine severiz,

Arap ulusuyla bizim bir sorunumuz söz konusu olmaz ama bunu otuz altı etnik grup kaşımasına benzer bir şekilde kaşıyarak, sonra da "Türk Arap'ın elidir, ayağıdır." söylemleriyle bir yere angaje etmek çok ayıptır, yanlıştır, abesle iştigaldir. Onun için, Sayın Başbakan ve burada biraz önce bulunan Sayın Dışişleri Bakanı doğruca gitsinler -Orta Asya, Türkistan'a gitsinler, onlar da bizim dindaşımız din yönünden alıyorlarsa- Kırgızistan'daki vahşeti bir durdursunlar. Türkiye'de teröre mantıklı ve tutarlı çözümler getirsinler. Bunlar yapılmıyor maalesef.

Değerli arkadaşlarım, "Kent deyince fiziki bir mekân olup ticarethaneleri, ibadethaneleri, yolları, sanat yapıları, eğitim ve kültür merkezleri olan, yoğunluğun yaşandığı bir toplumsal güç, kültürel yoğunlaşma merkezidir. İnsan, hayvan, mal ve finans merkezlerinin akış içinde olduğu mekânlardır." Böyle diyor ünlü kent bilimci Lewis Mumford. Ama bir ülkede bir iktidarın ülkeye tam anlamıyla hâkim olabilmesi için kentlere hâkim olması gerekir. Kentlerin sosyal yaşamı, kültürel yaşamı ve insanların altyapısı tamamlanmış bir kent mekânında yaşamasını sağlayacak faaliyetler yürütmesi hâlinde iktidar gerçek iktidar olur. Bunlar yapılıyor mu Türkiye'de? Maalesef yapılmıyor. Sürem kısıtlı olduğu için çok hızlı olarak geçiyorum.

Maalesef, AKP'li büyükşehir belediye başkanlarının, Sayın Hatibin biraz önce överek bahsettiği şekilde değil tam tersini söyleyeceğim çünkü bunları bilmeleri gerekir. Şimdi, "klientalizm" denen bir olay var Avrupa'da sıklıkla tartışılan yani müşteriyi memnun ediyorsunuz. Belediye başkanı ve ekibi tekrar kendisini seçecek olan bir kitleyi sürekli besliyor, ondan sonra çıkıyorsunuz karşımıza: "Demokrasi var, biz seçildik. Halk takdir etmiş." Yok böyle bir takdir. Yani Ankara'da Sayın Gökçek'i takdir eden bir Ankara halkı söz konusu değil. Burada bir aldatma ve kandırma politikalarının ve "klientelist" uygulamaların sonucunda gelen bir ekip var, aksi hâlde bu Ankara'nın Melih Gökçek'e mecburiyeti söz konusu değil. Yirmi yılda ne yapılmıştır? Başkent Ankara çökertilmiştir. Ankara'nın havası kirliydi. Ne zaman? 70'li yıllarda, kömür vardı. 80'li yılların ortalarında Ankara'ya doğal gaz geldi, Ankara'nın havası temizlendi. AKP daha ana rahmine bile düşmemişti o zaman, AKP diye bir parti söz konusu değil.

Yapılmış, Anavatan döneminde, Doğru Yol döneminde bunlar tamamlanmış ancak kent yönetimlerini bütün uygulamalarıyla, AKP'li belediye başkanlarının çoğu arabesk bir anlayışla, mantıktan, ilimden, şehircilikten yoksun olarak uyguladıkları için bugün "Hangi ihaleyi kimlere verelim? Nasıl yapalım? Nasıl yeni alanları imara açalım? İstanbul'un rantını nasıl paylaşalım?" üzerine yapılan yerel politikalar, uygulanan yerel politikalar Türkiye'de kentleşmeyi tam bir çamur deryasının içerisine sokmuştur. Onun için, mutlaka, süratle önümüzdeki yıllarda AKP'li belediye anlayışından kurtulmak lazım ya da AKP'li belediye başkanlarının ilme ve mantığa sarılması lazım. İki yol var, bunlardan birini uygulamak gerekiyor.

Şimdi, kentler tıpkı yaşayan bir insan gibidir ve nasıl çocuklarımızı eğitimle geliştiriyorsak kentleri de bu gözle görmek lazım, geleceğe hazırlamak lazım. Kolunu kanadını kırarak, efendim eğitimsiz bırakarak ve ilimden yoksun hâle getirerek eğer şehirleşmeye yaklaşırsak o zaman o kentin geleceği yok demektir.

Bugün Türkiye'de AKP iktidar olmazdan önce marka kentler vardı. Ben size birkaç tanesini sayayım: Mersin bir marka kenti -benim kentim- Mersin markaydı, Adana marka, Kayseri marka, Kahramanmaraş marka, Denizli marka.

OKTAY VURAL (İzmir) – İzmir de öyle.

BEHİÇ ÇELİK (Devamla) - Bugün ne oldu? Bunların, bu kentlerin markalarını söktünüz, yok ettiniz. Örneğin Denizli dünyada "tekstil başkenti" diye anılıyordu. Ne oldu? Bitti, Denizli bitirildi, Mersin bitirildi, Adana bitirildi, sadece güneydoğuda bir Gaziantep kaldı. Şimdi, böyle bir şehircilik anlayışıyla sizler nereye varabileceksiniz?

73'üncü madde değişikliğiyle yaptığınız şey, tamamen Melih Gökçek yasası ya da Kadir Topbaş yasası şeklinde getirilecek ve topluma dayatılacak hukuksuzluğun temelini atıyorsunuz.

Bir Fransız kent bilimci şöyle diyor: "Belediye başkanları yetkiyi alır, bununla yetinmezler, tekrar isterler, yine verirseniz -veriyorsunuz şimdi- tekrar alır, tekrar alır ve sonunda modern feodalleri yaratırsınız." Sizin yapmakta olduğunuz işlem bu. Onun için, 73'üncü madde sistemini kuran da sizsiniz 5393 sayılı Yasa'yı çıkarmakla. Bu sistemi şimdi tamamen yıkarak keyfî ve otokrat yerel yönetim sistemini kurmaya çalışıyorsunuz. Buna hakkınız yok.

Değerli milletvekilleri, sizleri uyarıyorum: Bakın, yıllarca yerel yönetimler üzerinde de bürokratlık yapmış bir kişi olarak söylüyorum, bu yaptığınız külliyen yanlıştır ve bu, yüzlerce kişinin tutuklanarak hapse girmesiyle sonuçlanacaktır. Onun için, böyle bir işe tevessül etmeyin ve…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çelik, lütfen tamamlayınız.

BEHİÇ ÇELİK (Devamla) - …insanların başını da belaya sokmayın. Bunu Hükûmet olarak çekin ya da Genel Kurulda iktidar partisi vekilleri bu işe duyarlı davransınlar, bu metnin yasalaşmasının önüne geçsinler değerli arkadaşlarım çünkü bu değişiklik Anayasa'nın 35'inci maddesine aykırılık teşkil ediyor, kanunların makable şümulü meselesi vardır, ona aykırılık teşkil ediyor, Kamulaştırma Yasası'na aykırılık teşkil ediyor, ilçe belediyelerini siliyorsunuz. Altındağ Belediyesinin güzel bir uygulaması var. Şimdi, Altındağ Belediyesi tamamen mefluç hâle gelecek, yok edilecek ve rant içerdiği için de zalim bir değişiklik ve sömürgen bir değişikliktir.

Bu itibarla özellikle belediyelerde çeteleşmenin ve gettolaşmanın önüne geçecek bir kentsel dönüşümü öncelemenizi özellikle sizlere salık verir, hepinize saygılarımı sunarım. Tümüyle karşıyız efendim. Teşekkür ederim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre verilmiş görüşmelerin devam etmesine ilişkin bir önerge vardır, okutuyorum:

TBMM Başkanlığına

İçtüzük 72. maddeye göre görüşmelere devam edilmesini arz ederiz.

Oktay Vural	Kadir Ural	Recep Taner
İzmir	Mersin	Aydın
K. Erdal Sipahi	Kemalettin Nalcı	
İzmir	Tekirdağ	

Gerekçe:

Kanun teklifinin daha iyi anlaşılması ve tereddütlerin giderilmesi açısından görüşmelerin devam ettirilmesi uygundur.

III. YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MUHARREM İNCE (Yalova) – Sayın Başkanım, yoklama talebimiz var.

BAŞKAN – Oylarınıza sunacağım ancak yoklama talebi var, isimleri belirleyeceğim öncelikle.

Sayın İnce, Sayın Yalçınkaya, Sayın Oksal, Sayın Yazar, Sayın Aslanoğlu, Sayın Çöllü, Sayın Süner, Sayın Halıcı, Sayın Sönmez, Sayın Diren, Sayın Kaptan, Sayın Emek, Sayın Arifağaoğlu, Sayın Topuz, Sayın Çakır, Sayın Tütüncü, Sayın Köktürk, Sayın Yıldız, Sayın Hacaloğlu, Sayın Tütüncü

Evet, yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.13

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.25

BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Harun TÜFEKCİ (Konya)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre verilmiş önergenin oylanmasından önce yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı. Bu nedenle yeniden yoklama yapacağız.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (Devam)

BAŞKAN – 509 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Görüşmelere devam önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi teklifin tümü üzerinde yirmi dakika süre ile soru-cevap işlemi yapılacaktır.

Daha önce sisteme giren -ancak sistemden çıkmış- sayın milletvekilleri: Sayın Taner, Sayın Aslanoğlu, Sayın Ağyüz, Sayın Nalcı, Sayın Uslu, Sayın Akkuş, Sayın Sakık ve Sayın Tuncel.

On dakika soru sorma süresi.

Sayın Taner, buyurun.

RECEP TANER (Aydın) – Sayın Bakan, nüfusu 2 binin altında olduğu için kapatılan, daha sonra mahkeme kararıyla hukuki varlıklarını devam ettiren belediyelerin durumuyla ilgili, Hükûmet olarak belde belediyelerinin devam ettirilmesi yönündeki görüşünüz ve son durum nedir?

Dilinizden düşürmediğiniz BELDES uygulamalarının son durumu belli değildir. BELDES yatırımlarını devam ettirmeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Taner.

Sayın Aslanoğlu…

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Sayın Bakan, nüfusu 600 bini geçen bir Şanlıurfa'nın, nüfusu 500 bini geçen bir Kahramanmaraş'ın, Malatya'nın, Denizli'nin olmasına rağmen, nüfusu 350 bin, nüfusu 400 bin olan, 500 bin olan büyükşehirler var. Bu illerin, mevcut büyükşehirlerden çok daha büyük nüfusa sahip olan bu illerin hakkını yemiyor musunuz? Bu illeri ne zaman büyükşehir yapacaksınız? Veya büyükşehrin mali haklarından veya büyükşehre bugün çıkardığınız gibi, aynı yetkiyi eğer… Sayın Kıyıklı "Çok iyi bir kanun."dedi. O zaman biz hakkımız… Hakkımızı da verin bizim. Bizim, büyükşehirlerden daha çok nüfusumuz var, mevcut büyükşehirlerden çok büyük… Bir Şanlıurfa 600 bin nüfuslu, 20 kilometre büyütün, 800 bin nüfusu oluyor. Yazık değil mi Şanlıurfa'ya, yazık değil mi Malatya'ya, yazık değil mi Denizli'ye?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aslanoğlu.

Sayın Ağyüz…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, kentsel dönüşüm yasa tasarısını bir bütün olarak getirmeniz gerekirken neden bunu bütün olarak düzenlemediniz? "İlçe belediyelerinin 5393 sayılı Yasa'yla verilen yetkileri duruyor." demek mümkün değil, bu Yasa'yla çelişkili durum ve sorun yaratıyor. Hem kent kaosu hem imar kaosu yaratan bu tasarı ayrıca da yargının önünü tıkamayı amaçlıyor. Dünyanın hiçbir yerinde, kesin hükme bağlanmamış davalarda kanun hükümlerinin uygulanmasını öngören geçici maddeyle bir açık hukuk ihlalinin yapıldığı görülmemiştir. Bu kanun Anayasa'ya aykırı, mevcut yasalara aykırı ama Hükûmet neden ısrarlı onu anlayabilmiş değiliz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Ağyüz.

Sayın Nalcı…

KEMALETTİN NALCI (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, ben Antalya Muratpaşa Belediyesinin Kaleiçi 1 ada 36 parseldeki yapılan uygulamalarla ilgili soru sormak istiyorum. 2008 yılında, Anıtlar Kurulu kararları ve Turizm Bakanlığı imar onayları doğrultusunda inşaat ruhsatı verildikten sonra, nedeni belli olmadan ve birilerinin baskıları sonucunda 2009 yılında ruhsat durdurulmuş, bugüne kadar da İmar İşleri Müdiresi Hâlime Şevkal hangi kanun ve imar uygulamasına göre inşaata devam izni vermemektedir? Bu suç değil midir?

Aynı belediye ve İmar İşleri Müdiresi, 50 metre ilerisindeki Antbirlik arazisi üzerinde yapılan otele hangi kanun ve imar yönetmeliğine göre bu ruhsatı vermiştir? Ve buna emsal teşkil edecek parsellere bu uygulamayı vermemesi keyfiyet ve suç değil midir? Aynı zamanda, bu görevliler hakkında keyfî uygulamalarından dolayı bir soruşturma açmayı düşünüyor musunuz? Vatandaşların bu gibi uygulamalardan dolayı… Bu tür zihniyete "Dur!" demeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Nalcı.

Sayın Akkuş…

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan; yazlık ve kışlık nüfusları farklı olan fakat sadece kışlık nüfusa göre ödenek alan belediyelerimizin büyük sıkıntılar çektiği bilinmektedir ve bu belediyelerimiz özellikle yaz aylarında belediye hizmetlerini vermekte büyük zorluklar içinde kalmaktadırlar. Bu durumda olan belediyelerimizin sıkıntılarının giderilmesi için bir çalışmanız var mı? Bu sıkıntıları nasıl gidereceksiniz?

İki: Tabela nüfusu 230 bin olan ve Türkiye'de aşağı yukarı elli beş il merkezinden daha büyük olan Tarsus'un il yapılması için bir çalışmanız var mı?

Son soru: Son günlerde artan bir şekilde ülkemizin birçok yerinde karakollarımız taciz edilmekte, zaman zaman roketatarlarla zayiat verdirilmekte, mal ve can kaybı söz konusu olmaktadır. Bunlar bir müddettir devam ediyor. Hükûmet ve İçişleri Bakanlığı olarak gerekli tedbirleri alamıyorsunuz yani görevinizi ifa edemiyorsunuz. İstifa etmeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Akkuş.

Sayın Sakık…

SIRRI SAKIK (Muş) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ankara Belediyesi, dünyada en fazla borcu olan bir belediye olarak anılır ve bilinir. Acaba bu yasa sadece Ankara Belediyesinin bu borçlarını telafi etmek için midir?

Biraz önce Adalet ve Kalkınma Partisi sözcüsü "Yüksek rakamlardan başınız döner." diyor. Doğrudur, bizim, yüksek rakamlardan başımız dönüyor. Ama bir de dönüp sokaklara baksınlar, belediye başkanlarının çocuklarının altında 300-500 milyarlık araçların olduğunu kendileri de biliyor ve bu belediye başkanlarının çocuklarının bu aracının etrafında da onlarca koruma aracının da olduğunu da kendileri de çok çok iyi biliyor. Bizim, evet, başımız bundan dönüyor ve midemiz de bundan bulanıyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tuncel…

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bildiğiniz gibi Türkiye, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na çekince koyarak imzalamıştır. Acaba Hükûmetiniz bu koyduğu çekinceleri ne zaman kaldıracaktır?

Yine, bu kentsel dönüşüm projesi 2005'ten beri Türkiye'de uygulanmaktadır. Acaba Hükûmetiniz, zaten var olan, uygulanmakta olan bir proje için yeniden neden bir kanun tasarısı getirmeyi düşünmüştür? Asıl amaç nedir? Acaba asıl amaç büyükşehir belediyelerinin gasbetme yetkisini artırmak mıdır? Yoksa var olan bu proje başarısız mı olmuştur kentsel dönüşüm projesi? Bunun cevabını almak isteriz.

Yine, Sayın Bakan, kentsel dönüşüm projelerinin kentsel ranta dönüştüğü üzerinden çok dönemler söz söyledik. Özellikle İstanbul Küçükçekmece'de Ayazma'da yaşanan durum ciddi bir sorun ve hâlâ çözülmüş değil. Bir yandan oraya kocaman binalar yapıp rant elde edilirken orada yoksul emekçi insanlar sokakta çadırda yaşamaktadır. Ayazma'daki 18 ailenin durumu hakkında bilginiz var mıdır? Küçükçekmece Belediyesi söz verdiği hâlde bu ailelere yer vermemiştir. Barınma hakkı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Birdal…

AKIN BİRDAL (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda bir de konulan çekince var, o da halkın doğrudan bu sürece katılmasını sağlayan referandum. Bu tür önemli kararlarda referanduma gidilmesi düşünülüyor mu?

İkincisi, bir de Ankara Büyükşehir Belediyesinde suyun metreküpü 8 lira 90 kuruş, oysa Diyarbakır'da metreküpü 3 lira 90 kuruş, ki Avrupa'nın da birçok ülkelerinde ona denk düşüyor. Acaba Ankara Büyükşehir Belediyesinin metreküp su fiyatı konusunda buradan herhangi bir öneri çıkacak mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, buyurun.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Nüfusu 2 binin altında olan ve kapatılmasına karar verilen belediyelerle ilgili olarak bir soru soruldu. Bilindiği gibi nüfusu 2 binin altında olan belediyelerin, bu hususta daha sonra bir mahkeme kararı da oldu, bu belediyelerin tüzel kişilikleri devam etmektedir ve Hükûmetimizin hâlihazırda bunlarla ilgili bir çalışması yoktur.

"BELDES yatırımlarına devam edilecek mi?" şeklinde bir soru geldi. Şu anda BELDES yerine nüfusu 10 bine kadar olan belediyeler için "denkleştirme ödeneği" adı altında bir çalışma yapılmaktadır Hükûmetimizce. Ayrıca BELDES kapsamında başlayan yatırımlar, çünkü birtakım yatırımlar var, BELDES kapsamında projelerle başlamış olan yatırımlar var, bunlar tamamlanıncaya kadar bu yatırımlar devam edecektir.

Bu söz konusu projeler de İller Bankası tarafından yürütülmektedir. Yani KÖYDES'le köylerimizde başlattığımız, BELDES'le beldelerimizde başlattığımız yatırım hamleleri şimdi nüfusu 10 bine kadar olan belediyeler için denkleştirme ödeneği şeklinde bir imkân sağlanarak devam ettirilmektedir.

Bir diğer soru da: "Nüfusu 500-600 bini geçen illerin büyükşehir yapılması düşünülüyor mu?" diye bir soru soruldu. Bu hususta da şu anda Hükûmetimizde yapılmış bir çalışma yoktur.

Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı'nın neden bütün olarak getirilmediğiyle ilgili bir soru soruldu. Yasa tasarısına bakıldığında, pratikte kentsel dönüşümü kolaylaştıracak birtakım değişiklikler içerdiği görülmektedir. Dolayısıyla bir an önce bu pratik değişikliklerin yerine getirilmesi ve kentsel dönüşümün kolaylaştırılması açısından bu yasa tasarısı Genel Kurulumuzun önüne getirilmiş durumdadır.

Sayın Kemalettin Nalcı uzunca bir soru sordular. O soruya yazılı olarak, müsaade ederlerse, cevap verelim çünkü detaylı birtakım hususları ifade ettiler.

Kışlık nüfusu az olan ve yaz nüfusu artan belediyelerle ilgili bir soru soruldu. Küçük belediyeler ve bu arada da buna benzer, yaz nüfusu artan belediyelerle ilgili olarak belediye gelirlerini artırmaya yönelik çeşitli çalışmalar İçişleri Bakanlığımızda devam etmektedir.

Tarsus'un il yapılması için bir çalışma olup olmadığı soruldu. Şu anda Hükûmetimizde Tarsus'un veya bir başka yerleşim yerinin il yapılmasıyla ilgili bir çalışma bulunmamaktadır.

Karakollarımıza roketatarlarla saldırı yapıldığından bahsedildi. Gerçekten, karakollarımıza yapılan haince saldırıları, terör örgütünün yaptığı haince saldırıları buradan ben de yüce Meclisin çatısı altında lanetle kınıyorum. Elbette Hükûmetimizin, bu hususta yapılması gereken işlerle ilgili olarak İçişleri Bakanlığımızın Silahlı Kuvvetlerle birlikte yürüttüğü çalışmalar kararlılıkla devam ettirilecektir. Terörle mücadele, kararlılıkla devam ettirilmesi gereken ve beraberinde sosyal çalışmalarla da devam ettirilmesi gereken bir hususdur ve Hükûmetimiz her iki konuda da kararlılığını devam ettirmektedir. Bu hususta, tabii, milletçe birlik ve beraberlik içerisinde hareket etmemiz lazım. Terörün bütün ülkeler açısından nasıl bir bela olduğu açık. Türkiye'de de bu meseleye karşı el birliğiyle mücadelemizi kararlılıkla devam ettireceğiz.

Ankara Belediyesinin borçluluğuyla ve yasanın bununla ilişkili olup olmadığıyla ilgili bir soru soruldu. Elbette, bu yasa Ankara Belediyesi veya bir başka belediyenin borçluluk durumuyla ilgili bir yasa değildir. Biraz önce ifade ettiğim gibi kentsel dönüşümü kolaylaştırmak için, kentsel dönüşüm düşünen belediyelerin işini kolaylaştırmak için yapılan bir değişiklik söz konusudur. Gerçekten Türkiye'de kentsel dönüşüme ne kadar büyük ihtiyacımız olduğu açık ve eldeki mevzuatın bu dönüşümleri gerçekleştirme konusunda yetersiz olduğunu da görüyoruz. Belediyelerimiz, ister iktidar partisine ait belediyeler olsun ister diğer partilere ait belediyeler olsun bu kentsel dönüşüm işlemleri sırasında sıkıntı çekiyorlar, bu yasayı onun için yapıyoruz.

Bu Avrupa Yerel Yönetimler Şartı'yla ilgili konulan çekinceler hususunda da yazılı olarak cevap vereceğiz.

Bu arada kentsel dönüşüm projeleriyle ilgili olarak Küçükçekmece'de Ayazma'daki, biraz önce milletvekilimizin bahsettiği ailelerle ilgili olarak da Küçükçekmece Belediyesine ben sizin ilettiğiniz bilgileri ileteceğim.

Ankara ve Diyarbakır'daki su fiyatlarıyla ilgili bir noktaya temas etti değerli bir milletvekilimiz. Suyun metreküpü için Ankara'da zannediyorum 8 lira civarında bir ifade kullanıldı. Şimdi arkadaşların bana verdiği bilgiden sizlere ifade ediyorum, suyun metreküpü Ankara'da 8 liradan değil, 2 lira 70 kuruştan vatandaşımıza verilmektedir.

Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sayın Uslu, buyurun.

CEMALEDDİN USLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bu, nüfusu 2 binin altında olan belde belediyeleriyle ilgili cevabınız çok net anlaşılamadı. Bu belediyeler, bildiğim kadarıyla, son defa seçime girmişlerdi. Bu yeni durumda bu belediyeler önümüzdeki yerel seçimlerde seçimlere girebilecekler midir? Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Taner…

RECEP TANER (Aydın) – Sayın Bakanım, biraz önceki açıklamanızda BELDES projelerinde yarım olan yatırımların devam ettiğinden bahsettiniz ama Bakanlık bütçesine baktığımızda bir pay ayrılmadığını görüyoruz. Nasıl devam ettiriyorsunuz?

İki: Belediyelerin katı ve sıvı atık tesisleri tam olarak çalıştırılamamakta, Hükûmet olarak en önemli maliyet olan enerji desteği konusunda bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın İnan…

MÜMİN İNAN (Niğde) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, AKP hükûmetlerinin her şeye para ve rant gözüyle baktığını gayet iyi biliyoruz. Bundan dolayıdır ki birçok kamu kurumu özelleştirildi. Bu özelleştirilen kurumlar arasında elektrik kurumları da gelmektedir. Niğde ve yöresinde özelleştirilen elektrik kurumları Alarko ve ortakları tarafından alınmıştır. Alındıktan sonra içme sularından dolayı elektrik borcu olan köy ve kasabaların, insanlar susuzluğa mahkûm edilmek üzere, suları kesilmiştir ve aylardır, günlerdir suları akmamaktadır. Bu devirde insanları para karşılığında susuzluğa ve açlığa mahkûm etmek hangi insanlığa sığar? Gazze'de bir tek bebeğe ilaç götürürken orada mücadele veren insanları hepimiz alkışlıyoruz, İsrail'in yaptığını kınıyoruz da, Niğde'deki insanları susuzluğa mahkûm etmek hangi politikaya sığar? Bunun cevabını sizden bir Niğdeli olarak bekliyorum, Niğdeliler de bekliyor.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ural…

KADİR URAL (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, çıkarmış olduğunuz yasalarla büyükşehirlerin alt ilçe belediyelerinin bütün gelirlerinde kısıtlamalara gidildi. Bu kanunda da yine aynı şekilde, alt belediyelerin elinde bulunan, 3492'ye göre imar konularındaki, alt belediyelerin alacak olduğu birçok gelir büyükşehirlere geçmektedir. Alt belediyeleri kapatmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, buyurun.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Biraz önce ifade etmiştim, biraz önce bahsedilen, nüfusu 2 binin altında olan belde belediyeleri önümüzdeki seçimlerde seçime gireceklerdir şu andaki mevzuat çerçevesinde ve bununla ilgili Hükûmetimizin hâlihazırda yeni bir çalışması da yoktur.

Atık su arıtmaları için enerji desteği verilip verilmeyeceğiyle ilgili bir soru soruldu. Bu hususta da enerji desteği verileceği hususunda bir çalışma mevcut değildir.

Değerli bir milletvekilimiz AK PARTİ hükûmetlerinin her şeye para ve rant açısından baktığını ifade etti. Elbette buna katılmak mümkün değildir. AK PARTİ hükûmetleri prensibini önce insan olarak belirleyen ve insanı önceleyen hükûmetlerdir, öyle olmuştur, bundan sonra da böyle olacaktır. Biz parayı insana hizmetin bir aracı olarak görürüz. Parayı iyi kullanmak gerekir. Hükûmetlerin görevi milletin parasını bütçenin imkânları içerisindeki çerçevede yine millete hizmet olarak döndürmek yönünde olmalıdır ve bizim başından beri prensibimiz hep bu olmuştur. Bundan sonra da vatandaşımıza, insanımıza bu prensiple hizmet etmeye devam edeceğiz.

Burada, Niğde'de içme sularıyla alakalı elektrik borçlarından dolayı suların kesildiğinden bahsetti bir değerli milletvekilimiz. Durum tam olarak nedir, tabii şu anda bunu bilmediğim için kesin bir cevap veremeyeceğim. Ancak, şunu mu ifade ediyoruz?

MÜMİN İNAN (Niğde) – Sayın Bakanım, net olarak şunu söylüyorum: Elektrik borcu ödenmediği için sular kesik ve onlarca gündür akmıyor.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Değerli Milletvekili, şunu mu ifade ediyoruz? "İnsanlar elektrik kullansınlar ve daha sonra borçlarını ödemesinler." Herhâlde bunu söylemiyorsunuz.

MÜMİN İNAN (Niğde) – Böyle bir şey söylemedik efendim, hayır. Muhtarlığa ödemiş olabilirler. Ama parasını ödeyip, muhtarlıktan başka tarafa ödenmemiş sular için parasını ödeyen insanların cezalandırılması hak mıdır? Onu söylüyorum.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Bakın, eğer şimdi ben sizin bu…

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

MÜMİN İNAN (Niğde) – Lütfen sular açılsın.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Müsaade edin…

MÜMİN İNAN (Niğde) – Yani siz Sağlık Bakanısınız ve hastalık olabilir, kolera olabilir, tifo olabilir…

BAŞKAN – Sayın İnan, oturur musunuz lütfen.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) - Sizin verdiğiniz bu bilgi üzerine borçlarını ödeyip de suyu kesilen kimse var mı ona baktıracağım, yani Niğde Valiliğine talimat vererek.

MÜMİN İNAN (Niğde) – Tek kuyu olduğu için bütün köyde kesiliyor.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) - Ama burada bütün mesele şudur: Yani elektrik borcu olan birilerinin elektrik borcunu ödemesinin gerektiğini hepimiz biliyoruz. Herhâlde sizin kastınız da bu değil. Ben meseleyi incelettireceğim.

BAŞKAN – Sayın Bakan, süre tamamlanmıştır.

Teşekkür ediyorum

MÜMİN İNAN (Niğde) – Hayır efendim, benim söylediğim şey, tüzel kişi olarak muhtarlık cezalandırılabilir ama orada vatandaşlar niye cezalandırılıyor, söylemek istediğim bu.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Şimdi, meseleyi söylediğim gibi, bu sizin ifade ettiğiniz tarzda incelettireceğim, durumun ne olduğuna baktıracağım.

MÜMİN İNAN (Niğde) – Lütfen efendim… Lütfen…

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) - Elbette alt belediyeler için birtakım kısıtlamalar getirilerek alt belediyelerin gelirlerini azaltmak, alt belediyeleri zayıf düşürmek diye bir niyet söz konusu olamaz. Hükûmetimiz döneminde belediyelere hem çok eşit biçimde davranılmıştır bir parti ayrımı yapılmaksızın hem de belediyelerin gelirlerinin artırılması için birçok çalışma yapılmıştır. Belediyelerimizin bu gelirlerini artırmak için çalışmalarımıza devam edeceğiz. Tabii ki alt belediyeleri kapatmak gibi bir düşüncemiz de yok.

Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MUHARREM İNCE (Yalova) - Sayın Başkan, yoklama talebimiz var.

BAŞKAN - Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunacağım ancak bir yoklama talebi var, yerine getireceğim.

Önce isimleri tespit ediyoruz: Sayın İnce, Sayın Aslanoğlu, Sayın Oksal, Sayın Yazar, Sayın Güner, Sayın Güvel, Sayın Köse, Sayın Susam, Sayın Halıcı, Sayın Öztürk, Sayın Tütüncü, Sayın Çakır, Sayın Sönmez, Sayın Paçarız, Sayın Tütüncü, Sayın Hacaloğlu, Sayın Barış, Sayın Serter, Sayın Arat, Sayın Ağyüz.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (Devam)

BAŞKAN – Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

1’inci maddeyi okutuyorum:

BELEDİYE KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 73- Belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda sayılan hususlardan birinin veya bir kaçının gerçekleşmesi ve bu alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilecek alanın; üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı veya imarsız alanlar olması, yapı yükseklik ve yoğunluğunun belirlenmesi, alanın büyüklüğünün en az 5 en çok 500 hektar arasında olması, etaplar hâlinde yapılabilmesi hususlarının takdiri münhasıran belediye meclisinin yetkisindedir. Toplamı 5 hektardan az olmamak kaydı ile proje alanı ile ilişkili birden fazla yer tek bir dönüşüm alanı olarak belirlenebilir.

Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Büyükşehir belediye meclisince uygun görülmesi hâlinde ilçe belediyeleri kendi sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir.

Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma yolu esastır. Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında bulunan gayrimenkul sahipleri ve belediye tarafından açılacak davalar, mahkemelerde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında, 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesine göre verilecek kamulaştırmanın aceleliği kararı belediye meclisi ve büyükşehir belediye meclisi tarafından verilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yıkılarak yeniden yapılacak münferit yapılarda ilgili vergi, resim ve harçların dörtte biri alınır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayri menkul sahipleri ve 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna istinaden, hak sahibi olmuş kimselerle anlaşmaları hâlinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanında hakları verilir. 2981 sayılı Kanun kapsamına girmeyen gecekondu sahiplerine enkaz ve ağaç bedelleri verilir veya belediye imkanları ölçüsünde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı dışında arsa veya konut satışı yapılabilir. Bu kapsamda bulunanlara Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile işbirliği yapılmak suretiyle konut satışı da yapılabilir. Enkaz ve ağaç bedelleri arsa veya konut bedellerinden mahsup edilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde belediyelere ait gayrimenkuller ile belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdıkları gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından yapılır veya yaptırılır. Belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkul sahiplerinden proje alanında kendilerine 3194 sayılı Kanunun 18 inci maddesine göre ayrı ada ve parselde imar hakkı verilmemiş olanlar kamulaştırmasız el atma davası açabilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yapılacak alt yapı ve rekreasyon harcamaları, proje ortak gideri sayılır. Belediyelere ait inşaatların proje ortak giderleri belediyeler tarafından karşılanır. Kendilerine ayrı ada veya parsel tahsis edilen gayrimenkul sahipleri ile kamulaştırma dışı kalan gayrimenkul sahipleri, sahip oldukları inşaatın toplam metrekaresi oranında proje ortak giderlerine katılmak zorundadır. Proje ortak gideri ödenmeden inşaat ruhsatı, yapılan binalara yapı kullanma izni verilemez; su, doğalgaz ve elektrik bağlanamaz.

Dönüşüm alanı sınırı kesinleştiği tarihte, bu sınırlar içindeki gayrimenkullerin tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilmek üzere tapu sicil müdürlüğüne, paftasında gösterilmek üzere kadastro müdürlüğüne bildirilir. Söz konusu gayrimenkullerin kaydında meydana gelen değişiklikler belediyeye bildirilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde; ifraz, tevhit, sınırlı ayni hak tesisi ve terkini, cins değişikliği ve yapı ruhsatı verilmesine ilişkin işlemler belediyenin izni ile yapılır. Bu yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar beş yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir. Toplam durdurma süresi on yılı geçemez.

Belediye, kentsel dönüşüm ve gelişim projelerini gerçekleştirmek amacıyla; imar uygulaması yapmaya, imar uygulaması yapılan alanlardaki taşınmazların değerlerini tespit etmeye ve bu değer üzerinden hak sahiplerine dağıtım yapmaya veya hasılat paylaşımını esas alan uygulamalar yapmaya yetkilidir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulanması sırasında, tapu kayıtlarında mülkiyet hanesi açık olan veya ayni hakları davalı olan taşınmazlar doğrudan kamulaştırılarak bedelleri Mahkemece tayin edilen bankaya belli olacak hak sahipleri adına bloke edilir. Belediye kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulama alanında bulunan taşınmazların kamulaştırılması sırasında veraset ilamı çıkarmaya veya tapudaki kayıt malikine göre işlem yapmaya yetkilidir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamındaki işler, kamu idareleriyle 75 inci madde çerçevesinde ortak hizmet projeleri aracılığıyla gerçekleştirilebilir."

BAŞKAN – Madde üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Ali Oksal, Mersin Milletvekili.

Buyurun Sayın Oksal. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ OKSAL (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Belediye Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifinin ne kadar talihsiz ve tehlikeli hükümler içerdiğini anlatmak için söz almış bulunmaktayım.

Değerli milletvekilleri, biz, usulüne uygun olarak yapılan kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine karşı değiliz. Halkımızın iktisadi ve sosyal yaşamını ilerletecek bir kentleşmeden yanayız. Elbette belediyelerimiz görevlerini yapacak, modern ve yaşanır kentler inşa edeceklerdir. Ancak, getirilen kanun teklifinin değişik fıkraları ve konulan geçici madde, bu düzenlemenin ardında bir art niyet olduğunu açıkça göstermektedir.

Birinci fıkra diyor ki: Belediyeler eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa etmek, kentin tarihi dokusunu korumak, deprem riskine karşı tedbir almak, yeni konut alanı, sanayi alanı, rekreasyon alanı oluşturmak için ya da bunlardan biri için, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir.

Dönüşüm alanı ilan edilecek yerlerin "imarlı veya imarsız olması, üzerinde yapı olan veya olmayan" demek suretiyle çok geniş bir alanı kapsaması son derece sakıncalıdır. Yargı kararları da boş alanların kentsel dönüşüm alanı ilan edilemeyeceğini söylemektedir.

5 ile 500 hektar arasında sınırlar tayin edilmesi ve 5 hektardan az olmama şartı, proje alanı içerisinde birden fazla yerin birleştirilerek tek bir dönüşüm alanı olarak ilan edilebilmesine fırsat tanımaktadır. Bu da belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde hiçbir yer dışarıda bırakılmayacak demektir. Teklifte "Kentsel dönüşüm alanı içerisinde bulunan gayrimenkul sahipleri ve belediye tarafından açılacak davalar mahkemelerde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır." ifadesi istisnai olarak mahkemelere yüklenen öncelikle görüşme sorumluluğunu arttırmaktadır. Görülüyor ki kentsel dönüşüm bir çok hayati konunun önüne alınmakta, bu nedenle de düzenli yapılmak zorundadır.

Yine bütün belediyelere acele kamulaştırma yetkisinin verilmesi de doğru değildir. Taşınmaza acele el konulabilmesi yolu çok istisnai hâllerde uygulanmaktadır. Yurt savunmasında, olağanüstü durumlarda, bir de aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar verilmesi hususunda uygulanır. Sadece Bakanlar Kuruluna tanınan bu yetki tüm belediye meclislerine verilerek yerel yönetimleri Bakanlar Kurulu düzeyinde bir yetki ile donatmış olmuyor musunuz?

Bu getirilen teklifle, büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde, kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edebilecek, yapı kullanma ve bina inşaat ruhsatı verebilecek ve İmar Kanunu'nda verilen tüm yetkileri kullanarak ilçe belediyelerine büyük mağduriyetler yaşatacaktır. Büyükşehir belediyeleri âdeta bir krallık, bir imparatorluk olacaktır. Kendisine bağlı ilçe belediyelerine Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi yapma iznini isterse verecek, istemezse de vermeyecektir. Ayrıca, ilçe ve il belediyeleri ters düştüğü siyasi rakiplerini mağdur etmek ve baskı altına almak için, mal varlıklarının bulunduğu yerleri kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan ederek zora sokacaktır.

Değerli milletvekilleri, getirilen teklifle kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde, eğitim ve sağlık alanları hariç olmak üzere, kamuya ait tüm taşınmazlar harca esas değeri üzerinden yani düşük bir bedelle belediyelere devredilmesi sağlanacaktır. Kentsel dönüşüm ilan edilebilecek alanlar çok geniş tutulduğu için Türk Silahlı Kuvvetlerine ait alanlar da bu kapsam içinde bırakılmaktadır. Teklifin İçişleri Komisyonunda görüşülmesi sırasında teklifin birinci fıkrasının sonuna Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanım alanında bulunan yerlerde kentsel dönüşüm için Millî Savunma Bakanlığından görüş alınmasına ilişkin önerge verdik. Benzer bir önergeyi iktidar partisi Milletvekili Abdülhadi Kâhya da verdi. Bunun üzerine iktidar partisi vekilleri beş dakika ara talep etti ve aradan sonra Sayın Kahya önergesini geri çekti. "Ne oldu bu beş dakikada?" diye sormuştum. Tekrar soruyorum: "Ne oldu bu beş dakikada?" Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanım alanında bulunan yerler için Millî Savunma Bakanlığından görüş alınmasının ne sakıncası vardı?

Değerli milletvekilleri, eleştiri konusu yapacağım bir başka fıkra da kentsel dönüşüm ve gelişim alanı içinde belediyeyle anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkul sahiplerinin güya mağduriyetlerinin giderilmesi için 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18'inci maddesine göre yer tahsisinin yapılmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Buna göre, kentsel dönüşüm alanı içinde İmar Yasası'nın 18'inci maddesi uygulanamaz ise gayrimenkul sahipleri kamulaştırmasız el atma davası açabileceklerdir. Ancak bu söylenmese de yargı yolu açıktır çünkü Anayasa'nın 125'inci maddesine göre idarenin her türlü eylem ve işlemi yargı denetimine tabidir demektedir.

İstismara açık bir diğer fıkra, belediyelerin asli görevi olan ve yapması gereken hizmetlerden altyapı ve rekreasyon giderlerini proje ortak gideri olarak kabul edip kentsel dönüşüm alanı içerisinde kalan ve kendilerine ayrı ada ve parsel tahsis edilen gayrimenkul sahipleri ile kamulaştırma dışı kalan gayrimenkul sahiplerini şişirilmiş bu gidere ortak etmesidir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, belediye kendi yaptığı ya da yaptırdığı inşaatlarda proje ortak giderini kendisi öderken gayrimenkul sahiplerinin sahip olduğu inşaatın her metrekaresi için proje ortaklık giderlerini ödemek zorunda bırakılmasıdır. Bu hüküm, gayrimenkul sahiplerini mal varlıklarını satmaya zorlamaktan başka bir şey de değildir. Zira proje ortak giderini ödemeyene inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni verilmeyeceği, su, doğal gaz, elektrik bağlanmayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemede sosyal devlet olmadığı gibi, vatandaşımızın huzur ve refahını temin eden ve güçsüzleri güçlüler karşısında koruyan bir düzenlemenin varlığından da kimse bahsedemez.

Eleştireceğim bir başka fıkra da şudur: Teklife göre kentsel dönüşüm alanı ilan edilen yerlerde inşaatı devam eden projelerin belediye tarafından uygun bulunmaması durumunda inşaatların beş yıl süreyle durdurulacağı, istenirse bu süre belediye meclisince on yıla kadar uzatılacağı için, vatandaş kendi mal varlığı üzerindeki tasarruf hakkını kullanamayacağından dolayı, bu yeri değerinin çok altında satmak zorunda kalacak olmasıdır.

Böyle bir yasa olur mu değerli arkadaşlar? Kendi malınızı on yıl süreyle kullanamadığınızı düşünün. Bu süreç içerisinde, bu malvarlığınızdan hiçbir surette yarar sağlayamayacağınız gibi, ihtiyacınız olduğu takdirde de hiçbir şekilde kullanamayacaksınız.

Değerli milletvekilleri, bugün itibarıyla, sadece Ankara Şehir Plancıları Odası tarafından Büyükşehir Belediyesine karşı açılmış 70 kadar dava mevcuttur. Bunların 9 tanesi, sadece boş arazilerde ilan edilen kentsel dönüşüm projelerine ilişkindir. Ankara Büyükşehir Belediyesine karşı açılan davalar ve bu davalarda yüzde 90 oranında verilen yürütmeyi durdurma kararları, sonuçlanan pek çok davada verilen proje iptal kararları, büyükşehir belediyesinin haksız olduğunu ortaya koymuştur.

Bu gerçeğe rağmen bu yasa teklifiyle öyle bir geçici madde getiriliyor ki hukuk gelenekleri alenen çiğneniyor. Şöyle ki: "Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce yargı mercilerinde açılmış ve kesin hükme bağlanmamış davalara da bu kanun hükümleri uygulanabilir." demek suretiyle kanun geçmişe haksız bir şekilde tesir ettirilerek hukuk etkilenmek istenmektedir.

Değerli milletvekilleri, eğer bu geçici maddedeki hükümler yeterli olmazsa, bir önerge ile geçici maddenin kapsamı genişletilerek bir çok yanlış şeyler kotarılmaya çalışılırsa da şaşmayın. Tabii ki bu kanunun uygulanmasıyla sonuçlar tersine gelişeceği için, haksız çıkan tarafa, teselli olsun diye "Harç, yargılama gideri ve avukatlık ücreti yükletilemez." deniyor.

Eğer iktidar gerçekten kentsel dönüşüm yapmak istiyorsa, belirttiğimiz konulardaki istimara açık noktaları engelleyecek düzenlemeler yapmalıdır. İnsanın mülkiyet hakkı temel haktır. Günahlarınızı sevapmış gibi önümüze çıkarmaktan artık vazgeçin.

Saydığım bu nedenlerle, bizlerde kentsel dönüşüm projesinin iyi niyetle uygulanamayacağı kanaati hasıl olduğundan, bu kanun teklifine karşıyız.

Değerli milletvekilleri, her birimiz değişik siyasi partilerden kendi bölgemizden seçilmiş ve Parlamentoya yollanmış milletvekilleriyiz. Halkın huzuru, refahı ve mutluluğu için yasa çıkartmakla görevlendirilmişiz. Ancak çıkarılan bu yasa, Türkiye'nin tamamını mutsuz edecek bir şekilde düzenlenmişse biz burada görev yapmıyoruz demektir. Bu yasadan dolayı mağdur olacak vatandaşlarımızın evlatlarının...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oksal, lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurun.

ALİ OKSAL (Devamla) – …geleceğini karanlığa sürüklemeye hiçbirimizin hakkı yoktur diyor, hepinize teşekkür ediyor, saygılar, sevgiler sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Oksal.

Madde üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz isteyen Kadir Ural, Mersin Milletvekili.

Buyurun Sayın Ural. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA KADİR URAL (Mersin) – Sayın Başkan, Türk milletinin değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 509 sıra sayılı 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde görüşlerimizi açıklamak üzere söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi ve ekranları başında bizi izleyen büyük Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, öncelikle şunu belirtmek isterim ki 2005 yılında yani AKP'nin iktidar olduğu dönemde çıkarılmış olan 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 73'üncü maddesinde yapılmak istenilen bu değişiklik teklifi, ülkemizdeki hukuk sisteminin işleyişi ve sağlıklı bir şekilde devamlılığı noktasında ciddi sorunlar bulunduğunu göstermektedir. AKP İktidarı, beş yıl önce çıkardığı bir yasanın bir maddesini değiştirme ihtiyacını hissettiğini bu kanun teklifiyle yine göstermiş ve ileri görüş eksikliğini bir kez daha kabul etmiştir.

Elbette yasalar, belirli dönemlerde, toplumsal ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenebilir. Fakat bu kadar kısa bir sürede radikal bir değişikliğe gidilmemesi gerektiği de herhâlde bir hukuk kuralıdır diye de düşünmekteyim.

Esasen bu kanun teklifi, daha önce de gündeme gelen ve bir türlü yasalaştırılamayan Kentsel Dönüşüm Yasa Teklifi'nin önemli bazı hükümlerinin Belediye Yasası içerisine yerleştirilerek büyükşehir belediyeleri ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının yaşadığı sorunları çözmek için getirilmektedir. Kentsel dönüşüm uygulamalarının yaratmış olduğu sorunları detaylı bir yasayla çözemeyen iktidarın, sorunları Belediye Yasası içerisine sıkıştırarak çözmeye çalışması, iktidarın sorunlar karşısındaki çözüm tutumunu da göstermesi açısından önemlidir. Yani, kentsel dönüşüm sorunları 5393 sayılı Yasa'nın 73'üncü maddesi değişikliğiyle çözülemez. Bu sadece geçici bir çözüm olur, hatta işleri daha bir karmaşık hâle getirir ki şu anda getirdiğiniz yasa teklifi sorunları daha da fazlalaştıracak ve karmaşık hâle getirecektir. Şöyle ki: Teklifin içeriğine bakıldığı zaman, toplum ve devlet sistemi içerisinde birçok kesim teklif yasalaşırsa olumsuz olarak etkilenecektir. Kanun uygulayıcıları yani idareciler hem yurt içindeki yasal süreçlerle hem yurt dışındaki Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk normlarına kabul ettiği mesela Avrupa İnsan Hakları Mahkemesiyle karşı karşıya kalacaktır çünkü teklif, genel olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin mülkiyet hakkı maddelerine aykırı olduğu için, uygulanması hâlinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde yoğun davalara konu olabilecek niteliklere sahiptir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraf devletler mülkiyet hakkını korumak, kollamak ve mülkiyet hakkına uygun yasal düzenlemeleri de iç hukukunda yapmak zorundadır fakat bu teklif, tam tersine, mülkiyet hakkına "kentsel dönüşüm alanları" adı altında keyfî müdahale etmekte ve mülkiyet hakkı sahibini, projeyi yapan idareyle anlaşmaması durumunda cezalandırma yönüne gitmektedir. Yani bu teklif ile mülkiyet hakkı bireyin elinden tamamen alınmakta, hatta birey bu hakkını vermezse cezalandırılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 90'ıncı maddesine göre, milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Hatta, iç hukuk ile çelişen hükümler bulunur ise milletlerarası andlaşma hükümleri geçerlidir ve esas alınır, denilmektedir. Bu içeriği itibarıyla, teklifin yasalaşması hâlinde, mevcut Anayasa'nın ilgili hükümlerine aykırı olduğu için, başvuru yapılır ise Anayasa Mahkemesi bu kanunu iptal eder. Kanunun uygulamaya geçme tarihi ile iptal tarihi arasında da uygulama yapılır ise Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde çok yoğun mülkiyet ihlali davalarına maruz kalacak ve yüklü tazminatlarla karşı karşıya gelebilecektir. Ayrıca, bu teklif 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ile de çatışma hâlindedir, çelişkilidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 1'inci maddesinin fıkralarına bir göz atacak olursak eksiklik ve yanlışlıkları da şöyle özetleyebiliriz:

Maddenin üçüncü fıkrasında büyükşehirlerde yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarının ilan edilme yetkisinin tamamen büyükşehir yetkisine verildiğini görürüz. Hatta, alt ve ilçe belediyelerinin kendi sınırları içinde yapacağı projelere uygunluk yetkisi de büyükşehir belediye meclislerine bırakılmıştır. Esasen, zaten Büyükşehir Belediye Kanunu ile alt ilçe belediyelerinin imar uygulamaları çoğunlukla büyükşehir belediyesi elindedir. Bu maddenin buraya konulmasıyla da büyükşehir belediyelerine "Ben yaptım, oldu." mantığıyla çok daha büyük yetkiler verilmekte ve alt belediyeler iş yapamaz hâle getirilmektedir. Çünkü, ikinci ve üçüncü fıkrayla, bir büyükşehir belediye meclisi bütün alt belediyelerin her yerini; kentsel dönüşüm alanına çevirme yetkisine de sahip olmuştur. Bütün her yeri kentsel dönüşüm alanına çevrilen bir ilçe veya alt belediyenin eli kolu dördüncü fıkrayla da bağlanmakta, alt belediyelerin 3194 sayılı İmar Kanunu'ndaki yetkilerle alacak olduğu gelirleri de büyükşehir belediyelerine verilmektedir. Böylece alt belediyeler zaten kısıtlı imkânlarıyla yapmakta oldukları zorunlu hizmetlerini de yapamaz hâle getirilecektir.

Buradan bütün alt ilçe belediyelerine sesleniyorum: Bu kanun teklifine karşı çıkınız. Çünkü, zaten değişik kanunlarla elinizden alınan yetki ve gelirleriniz, bu kanunla daha fazla kısıtlanacak ve hizmetlerinizi yapamaz hâle geleceksiniz.

Hatta iktidar partisine sesleniyorum: Çıkarmış olduğunuz bu ve buna benzer kanunlarla alt ilçe belediyelerini işlevsiz hâle getirdiniz. Yetkisi ve geliri olmayan büyükşehir belediyelerinin insafına terk edilmiş alt ilçe belediyeleri çalışamaz, çalıştırmazlar. Çalışamayan, çalıştırılmayan bir belediyenin de gereği yoktur, kapatın gitsin. Ayrıca, bu fıkranın gerekliliği ve zorunluluğu kanun gerekçesinde de yoktur. Bu da bir handikaptır.

Sayın Başkan değerli milletvekilleri; 1'inci maddenin beşinci fıkrasında kamulaştırmanın aceleliği kararının da büyükşehir ve belediye meclislerine verilmesi kanunlarımıza aykırıdır. Çünkü acele kamulaştırma, adından da anlaşılacağı üzere, olağanüstü hâl ve durumlarda yapılabilir. Acele kamulaştırma durumları, 2942 sayılı Kanun'un 27'nci maddesinde sayılan hâllerde ağır koşullarla yapılabilir. Olağan kamulaştırmadan niçin kaçınıldığı da madde gerekçesinde yoktur.

Altıncı fıkrada "Eğitim ve sağlık alanları haricindeki bütün kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir." denilmektedir. Mesela, Anakara Büyükşehir Belediyesi, bir alt belediyesi olan Keçiören İlçe Belediyesinin bütün her yerini kentsel dönüşüm alanı ilan eder ise –ki edebilir- buradaki bütün belediye ve kamu gayrimenkulleri, Ankara Büyükşehir Belediyesine geçmektedir. Bunu bir rantiyeci yasa olarak düşünür isek, büyük haksızlıklara ve kamu gayrimenkulleri üzerinde bulunan garip gureba, fakir fukara, yetim haklarının birilerine peşkeş çekilmesine sebep olunacaktır. Kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden, büyük ihtimalle de komik rakamlar üzerinden belediyelere devredilirse, ileride kamu gayrimenkullerinin talana uğraması işten bile değildir. Kendi kurumlarının görüşünün bile alınmadığı böyle bir uygulama ileride içinden çıkılamaz sorunlar ortaya çıkaracaktır. Hatta bu şekilde olan yerlerdeki inşaatların, on birinci fıkra ile keyfî olarak beş yıldan on yıla kadar durdurulabileceği hüküm altına alınarak zorla buraların insanların elinden alınacağı düşünülmektedir çünkü projelerin uygun olup olmadığına da neden, niçin sorularına cevap verilmeden belediyeler karar verecektir. Bu hak mıdır, adalet midir?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kentsel dönüşüm projeleri ülkemizde kanayan bir yaradır. Kentlerin düzenli bir şekilde sorunlarının aşılması hedefleniyor ise vatandaş, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve bütün siyasi partilerin asgari olarak üzerinde uzlaştıkları bir kentsel dönüşüm yasası acil olarak çıkarılmalıdır fakat bu yasa, rant kaygılarıyla değil toplum merkezli kaygılarla çıkarılmalı ve çözümlenmelidir.

Ayrıca, Sayın Bakanım biraz önce BELDES konusunda, BELDES'le yapılan uygulamaların devam ettiğini söyledi. BELDES'le yapılan uygulamalar devam edemez Sayın Bakanım. BELDES'le verilen paralar bir yıllığına verilir ve bir yıl içerisinde harcanmak zorundadır. Bir yıl içerisinde verilen parayı harcayamaz ise zaten devlet onu geriye alır. 2010 yılı içinde BELDES programlarına para konulamadığından dolayı, nüfusu 10 binin altındaki belediyeler yapacak oldukları hizmetlerini yapamaz hâldedirler. Sayın Hükûmetinize güvendiler, bir yıl önce, iki yıl önce çıkardığınız BELDES kanunuyla alınacak olan paralara güvenen belediye başkanları şu anda açıkta kaldılar ve çalışamaz hâldedirler. Teşekkür ediyorum.

Bu kanuna hayır demenizi istiyor, hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ural.

KADİR URAL (Mersin) – Yanlış bilgi veriyorlar Sayın Bakanım.

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Denkleştirmeden ileri geliyor.

BAŞKAN – Madde üzerinde Barış ve Demokrasi Partisi Grubu adına söz isteyen Fatma Kurtulan, Van Milletvekili.

Buyurun Sayın Kurtulan. (BDP sıralarından alkışlar)

BDP GRUBU ADINA FATMA KURTULAN (Van) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan yasa tasarısının 1'inci maddesi üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yerel yönetimler tüm dünyada kamu yönetiminin önemli ve vazgeçilmez unsurlarıdırlar. Tarih boyunca eşitlik, özgürlük, katılımcılık ve demokratik temsiliyet mücadelesinin yaşandığı mekânlar olarak yerel yönetimlerin statüsü ülkelerin demokrasisiyle yakından ilişkilidir. Demokratikleşme kadar yerel hizmetlerin üretilmesi, yürütülmesi, verimlilik ve etkinliğin sağlanması da toplumsal gelişmişliğin başta gelen göstergeleridir.

Avrupa Birliği 1980'li yılların ikinci yarısında yerel yönetimlere dönük düzenlemelere gitmiştir. Türkiye ise 1989 yılında Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı olarak benimsenen yasal düzenlemeyi birçok paragrafına çekince koyarak imzalamış ve ancak 2003 yılında kısmi uygulamaya geçmiştir.

Yerel özerklik, yerel topluluğun yerel nitelikteki işleri kendi başına ve kendi organlarıyla görebilmesidir. Halkın refah düzeyini artırabilmek için yerel kaynaklara sahip olması ve bu kaynakları öz yönetim organlarıyla kullanabilmesidir. Yerelin kendi kurallarını koyma, kendi faaliyetlerini yürütebilme ve merkezî yönetimin yerel işlere karışmasını önleyebilmesidir. Yerel yönetimler, sağlık, eğitim, çevre, kültür, ulaştırma, bayındırlık, tarım, yerel trafik ve güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi yanında, gençlik, spor ve dezavantajlı grupların sosyal faaliyetlerini yerel özerklik çerçevesinde sürdürmeyi içerir. Bu yapısıyla yerel özerklik merkeziyetçi yönetimlere göre ileri bir aşamadır. Ancak geldiğimiz aşamada Türkiye'de mevcut yerel yönetim anlayışıyla kentler, iktidarcı hiyerarşinin merkezî alanları olmaya başlamış, kendilerinden yoğunlaştırdıkları dengesiz ve devasa güç birikiminin altında ezilerek nefessiz kalmışlardır. Doğayla birlikte toplumu yutan bu devasa mekânlar, insanlığın uygarlık adına etkisizleştirildiği, sıradanlaştırılarak yaratıcılıktan uzaklaştırıldığı, baskı ve sömürünün yaşandığı yerlere dönüşmüştür. Kırsal ve doğal olandan insanı koparan bu anlayış, kentleri yoksulluğun, işsizlik ve çevre felaketlerinin üretildiği mekânlar olarak yarattı.

Görüşmekte olduğumuz bu yasa tasarısı ile yukarıda saydığımız olumsuzluklar desteklenirken yerel yönetimler, ironik bir şekilde, devlet alanına hapsedilmektedir. Bu da yerel yönetimleri, üstlenebilecekleri ilerici rollerinden koparark iktidarın alanı hâline getirmiştir. İktidar, belediyenin imkânlarını kendi çıkarı için kullanarak yereli âdeta bir sömürü merkezi hâline getirmiştir. İktidar, yıllarca ellerinde bulundurdukları doğu ve güneydoğunun büyük kentlerinin zenginliklerini kendi yararına kullanarak ekonomik hegemonya kurmuştur. Halka hizmet için değil, kendi yandaşlarına sermaye yaratmak anlayışının hâkim olduğu belediyecilik geleneğinin karşısında demokratik, katılımcı, halkçı belediyecilikte model teşkil eden belediyelerimize karşı ise bir baskı kampanyası başlatılmıştır. Bir yılı aşkındır devam eden baskılar sonucunda 11 belediye başkanımız tutuklanmıştır. Baskı kampanyası ise geldiğimiz aşamada, Başbakan öncülüğünde asılsız iddialarla sürdürülmeye devam etmektedir. Halkın özgür iradesiyle seçtiği belediye başkanlarımızı tutuklamak yerine, onların oluşturduğu özgür belediyecilik modeli geliştirilmeli ve örnek alınarak bu temelde bir belediyecilik anlayışı geliştirilmelidir. Özgür ve halkçı belediyecilik modelinin öncülüğünü yapan belediye başkanlarımızın ve tüm arkadaşlarımızın tutukluluk durumu bir an önce sona ermelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; belediyeciliğin esasını halk iradesi oluşturur ancak içinde bulunduğumuz süreçte karşı anlayışın hâkim olduğu düzenlemelerin hayata geçirildiğini görmekteyiz. Demokratik, özgür yerel yönetim anlayışına ters olan bu tasarının yasalaşarak yürürlüğe girmesiyle birlikte, büyükşehir belediyeleri tarafından kentsel dönüşüm alanı ilan edilen alanlarda, eğitim ve sağlık alanları hariç, kamuya ait gayrimenkullerin harca esas değer üzerinden çok düşük fiyatlarla belediyelere devri öngörülmüştür. Bu tasarı ile büyükşehir belediyeleri, istedikleri ilçe belediyelerinin tüm değerli gayrimenkullerinin, belediye binalarının bulunduğu alanları kentsel dönüşüm alanı ilan ederek belediyelerin kullanmakta olduğu yapılara harca esas değer üzerinden el koyabilecektir. TMMOB'un yasa ile ilgili açıklamalarında dile getirdiği gibi bu yasa, kentlerimizde haksız rant oluşumunu, kentin açık ve yeşil alanlarının ortadan kaldırılmasını, söz konusu alanların yandaşlara verilmesini engelleyen yargı kararlarını devre dışı bırakmayı amaçlayan ve kentlerimizi daha da içinden çıkılamaz duruma getirecektir. Yasanın yürürlüğe girmesi sonrasında büyükşehir belediyeleri dilediği tüm kamu kurumlarının gayrimenkullerine el koyma yetkisine de sahip olacaktır. Kentsel dönüşüm mağdurlarının yargıya başvurma hakları da haksız biçimde kısıtlanmakta ya da ortadan kaldırılmaktadır.

İdari ve mali özerkliği olan yerel yönetimleri esas alan, demokratik, özgür yerel yönetimler modelini savunurken yerellerin kendilerini, topraklarını, bölgelerini ve kaynaklarını etkileyen gelişmeler üzerinde söz sahibi olmaları gerektiği hususu üzerinde durmaktayız. Demokratik toplum, yerellerin demokratik değerleri üzerindeki katı merkeziyetçi yapıları aşarak yaşam bulacaktır. Demokratik, özgür yerel yönetim, tüm halkın kararlara ortak edilmesiyle sağlanacaktır. Bu anlayış, aynı zamanda farklılıklara yaşam hakkı tanınmasını, toplumsal cinsiyetçi baskılara karşı kadın mücadelesini, ekolojik dengenin korunmasını, çocuk ve yaşlı haklarını, halkın demokratik örgütlülüğünü savunmaktadır. Belediyelerin özerkliği savunulurken imkânların kendi siyasi ve şahsi çıkarları için kullanımını engelleyen, halkın menfaatinin en önemli husus olarak korunduğu yasal düzenlemeler mutlaka yapılmalıdır.

Konuyla ilgili görüşlerimi ifade ettikten sonra aynı zamanda sizinle sıcak gelişmeleri de yani içinde bulunduğumuz önemli gelişmeleri de paylaşmak isteriz. “Kürt sorunu” diye bir sorunu dile getirdiğimizde birçoğunuzun hoşuna gitmediğini çok iyi biliyoruz ama bilmiyorum haberiniz var mı, şu an Türkiye'nin dört bir yanına cenazeler gidiyor. Kan akmaya devam ediyor, anneler ağlamaya devam ediyor ve Kürt sorunu can yakmaya devam ediyor. Eğer hatırlarsanız savaş kararını hepiniz, hep beraber vermiştiniz. Bunun sorumluluğunu da şu an almanız gerekiyor. Önerim, buraya çıkıp birbirinize suçu yüklemekten ziyade, bu Meclisin bir an önce barış kararlarını çıkarması gerektiği yönünde ortak bir karara varmamızdır.

Saygılar sunuyorum. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kurtulan.

Sayın milletvekilleri, birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 17.31

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.05

BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Harun TÜFEKCİ (Konya), Bayram ÖZÇELİK (Burdur)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkanım…

BAŞKAN – Bir saniye…

Şimdi söz sırası Giresun Milletvekili Ali Temür'de.

Buyurun Sayın Vural.

OKTAY VURAL (İzmir) – Efendim, on beş dakika dediniz, otuz beş dakika oldu.

BAŞKAN – Doğru Sayın Vural.

RECEP KORAL (İstanbul) – Mazeret var, mazeret.

BAŞKAN – Sayın Vural, benden ve Başkanlık Divanından kaynaklanmıyor.

OKTAY VURAL (İzmir) – Efendim?

BAŞKAN – Benden ve Başkanlık Divanından kaynaklanmıyor. Zaman zaman sayın grup başkan vekilleri ara istiyorlar. Bu rutin ve her grup başkan vekilinin isteğine de aynı şekilde olumlu cevap veriyoruz.

OKTAY VURAL (İzmir) – Nasıl grup başkan vekili? Bizden bir talepte bulunulmadı.

SUAT KILIÇ (Samsun) – Bir önerge hazırlığımız vardı.

OKTAY VURAL (İzmir) – Efendim, böyle keyfî yönetim olmaz!

BAŞKAN – Keyfî değil Sayın Vural.

OKTAY VURAL (İzmir) – Keyfî bir yönetim!

BAŞKAN – Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yönetiminde her zaman olağan bir uygulamadır efendim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Grup başkan vekillerinin birlikte olduğu zaman ancak böyle bir karar alabilirsiniz.

BAŞKAN – Olağan bir uygulamadır efendim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Burası milletvekilleri olmadığı zaman yok sayıyorsa, Meclisi yöneten kişi de "on beş dakika" diyorsa on beş dakika sonra burada olmalıdır. Keyfinize bağlı değildir burası.

BAŞKAN – Sayın Vural, uygulamaya baktığınız takdirde zaman zaman sayın Meclis başkan vekillerinin…

OKTAY VURAL (İzmir) – Burası istediğiniz zaman dükkânı açıp kapatacağınız yer değildir. Saygılı davranın Meclise!

BAŞKAN – Biz Meclise saygılı davranıyoruz Sayın Vural.

Lütfen oturun.

OKTAY VURAL (İzmir) – Nereden saygılı davranıyorsunuz! Bu kadar milletvekili bekliyor sizi!

LÜTFİ ÇIRAKOĞLU (Rize) – Nedir öyle el kol hareketleri?

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin yönetimi hep birlikte, tüm sayın milletvekilleriyle birlikte yapılmakta, zaman zaman istekleri de değerlendirmekte. Olay bundan ibarettir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Hangi istekleri, neden değerlendirdiniz, bir bilgi verin bakalım.

BAŞKAN – Sayın Temür, buyurun.

OKTAY VURAL (İzmir) – Özel servis mi yapıyorsunuz?

BİLGİN PAÇARIZ (Edirne) – Açıklama da yapmıyorsunuz.

OKTAY VURAL (İzmir) – Açıklama yapmıyorsunuz, şey yapmıyorsunuz, geliyorsunuz, bekletiyorsunuz milletvekillerini, yönetiyorsunuz!

BAŞKAN – Bekletmiyoruz efendim.

ALİ TEMÜR (Giresun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5393 sayılı Belediyeler Kanununda …

OKTAY VURAL (İzmir) – Şu yönetime bak ya!

ALİ TEMÜR (Devamla) – …Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

RECEP KORAL (İstanbul) – Haklısın ama diğerleri yaptığında da aynı tavrı koy.

OKTAY VURAL (İzmir) – Senin hoşuna gidiyor böyle oturmak!

RECEP KORAL (İstanbul) – Diğerlerine de aynısını yap.

BAŞKAN – Lütfen sayın milletvekilleri…

ALİ TEMÜR (Devamla) – Değerli arkadaşlar, müsaade ederseniz… Müsaade ederseniz, değerli arkadaşlar…

OKTAY VURAL (İzmir) – Ne diyor ya!

ALİ TEMÜR (Devamla) – Değerli milletvekilleri, öncelikle, dün akşam Giresun ilimizde Bulancak ilçemizde Kovanlık beldemizin jandarma karakoluna teröristler tarafından yapılan saldırıyı nefretle kınıyorum. Şükürler olsun, güvenlik güçlerimiz anında karşılık vermişlerdir, bir tane bile Mehmetçiğimizin burnu kanamadan saldırı püskürtülmüştür. Güvenlik güçlerimize ve milletimize geçmiş olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, belediyeler kentlerin planlı, sağlıklı gelişiminden sorumlu kurumlardır ancak gerek imar mevzuatlarından kaynaklanan sıkıntılar ve gerekse idari, mali problemler ve ülkemizde yaşanan iç göç ve bunun etkisi altında sağlıklı kentleşmede istenen seviye elde edilememiş, aksine, kentlerimiz hızla çarpık yapılaşma içerisine girmiştir.

Yerel Yönetimler Reformu kapsamında 03/07/2005 tarihinde yasalaşan 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerin yetki ve sorumlulukları artırılmış, yerel yönetimlerde reform düzeyinde yeni düzenlemeler getirilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesinde belediyelere kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilme yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede büyük şehirlerimiz ya da il belediyelerimiz çok güzel projeler yapmışlardır.

Tabii, burada birçok sözcü arkadaşımız Ankara Belediyesini ele aldığı için ben birkaç tane örnek vereceğim. Dikmen Vadisi Projesi kentsel dönüşüm projesidir, ikinci ve üçüncü etabı bitirilmiştir, gerçekten, Ankara'ya layık, çok güzel bir projedir.

Bakınız, biraz önce konuşan arkadaşlarımız Ankara-Esenboğa yolu üzerindeki kentsel dönüşüm projesinden bahsettiler. Bir yabancı misafir geliyor, devlet adamı, Ankara'ya o yol üzerinden gelirlerken karşıda gördüğü gecekonduları gösteriyor ve diyor ki: "Buralar nedir?" Tabii, arkadaşımız cevap veremiyor. "Aman ne güzel villalar!" diyor.

BEYTULLAH ASİL (Eskişehir) – Yeşil alanları kent alanlarına çevirenlerden bahsetsene! Bunları biz biliyoruz.

ALİ TEMÜR (Devamla) – "Aman ne güzel villalar!" diyor bizim gecekondulara, altyapısı olmayan, rekreasyon alanları olmayan, ulaşımı olmayan gecekondulara. Burası da bir kentsel dönüşüm alanıdır değerli arkadaşlar ve bu kentsel dönüşüm alanında çok güzel bir proje uygulanmıştır, yüzlerce gecekondu ortadan kaldırılmıştır ve oradaki yaşayan insanlarımız daha medeni, daha çağdaş, daha uygun ortamlarda ev sahibi olmuşlardır ve Ankara'ya, Türkiye'ye yakışır bir proje gerçekleşmiştir.

Bakınız sıkıntı nereden doğuyor değerli arkadaşlar? 5393 sayılı Kanun'da "kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri" deniliyor. Tabii, bu gelişim kırsal alan olarak o zaman da düşünülmüş ama zaman içerisinde yapılan projelere yapılan itirazlar sonucu sıkıntılar meydana gelmiş. Örneğin Esenboğa Havaalanı yolunu ele aldık, o bölgede gecekondu olan bölgelerde kentsel dönüşüm alanı yapabiliyorsunuz, proje uygulayabiliyorsunuz ama 1 kilometre ilerisinde gecekondu olmayan yerde proje uygulayamıyorsunuz. Niye? Mahkeme bu yürütmeyi durduruyor. İşte bu sıkıntıları aşabilmek için şu anda gündeme getirdiğimiz kanun maddesiyle bu sıkıntıları aşıyoruz ve sadece Ankara Belediyesi değil, değerli arkadaşlar, Türkiye'de 16 tane büyükşehir belediyesi var, bunlardan 10 tanesi iktidara, AK PARTİ'ye ait belediyeler, 6 tanesi çeşitli partilere mensup belediyeler; Adana Belediyesi var, Antalya Belediyesi var, Diyarbakır Belediyesi var, Eskişehir Belediyesi var, Mersin Belediyesi var, İzmir Belediyesi var.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Ali Bey, partiler çeşitli olmaz, diğer partiler olur.

ALİ TEMÜR (Devamla) – Bu kanun maddesini "sadece Ankara Belediyesi uygular, Ankara Belediyesi kullanır." diye bir şart asla söz konusu değil. Tüm büyükşehir belediyelerimiz ve il belediyelerimiz bu kanun maddesinden yararlanacaklar ve yaşanabilir kentler ortaya koyacağız.

MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA (Bartın) – Kimin yargıda davaları var Ali Bey?

ALİ TEMÜR (Devamla) – Bakınız, konuşan arkadaşlar diyorlar ki: "Kent rantları oluşturuldu." Ben biliyorum ki Mamak dünyanın en büyük kentsel dönüşüm alanı ilan edildi, projesi uygulandı yaklaşık 50 bin tane konut var ve bu konutların da çok cazip bir proje olmadığı için, o bölgeyi kalkındırmak ve imar etmek için uygulanan bir proje olduğu için, halk yararına bir proje olduğu için belediye buranın maliyetinin tamamını karşılıyor ve burası da kentsel dönüşüm projesi değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temür, lütfen tamamlayınız.

ALİ TEMÜR (Devamla) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Dolayısıyla, Eskişehir yolunda Ankara Büyükşehir Belediyesi bir uygulama yapacak, bir Disneyland yapacak fakat o bölgede gecekondu olmadığı için, konut olmadığı için, birileri mahkemeye veriyor ve gerekirse bu projeyi durdurabiliyor. Bu ve buna benzer sıkıntıları ortadan kaldırabilmek için, bu kanun mutlaka güzel kentler, yaşanabilir kentler oluşturabilmek için belediyelerimiz için gereklidir. Tüm belediyelerimiz bu kanundan istifade edebilir.

Ben, bu duygu ve düşüncelerle yüce Meclisi saygıyla selamlıyor, hepinize teşekkür ediyorum efendim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Temür.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Vural.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan, İç Tüzük 63'e göre tutumunuz hakkında söz istiyorum, usul tartışması açılmasını… Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Vural.

Üç dakika süre veriyorum.

SUAT KILIÇ (Samsun) – Lehinde söz talep ediyorum Sayın Başkan.

MUHARREM İNCE (Yalova) – Aleyhinde Sayın Başkan…

VIII.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Belli bir süre için verilen aradan sonra Genel Kurulu verilen sürenin bitiminde açmayarak Meclise, milletvekillerine saygısızlık yaptığı konusunda Oturum Başkanının tutumu hakkında

OKTAY VURAL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, biz, milletin temsilcisi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine geliyoruz ve burada Türk milletini temsil ediyoruz. İç Tüzük'ümüze göre, başkan vekillerinin görevleri, Genel Kurul görüşmelerini yönetmektir ve İç Tüzük kurallarına göre yönetmesi gerekir. Bundan önce de Sayın Başkan ara verdi, yine biz buradaydık, yine yedi sekiz dakika geçti, burada yüce Meclisi bekletti. Biraz önce on beş dakika ara istedi, otuz beş dakika oldu. Burada -iktidar partisinin haberi var mı, yok mu, bilmiyorum- elbette böyle bir ihtiyaç olduğu zaman istişareyle bir ara verilmesi ve bunun uzatılması konusunda nezaket gösterilmesi istenebilir ama böyle bir talep getirilmedi ve millet burada bekletildi.

Siz, bu Meclisi yönetmekle görevlisiniz. Bu milletvekilleri sizin memurunuz değil. "On beş dakika" diyorsanız on beş dakikada geleceksiniz. Eğer milletvekilleri burada olmadığı zaman yok sayıyorsanız, siz de olmadığınız zaman yok sayılırsınız.

KERİM ÖZKUL (Konya) – Diğer başkan vekillerine de aynı tavrı gösterin.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen…

OKTAY VURAL (Devamla) – Böyle nezaketsiz bir tutum olur mu? Bunu Meclise, milletvekillerine saygısızlık olarak görürüm. Hiç olmazsa haber gönderiniz, biz de milletvekillerine söyleyelim. Yani burada bu kadar bekletmek… En aşağısından, verdiği zamanda gelemeyeceğini söyleyen bir kimse haber gönderir, "Kusura bakmayın, böyle bir çalışma var, onun için beklemek durumundayız." diyerek sayın milletvekillerimize biz de bu konuda bunun için beklediğimizi söyleriz. Dolayısıyla on beş dakika içerisinde yoksanız Divan oluşmamış demektir. Bu kadar. Toplantı bitirilir. Ama sizi ne kadar bekleyeceğiz? Bunu, ben, milletvekillerinin burada bulunma sebebine ve burada bulunuşuna saygısızlık olarak görüyorum.

Bir Meclis başkanı burayı yönetirken önce bu yüce Meclisi başıyla, saygıyla selamlar, çünkü milletin huzurundadır. Gelip, burada, hemen başlatıp hiçbir şey söylemeden, kale bile almadan, yani "Ben sizi takmam, istediğiniz gibi gelirsiniz, otursunuz, memursunuz." gibi bir yaklaşımla keyfî bir yönetimi Türkiye Büyük Millet Meclisi ve buradaki milletvekilleri hak etmiyor. Yani bunu iletme konusunda bile bu kadar nezaketsiz bir tutumu, ben, milletvekillerimiz adına, grubumuz adına kınıyorum. Lütfen, Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletvekillerine saygı gösterin. "On beş dakika sonra" diyorsunuz, on beş dakika sonra. Haber gönderin, "Yarım saat uzadı." deyin, onu söyleyin. Ama kalkıp burada keyfinize göre, on beş dakika diyorsunuz… Bekle babam bekle, bekliyoruz, geliyor: "E birtakım şeyler olmuştur." Hiçbir bilgi verme ihtiyacı bile olmadan, bizim, sizin bu tutumunuzu sorgulamamızı bile… Sanki şey azarlar gibi konuşuyorsunuz. Sizin ne hakkınız var ya? Ne hakkınız var sizin?

BAŞKAN – Sayın Vural, lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

OKTAY VURAL (Devamla) – Sizin memurunuz değil, onun için Türkiye Büyük Millet Meclisinin hükmi şahsiyetine ve milletvekillerine önce saygılı olmayı öğreneceksiniz, saygı göstereceksiniz. Biz buraya millet adına… Türk milletine saygı göstereceksiniz.

Hepinize saygılarımı arz ederim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Vural.

MEHMET NİL HIDIR (Muğla) – Bağırmadan, sakin sakin konuş!

BAŞKAN – Lehte söz isteyen Suat Kılıç, Samsun Milletvekili.

Buyurun Sayın Kılıç. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SUAT KILIÇ (Samsun) – Sayın Başkan, çok saygıdeğer milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili ve Başkanlık Divanının tutumu üzerinde, tutumun lehinde söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Çok saygıdeğer milletvekilleri, burada kahir ekseriyetimiz 22'nci ve 23'üncü Dönem milletvekilleri olarak bulunuyoruz. 23'üncü Dönem milletvekili arkadaşlarımız da üç yıllarını tamamladılar, dördüncü yıllarının içerisindeler. Dolayısıyla Parlamento gelenekleri noktasında, Parlamentomuzun teamülleri noktasında ve zaman zaman yasama çalışmaları sırasında ortaya çıkan zaman ihtiyacı noktasında herkes hemfikir, bu ihtiyacın herkes farkında. Belli zamanlarda görüşülmekte olan kanun tasarı ve tekliflerinin içeriğiyle alakalı, önergelerin hazırlanması sırasındaki gereksinimleri dikkate alan birtakım süre ihtiyaçlarına geçmişte de ihtiyaç duyulmuştur, bundan sonra da ihtiyaç duyulabilmesi muhtemeldir, mukadderdir. Dolayısıyla verilmiş olan arada, kanun tasarısı üzerinde bir değerlendirme yapma ihtiyacı hasıl olmuştur ve bu arada bu değerlendirme ihtiyacı yerine getirilmiştir. Bu yapılamamış olsaydı, mevcut metin bu hâliyle görüşülmeye devam edilmiş olsaydı, belki sürecin devamında bir tekriri müzakere ihtiyacı ortaya çıkabilecekti.

BEYTULLAH ASİL (Eskişehir) – Komisyonlar niçin var?

SUAT KILIÇ (Devamla) - Zaman kaybıysa bu da bir zaman kaybı. Başkanlık Divanının Genel Kurulu açtıktan sonra durumu Genel Kurulla paylaşması noktasında da herhangi bir nezaket kuralı ihlali kesinlikle söz konusu değil.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Uzamaz demiyor. Haber versin, haber!

KAMİL ERDAL SİPAHİ (İzmir) – Haber verin!

SUAT KILIÇ (Devamla) - Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Muhalefet Grup Başkan Vekilinin uyarısı üzerine…

BİLGİN PAÇARIZ (Edirne) – Sayın Başkan açıklama yapmak zorunda.

SUAT KILIÇ (Devamla) - …söz konusu gecikmeden Başkanlık Divanı ve Başkan Vekili olarak şahsen mesul değilim, ortaya çıkan bir gereksinim tarafıma bildirilmiştir ve bundan dolayı verilmiş olan on beş dakikalık aranın bir süre uzatılması ihtiyacı söz konusu olmuştur şeklinde tavrını ortaya koymuştur. (MHP sıralarından gürültüler)

KAMİL ERDAL SİPAHİ (İzmir) – Haber verin…

KADİR URAL (Mersin) – Haber verseydi çıkardık dışarıya.

SUAT KILIÇ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, haber verilebilirdi, haber verilmesi daha doğru olurdu, daha uygun olurdu.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tamam, onu söylüyoruz.

KADİR URAL (Mersin) – Biz de onu söylüyoruz.

SUAT KILIÇ (Devamla) – Yarım saate ihtiyacı olan milletvekillerinin belki odalarına gidip gelmesi gibi bir ihtiyacın da karşılığı olabilirdi ama haber verilememiş olmasını bu kadar sert bir üslupla kınama gereği duymanın da çok gerekli olmadığı kanaatindeyim.

Daha saatler var önümüzde, devam edeceğiz. Yapmış olduğunuz bu açıklama belki Başkanlık Divanı tarafından olumlu bir uyarı olarak da değerlendirilebilecektir. Yani on dakika olarak verilen bir aranın yirmi dakikaya uzatılması gibi bir durum söz konusu olacaksa Başkan Vekili kâtip üyeler aracılığıyla tüm grupları bilgilendirebilir, bu da söz konusu olabilir ama mehabet içerisinde, gayet olumlu bir katkı sağlama sürecinin içerisinde, bir kanun teklifi, tasarısı görüşülürken bu kadar sert çıkışlar yapmanın gerekli olmadığını düşünüyorum. Başkanlık Divanının tutumunun uygun olduğunu ifade ediyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Tutumum aleyhinde söz isteyen Muharrem İnce, Yalova Milletvekili.

Buyurun Sayın İnce. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHARREM İNCE (Yalova) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

On dakika ara veriyor Sayın Başkan, otuz beş dakikaya çıkıyor. Gerekçesi basit, çok basit, yani bugün şu anda geziyor ortalıkta. Biraz sonra şöyle bir önerge gelecek arkadaşlar, kayıtlara geçsin, tutanaklara geçsin, onun için peşin peşin okuyorum, gelirse şaşırmayın: "'Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve hâlen kesin hükme bağlanmamış davalar ile kesinleşmiş olup da henüz infaz edilmemiş yargı kararlarında dahi bu kanun hükümleri uygulanır.' şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz." Böyle bir önerge gelirse şaşırmayın. Bu on dakikalık aranın otuz beş dakikaya çıkmasının nedeni budur.

Nasıl ki karga sesi ile bülbül sesini ayırt etmek için müzisyen olmaya gerek yoksa bunun Anayasa'ya aykırı olduğunu anlamak için de hukuk profesörü olmaya gerek yoktur. Yani normal okuma yazması olan, lise 1'de, lise 2'de biraz edebiyat, Türkçe okumuş birisi bunun Anayasa'ya uygun olmayacağını bilir. Yani siz, bu tasarıyla zaten Anayasa'nın 35'inci maddesinde mülkiyet hakkına aykırılık getiriyorsunuz, bunu yapıyorsunuz. Geçici maddeyle af getiriyorsunuz. Silahlı Kuvvetlerin arazilerine el koyma girişiminiz var.

Benim size bir tavsiyem olacak değerli arkadaşlarım. Mademki bütün bunları yaptınız, kentsel dönüşümü rantsal bölüşüm hâline getiriyorsunuz -Hani diyoruz ya bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür, şu tarihte yürürlüğe girer- benim şöyle bir tavsiyem var, şöyle bir önerge verin: "Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu Melih Gökçek'le beraber yürütür…"

KADİR URAL (Mersin) – Ortak yürütür.

MUHARREM İNCE (Devamla) – "…ortak yürütür." diye bir önerge verin. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, yani böyle bir şey olamaz. Siz, bu alanlarda yapılar yıkılarak oluşturulacak lüks yerleşimler için taşınmazları ellerinden alınan sakinleri, onları kentsel sürgüne tabi tutacaksınız.

Bir başka amacınız da burada, bu kanun teklifiyle büyükşehirlerdeki Cumhuriyet Halk Partili ilçe belediyesi yönetimlerinin imar haklarını ele geçirme operasyonu yapıyorsunuz.

Uyarmadı demeyin, sonra "Neden Anayasa Mahkemesine gidiyorsunuz?" diye televizyon televizyon, gazete gazete geziyorsunuz. Yani bunu anlamak için hukukçu olmaya gerek var mı? Bu kanun Anayasa Mahkemesinden geri döner. Boşuna çalıştırmayın Meclisi, gece yarılarına kadar bizi burada boşuna bekletmeyin. 15 milyardır bu Meclisin…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSNÜ TUNA (Konya) – Nereden biliyorsun, görüşme mi yaptın?

BAŞKAN – Buyurun Sayın İnce.

Sayın milletvekilleri, lütfen…

MUHARREM İNCE (Devamla) – Hüsnü Bey, bak laf atıyorsun. Oda komşundun üç sene, açık… Bak laf atarsan mahcup olursun.

BAŞKAN – Sayın İnce, buyurun.

Lütfen Genel Kurula hitap edin.

MUHARREM İNCE (Devamla) – "Nereden biliyorsun?" Okuma yazması olan herkes bunun Anayasa Mahkemesinden döneceğini bilir, okuma yazman varsa eğer.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (Devam)

BAŞKAN – Madde üzerinde şahsı adına söz isteyen Mustafa Kemal Cengiz, Çanakkale Milletvekili.

Buyurun Sayın Cengiz. (MHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 509 sıra sayılı kanun tasarısının 1'inci maddesi üzerine şahsım adına söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlarım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun çalışmasının özünde gizli niyetleri örtmeye çalışan bir çaba sezilmektedir. Bu yasanın getirileri ile götürüleri, yasa yapma tekniği ve yasanın ruhu bakımından bakıldığında, büyükşehir belediye başkanları hariç, diğer belediye başkanlarımızın ve ilçe belediye başkanlarımızın ve belde belediye başkanlarımızın bu yasa tasarısıyla ilgili çalışmalar başkanlarımızın içine sinmemiştir. Özellikle dokuz yıl belediye başkanlığı yapmış ve Parlamentoda bulunan birisi olarak bu çalışmaya baktığımızda, yasa yapma tekniği olarak ve belediye başkanlarıyla da görüştüğümüzde böyle uzun bir maddenin algılanması ve belediye başkanlarımızın ifadesiyle de bu maddeyi okurken sonuna yaklaşıldığında baş kısmının unutulması ve bir anlam bütünlüğünün dağıtılması ve on dört paragraftan meydana gelmesi böyle bir yasa yapma teklifi pek parlamentolarda geçmişte görülmemiştir.

Şimdi, bu, yasa yapma ruhuna da aykırı olduğu gibi hem de belediye başkanlarımızı özellikle büyükşehir dışında kalan belediye başkanlarımızı yok sayma ve alınan kararla da özellikle büyükşehir belediye başkanlarımızın hinterlandında bulunan ilçe belediye başkanlarımızın elinden alınan çevre düzeni planları, elinden alınan nâzım imar planları ve bunun yanında kentsel ve gelişime dönüştürülen bu alanların büyükşehirlerin iznine tabi tutulması, büyükşehir belediye başkanlarının emriyle ancak ilçe belediyelerinin yapılması bu yetki gasbından dolayı da gelinen nokta büyükşehir belediye başkanlarımızın altında görev ifa eden belediye başkanlarımızın görevi mahalle muhtarlığı statüsüne düşürülmektedir, bu da sayın başkanlara haksızlıktır. Yani bu arkadaşlarımız kendi seçilmektedir, meclisler ayrı seçilmektedir ve kendilerinin de meclisi bulunmaktadır, encümeni bulunmaktadır ve bir de başkanlık makamı organı vardır. Üç organdan oluşur belediye meclisi, ama gelinen nokta itibarıyla, büyükşehir belediyelerimize özellikle verilen bu yetkilerle, alt belediyelerimizin statüsü âdeta büyükşehir belediye başkanlarımızın memuru konumuna indirgenmiştir.

Şimdi, tabii, belediye başkanlarımızla da görüşerek bu yasayı analiz ettiğimizde şu notları çıkardık arkadaşlar:

1) Bu tasarının sadece büyükşehir belediye başkanlarımıza özel hazırlanmış intibası herkes tarafından algılanmış.

2) Bu tasarının Belediye Kanunu içinde değil, 3194 sayılı İmar Kanunu içinde mütalaa edilmesi gerekirken Belediye Kanunu'nun içine konulmasını da hiçbir belediye başkanımız algılayamamış.

3) Bu elbise müstakil ilçe ve belde belediye başkanlarımıza âdeta uymamakta ve bu belediye başkanlarımız bu elbisenin içinden faydalanamamaktadır.

4) Özellikle büyükşehir belediye meclislerinin uygun görmesi hâlinde ilçe belediyelerimizin kendi sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projelerini uygulayabilmesini getiren bu yasa tasarısı, tamamen büyükşehir belediye başkanlarımızın iki dudağı arasında, efendim, lütfederse, lütufları olursa ve uygun görürse, alt belediyelerimizin şehir gelişimlerine ve gecekonduların veya gerçekten böyle olan mahallerin plan içinde ıslahına ancak büyükşehir belediye başkanlarımızın şahsi izniyle alınabilir veya alt belediyeler büyükşehre mahkûm edilebilir anlamı çıkmaktadır.

Özellikle müstakil ilçe ve belde belediye başkanlarımızın 5 hektar veya 500 hektar kapsamına baktığımızda, müstakil belediye başkanlarımızın bu yasadan hiç yararlanma şansının kalmadığını görüyoruz.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, gerçekten bu kanunun içine biraz daha nüfuz ettiğimizde, bu kanunla kişi hak ve hukukuna ve kişilerin gayrimenkul değerlerine doğrudan müdahale edildiği ve bunların gasbedilerek düzenlemeler yapıldığı, hem kişi hukukuna hem de Anayasa'mıza ve ilgili kanunlarımıza aykırıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız Sayın Cengiz.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Aynı hakları… Davalı olan taşınmazlara doğrudan kamulaştırarak, mahkemeler baypas edilerek kanun eliyle hukuksuzluk yapılması yine Anayasa'mızın hak ve özgürlüklerin garanti altına alınan bölümüyle de çakışmaktadır.

Bu yasa Anayasa Mahkemesi yoluna düştüğü gün, mutlaka bilin, bu yasa geri dönecektir. Biz daha önce de ifade ettik, belediyelerimiz buradan kapatılırken "Yapmayın, etmeyin, burada muhalefet katkı sağlamak istiyor, muhalefet bir şeyler söylüyor, burada bir kişinin emriyle kanun çıkarıyoruz, bu Parlamento hür iradesiyle seçilmiş milletvekillerinin Parlamentosudur, bir kişilik demokrasi filmi izletmeyin, bir kişilik demokrasi filmini de izlemek istemiyoruz." diye ifade etmiştik ve o belediye başkanlarımız gittiler mahkemeye ve tekrar geri döndüler.

İşte böyle bir yasayla, böyle bir çalışmayla karşı karşıyayız. İnşallah, en kısa zamanda bu da doğru yolu bulur diyorum.

Tüm heyetinize saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Cengiz.

İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre verilmiş bir önerge vardır, okutup oylarınıza sunacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İçtüzük 72 uyarınca görüşmelere devam edilmesini arz ve talep ederiz.

Oktay Vural	Mümin İnan	Osman Ertuğrul
İzmir	Niğde	Aksaray
Cemaleddin Uslu		Beytullah Asil
Edirne		Eskişehir

Gerekçe:

Maddenin getirdiği düzenlemenin mahzurlarının giderilmesi amaçlanmıştır.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Sayın Başkan, yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Yerine getireceğim Sayın Aslanoğlu.

Önergeyi oylarınıza sunacağım, ancak yoklama talebi var.

İsimleri tespit ediyorum: Sayın Aslanoğlu, Sayın Hamzaçebi, Sayın Yalçınkaya, Sayın Güvel, Sayın Köse, Sayın Topuz, Sayın Emek, Sayın Dibek, Sayın Öztürk, Sayın Halıcı, Sayın Tütüncü, Sayın Çakır, Sayın Köktürk, Sayın Aydoğan, Sayın Yazar, Sayın Paçarız, Sayın Hacaloğlu, Sayın Arat, Sayın Durgun, Sayın Kesici.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Madde üzerinde on dakika süre ile soru-cevap işlemi yapılacaktır.

Sayın Ağyüz, Sayın Tankut, Sayın Taner, Sayın Işık ve Sayın Cengiz'in lütfen tekrar sisteme girmelerini rica ediyorum.

Sayın Ağyüz…

YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Ankara ve Gaziantep'in İller Bankası ve hazine garantili borçları ne kadardır?

Ankara metrosu neden olduğu gibi duruyor?

Gaziantep hafif raylı sistem güzergâhı ağaç katliamına ve oranın trafik yollarını kapatmasına rağmen bu proje için belediye hâlen kredi almaya devam ediyor. Bu iş için talep edilen kredi ne kadardır?

Metro dururken açılışlara, festivallere trilyonlar harcayan belediyeleri İçişleri Bakanlığı ve Bayındırlık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı neden duyarsız kalıp seyrediyorsunuz? Seyretmenizin nedeni, bu işi yapanların AKP'li olması mıdır?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ağyüz.

Sayın Tankut…

YILMAZ TANKUT (Adana) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, sizden önce, Hükûmeti temsilen orada oturan Sayın Sağlık Bakanı, Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde bütün belediyelere hiçbir ayrım gözetilmeden yaklaşıldığını ve eşit davranıldığını ifade etmiştir.

Şimdi soruyorum: Türkiye'de bugün itibarıyla hakkında zimmet, rüşvet, yolsuzluk gibi suçlamalardan dolayı kaç belediye başkanı hakkında soruşturma açılmış, kaç belediye başkanı bu kapsamdan yargılanmakta ve kaç belediye başkanı mahkemelerce değişik cezalara çarptırılmıştır? Bu

belediye başkanlarının siyasi partilere göre dağılımı nedir? Mahkeme ve soruşturma kapsamında hangi belediye başkanları açığa alınmıştır? Henüz soruşturma ve hakkındaki iddialardan dolayı dava bile açılmayan Adana Büyükşehir Belediye Başkanından başka açığa alınan belediye başkanı mevcut mudur? Adana Büyükşehir Belediye Başkanının açığa alınması, sözünü ettiğiniz eşit ve ayrım gözetmeyen anlayışınızın bir neticesi midir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Taner…

RECEP TANER (Aydın) – Sayın Bakan, bu maddedeki kentsel dönüşüm alanlarıyla ilgili düzenlemede sit alanlarının durumu ne olacaktır?

2) Dördüncü fıkradaki ilçe belediyelerinin yetkilerinin ve elde ettikleri gelirlerin büyükşehir belediyelerinin yetkisine bırakılmasının amacı nedir?

Üçüncü fıkrasındaki, bakanlıkların yetkilerinin büyükşehir belediyelerine devrinden hangi yarar amaçlanmaktadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Işık…

ALİM IŞIK (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hâlen Sosyal Güvenlik Kurumu prim borçlarını zamanında ödeyemedikleri için mal varlıklarına ipotek konmuş kaç belediye vardır? Bu belediyelerin kaçı iktidar partisine, kaçı ise diğer partilere ait veya bağımsız belediyelerdir? Hâlen, belediyelerin Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcu toplamı ne kadardır?

İkinci sorum: Nüfusu 2 binin altında olduğu hâlde yargı kararlarıyla 29 Mart 2009'da son kez belediye başkanlığı seçimine katılan belde belediyelerinin tüzel kişiliklerinin korunması yönünde Hükûmetinizce yürütülen bir çalışma var mıdır, varsa bu çalışma ne aşamadadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cengiz…

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, bunu yazılı olarak da verebilirsiniz, bazı sorular aynı arkadaşlarla. Kaç belediye başkanı şu an itibarıyla açıkta bulunmaktadır?

İki: Kaç belediye başkanımız hakkında soruşturma açılmıştır? Bunların kaç tanesi hakkında "Yargılanmaya gerek yoktur." kararı verilmiş, kaç tanesi yargıya havale edilmiştir? Şu an itibarıyla kaç belediye başkanının yargılanması devam etmektedir? Kaç belediye başkanımız şu an itibarıyla tutuklanmıştır? Devlete borcu olmayan belediyemiz var mıdır, varsa devlete borcu olan, en çok borcu olan belediyemiz hangisidir? Hakkında hüküm verilip cezaya çarptırılan ve hâlâ belediye başkanlığı yapan ve görevini yürüten belediye başkanımız varsa bunu da öğrenmek isteriz. Yazılı olarak da alabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Nalcı…

KEMALETTİN NALCI (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, İller Bankası belediyelerin bu katı atıkları ve arıtmalarla ilgili herhangi bir fon ayırmayı düşünüyor mu?

İkinci sorum: 2012 yılına kadar tüm belediyelerin kanunen atık su ve katı atıklarının çöp tesislerini yapmaları gerekiyor. Sizce bu zamana kadar bu yapılabilir mi? İkinci sorum bu.

Üçüncü sorum: Yapılamazsa bunun yaptırımı, cezai müeyyidesi işleyecek mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Nalcı.

Sayın Bakan, buyurun.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Ağyüz'ün sorusu: Tabii, belediyelerimizin İller Bankasına olan borçlarını biz ticari sır hüviyeti içerisinde, bunları, bildiremiyoruz.

Metro neden devam etmiyor ve belediyelerin harcamalarıyla ilgili soruyla alakalı… Tabii, metronun devam edip etmediği noktasında bir bilgim yok ama büyükşehir belediyesinden bu konuda bilgi alınabilir. Yazılı olarak cevap verilmesini kendilerinden talep edeceğiz.

Belediye harcamalarıyla ilgili, İçişleri Bakanlığı bildiğiniz gibi belediyeleri denetliyor. Yani buradaki sorunun altında eğer bir belediyenin harcamalarında bir usulsüzlük bildirisi olursa bu da ayrıca incelenebilir.

Sayın Tankut'un sorusu: "Belediyelere eşit davranılıyor mu?" Biz bunu her zaman ifade ettik, Hükûmetimiz, tüm bakanlıklar, belediyelere tüm iş ve işlemlerinde eşit mesafede durmaktadır, her türlü katkıyı da yapma gayreti içerisindedir.

"Kaç belediye soruşturma…" şeklinde ve tutuklanan, yargılanan, bu tür bilgileri… Sayın Nalcı'nın da sorusu aynı mahiyette, yazılı olarak cevap verilecektir.

Sayın Başkanım, Sayın Taner'in sorusu sit alanlarının durumuyla alakalı. Özel yasalarla, bildiğiniz gibi, sit alanları yönetiliyor. İlçe belediyeleri kentsel dönüşüm yapmıyorlar. Bu tasarıyla birlikte belediye meclisinin, büyükşehir belediyesinin yetki vermesi, müsaade etmesi hâlinde ancak yapılabilecek.

Yine bir soruda "İlçe belediyelerinin gelirleri büyükşehirlere aktarılıyor." gibi ifade oldu. Bu metinde böyle bir netice yok, böyle bir olguyu meydana getirmiyor.

Evet, Sayın Başkan, Sayın Işık'ın sorusu borçlarla ilgili, SGK'dadır bu kayıtlar, yazılı olarak cevap verilecektir.

Nüfusu 2 binin altında olan belediyelerle ilgili, bildiğiniz gibi yargı süreci devam ediyor, yeni bir çalışma yoktur.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sayın Başkan soru hakkımız var, devam edebilir miyiz?

BAŞKAN – Görüyoruz Sayın Korkmaz burada, söz vereceğiz size.

KEMALETTİN NALCI (Tekirdağ) – Sayın Bakanım, benim sorumun cevabı o değil.

BAŞKAN – Sayın Korkmaz, buyurun.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sayın Bakana şunu soracağım efendim: Birçok kişi aradı. Şahısların belediyeye olan kira ve benzeri borçları var, birikmiş borçlar. Anapara üzerine, tabii, faizler de binince ödenemez durumda bu borçlar. Bu borçların yeniden yapılandırılmasıyla ilgili aslında mevzuatımızda da bir hüküm var ama o, mahkemeye intikal etmiş borçlarla ilgili. Israrla soruyorlar, özellikle Sayın Ali Babacan'ın bir yerde bahsedip gerisini getirmediği, şahısların belediyeye olan borçlarının yeniden yapılandırılmasıyla ilgili Hükûmetinizin bir çalışması var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Nalcı…

KEMALETTİN NALCI (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, bu sefer sorumu dikkatli dinlerseniz cevap verebilirsiniz, öteki seferde dinlememişsiniz, Mustafa Kemal Vekilimin sorusuna benim sorum diye cevap verdiniz. Lütfen… Ben, belediyelerin katı atık ve arıtma tesislerinin en son yapılma yılı 2012 diye biliyorum. Bununla ilgili herhangi bir çalışmanız var mı? Bütçe ayırmanız var mı? Yapılamadığı takdirde bunun cezai müeyyidelerini belediye başkanlarına uygulamayı düşünüyor musunuz? Ben bu soruyu sormuştum Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, buyurun.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Korkmaz'ın sorusuyla alakalı: Sayın Başbakan Yardımcımız Ali Babacan'ın başkanlığında bu konuda bir çalışma var.

Sayın Nalcı'nın sorusu: Bildiğiniz gibi özellikle bu katı atıklarla ilgili sistemleri Çevre Bakanlığımız yürütüyor. Bu konuda bir miktar, şu anda miktarı tam hafızamda değil ama bir hibe fonu da söz konusu, İller Bankası aracılığıyla bu kaynakları belediyelere kullandırıyor. 2012 yılına kadar tamamlanamaması durumunda bir müeyyide uygulanıp uygulanmayacağı noktası da yine Çevre Bakanlığımızın yetkisinde olan bir konudur, yazılı olarak Sayın Nalcı bunu size iletiriz.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Madde üzerinde milletvekilleri tarafından verilmiş yedi ve Hükûmet adına verilmiş bir önerge olmak üzere toplam sekiz önerge vardır.

Önergeleri önce geliş sırasına göre okutacağım, sonra aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin çerçeve 1 inci maddesi ile düzenlenen 5393 sayılı kanunun, değiştirilen 73 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Ahmet Aydın

Adıyaman

"İlçe Belediyeleri kendi sınırları içinde, belediye meclisince uygun görülmesi hâlinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir."

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin çerçeve 1 inci maddesi ile düzenlenen 5393 sayılı kanunun, değiştirilen 73 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Faruk Koca
Ankara

"İlçe Belediyeleri kendi sınırları içinde, belediye meclisince uygun görülmesi hâlinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir."

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin çerçeve 1 inci maddesi ile düzenlenen 5393 sayılı kanunun, değiştirilen 73 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Yılmaz Tunç
Bartın

"İlçe Belediyeleri kendi sınırları içinde, belediye meclisince uygun görülmesi hâlinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir."

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin çerçeve 1 inci maddesi ile düzenlenen 5393 sayılı kanunun, değiştirilen 73 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Hayrettin Çakmak
Bursa

"İlçe Belediyeleri kendi sınırları içinde, belediye meclisince uygun görülmesi hâlinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir."

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile değiştirilen 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümlenin eklenmesini ve beşinci fıkrasının son cümlesinin madde metninden çıkarılmasını ve maddeye son fıkra olarak aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Demir
Bayındırlık ve İskân Bakanı

"Ancak, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi Bakanlar Kurulu kararına bağlıdır."

"Bu Kanunun konusu ile ilgili hususlarda Başbakanlık Toplu Konut İdaresine 2985 sayılı Kanun ve diğer kanunlarla verilen yetkiler saklıdır."

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin 1 inci maddesinin 11 inci fıkrasında geçen "Bu yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar 5 yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir. Toplam durdurma süresi on yılı geçmez." ifadelerinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

M. Nuri Yaman	Osman Özçelik	Hasip Kaplan
Muş	Siirt	Şırnak
Fatma Kurtulan	Özdal Üçer	Sebahat Tuncel
Van	Van	İstanbul

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin 1. maddesinde yer alan ve kentsel dönüşüm ibaresinden sonra gelen "gelişim projeleri" ibarelerinin madde metninden çıkarılması ve bu ibarelerin yerine "kentsel yenileme projeleri" ibaresinin eklenmesini; 2 nci fıkrasında yer alan "üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı veya imarsız alanlar olması" ibaresinin metinden çıkarılmasını, 3 üncü fıkrasında yer alan "Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir" cümlesinin teklif metninden çıkarılmasını, 4 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini

"Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu çerçevesinde belediyelere verilen yetkileri kullanmaya belediyeler yetkilidir."

5 inci fıkrasında yer alan "kamulaştırmanın aceleliği kararı belediye meclisi ve büyükşehir belediye meclisi tarafından verilir" cümlesinin "kamulaştırmanın aceleliliği kararı Bakanlar Kurulu tarafından verilir" şeklinde değiştirilmesini, teklifin 6 ncı fıkrasının sonuna "İlçe belediyelerine ait gayrimenkullerde ilçe belediyesinin izni olmadan Büyükşehir belediyesi tarafından imar planı yapılamaz." cümlesinin ilave edilmesini, teklifin 8 inci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini

"Kentsel dönüşüm ve gelişim ilan edilen yerlerde belediyelere ait gayrimenkuller ile belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdıkları gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından yapılır veya yaptırılır. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayrimenkullerin sahipleri belediye ile anlaşmak sureti ile İmar Kanunu'nun 18 inci maddesine göre imar haklarını kullanabilirler."

11 inci fıkrasında yer alan "Bu yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar beş yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir. Toplam durdurma süresi on yılı geçmez." ibarelerinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Yaşar Ağyüz	Rıza Yalçınkaya	Abdulaziz Yazar
Gaziantep	Bartın	Hatay
Tayfur Süner	Malik Ecder Özdemir	Ali Rıza Öztürk
Antalya	Sivas	Mersin

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin l. maddesinin;

2 nci fıkrasında yer alan "üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı veya imarsız alanlar olması" ibaresinin metinden çıkarılmasını, "münhasıran" kelimesinin yerine "ilçe belediye meclisinin uygun görüşü ile" ifadesinin eklenmesini,

3 üncü fıkrasında yer alan "Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir" cümlesinin teklif metninden çıkarılmasını,

4 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini,

"Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu çerçevesinde belediyelere verilen yetkileri kullanmaya belediyeler yetkilidir."

5 inci fıkrasında yer alan "kamulaştırmanın aceleliği kararı belediye meclisi ve büyükşehir belediye meclisi tarafından verilir" cümlesinin "kamulaştırmanın aceleliliği kararı Bakanlar Kurulu tarafından verilir" şeklinde değiştirilmesini,

6. fıkrasının ilk cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini,

“Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan; eğitim ve sağlık alanları, Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askerî yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri hariç kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir.”

6 ncı fıkrasının sonuna aşağıda yer alan cümlenin eklenmesini,

"İlçe belediyelerine ait gayrimenkullerde ilçe belediyesinin izni olmadan Büyükşehir belediyesi tarafından imar planı yapılamaz."

8 inci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini,

"Kentsel dönüşüm ve gelişim ilan edilen yerlerde belediyelere ait gayrimenkuller ile belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdıkları gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından yapılır veya yaptırılır. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayrimenkullerin sahipleri belediye ile anlaşmak sureti ile İmar Kanunu’nun 18 inci maddesine göre imar haklarını kullanabilirler."

11 inci fıkrasında yer alan "Bu yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar 5 yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir.Toplam durdurma süresi on yılı geçmez." ibarelerin metinden çıkarılmasını,

arz ve teklif ederiz.

Oktay Vural	Metin Çobanoğlu	Mümin İnan
İzmir	Kırşehir	Niğde
Osman Ertuğrul	Kadir Ural	Ahmet Duran Bulut
Aksaray	Mersin	Balıkesir
	D. Ali Torlak	
	İstanbul	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Kadir Ural, Mersin Milletvekili.

Buyurun Sayın Ural. (MHP sıralarından alkışlar)

KADİR URAL (Mersin) – Sayın Başkan, Türk milletinin saygıdeğer vekilleri; yüce heyetinizi ve ekranları başında bizleri izleyen büyük Türk milletini saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

1'inci maddenin geneli için yapmış olduğum konuşmamda da belirttiğim hususlar bu fıkra için de aynen geçerlidir. Mevcut hâliyle bu madde bu şekliyle yasalaşırsa vahim hatalar ortaya çıkacak ve mülkiyet hakkı tamamen belediye meclislerinin eline geçecek, hatta daha sonraki fıkralar da göz önüne alınır ise büyükşehirlerde bütün kentsel dönüşüm alanları alt ilçe belediyeleri de dâhil olmak üzere büyükşehir belediye meclisinin yetki sınırları içerisine girecektir.

Zaten ilk yapılan, yani Sayın İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 milletvekilinin yapmış olduğu kanun değişiklik teklifiyle İçişleri Komisyonunun kabul ederek önümüze getirdiği metin arasında dağlar kadar fark vardır. İçişleri Komisyonunda değişiklik teklifine yapılan eklemelerle ilk teklif bence istismar edilmiş ve kargaşalara sebep olacak bir hâle getirilmiştir. Bir kere, yasa metinleri hangi durumlarda yasanın uygulanacağını söylemekle yükümlüdür. "Üzerinde yapı olan olmayan, imarlı veya imarsız" gibi tanımlamalar bir hukuk ve kanun yazma trajedisidir. Bu fıkrayla "İstediğimi istediğim yerde istediğim şekilde yaparım." keyfiyeti belediyelere verilmektedir.

İmar mevzuatında şehircilik ilke ve esaslarına aykırı bir biçimde belediye sınırları içindeki tüm alanlar potansiyel dönüşüm alanları hâline getirilmekte, hatta buralardaki yoğunluk ve yükseklik belirleme yetkisi de belediyelere verilince kentsel dönüşüm alanları rant alanları hâline getirilecektir. Bütüncül imar planları içerisinde proje bazında yapılacak alanlar şehrin hem görüntüsünü hem de çağdaş kent planlamalarını altüst edecek, ayaklar altına alacaktır. Bu hâliyle kentsel dönüşüm ve gelişme alanları sosyal, ekonomik, kültürel göstergelerden soyutlanarak sadece fiziksel dönüşüm olarak suistimallere açık yeni yapılaşma kararları alma yetkisi ilgili idareye verilmiş olacaktır. "İmarsız" ifadesinin eklenmesiyle de kentin çevresindeki bütün alanlar, yani üst ölçekli planlarda tarım alanları, ağaçlandırma alanları olarak belirlenmiş yerler bütünsel bir planlama yapılmadan kentsel dönüşüme konu edilebilecektir. Böylece kent çevresindeki neredeyse tüm boş alanların kentsel dönüşüm alanı ilan edildiği özellikle İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentlerdeki plansız tüm kentsel dönüşüm alanları da yasallaştırılmış ve meşrulaştırılmış olacaktır.

Getirmiş olduğumuz önerge büyükşehir belediyelerinin bu yetkilerinin biraz kısıtlanmasını gerektirmektedir. 1'inci maddenin yedinci fıkrası bana göre Toplu Konut İdaresi için çıkarılmış bir fıkradır. Hatta 1'inci maddenin son fıkrası da göz önünde bulundurulursa TOKİ'ye iş alanları sağlanacak ve belki de TOKİ'nin elinde kalmış konutların zorla proje alanı içindeki vatandaşlara satılması sağlanacaktır. Sekizinci fıkrasında belediyeyle anlaşamayan gayrimenkul sahiplerinin veya proje dışında yer verilen mülk sahiplerinin yargı yolu kapatılmaktadır, çünkü fıkra tersten okunduğunda yerlerinden uzaklaştırılan ve proje dışında bir alanda yer verilen ve yerinden edilenler sadece kamulaştırmasız el atma davası açabiliyor. Bu da Anayasa'nın "hukuk devleti ilkesi"nden bahseden 2'nci maddesine ve "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır." diyen 125'inci maddesine aykırıdır.

Dokuzuncu fıkrası da zorlama hükümler içermektedir çünkü anlaşmaya yanaşmayan, kamulaştırmada dışarıda kalan veya ayrı ada ve parselde gayrimenkul verilen kişi ve kurumlar mali güçlerini aşacak şekilde olacak olan ortak giderlere katılmaya zorlanmakta, katılmazlar ise de yapmış oldukları inşaatlarına ne ruhsat ne kullanma izni, doğal gaz, su ve elektrik verilmeyeceği söylenerek tehdit edilmektedir. Yani Deli Dumrul misali, köprüyü geçenden 5 akçe, geçmeyenden zorla 10 akçe alınacağı, aba altından sopa gösterilerek kanunlaştırılmaktadır. Bu haksızlıkların biraz olsun engellenebilmesi için vermiş olduğumuz değişiklik önergemize destek vermenizi bekliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun teklifi önümüze geldiğinde bilgi almak için ve görüşlerini öğrenmek için bazı belediye başkanlarımızla görüştüğümüzde, birçok alt ilçe belediye başkanımızın bu konuda çok büyük tepkiler verdiğini gördük. Hatta "Alt belediyeleri kapatın, siz de kurtulun, biz de kurtulalım." şeklinde değişik tepkiler verenler de oldu. "Bunlarla uğraşacağınıza belediyelerin diğer problemleri ile ilgili olarak niye çalışma yapmıyorsunuz?" dediler. Mesela, belediyelerin gelirlerini arttırıcı önlemlerin alınmasının gerekliliğini anlattılar. Mevcut yasalarla personel rejiminin tam olarak uygulanamadığını söylediler. Genel bütçeden ayrılıp İller Bankası aracılığıyla gönderilen gelirlerinin yüzde oranının arttırılması gerektiğini söylüyorlar. Ayrıca, yayla ve sahilde bulunan belediyelere gönderilen payların nüfus oranlamasına göre gönderildiği için, kışlık nüfusu…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Ural, lütfen tamamlayınız.

Buyurun Sayın Ural.

KADİR URAL (Devamla) - …6 bin-7 bin olan bir belde, yazın nüfusu 100 bin-150 bine çıkınca ne yapacağını şaşırıyor ve temel yapılması gereken çöp, su ve altyapı hizmetlerini dahi yapamaz hâle geliyor. Bu sorunun çözümü için genel bütçeden ayrılan vergi gelirleri paylarının sadece nüfus oranlamasına göre gönderilmemesi gerektiğini, başka kriterlerin de eklenmesi gerektiğini bildiriyorlar. Ayrıca, yazlık ve kışlık nüfusların ayrı ayrı belirlenerek genel bütçeden ayrılacak payların bunlara göre gönderilmesinin hakkaniyete daha uygun düşeceğini belirtiyorlar.

Vermiş olduğumuz önergemize destek vermenizi yüce heyetinizden arz eder, hepinizi saygıyla selamlarım. Teşekkür ediyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

OKTAY VURAL (İzmir) – Karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunacağım, karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı yok.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.03

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 19.09

BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde verilen, Mersin Milletvekili Kadir Ural ve arkadaşlarının önergesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi, önergeyi yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler…

OKTAY VURAL (İzmir) – Yok, yok…

BAŞKAN - Elektronik sistemle oylama yapacağım.

İki dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin 1. maddesinde yer alan ve kentsel dönüşüm ibaresinden sonra gelen "gelişim projeleri" ibarelerinin madde metninden çıkarılması ve bu ibarelerin yerine "kentsel yenileme projeleri" ibaresinin eklenmesini; 2 nci fıkrasında yer alan "üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı veya imarsız alanlar olması" ibaresinin metinden çıkarılmasını, 3 üncü fıkrasında yer alan "Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir" cümlesinin teklif metninden çıkarılmasını, 4 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini

"Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu çerçevesinde belediyelere verilen yetkileri kullanmaya belediyeler yetkilidir."

5 inci fıkrasında yer alan "kamulaştırmanın aceleliği kararı belediye meclisi ve büyükşehir belediye meclisi tarafından verilir" cümlesinin "kamulaştırmanın aceleliliği kararı Bakanlar Kurulu tarafından verilir" şeklinde değiştirilmesini, teklifin 6 ncı fıkrasının sonuna "İlçe belediyelerine ait gayrimenkullerde ilçe belediyesinin izni olmadan Büyükşehir belediyesi tarafından imar planı yapılamaz." cümlesinin ilave edilmesini, teklifin 8 inci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini

"Kentsel dönüşüm ve gelişim ilan edilen yerlerde belediyelere ait gayrimenkuller ile belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdıkları gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından yapılır veya yaptırılır. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayrimenkullerin sahipleri belediye ile anlaşmak sureti ile İmar Kanunu'nun 18 inci maddesine göre imar haklarını kullanabilirler."

11 inci fıkrasında yer alan "Bu yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar beş yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir. Toplam durdurma süresi on yılı geçmez." ibarelerinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Yaşar Ağyüz (Gaziantep) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Ali Rıza Öztürk, Mersin Milletvekili.

Buyurun Sayın Öztürk. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Kanun Tasarısı ve Teklifi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi adına -önerge üzerinde- söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu teklif, mimar, konusunun uzmanı Sayın Oktay Ekinci'nin söylediği gibi "kentsel darbe"dir, yani kentlerimize gerçekten Türkiye Büyük Millet Meclisi eliyle vurulacak en büyük darbedir. Kentsel rantların pazarlanmasını ve paylaşılmasını hedefleyen, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarını düzenleyen bir tasarıdır.

Tasarı, imar rantının pazarlanmasını hedeflemektedir. İmar rantı yükselen tüm semtlerde eskiyen yapılaşmayı yenilemek ve deprem riskini azaltmak gerekçesiyle yeni emlak pazarı oluşturmayı amaçlamaktadır. Tasarı yasalaşırsa seçim öncesi yeni rant projelerinin hemen devreye girmesinin yolu açılacaktır.

Bu tasarı, aynı zamanda, kentlerde bir kentsel sürgün bloğu yaratacaktır çünkü tasarıya göre gayrimenkul getirisi yüksek olan bölgelerde belirlenecek kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarına yeni emlak pazarı yaratabilmek uğruna acele kamulaştırmalarla yeni inşaatlara uygun kent içi alanlar elde edilecek, buralardaki yapılar da yıkılarak oluşturulacak lüks yerleşimler için taşınmazları ellerinden alınan sakinlerin başka semtlere, kentsel sürgünler olarak taşınmalarında da TOKİ'yle iş birliğini de öngören tasarı, projelerde de en az 5 hektarlık alanları zorunlu kılmaktadır.

Bu tasarı, aynı zamanda, büyükşehir belediye başkanlarının diktasına yol açmaktadır. Büyükşehirdeki kentsel dönüşüm alanlarının belirleme yetkisini sadece büyükşehir belediyelerine tanıyan, böylece ilçe belediyelerinin onayı olmasa bile kentsel dönüşüm alanı ilan edilmiş yerlerdeki tüm imar ve yapı izin yetkilerini de büyükşehir yönetimlerine bağlayan tasarı, bu hükümleriyle de yerel yönetimlerdeki demokratikleşme hedeflerine geri adım olarak değerlendirilmelidir. AKP'nin rant ekonomisi politikalarını yakından izleyenler, özellikle seçimlere bir yıl kala bu tip rant ekonomisi elde edecek yasaların bu Meclise gelmesine şaşırmamalıdırlar.

Değerli milletvekilleri, bu, aynı zamanda, acele kamulaştırma müessesi aslında istisnai bir kurumdur. Kamulaştırmanın hangi hâllerde olacağı Kamulaştırma Yasası'nda belirlenmiştir. Ancak AKP, öteden beri yaptığı gibi istisnai olarak öngörülen kurumlara artık olağan, rutin uygulamalar bağladığı için istisnai kurumlar kural hâline gelmiştir. Bu, doğru değildir. Kamulaştırma Kanunu'na da aykırıdır. Aslında acele kamulaştırmanın konuluş biçimine de kanuna getiriliş amacına da aykırıdır değerli arkadaşlarım.

Ayrıca, burada, büyükşehir belediyelerine veya da belediyelere yetki verilmesi son derece yanlıştır. Kentin genel planlama hedeflerini olumsuz etkileyecek parçacıl kentsel dönüşüm ve gelişme bölgesi yerine, kentsel bütünsellik içinde öncelikli sağlıklaştırma bölgelerinin saptanması gerekmektedir. Yasanın gerekçesi olan yeni konut, ticaret, rekreasyon, donatı ve buna benzer alanlar yaratmak ya da eskimiş dokuların yenilenmesi, depremi gözeten düzenlemeler, tarihî dokuların sağlıklaştırılması ve buna benzer şehircilik hedefleri için, aslında, mevcut imar planlama hukukundaki bazı yaptırım eksiklerini gidermek ve katılımcı, demokratik planlamanın kurallarını getirmek gerekirken, bu tür parçacıl ve operasyonel uygulama alanları, temel sorunları gidermeye değil, kent bütününü ihmal eden yeni imar rantları yaratma merkezleri oluşturmaya yarayacaktır.

Değerli arkadaşlarım, bu tasarı gelmeden önce, mimar odalarının, bu konuda uzman odaların, uzman kurumların, kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerin tüm görüşleri alınarak hazırlanan, beş yıldır Bayındırlık ve İskân Bakanlığında duran bir kanun tasarısı vardır, bu da Şehircilik ve İmar Yasa Tasarısı'dır. Bayındırlık ve İskân Bakanlığında beş yıldır duran Şehircilik ve İmar Yasa Tasarısı'nın buraya, bu Genel Kurula getirilmesi ve bunun yasalaşarak sorunların ciddi bir şekilde çözümlenmesi gerekirken, bu yasa neden Meclise getirilmemiştir…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Öztürk, lütfen tamamlayınız.

ALİ RIZA ÖZTÜRK (Devamla) – …neden getirilmemektedir, Sayın Bakan bunu açıklamalıdır. Çünkü, bu düzenlemeye gerekçe gösterilen kentsel olumsuzlukların da giderilmesine olanak sağlayabilecek İmar ve Şehircilik Yasa Tasarısı'nın beş yıldır Başbakanlıkta bekletildiği bilinmektedir. Hatta, bu tür düzenlemeler yerine, bir an önce söz konusu tasarının yasalaşması talepleri de görmemezlikten gelinmektedir. Bu nedenle bu tasarının bir an önce Bakan tarafından Meclise getirilmesi ve bu yağma yasasının Türkiye Büyük Millet Meclisinden geri çekilmesi gerekmektedir. Artık, AKP, yağma yasaları, talan yasaları getirme alışkanlığından vazgeçmelidir.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum…

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Arayacağım Sayın Hamzaçebi.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime beş dakika ara veriyorum sayın milletvekilleri.

Kapanma Saati: 19.22

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 19.29

BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Harun TÜFEKCİ (Konya), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde verilen, Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk ve arkadaşlarının önergesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi, önergeyi yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Elektronik sistemle oylama yapacağız.

Üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

Kanun teklifinin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin 1 inci maddesinin 11 inci fıkrasında geçen "Bu yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar 5 yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir. Toplam durdurma süresi on yılı geçmez." ifadelerinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

M. Nuri Yaman (Muş) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kaplan.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kentler, yaşam alanları insanlar için ne denli güzel projelendirilirse, imarı yapılırsa ve yaşanabilinir kılınırsa ve orada yaşayan insanların daha rahat bir yaşam sürmelerine yol açarsa, çağdaşlık düzeyi, uygarlık düzeyi de bununla ölçülür. Ancak bu tür yerlerdeki kentsel dönüşüm projeleri, binlerce, 10 binlerce insanı hatta Ankara, İstanbul gibi yerlerde milyonlarca insanı ilgilendirdiği zaman, bu tür konularda, demokrasinin gereği olarak çoğulculuk, katılımcılık devreye girer ve ilgili uzman meslek örgütlerinden, mühendis odalarından, mimar odalarından, sivil toplum kuruluşlarından, kültürel, turizmle ilgili alanlardan görüş alınır, ortaklaşılır, hatta daha gelişmiş, çağdaş ülkelerde farklı projeler halkın referandumuna sunulur, denilir ki: "Şöyle bir dönüşüm projesi yapsak nasıl olur?" Daha önce çıkarılan ama yetersizliği anlaşılan bu yasayla çok ciddi bazı hatalar yapılmaktadır. Burada kentsel dönüşüme inşaat, ihale, müteahhitlik, TOKİ, taşeronluk, bunların hepsi girdiği zaman rant ilişkileri elbette ki konuşulur yani konuşulacak da, olay bu değil; olay…

Şurada samimi olarak sormak istiyorum: Yani, şimdi, gelişmiş ülkelerin hiçbirinde şehir merkezlerinde askerî birlikler yok. Mamak'ta kentsel dönüşüm, Sulukule'de kentsel dönüşüm, Tarlabaşı'nda, Beyoğlu'nda kentsel dönüşüm… Şu Meclisin etrafında da Genelkurmay var, Kara Kuvvetleri, Hava Kuvvetleri, Merkez Komutanlığı; kilometrelerce gidin, istikamette askerî birlikler var yani siz başkentin kentsel dönüşümünü Meclisin bulunduğu merkezden yapma gücüne muktedir misiniz? Sorun burada. Böyle bir kararı, böyle bir iradeyi gösterebileceğinize veya büyükşehir belediyesinin gösterebileceğine inanmıyorum ben; birincisi bu.

Geriye kalıyor, havaalanı yolunda -Mamak'taki gibi- kişiliksiz bir yapılaşma projesinin geliştirilmesinde halkı ne kadar memnun ediyorsunuz? Evet, orada yaşayan insanlar, gecekondular tasfiye edildi, yerine şimdi habire gökdelenler dikiliyor. Sorun bu kadar basit değil; bunun kamulaştırma yanı var, kamulaştırma yanından öte belediyelerin kararları var, Bakanlığa gelecek Bakanlık kararları var, sit alanları var, tarihî alanlar var. Yani o kadar çok konu var ki bunların içinde en önemlisi de mülkiyet konusu. Şimdi, bu kanunu çıkarırken hangi hukukçulardan feyz aldınızsa, kimden görüş aldınızsa şaşıp kalıyorum. Bakın, hukuk fakültesi birinci sınıfını okuyan birisini demiyorum, azıcık hukuk nosyonu olan birisi dahi, yargılaması süren davalarda, hukuk davalarında, çıkarılacak bir yasanın geçmişe şamil uygulanmayacağını bilir. Bunun bir tek istisnası vardır, o da şudur: Türk Ceza Kanunu'nda ceza hükümleri lehe ise geçmişe şamil uygulanır. Bakın, Anayasa Mahkemesinin kararları da geçmişe şamil uygulanmıyor, hukukta da uygulanmaz. Şimdi, hangi akıllı arkadaşımız bu öneriyi Hükûmete tavsiye etti, bunu buraya koydunuz? Gerçekten, şaşırıyorum yani burada "Yargılaması süren davanın yargılama giderine, ücreti vekâletine ve harcına kadar geçmişe şamil uygulanır…" Arkadaşlar, burada, kentsel dönüşüm değil, yurttaşla kavga yasasına dönüştürürsünüz bunu. Bakın, binlerce dava çıkar buradan, binlerce problem çıkar, binlerce sorun çıkar. Bunun tekrar gözden geçirilmesinde büyük yarar var. Tarihî alanlar, sit alanları… İşte İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti… Bakın, PTT ne güzel şeyler göndermiş; açıyorsunuz, tarihte, pullarda kalmış tarihî yerler…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaplan, lütfen tamamlayınız.

HASİP KAPLAN (Devamla) – Bağlıyorum Sayın Başkan.

Şimdi, birçok şehrimizde, bu sit alanlarında bu tarihî dokunun tahrip edildiğini görüyoruz. Buranın kurullarına, uzmanlarına başvurmadan, çevrenin, halkın ve en önemlisi orada halkın seçtiği belediyelerinin ve Meclislerinin kararlarını dikkate almadan, vatandaşla barışınızı, diyaloğunuzu kuramadıktan sonra, inanın, bu alanda yapacağınız her çalışmanın sizi vatandaşla mahkemelik duruma getirecek riski taşıdığını görmeniz gerekir.

Elbette ki kentler dönüşmeli, elbette ki güzelleşmeli, elbette ki tarihî doku korunmalı, elbette ki şehirler planlanmalı, yaşanılır duruma getirilmeli, yağmalanmamalı, talan konusu edilmemeli, eşe dosta peşkeş çekilmemeli, hiç kimseye de çekilmemeli, çünkü hepimiz seçimle geliyoruz. Sonuçta bu yasalar var, bu yasaları birileri bizden sonra da uygulayacak.

Bu konudaki dikkatlerin ve uyarıların göz önüne alınması gerektiğini düşünüyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaplan.

III.- YOKLAMA

(MHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

OKTAY VURAL (İzmir) – Efendim, yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunacağım ancak yoklama talebi var.

İsimleri belirleyeceğim: Sayın Özensoy, Sayın Vural, Sayın Büyükataman, Sayın Korkmaz, Sayın Taner, Sayın Akkuş, Sayın Sipahi, Sayın Paksoy, Sayın Nalcı, Sayın Işık, Sayın Asil, Sayın Cengiz, Sayın Yıldız, Sayın Doğru, Sayın Uzunırmak, Sayın Yalçın, Sayın Ural, Sayın Varlı, Sayın Akçay ve Sayın Enöz.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile değiştirilen 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümlenin eklenmesini ve beşinci fıkrasının son cümlesinin madde metninden çıkarılmasını ve maddeye son fıkra olarak aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Demir

Bayındırlık ve İskân Bakanı

“Ancak, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi Bakanlar Kurulu kararına bağlıdır.”

“Bu Kanunun konusu ile ilgili hususlarda Başbakanlık Toplu Konut İdaresine 2985 sayılı Kanun ve diğer kanunlarla verilen yetkiler saklıdır.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Yüce Meclisin takdirine bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önerge ile belediyeler tarafından, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için Bakanlar Kurulu kararı alınması şartı getirilmiş, beşinci fıkrasının son cümlesi madde metninden çıkarılmış ve maddeye bir son fıkra eklenmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, şimdi okutacağım dört önerge de aynı mahiyette olduğundan önergeleri birlikte işleme alacağım. İstemleri hâlinde önerge sahiplerine ayrı ayrı söz vereceğim.

İlk önergeyi ve diğer önergelerin imza sahiplerini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin çerçeve 1 inci maddesi ile düzenlenen 5393 sayılı kanunun, değiştirilen 73 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Ahmet Aydın
Adıyaman

"İlçe Belediyeleri kendi sınırları içinde, belediye meclisince uygun görülmesi hâlinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir."

Diğer imza sahipleri:

Faruk Koca
Ankara

Yılmaz Tunç
Bartın

Hayrettin Çakmak
Bursa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

OKTAY VURAL (İzmir) – Karar yeter sayısı…

BAŞKAN – Gerekçeleri okutuyorum:

Gerekçe:

Bu önerge ile, bürokrasinin azaltılması ile ilçe belediyelerine kentsel dönüşüm ve gelişim projesi yapma imkânı getirilmiştir.

BAŞKAN – Önergeleri oylarınıza sunacağım ancak oylamayı elektronik sistemle yapıyoruz.

İki dakika süre veriyorum.

Karar yeter sayısı arayacağım.

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkanım, söz talebi olup olmadığını sormadınız da… Yani önerge sahiplerinin talebi olup olmadığını…

BAŞKAN – Önergenin gerekçesini okuttum efendim. Gerekçesini okuttum.

OKTAY VURAL (İzmir) – Hayır da söz talebi…

BAŞKAN – Söz talebi gelmediği için gerekçeyi okuttum.

OKTAY VURAL (İzmir) – "Soracağım" dediniz de sormadınız, hatırlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylamaya devam edildi)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Geçici madde 1'i okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce yargı mercilerinde açılmış ve henüz kesin hükme bağlanmamış davalarda bu Kanun hükümleri uygulanır. Ancak bu Kanunla getirilen değişik hükümlerin uygulanması nedeniyle haksız çıkan tarafa harç, yargılama gideri ve avukatlık ücreti yükletilemez.

BAŞKAN – Madde üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Yaşar Ağyüz, Gaziantep Milletvekili.

Buyurun Sayın Ağyüz.

CHP GRUBU ADINA YAŞAR AĞYÜZ (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 5393 sayılı Yasa'nın 73'üncü maddesini değiştiren yasanın geçici maddesi üzerinde söz aldım.

Değerli arkadaşlarım, deminden beri görüşmelerde sanki düzenli kentleşme hayranı, düzenli kentleşmeyi sağlama misyonu yükümlenmiş parti AKP ve onun temsilcileri…

Değerli arkadaşlar, 1950 yılından beri Türkiye'de kentleşme tartışılıyor, 1970'li yıllardan sonra da arttı kentleşme ama o günden bugüne kadar duyarsız kalan yerel yönetimler ve hükûmetler kentleşmeyi sağlıklı bir şekilde yönlendiremediler. Önce buna birlikte karar vermemiz lazım. Şimdi bu yasaya sığınıyorsunuz "Düzenli kentleşmeyi sağlamak istiyoruz." diyorsunuz. Peki, 5393 sayılı Yasa sizin döneminizde, sizin oylarınızla ve büyük bir hazırlık içerisinde geçmedi mi? Bu 73 numaralı madde de sizin zamanınızda hazır olmadı mı? Oldu. Şimdi ne yapıyorsunuz? Bir tasarı sunuluyor, birtakım milletvekilleri, arkadaşlar diyorlar ki: "Belediye, planlı veya plansız, yapılaşmış ve boş alanlarda kentin değişimine uygun olarak" ibaresi ekleniyor. Komisyon ne yapıyor? Komisyon bunu makale yazar gibi 764 kelimeye çıkarıyor ve "İstediğim yerde istediğimi yaparım." mantığı içerisinde büyükşehir belediyelerine yetki veriyorsunuz. Bu kanun yasa tekniğine aykırı olduğu gibi Anayasa'ya da aykırı. Bakın sonradan fark ediyorsunuz Sayın Cemil Çiçek imzasıyla önerge veriyorsunuz, kamuya tahsisli malların tekrar yeniden düzenlenmesini sağlıyorsunuz. Bu komisyonlarda tartışılırken çok iyi niyetli öneriler verilirken siz niye bu önerileri kulak arkası ettiniz? Yani bu yasa neyi çözecek? Sayın Bayındırlık Bakanı burada, kentsel dönüşüm yasa tasarısını niye getirmiyorsunuz Sayın Bakan? İmar Kanunu'nu niye getirmiyorsunuz Sayın Bakan? Yapı Denetim Yasası'nı niye getirmiyorsunuz Sayın Bakan? Bunlar bir bütündür yani belediyelerin elinden planlama yetkisini alan bir yasa mı var ki siz önünü açıyorsunuz?

Yeni terimler geldi; imarlı, imarsız, boş, dolu… Böyle bir mantık olur mu ya! Kentlerin iki sınırı vardır, bir tanesi belediye sınırı, bir tanesi imar sınırı. İmar sınırı yetmezse 1/5000, 1/25.000 genişletirsiniz. Bunu bilmeyecek kadar bilgisiz olamazsınız yani mümkün değil, ne Komisyon ne üyeler.

Şimdi diyorsunuz ki "Biz, imar yetkisi…" Hayır, imar yetkisi vermiyorsunuz. Büyükşehir belediye başkanlarını, özellikle 2 kişiyi derebeyi yapmaya çalışıyorsunuz siz; birisi Ankara, birisi İstanbul. Bunun ikisinin ortası yok. İlçe belediyelerini de onların altında memur hâline getiriyorsunuz. 3194 sayılı Yasa'yla çelişiyorsunuz, 5393 sayılı Yasa'yla çelişiyorsunuz, diğer var olan yasalarla çelişiyorsunuz ve diyorsunuz ki "Bu değişiklik çok mükemmel bir değişikliktir."

Benim aklıma soru geliyor: Acaba Ankara'nın Saklıkent civarında, AKP Grubunun içerisinde veya başka milletvekillerinde "çiftlik evi" adı altında kentsel dönüşüme girmeyi bekleyen araziler mi var? Onun civarında kapatılan 100 binlerce, 200 binlerce dönüm arazi mi var? Bunların cevabını soralım önce, almaya çalışalım. Bunlar var arkadaşlar. Siz bunu iyi niyetli kentleşme mantığına bağlayamazsınız.

Bu kentleşme yasasından dolayı sayısız dava açıldı, sivil toplum örgütleri açtı, mimarlar açtı, inşaat mühendisleri açtı ve hepsi de kazandı. Kimisinin yürütmeyi durdurması verildi, kimisi devam ediyor.

Şimdi siz ne yapıyorsunuz? Siz çok despotça bu kanun maddesini geriye çalıştırarak Ankara Büyükşehir Belediye Başkanını, İstanbul'daki bazı belediye başkanlarını bu sorumluluktan kurtarmaya çalışıyorsunuz. Yazıktır yazık; yazıktır! Kent kaosu yaratıyorsunuz, kent karmaşası yaratıyorsunuz. Zaten iktidarınızın yarattığı ekonomik kaos yetmiyormuş gibi bir de kentlerde kaos. "İnsan odaklı siyaset" diyorsunuz. İnsan odaklı siyaset, mülkiyet sahiplerinin mağduriyetine yol açan bir yasaya "evet" der mi? İnsan odaklı… Maden kazasında insanlar ölüyor, kader; falan yerde işsiz kalıyor, kader; ondan sonra da "İnsan odaklı siyaset!" Bu mantığı anlamak mümkün değil. (AK PARTİ sıralarından "Sen anlamazsın." sesi.)

Ben çok iyi anlarım, cevabını da çok iyi veririm de sen veremezsin, altında ezilirsin. Onun için cahil cahil konuşma orada!

Değerli arkadaşlarım, bakın, 3194 sayılı İmar Yasası'nı değiştirme cesareti gösteremeyen Bayındırlık Bakanlığı, bugün 3194 sayılı Yasa'daki yetkileri büyükşehre devretmekle övünüyor. Bu yanlıştır, bu yasal değildir, bu Anayasa'ya aykırıdır. Tüm hukukçular bunu söylüyor ama anlamayan bir tek AKP'nin Komisyon üyeleriyle bu öneriyi sunan -kim sunduysa- arkadaşlar, bunlar sahipleniyorlar ve onlara da bakıyorum bugün arada yoklar. Ne oldu? Ne oldu? Niye yoklar imza atanlar? Çünkü çekingenler, çünkü utangaçlar, çünkü bazı şeylerin söyleneceğini biliyorlar. O nedenle, değerli arkadaşlarım, bu yasaya "Evet." demek kaos yaratmaktır, karmaşa yaratmaktır, imar katliamı yapmaktır.

Size imar tadilatları yetmiyor mu? Milyon dolarlar rüşvet alınarak yapılan İstanbul'daki imar tadilatları yetmiyor mu? Yetmiyor. Ne yapacaksınız? Ataşehir var. Büyükşehrin iştahlandığı Ataşehir var, Çankaya var. Ankara'nın iştahlandığı Çankaya var. Onun için, onların elini kolunu bağlayacaksınız, büyükşehirlere yetki vereceksiniz ve bu yetkiyle de onlar istediğini yapan derebeyi olacaklar. Yasanın özü bu.

Şimdi, biraz sonra, geçici maddede belki bir daha genişletilmiş bir önerge vereceksiniz. Yanlış yapıyorsunuz. Bu yasa Anayasa Mahkemesinden döner. Çok eleştiriyorsunuz "Cumhuriyet Halk Partisi Anayasa Mahkemesine gidiyor." diye, başka çaremiz yok. Yargı, yargı, yargıya inanacaksınız, güveneceksiniz, yargıyı arkadan dolanarak kuşatmayacaksınız, bu tür maddelerle başkanlara imtiyaz tanıyacak şekilde çevirmeyeceksiniz ve açık olacaksınız, açık.

Geçen gün Başbakan diyor ki: "Yaptığımız toplu konutları, otoyolları rulo yapsınlar da Anayasa Mahkemesine götürsünler." Vallahi, onu yapmayacağız da onu yaptırıp kirli kazanç elde edenlerden hesap soracağız hesap, Anayasa Mahkemesinde. (CHP sıralarından alkışlar) Onun için Anayasa Mahkemesine biz Türkiye olarak sahip çıkıyoruz, Türkiye olarak yaşatıyoruz.

Bu vurgunların hepsinin öbür dünyada değil, bu dünyada hesabı sorulacak. Gulûl suçu işlemenin hesabı bu dünyada sorulacak, bu dünyada. Öyle, Türkiye'nin gelişmişliğini kendi yandaşlarınızın kalkınması olarak görmeyin; kendi etrafınızın 4x4'lere binmesi olarak görmeyin zenginleşmeyi; esnafı görün, çiftçiyi görün, işçiyi görün, işsizi görün, genci görün, işsiz mühendisi görün. Ama nerede! Sırça köşkte oturuyorsunuz, ahkâm kesiyorsunuz! Halka din, iman; kendinize han, hamam. Ne güzel siyaset! Onun için AKP'nin ampulü pırpırlamaya başladı. Abbas yolcu! Ve bu seçimde bunun sonucunu halkımız size sandıkta gösterecek değerli arkadaşlarım.

Peki, sevgili arkadaşlarım, bu arsa rantlarını yaratmanın amacı ne? Bir yıl sonra seçim var. Abbas yolcu, İktidar. Yerel yönetimler ne zamana kadar var? 2012'ye kadar. Ne yapmamız lazım? Devlet olanakları elimizden gidiyor, yasal düzenlemelerimizi yapalım. Maden Yasası'nı çıkardık, Kamulaştırma Yasası bekliyor, Karayolları Yasası geliyor, özelleştirmeler, şimdi bu yasayı geçireceksiniz ve bir eli yağda bir eli balda devam ettirmeye çalışacağınız yandaşlarınıza belediyelerden rant sağlayacaksınız! Bu yasanın adı budur değerli arkadaşlarım. Bu, rant yasasıdır. Bunun halka, kentlere hiçbir faydası yoktur ve yasal kaos yaratmaktasınız.

O nedenle, aramızda aklıselim sahibi arkadaşlarımız çok, dürüst arkadaşlarımız, samimi arkadaşlarımız çok; bu arkadaşlarımız lütfen düşünsünler ve bu geçici maddeye ret oyu versinler değerli arkadaşlarım. Bu karmaşanın altında ileride kalırsınız, yeniden yasal düzenleme yapmak zorunda kalırsınız ama o zaman da size toplum güler, buradaki muhalefet güler, sivil toplum örgütleri güler ve bir yasayı düzgün çıkaramayan Parlamento hüviyeti taşırsınız değerli arkadaşlarım.

Sayın Başbakan şiiri çok seviyor. Ben de ona bir şiirle hitap edip huzurunuzdan ayrılacağım ve geçici 1'inci maddenin tasarıdan çıkması gerektiğini yineleyerek desteğinizi isteyeceğim.

"Mala mülke olma mağrur, deme var mı ben gibi?

Bir muhâlif yel eser, savurur harman gibi."

Sayın Tayyip Erdoğan. Onun için, derebeyler yaratmayalım, padişahlar yaratmayalım. Özgür, demokratik, katılımcı ve halka güven veren yerel yönetimleri yaratmaya çalışalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR AĞYÜZ (Devamla) – Bugün, dünyada, artık katılımcı yerel yönetim tartışılıyor, görev ve yetkilerin artırılacağı yerel yönetim tartışılıyor; eğitimin belediyelere verilmesi, trafiğin belediyelere verilmesi, sağlığın belediyelere verilmesi tartışılıyor ama siz, belediyelere yeni rant yaratacak olanakları tanımaktan başka bir çaba göstermiyorsunuz ve bugün bir yığın sorun varken, ekonomik sorun varken, uğraştığınız bu yasalar halkın geniş kesimlerine hitap etmiyor. Rant yaratıyorsunuz, rantiyecilere hitap ediyorsunuz, yandaşlarına hitap ediyorsunuz. Yandaşlarına da sadece ekonomik olarak hitap etmiyorsunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hizmet Ödülü dağıtılırken bile yandaşlarınızı düşünüyorsunuz, Allah'tan korkun yahu!

Saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ağyüz.

Sayın milletvekilleri, birleşime bir saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.01

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.02

BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Şimdi söz sırası Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz isteyen Nevzat Korkmaz, Isparta Milletvekili.

Buyurun Sayın Korkmaz. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin geçici 1'inci maddesi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi ve şahsım adına görüşlerimi açıklamak üzere huzurlarınızdayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Teklifin geçici 1'inci maddesi, kanunun yürürlüğe girmesinden önce yargıda açılmış ve henüz kesin hükme bağlanmamış davalarda da bu kanun hükümlerinin uygulanacağını söylemektedir.

Teklif, esas komisyon olarak İçişleri Komisyonunda, tali komisyon olarak da Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda görüşülmüş ve Genel Kurula indirilmiştir. Teklife İçişleri Komisyonunda görüşülmesi esnasında geçici 1'inci madde eklenmiştir ve düzenlemelerin mahkeme safhasında da geriye yürümesi hususu getirilmiştir. Böyle bir düzenleme maalesef afaki, hiçbir araştırmaya dayanmaksızın yapılmıştır. Etkileri ne olacaktır; vatandaş herhangi bir hak kaybına uğrayacak mıdır ya da belediyelerin imar suçları örtbas edilip bir çırpıda yasal hâle mi getirilmektedir; şehirlerimiz bundan ne kadar etkilenecektir? Böyle bir araştırma ya da bu araştırmaya dayalı veriler olduğunu düşünmüyorum, bu yüzden "afaki" tabirini kullandım. Şayet varsa da bu rakamların Meclisle paylaşılması ve kamuoyunun aydınlatılması lazımdır diye düşünüyorum.

Bu düzenlemenin bir başka meali de şudur: Mahkemelere intikal etmiş davalara açık bir müdahale ile karşı karşıyayız. Birileri yahut birilerinin bazı eylemleri affedilmekte, yine birilerinin mağduriyeti katlanmaktadır. Alt Komisyonda metin detaylarıyla görüşülürken değil de bu ekleme esas Komisyonda son dakikalarda yapılmıştır ve bunu da gerçekten manidar bulmamak mümkün değildir. Ancak, bir müddet önce İnternet'e düşen Anayasa Komisyonu Başkanı Sayın Burhan Kuzu ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Melih Gökçek'in görüşmelerini hatırlayınca bazı şeyler kendiliğinden netleşiveriyor.

Bakın, bu konuşma nasıl cereyan ediyor; bu konuşmanın dökümü burada kıymetli arkadaşlar:

"Melih Gökçek: 240'tan yargılıyorlar beni şimdi. 240 dediğiniz, kanunda sayılmayan hâller. Ben ne bileyim kanunda sayılmayan hâllerin şey olduğunu abi ya.

Burhan Kuzu: Çorba gibi, maydanoz gibi bir şey işte.

Melih Gökçek: Abi şunu yapamaz mısınız? Yani bu 240'ı üç ay, altı aya indiremez misiniz abi ya?

Burhan Kuzu: Cezasını mı?

Melih Gökçek: Evet.

Burhan Kuzu: O zaman faydası ne olacak öyleyse?

Melih Gökçek: Abi, üç aydan altı aya olunca belediye başkanları bu cezayı alıyor, paraya çevriliyor, belediye başkanlığı süresi de gitmiyor. Mahkûm olup içeri atsa iki ay gidip yatıp geliyorsun, ondan sonra işine devam ediyorsun.

Burhan Kuzu: Hıı, beş-altı ay diyorsun, olabilir. Şu an ne kadarki onun şeyi?

Melih Gökçek: Bir seneden üç seneye.

Burhan Kuzu: Çok.

Melih Gökçek: Tabii çok abi. O kadar saçma ki, adam bankayı soyuyor üç sene, ben 240'tan, keyfî muameleden, şundan bundan üç sene. Olur mu böyle bir adalet?

Burhan Kuzu: Şu anda bana gelen yüz kırk dosya var." Dikkatinizi çekiyorum arkadaşlar. "Bizim milletvekillerinin aşağı yukarı 50 küsuru, 60'a yakını bu 240…" 240 nedir? Görevi kötüye kullanma arkadaşlar.

"Melih Gökçek: Bu 240'ı, milletvekilleri, hangisi, kaç tane varsa bir bana çıkartsana. Ben onları bir fitilleyeyim." Evet "fitilleyeyim" tabirini kullanıyor arkadaşlar.

"Burhan Kuzu: Var var, ben sana listesini vereyim onun.

Melih Gökçek: Abi, bir zahmet abi ya. Bir fitilleyeyim de üç yıldan altı aya indirelim bunu." deyip devam ediyor kıymetli arkadaşlar.

Şimdi, değerli milletvekili arkadaşlarım, hem milletimiz hem basın şu soruyu sizlere sormamızı bekliyor: Sayın Gökçek, AKP milletvekili arkadaşlarımızdan, kendi tabiriyle, kimleri fitillemiştir? Hangi AKP milletvekilleri şimdi kendi iradeleriyle değil de, Melih Bey'in -tırnak içinde- "ricalarını" yerine getiriyor.

Mahkemelere açık müdahalelerden bahsedince Isparta Şarkikaraağaç'ta yaşadığımız belediye başkanlığı seçimiyle ilgili hukuk skandalından da bahsetmemiz gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, devletin temeli adalettir. Adalet üzerine inşa edilmeyen hiçbir devlet ayakta kalamaz, inancımıza göre de adaletle hükmetmeyen yönetici de insanlara zulmediyor demektir. Unutmayalım ki zulüm ile abad olanın ahiri berbat olur.

Bildiğiniz üzere Isparta Şarkikaraağaç'ta belediye seçimi Yüksek Seçim Kurulu kararıyla yenilenmiş ve ilk seçimi Milliyetçi Hareket Partisi kazanmış olmasına rağmen önce on sekiz oyluk fark sıfırlanmış ondan sonra da kim tarafından, kimin için oy kullandırıldığı anlaşılmayan hatta teşkilatımız tarafından hiç tanınmayan bir askerin oy vermesi söz konusu edilerek ilk seçim sonuçları iptal edilmiş ikinci seçim yapılmıştır. Hükûmetin tüm imkânları seferber edilmiş neredeyse metrekareye 2 tane bakan düşen ziyaretlerle gökteki yıldızlar vaat edilerek ikinci seçimi AKP adayı kazanmıştır.

Değerli milletvekilleri, AKP'nin adayı 2000 yılından beri -lütfen dikkat buyurunuz- kalpazanlık ve sahte parayı piyasaya sürmek suçundan yargılanmaktaydı. Bunu AKP yetkilileri de biliyordu. Buna rağmen aday gösterildi. Hani Adana için ileri geri konuşanlara bunu hatırlatmak için söylüyorum. Adana Büyükşehir Belediye Başkanı için bir mahkeme kararı bile yok iken konuyu istismar edenler ve hemen görevden uzaklaştırma kararı verenler kalpazanlık gibi bir suçtan suçüstü yakalananlara belediyenin trilyonluk bütçesini teslimde hiçbir mahzur görmeyerek suça iştirak etmişlerdir. Bırakın Sayın Genel Başkanımız gibi "Gidin, bağımsız mahkemelerde aklanıp ondan sonra Milliyetçi Hareket Partisinde siyaset yaparsınız." gibi bir söz etmeyi, suçu sübut bulmuş belediye başkanını görevde tutma konusunda sonuna kadar direnmişlerdir. Şarkikaraağaç Belediye Başkanının kalpazanlık ve sahte parayı piyasaya sürmek suçu 5. Ağır Cezada muhakeme edilmiş, zanlı iki yıl altı ay hapis cezasına mahkûm edilmiş ve bu ceza Yargıtay 8. Ağır Cezada onanmıştır. İçişleri Bakanlığı konuyu gündeme getirmemizle birlikte söz konusu Belediye Başkanını görevden uzaklaştırmıştır

ancak hukuk tarihinde eşine az rastlanır bir garabet örneği sergilenerek bir üst mahkeme olan Yargıtayın onadığı karar -dikkat ediniz arkadaşlar, birazcık hukuk bilgisi olan arkadaşlarımızın özellikle bu kullandığım cümlelere dikkat buyurmasını istiyorum- 6. Ağır Cezada "yargılamanın yenilenmesine" karar verilerek işlevsiz bırakılmıştır. İçişleri Bakanlığı da bu karara binaen ilgiliyi görevine iade etmiştir.

Hâlbuki görevden uzaklaştırma kararı bir tedbir olarak illaki kesinleşmiş hükme ihtiyaç duymamaktadır ve bunun bilinmemesi de mümkün değildir ama siyasi düşünceler devlet adamlığına galip gelmiş ve milletin, devletin parasını kullanan belediye bir hükümlüye teslim edilmiştir.

Sonra ne olmuştur? 5. Ağır Ceza, yargılamanın yenilenmesi talebini haksız bularak iki buçuk yıllık hapis cezasını, bu sefer temyiz yolu kapalı olmak üzere, tekrar vermiştir. İlgili, infazın altı ay ertelenmesini istemiştir. Bunun için de biliyorsunuz, ciddi gerekçelerin bulunması gerekiyor ancak zaten ilgili şahsın muhakeme süreci trajikomik bir çizgide yürüdüğünden bu hakkı da kolayca elde etmiştir. Erteleme süresi 24 Mayısta başlamıştır. 24 Kasıma kadar bu şahıs bu haktan da istifade edecektir ancak ilgili için yolun sonu görünmüştür, 25 Kasımda bu şahıs kanunsuzluğun bedelini ödemeye başlayacaktır.

Şimdi, Sayın İçişleri Bakanına seslenmek istiyorum: Savcının erteleme kararı hükmü ortadan kaldırmamaktadır. Şahıs, belediye başkanı seçilme yeterliliğini kaybetmiştir. "Böyle bir karardan haberim yok." diyemezsiniz. Şarkikaraağaç Belediye Meclis üyelerinin İçişleri Bakanlığına yazılı başvurusu vardır ve 1 Haziranda Bakanlığınızın genel evrakına girmiştir. Ben de sözlü olarak buradan ihbar ediyorum. Bu şahsı derhâl görevden alınız. Hukuksuzluğa daha fazla, İçişleri Bakanlığı gibi anayasal sistemimizin omurgası olan kurumu ve makamınızı alet etmeyiniz. Hırsızın, yolsuzun, kanunsuzun, hepinizin bildiği üzere kıymetli arkadaşlarım, partilisi, partisizi olmaz. Millete, devletin adil yüzünü gösteriniz, hukukun ve adaletin önünü açınız. Bu olmaz ise bundan sonra, maalesef, adalet ve devlet adamlığı adına söyleyeceğiniz hiçbir sözün inandırıcılığı kalmayacağı gibi…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Korkmaz, buyurun.

S.NEVZAT KORKMAZ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

…buradan ilan ediyoruz ki mahkeme kararı ve yasalar ortada iken adaleti engelleyen ve kanunu işlevsiz kılan bu uygulamanızdan dolayı hakkınızda suç duyurusunda bulunulacaktır. Bir içişleri mensubu olarak diyorum ki: Bakanlığımızın hukuksuzluk ile daha fazla anılmasına müsamaha gösterilmeyecektir. Yapacağınız, bu söylediklerimizi size ulaşan evrak üzerinden teyit etmektir.

Mahkûmiyet kararını gereği için Sayın Bakana ulaştırılmak üzere İçişleri Komisyonuna iletiyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Korkmaz.

Madde üzerinde, Barış ve Demokrasi Grubu adına Akın Birdal, Diyarbakır Milletvekili.

Buyurun Sayın Birdal. (BDP sıralarından alkışlar)

BDP GRUBU ADINA AKIN BİRDAL (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Belediyeler Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin geçici 1'inci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Ancak, bugünün gündemine ilişkin Genel Kurulunuza bazı konularda bilgi sunmak ve kaygılarımızı paylaşmak istiyoruz. Çünkü bu sorunlar, demokrasi, insan hakları, birlikte yaşama ve adalet sorunudur. Eğer bir ülkede bu sorunlar çözülmemişse, şimdi üzerinde görüştüğümüz kimi konular ayrıntıdır ve temelde de çözümsüz kalması kaçınılmazdır.

Değerli milletvekilleri, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinin konukları vardı ve burada grubu bulunan siyasi partilerimizi ziyaret ettiler. Diyarbakır'da E tipinde yatan 1.600 taş atan çocukların "Terörle mücadele mağdurları" adı altında anneler, yakınları buraya geldiler ve çocuklarının ve kendilerinin mağduriyetini Türkiye Büyük Millet Meclisine taşımaya çalıştılar.

Şimdi, bu çocukların zaten gerçekten hiçbir hukuk devletinde, hiçbir demokratik ülkede karşılaşmayacağı bir durumla karşılaştıkları biliniyor. Taş atmışlardır güvenlik güçlerine ve beş yasa maddesinden yargılanarak, yaşlarından daha fazla ağır ceza istenmekte, yargılanmaktadır ve şimdi, onların, işte, geçtiğimiz birkaç gün önce AKP MYK'da değerlendirildiğini, bugün Adalet Komisyonunda ele alındığını ve bir alt komisyona havale edildiğini biliyoruz. Önümüzdeki hafta da Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna gelecek ve de umuyor, diliyoruz ki, gerek çocukların gerekse ailelerinin beklentilerine karşılık verebilecek bir düzenleme olur ve çocuklar evlerine ve okullarına dönerler. Aksi takdirde, kısmi iyileştirmelerle, basın aracılığıyla da bu sorun çözülmüş gibi, demokratik kamuoyunun ilgisini azaltacak ve sönümlendirecek bir sürece itilir ki, o daha da tehlikelidir.

Şimdi, geçtiğimiz günlerde, gerçekten insan haklarına dayalı bir hukuk anlayışı olmayınca, ister cezaevinde ister onun dışında, her yerde bu yaşanıyor. Örneğin, şu son bir hafta, on gündür birçok cezaevinde güvenlik güçlerinin o kadar keyfî tutumlarıyla karşılaşılıyor ki, bu nasıl anlatılır, nasıl açıklanır? Bunun gerekçesi bulunamaz.

Şimdi, "Çocuklar mahkûm, çocuklar Kürt çocukları, bunlar her şeye müstahaktır, layıktır." anlayışıyla, çocukların gerçekten sağlık koşulları, beslenme koşulları açısından itiraz ediyorlar ve çocuklar yattıklarına değil, oradaki koşullarına itiraz ediyorlar "açız" diyorlar. Yani "Beslenme koşullarımız kötü ve sağlık koşullarımız kötü." diyorlar ve bunun üzerine, bu itirazı gidermek yerine, çocukları bir gün sabaha karşı, her birini başka cezaevlerine sürüyorlar ve Diyarbakır E Tipi Cezaevinden 31 çocuk birtakım illere gönderiliyor. Şimdi, örneğin, gönderilen illerden biri Elâzığ, 12 çocuk bir hücrede bulunduruluyor, bakın, gönderildiklerinden bu yana. Şimdi, hani insan haklarına dayalı cezaevi koşulları? Çocukların bu durumu ne yazık ki kamuoyuna yansıtılamıyor. Sayın Adalet Bakanına iletmeye çalıştık ama bugüne değin düzeltilmedi ve hatta onların geri alınmalarını rica ettik Diyarbakır'a çünkü bu düzenlemelerin çocukların özgürlüğüne yol açabileceği umudunu da ileri sürerek ama olmadı ve on dört gündür aileler Diyarbakır E Tipi Cezaevinin önünde çadır kurdular ve sorunlarını kamuoyuna duyurmaya çalışıyorlar.

Şimdi, bugün aileler bütün gruplara sorunlarını ilettiler. Tabii, burada yalnız çocuklar değil aileleri de çok mağdurlar ve kimi cezaevlerinde de örneğin hasta sevkleri personel ve ödenek yokluğundan ötürü yapılamadığı ileri sürülüyor. Yani şu belediyelerin yarattığı gerçekten haksız kentsel dönüşüm rantlarının bir kısmı buralara aktarılsa hiç değilse çocukların hastaneye ya da başka yerlere sevkleri mümkün kılınabilinir.

Burada aynı zamanda aileler de cezalandırılıyor. Örneğin, şimdi, Kartal Maltepe Cezaevinde Velat Bulut çıplak aranılıyor ve işkence görüyor ve bu durum yakınları tarafından İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanına sunuluyor, Sayın Başkan birçok konuda olduğu gibi yanıt verme gereği bile duymuyor. Böyle bir şey olur mu? Yani yanıt verilir, neyse oradaki sorumlular hakkında soruşturma açılması istenilir, insan haklarının gereği ne ise onun yapılması başlatılır o süreç ama ne yazık ki biz istersek yaparız, istemezsek yapmayız hâli var. Örneğin batıdaki terörle mücadele kanununun mağduru olan çocukları birtakım adli mahkumların arasına veriyorlar ve çocukların her akşam taciz edilmesine, sövülmesine ve dövülmesine neden oluyorlar. Şimdi, bu çocuklar, sırası geldiği zaman bu çocuklara "terörist" diyorsunuz, siyasi mahkûm muamelesi yapıyorsunuz ama onları adli mahkûmların arasına vererek ve de adli mahkûmları kışkırtarak milliyetçi saldırılara hedef kılıyorsunuz. Bu, kabul edilir bir durum değil.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyasi farklılıklarımızı ve siyasi hesaplaşmalarımızı çocuklar üzerinde yapmayalım. Varsa kimin sözü, burası... Ki bu kürsünün dokunulmazlığının olduğunu umuyoruz. Hoş, dışarıda aynı burada konuşulanlar Barış ve Demokrasi Partisi milletvekilleri hakkında her biri soruşturma ve dava konusu oluyor. Bu da ayrı bir konu ama burada herkes her istediğini söyleyebilir.

Şimdi, ikinci bir konu barış davası. Yarın Diyarbakır'da, ağır ceza mahkemesinde bir barış davası görülecek. Habur Kapısı'ndan, gerçekten Kürt sorununun demokratik çözümüne ve iktidarca... İşte, daha önce Sayın Cumhurbaşkanı tarafından "İyi şeyler olacak." yaklaşımından sonra Sayın Hükûmet Başkanı da, Başbakan bir açılım süreci başlattıklarını söylediler ve bu sürecin önemli bir halkasıydı Habur. Mahmur'dan ve Kandil'den insanlar geldiler, 34 kişi. Şimdi, yarın 4 çocuk hariç, 30 Kandil'den ve Mahmur'dan gelenler PKK'nin üyesi olmaktan ötürü yargılanacaklar. Bunlar zaten PKK üyesi olduklarını reddetmediler ki, PKK'li olarak geldiler ve "Ama biz silahları bırakıyoruz, barış için geliyoruz." dediler ki daha önce de bunun örnekleri var. 2 kez barış ve demokratik çözüm için geldiler ve ne yazık ki yine yargılandılar, mahkûm oldular; bir kısmı çıktı, bir kısmı çıkamadı.

Şimdi, gerçekten bu sürece, aslında bu AKP'ye, Kürt sorununun demokratik çözümüne ve Türkiye halkının barış içinde bir arada yaşamasına çok önemli bir katkıdır ve geldiler yani o gelişteki… Belki iyi yönetilemedi, gerek AKP tarafından gerekse bizim açımızdan da nüanslar olabilir ama bunun sonuçları önemliydi, oradaki fotoğraf değil; onların gelmesi ve bundan sonra da diğerlerinin gelecek olmasına dair yaratılacak umuttu ama ne yazık ki bunu da yok ettik ve yarın -komediye bakın, trajikomik bir şey- örgüt üyesi olmaktan yargılanacaklar, bir de Pasaport Yasası'nı ihlalden. Böyle bir şey olur mu arkadaşlar? Bu nasıl bir hukuk devleti? Uluslararası platformda herkes bunu yarın izleyecek. Ondan sonra ulusal itibardan, uluslararası onurdan ve prestijden söz ediyoruz. Olmaz böyle bir şey. Yarın başkaları da size kaç dakika işaretini yapacak. Bunu da unutmayın.

Başka bir mesele: Bakın, bir hafta on gündür, sayın milletvekilleri dikkatinize sunuyorum, Giresun'a, ki, her yıl, biliyorsunuz, tarım işçileri gider bölgemizden çünkü işsizlik, yoksulluk elbette ki bir olgu ve şimdi Karadeniz'e gidiyorlar. Örneğin, geçtiğimiz hafta Giresun'a almadılar. Emek yoğun işler bunlar ve emekçileri almadılar, Gürcistan'dan işçi ithal edilecekmiş. Arkadaşlar, bu nedir bu? Açlığın, yoksulluğun gerçekten örtünmek istenişi ki, örneğin bizim barış umudumuzu bugüne kadar örtmeye çalıştınız ama açlığı ve yoksulluğu örtemezsiniz ve erteleyemezsiniz.

Bugün başka bir şeye tanık olduk. Yine, Diyarbakır'ın Hani ilçesinden 35 işçi Rize'nin bilmem ne ilçesine baraj yapımına gidiyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın Sayın Birdal.

AKIN BİRDAL (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Bir hafta önce gidiyorlar 35 işçi ve önce Rize'nin o ilçesinde birtakım etik gerekçeler gösteriliyor ve bu gerekçelere karşı orada gerçekten güvenlik görevlisi bir hanım "Hayır, böyle bir şey söz konusu değil." diyor. "Yani birçok olaya tanık oluyoruz ama özellikle bölgeden gelen bu Kürt işçilerinin ahlaki olarak herhangi bir vukuat yarattığına tanık olmadık. Tam tersi, çok saygılılar." diyor. Bunun üzerine başka bir gerekçe. Bu işçiler aldıkları ücretleri PKK'ye göndereceklermiş! Bu yalan da tutmuyor. Bir de yalan alışkanlığı başladı, dezenformasyon, toplumu gerçekten yanlış bilgilendirme, olduğundan farklı gösterme. Ondan sonra da bu da olmuyor ve "Sizin güvenliğinizi sağlayamayız, geldiğiniz yere gidin" diyorlar. Arkadaşlar, bakın, iki Türkiye var. Biz uyarıyoruz bunu. Gerçekten eşit yurttaşlar olarak bir arada kardeşçe yaşayacaksak hukukun önünde herkesin eşit olma...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Birdal.

AKIN BİRDAL (Devamla) – ...muamelesini dikkate alın ve aksi takdirde burada barış ya da demokrasinin ya da birtakım düzenlemelerin karşılığı olmayacaktır. Bunu sayın yüce Meclisimize haber veriyorum.

Saygılarımla. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Madde üzerinde şahsı adına söz isteyen Nevşehir Milletvekili Mahmut Dede.

Buyurun Sayın Dede. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT DEDE (Nevşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 5393 sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin geçici 1'inci maddesi üzerine şahsım adına söz almış bulunuyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, özellikle 1970'li ve 1980'li yıllardan itibaren artış gösteren köyden kente göç olgusunun zorunlu bir sonucu olarak ortaya çıkan çarpık ve plansız yapılaşmanın neden olduğu olumsuz etkileri en aza indirmek, huzur ve güven duygusunun hâkim olduğu modern ve yaşanılabilir şehirler inşa etmek bizlerin görevidir diye düşünüyorum.

Görüşmekte olduğumuz 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nda değişiklik öngören düzenlemeyle şehirlerimizi çarpık yapılaşmadan kurtaracak, insanlarımıza sağlıklı koşullarda yaşam fırsatı sunacak, toplumdaki ayrışmayı ortadan kaldırma adına önemli roller üstlenecek ve vatandaşlarımıza daha saygın bir benlik duygusu kazandıracak kentsel dönüşüm projelerinin önü milletimizin lehine olacak şekilde açılacaktır.

Değerli arkadaşlar, bugün Genel Kurulun başlangıcından şu ana kadar bu konuyla alakalı konuşan milletvekili arkadaşlarımızdan özellikle muhalefet milletvekili arkadaşlarımızın eleştirilerini hayretle izlemiş durumdayım. Şimdi, Türkiye'de bir gerçek var. Demin bahsettiğim gibi, 1970'li ve 1980'li yıllardan sonra köylerinden kente göç eden insanlar, oralarda başlarını sokabilecekleri bir ev sahibi olabilme adına, gerek maliye hazinesine ait arazilerde gerekse özel mülkiyete ait arazilerde, hiçbir imar uygulamalarına uymadan, hiçbir plan ve projeye uymadan ve devamlı konut üreterek, yolu olmayan, suyu olmayan, elektriği olmayan "Yaşam şartlarının niteliği hiç de önemli değil, yeter ki başımızı sokabileceğimiz bir ev olsun." düşüncesiyle böyle bir uygulamaya girdiler ve maalesef, Türkiye'mizin bir gerçeği olarak, kendi iktidarımız dönemine kadar biz bunu yaşadık. Biz ne yaptık? 2004 yılında çıkarmış olduğumuz Türk Ceza Kanunu'nun 184'üncü maddesinde "Kaçak inşaat, ev, iş yeri, ne olursa olsun, yapan da, yaptıran da üç yıldan başlamak üzere ağır cezada yargılanacak." dedik. Bu Kanun Resmî Gazete'de yürürlüğe girdikten sonra hemen uygulamaya başlandı, yani yürürlük tarihi altı ay sonra veya bir yıl sonra gibi bir süre de verilmedi. O günden sonra, Türkiye'de kaçak yapılaşma ve çarpık yapılaşmanın, plansız yapılaşmanın önüne geçildi. Fakat, bu arada şu gerçek ortaya çıktı: Gelişen dünyada, 21'inci yüzyılda, modern kentler oluşumu hızla ilerledi. Buna "prestijli konutlar" diyebiliriz, "uydu kentler" diyebilir. Toplu Konut İdaresinin yapmakta olduğu modern kentler artık, insanların çarpık kentlerde değil, modern kentlerde yaşama isteğini ön plana çıkarmıştır.

Ben bir Nevşehir Milletvekili olarak, bunun en iyi örneğini ilim olarak size verebilirim. Şu anda Nevşehir ilinde, iki tane kentsel dönüşüm projesinden birisi proje safhasında devam ediyor, birisinde de iki bin altı yüz konut şu anda bitmek üzere arkadaşlar. O çarpık yapılaşmadan, 50 metrekare, taş, beton ve hiçbir donanımı olmayan evlerden, insanlara, 3 oda 1 salon, iki oda 1 salon veyahut da 1 oda 1 salon, asansörlü, doğal gazlı, çocuklarına oyun parkı olan, araçlarına otoparkı olan, sağlık ocaklarının olduğu, polis merkezlerinin olduğu, ilköğretim ve lise binalarının olduğu, insanca yaşayabilecekleri güzel alanlar oluşturuyoruz. Nevşehir'de biz bununla alakalı hiç zorluk çekmedik.

2.600 hak sahibi… Çünkü kendileri, altmış, yetmiş yıl önce yapmaya başladıkları o yaşam standartlarına "sıfır" diyebileceğimiz, hatta, affedersiniz, tuvaletlerinin dahi dışarıda olduğu, yani acil ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri mekânların dahi oluşmadığı binalardan modern binalara geçmek için sabırsızlanıyorlar. Bizi her gün arıyorlar: "Vekilim, binalarımıza ne zaman geçeceğiz? Kuralarımızı ne zaman çekeceksiniz?"

İşte, bu ihtiyaçtan dolayı, AK PARTİ İktidarı, Hükûmeti olarak bizler, bu teklifi -bir an önce yasalaştırarak- özellikle çarpık yapılaşması olan büyük şehirlerdeki bu insanlara artık insanca yaşayabilecekleri modern kentler, modern şehirler oluşturmak arzusuyla getirdik. Bununla alakalı…

ABDÜLKADİR AKCAN (Afyonkarahisar) – Yolsuzluğa fırsat vermemek kaydıyla onlar yapıldı.

MAHMUT DEDE (Devamla) – Tabii, muhalefet bunları eleştirecektir…

BAŞKAN – Sayın Dede, lütfen Genel Kurula hitap edin.

MAHMUT DEDE (Devamla) –…ama ben…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlar mısınız.

Buyurun.

MAHMUT DEDE (Devamla) – Ben, Nevşehir Milletvekili olarak muhalefet milletvekili arkadaşlarımı Nevşehir'e davet ediyorum, 2.600 tane yapılan o kentsel dönüşümdeki modern daireleri gezdirmek istiyorum ve o dairelerde hak sahibi olacak 1 oda, 50 metrekare veyahut da 2 oda, 50 metrekare evlerde yaşayan o insanların hem mutluluklarını görmelerini istiyorum hem de şehrimde kendilerini misafir etmek istiyorum.

Burada sözlerime son verirken 5393 sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin hayırlara vesile olmasını diler, çarpık ve plansız kentleşmenin neden olduğu sıkıntıların önüne geçeceğine inandığım bu kanun teklifini desteklediğimi bildirir, yüce heyetinize saygılarımı sunarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dede.

Madde üzerinde şahsı adına söz isteyen Tayfur Süner, Antalya Milletvekili.

Buyurun Sayın Süner. (CHP sıralarından alkışlar)

TAYFUR SÜNER (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nde şahsım adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu yasayla kentlerin tarihî dokusunu katledeceksiniz. Bu yasayla yeşil alanları katledeceksiniz. Bu yasayla vatandaşın mülkiyet hakkını gasbedecesiniz. Bu yasayla ilçe belediyelerinin plan yapma yetkisini gasbedeceksiniz. Bu yasayla kamuya ait sosyal tesisleri ranta kurban edeceksiniz. Bu yasayla vatandaşların ecdatlarından kalan dairelerde yaşama hakkını gasbederek sürgün yapacaksınız. Nasıl mı? Örnek vereyim: Dikmen'de atalarından kalma dairenin olduğu bölgeyi kentsel dönüşüm alanı ilan ettiğiniz zaman, şayet isterseniz bu vatandaşa Balâ'da bir tarla tahsis edip orada rekreasyon alanları yapabilir, altyapı çalışmaları yapabilir ve vatandaş, orada eğer tripleks veya dubleks daire yaptığı zaman, ruhsat alma aşamasında "Arkadaş, sen burada doğal gaz, elektrik, su alamazsın." Niye? "Ben burada rekreasyon çalışması yaptım, altyapı çalışması yaptım, bu masraflara iştirak edeceksin." diyeceksiniz. Bu yasayla vatandaşların mülkiyet hakkını gasbetmiyorsunuz, vatandaşın boğazını sıkıyorsunuz.

Bu kentsel dönüşüm yasasıyla şayet -Dikmen'den örnek verdim- Dikmen'de ruhsat verip belediye başkanlarının, eğer bir bina dikmeye kalkmışsa ve yarıya geldiği zaman oradaki kentsel dönüşüm yapmak için ilan etmişseniz, şayet o vatandaşın binasını bir beş yıl, bir beş yıl daha on yıl hak mahrumiyetine maruz bırakabilirsiniz. Yapmayın. Siz yangından mal kaçırır gibi yasa çıkarıyorsunuz. Biz üç buçuk ay deprem komisyonunu çalıştırdık, orada birtakım kararlar aldık. O, yasa hâline gelmeden şimdi bu Belediyeler Kanunu'nu getiriyorsunuz. Şayet, kentsel dönüşüm yasasını, Deprem Komisyonunda alınan kararlarla beraber, onun içeriğini bir imar yasasıyla beraber harmanlasa idik, Türkiye'de bina stokunun yüzde 67'si kaçak ve iskânsızdı, yüzde 67 bina stokunu bu potada eritilmiş yasa ile çözebilirdik. Nasıl mı çözebilirdik? Siz, yüzde 67'lik kentlerin bozuk yapısını bu yasa ile düzeltemezsiniz, sadece bir bölümünü düzeltirsiniz, o bölümde kentsel dönüşüm yaparsınız, o bölümü ıslah edersiniz. Kentlerin tamamını, bina stoklarının yüzde 67'sini nasıl ıslah edeceksiniz? Islah etmenin bir tek yolu var: Kentlerde yüzde 67 bina stokunun bir kısmında yoğunluk vererek, bir kısmında yoğunluğu azaltarak tedbirler alabilirsiniz, bunu ancak yasayla yapabilirsiniz. Bazı semtlerde parsel birleştirmesini yapabilirsiniz, onu kentsel dönüşüm alanının içine sokarsınız.

Bakın, bugün, Türkiye'de binalarımızın birçoğu dayanıksız, yüzde 67'nin içinde, maili inhidam durumunda; maili inhidam durumunda olanları yıkarsınız. Şayet yoğunluğu artırarak çözebilecekseniz yoğunluğu artırırsınız? Nerede? Kartal'da. Nerede? Bakırköy'de. Buralarda yoğunluğu artırarak vatandaşın binalarını yenileme hakkını verebilirsiniz. Sadece beyninizde rant olursa, işte, kentsel dönüşüm yasasını getirirsiniz, alelacele çıkarırsınız yangından mal kaçırır gibi, ama topluma dönük yasaları çıkaramazsınız. Topluma dönük yasalar ancak toplumun ihtiyaçlarına cevap verilerek çıkarılır, bu şekilde çıkaramazsınız; çıkarırsınız, sakat doğar çocuk.

Şayet, tüm kentlerin yapısını düzeltmek istiyorsak, Deprem Komisyonunda alınan kararlarla, yeni bir imar yasasıyla ve kentsel dönüşüm yasasını harman yaparak yeni bir yasa Meclise getirirsiniz, hep beraber çalışır…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Süner, lütfen, toparlayınız.

TAYFUR SÜNER (Devamla) – …doğru bir yasayı Meclise getirir çıkarırız.

Allah aşkına, hep ranta, hep çıkara dayalı bir yasa getirirseniz Meclise, işte sakat bir kentsel dönüşüm yasasını bu Meclisten gene alelacele saat üçte mi, dörtte mi çıkarsınız ama toplumun ihtiyaçlarına cevap veremezsiniz.

Bugün, üç buçuk ay çalıştırdığınız Deprem Komisyonunda alınan kararları daha gündeme almadan, bir yasa teklifi hazırlamadan, onu bir imar yasasıyla bir potada eritmeden siz bu yasayı Meclisten geçirerek, "Kentsel dönüşüm yaparız." diyerek kentlerin tarihî dokusunu düzeltemezsiniz. Bakın, kentlerin tarihî dokusunun içine edeceksiniz. Bakın, buna örnek olarak Tarlabaşı'nı vereceğim. Tarlabaşı'nda 2007 senesinden beri kentsel dönüşüm yapmak için Çalık Grubuna verdiniz. Vatandaşlar mülkiyet haklarını aramak için maalesef mahkemelere müracaat ettiler, üç senedir davalar devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

Müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Süner.

TAYFUR SÜNER (Devamla) – Sulukule'de de tarihî surların dibinde tarihi katlediyorsunuz. Orada arkeologlarla inşaat firmaları düpedüz kavga ediyorlar. Demek ki ne tarihî dokuya saygınız var ne kente saygınız var ne insanlara saygınız var.

Bu düşüncelerle hepinizi saygılar ve sevgilerle selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Süner.

SIRRI SAKIK (Muş) – Başkanım, hani adildiniz, kuralları çiğnemiyordunuz?

BAŞKAN – İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İçtüzük 72'ye göre görüşmelerin devam etmesini arz ederiz.

Oktay Vural (İzmir) Necati Özensoy (Bursa) M. Akif Paksoy (Kahramanmaraş)

K. Erdal Sipahi (İzmir) Nevzat Korkmaz (Isparta)

Gerekçe:

Hukuk devletine aykırı kişiye özel düzenleme hususunda yüce Meclisin daha fazla bilgilendirilmesini teminen.

HAYDAR KEMAL KURT (Isparta) - Sayın Başkan, söz talebim vardı.

III.-YOKLAMA

(MHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

OKTAY VURAL (İzmir) – Yoklama istiyoruz efendim.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunacağım ancak yoklama talebi var.

İsimleri tespit ediyorum: Sayın Özensoy, Sayın Vural, Sayın Korkmaz, Sayın İnan, Sayın Sipahi, Sayın Paksoy, Sayın Akkuş, Sayın Kalaycı, Sayın Taner, Sayın Işık, Sayın Asil, Sayın Ural, Sayın Nalcı, Sayın Varlı, Sayın Bulut, Sayın Akçay, Sayın Çalış, Sayın Akcan, Sayın Çobanoğlu, Sayın Cengiz.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi on dakika süreyle soru-cevap işlemi yapılacaktır.

Sisteme giren sayın milletvekilleri: Sayın Nalcı, Sayın Cengiz, Sayın Asil, Sayın Yalçın, Sayın Işık, Sayın Akkuş ve Sayın Kurt.

Yeniden sisteme girmelerini rica ediyorum.

Sayın Nalcı, buyurun.

KEMALETTİN NALCI (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, nüfusu 10 binin altında olan belediyelere, kentsel altyapı yapımında İller Bankasının hibe oranı nedir? Şayet bu oran yüzde 50 ise diğer yüzde 50 oranını karşılamayan veya borçlanamayan belediyelerin durumu ne olacaktır? Ve bu yüzde 50'nin üstünde hibe verilen belediyeler var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Nalcı.

Sayın Cengiz…

Sayın Asil, buyurun.

BEYTULLAH ASİL (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, 2009 yılında, Maliye Bakanlığı tarafından, Eskişehir ilindeki ilçe ve beldelere, ilçelere 100'er milyar, beldelere de 50'şer milyar para gönderildi. Yalnız, sadece AKP'li belediyelere gönderildi, muhalefet belediyelerinin hiçbirine bu para gönderilmedi. 2010 yılında da ilçe belediyelerine, AKP'lilere 35 milyar, diğer muhalefet belediyelerine de 20'şer milyar lira gönderildi. Bunu, adalet kavramıyla, eşitlik kavramıyla, siyasetle, neyle izah edeceksiniz, bir açıklar mısınız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yalçın… Yok.

Sayın Işık, buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Ankara ve İstanbul Büyükşehir belediyeleri aleyhine, usulsüz imar uygulamaları nedeniyle açılmış dava sayısı nedir? Bu davaların kaçı belediyelerin aleyhine sonuçlanmıştır? Devam eden davalarla bu kanun teklifi arasında bir ilişki var mıdır? Varsa bu hukuksuzluğa Türkiye Büyük Millet Meclisini ortak etmenizin amacı nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akkuş…

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan; bu yasa ile getirilen ve büyükşehir belediyelerine verilen, sağlık ve eğitim alanları dışında kalan arsa ve arazilerin kentsel dönüşüm projesiyle istimlak edilmesi hakkı şehirlerimizdeki park, bahçe ve toplumsal amaçlı olarak kullanılan özel alanların ve binaların da istimlakine konu olacaktır. Bu durumda şehirlerde vatandaşın dinlenme ve soluklanma amaçlı kullandığı alanlar da istimlak edilebilecek mi? Bu konu kamuoyuna soruldu mu? Sorulmadıysa, vatandaşın dinlenme, dolaşma ve temiz hava sahalarını ortadan kaldıracak mı? Kamuoyu sizi ilgilendirmiyor mu? Anayasal suç işlediğinizin farkında mısınız?

İki: 2004 yılında çıkarılan kaçak yapılaşmayı önleme yasasından sonra bu yasaya aykırı hareket eden kaç vatandaş ceza alarak cezaevine konulmuştur?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kurt…

HAYDAR KEMAL KURT (Isparta) – Sayın Başkan, aslında ben İç Tüzük 60’ıncı maddeye göre, MHP Grubu adına konuşan Nevzat Korkmaz Bey’in konuşmasında bahsettiği bazı bilgilere ek birtakım bilgiler ve düzeltmeler yapmak için söz istemiştim ama herhâlde soru-cevap içine girdi.

Ben şunu söyleyeyim: Burada bahsi geçen Şarkikaraağaç Belediye Başkanımız beşinci defa vatandaş tarafından seçiliyor. Eğer bir suçu var ise kendi suçunun cezasını çekmeyi canıgönülden kabul edecek şahsiyette bir kişidir Mevlüt Bey. Ayrıca bu hususta, Milliyetçi Hareket Partisinin “Aklanıp gelsin.” diyeceği birisi varsa kendisi önce Isparta Belediye Başkanını aklatmalı, ondan sonra aday göstermeli idi. Buradan, kürsüden umumi bir memleket meselesini, şahsi bir Isparta meselesine çevirmek bizlere yakışmıyor.

Teşekkür ediyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Antalya) – Sen kendi belediye başkanlarına bak, senin belediye başkaların pırlanta gibi!

HAYDAR KEMAL KURT (Isparta) – Mahkûmiyete karar verildi tekrar, sen git vekiline sor, vekiline.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Efendim, 69’a göre, sataşmadan dolayı söz hakkım saklıdır.

BAŞKAN – Soru-cevap işlemi tamamlansın, vereceğim.

Sayın Aslanoğlu… (MHP sıralarından “Gelsene” sesi)

HAYDAR KEMAL KURT (Isparta) – Nereyi istiyorsun, gel… (MHP sıralarından gürültüler)

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Sen gel buraya, gel…(MHP sıralarından “Gel, gel” sesleri)

BAŞKAN – Lütfen Sayın Kurt…

Sayın Aslanoğlu… (MHP ve AK PARTİ sıralarından karşılıklı laf atmalar)

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Kabadayı mısın sen lan, her yere çıkıyorsun!

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Gel lan, gel bakayım! Gel buraya, gel! Gel şöyle, gel!

BAŞKAN – Lütfen sayın milletvekilleri…

OKTAY VURAL (İzmir) – Gelip anlatsın işte.

BAŞKAN – Sayın Aslanoğlu, buyurun.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Sayın Bakan, geçen yıl Malatya'da altı belde belediyesini Malatya Belediyesine bağladınız. (MHP ve AK PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

Sayın Başkan, konuşamıyorum! Konuşma şartları uygun değil.

OKTAY VURAL (İzmir) – Kalpazanlıktan olan adamı, belediye başkanını savunanlar…

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.51

SEKİZİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 22.00
BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT
KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Sayın Aslanoğlu soru soracaktı.

Buyurun Sayın Aslanoğlu.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Sayın Bakan, Malatya'da altı belediyeyi Malatya merkeze bağladınız fakat bunların beş tanesi sizin partinizin belediyesiydi. Beş belediye başkanı, yasaya aykırı diye Danıştaya gitti ve kazandı ama her ne hikmetse bir belediye başkanınız, yöresinin hakkını korumadan, halkına sormadan dava açmadı ve Malatya Belediyesine bağlandı. Halk istemiyor. Muhtarlık seçimine… İki seçimdir seçime gitmiyor, gerek yerel seçimde -iki kez de seçim oldu- sandığa gitmiyor halk, isyan ediyor. Halka sormadan Malatya'nın Konak beldesini lütfen… İstemiyor, Malatya Belediyesine bağlanmak istemeyen bir belediye, bağlanmak istemiyor. Diğer beş belediye de yargı yoluna gitti ve şu anda onlar çalışıyor, müstakil belediye ama her ne hikmetse ilgili Belediye Başkanınız yasal başvuru yapmadığı için bu halk isyan ediyor. Lütfen, Malatya Konak beldesinin hakkını iade edin. Halk, Malatya Belediyesine bağlanmak istemiyor ama buradaki suç… O günkü belediye başkanınız yasal yollara başvurmadığı için bunun cezasını halk çekmemesi lazım Sayın Bakan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aslanoğlu.

Sayın Bakan, buyurun.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Nalcı'nın sorusu… Bildiğiniz gibi, İller Bankasının 2008 ve 2009 yılı kârının yüzde 59'u hibe, belediyelerin, nüfusu 10 binin altında olan belediyelerin içme suyu, kanalizasyon ve bunların arıtmalarıyla ilgili projelerine hibe olarak kullandırılıyor. Hibe oranı yüzde 50, tüm belediyelerde, tüm projelerde yüzde 50. Bu hibe oranının dışındaki yüzde 50'yi, eğer belediyelerin kredi alma imkânı şayet yok ise -şu anda bilemiyorum, her belediye için farklı farklıdır- ama mümkün mertebe İller Bankası yönetim kurulu kararıyla geri dönüş taksitini ödemesini garanti altına alarak bu krediyi karşılamaya çalışıyor. Eğer kredi alma imkânı yoksa, taksitlerini geri ödeme imkânı da yoksa, belediye bunu da ifade edemiyor ise dolayısıyla İller Bankası diğer kalan yüzde 50'siyle kredi kullandıramamış oluyor.

Ayrıca, bu projelerin seçiminde de, bildiğiniz gibi İller Bankası bir yönetmelik hazırladı, orada bir puanlama esası var. Projenin maliyet büyüklüğüne göre, belediyenin nüfusuna göre ve yapılacak olan altyapı hizmetinin niteliğine, cinsine göre bir puanlama sistemi var. Çok sağlıklı bir şekilde bu süreci İller Bankası işletiyor.

Sayın Asil'in sorusu, Eskişehir'de bir kısım belediyelere, Maliye Bakanlığı tarafından, sorudan anladığım kadarıyla iktidar partisi belediyelerine daha fazla yardım yapıldığı şeklindeydi. Bu konuda bir bilgim yok. Sanıyorum bir belediyeye yardım yaparken mutlaka bir kriteri vardır, yoksa rastgele, Maliye Bakanlığının herhangi bir şekilde belediyeye… Bir proje ihtiyacı, bir afet kanalıyla olabilir, başka kanalla olabilir, talebi olur. Bu soruyu biz Maliye Bakanımıza iletelim Sayın Asil, size yazılı olarak cevaplandırsın.

Sayın Işık'ın sorusu "Ankara ve İstanbul Belediye Başkanlıklarının uygulamalarıyla ilgili davalarla acaba bu yasanın bir ilişkisi var mı?" Bu söz konusu olamaz. Ayrıca tabii, İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediye uygulamalarıyla ilgili ne tür davaların olup olmadığını da benim burada değerlendirme şansım yok. Mutlaka, icra makamında olan, çok yoğun ve etkin, geniş hizmet ağına sahip olan bu belediyelerin yaptığı iş ve işlemlerle ilgili mutlaka davalar açılabilir. Önemli olan, yargının bu konuda verecek olduğu kararlar ve oradaki gerekçelerdir. Ama bu yasanın… Kentsel dönüşüm yasasında, eğer metne baktığımızda, orada çok önemli bir şey var: Tüm iş ve işlemleri büyükşehir belediye meclisi kararıyla yürütüyor. Burada münferiden belediye başkanına veya herhangi bir bürokrata ilave bir yetki verilmiyor. Çok önemli bir nokta daha var: Tüm uygulamaları, planlamaları, yapılaşmaları, ruhsatları mevcut 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine ve belediye kanunlarındaki hükümlere göre icra ediyor. Dolayısıyla, bu yasalara, buradaki hükümlere göre görevi, bu kentsel dönüşümü gerçekleştirecek olduğuna göre, eğer burada ifade edildiği gibi bir haksız, bir yanlış uygulamaya gidildiğinde mutlaka yargıya vatandaşın gitme imkânı var. İcranın tüm iş ve işlemleri yargı denetimine zaten tabi ama kentsel dönüşümün doğasında zaten olumsuz bir kent dokusunun yıkılarak, yeniden planlanarak, yeniden yapılması söz konusu.

Bu soruya karşılık şunu da ifade etmekte çok fayda görüyorum: Mevcut belediyenin hiç yapılaşma olmayan bir alana plan yapıp, orada projeleri onaylayıp, ruhsatları verip yapılaşması, yönlendirmesi çok farklıdır; dönüştürülmesi gereken alanlarda kullanacak olduğu yetkiler çok farklıdır; verilmesi gereken yetkiler çok farklıdır. Dolayısıyla zaten "kentsel dönüşüm" adı altında bunu ifade ediyor olmamızın en büyük nedeni bu.

Yapı stokumuz da, bizim, burada ifade edildiği gibi yüzde 50'nin üzerinde. Ciddi anlamda, depreme ve afetlere karşı dayanıksız bir yapı stokumuz var. Muhtemelen bu yapı stokunun tamamına yakını da insanlarımızın sağlıklı şartlarda yaşayamaması durumuyla da karşı karşıya. Onun için, burada tabii birçok şey ifade ediliyor ama birazcık da seçilmiş insanlarımıza ve seçilmiş meclislere güvenmemiz gerekir. Onlar da mutlaka halka seçimden seçime hesap veriyorlar. Yargı denetimi de bunun üzerinde. Bu verilen yetkilerin -tüm komisyon çalışmalarında, burada da ifade edildi birçok noktada sözcülerimiz tarafından- oldukça amacına uygun, seri ve hızlı bir şekilde bu dönüşümü sağlamaya katkı sağlayacağını ümit ediyoruz.

Sayın Asil'in sorusu yine aynen bu açıklamamın içerisinde. Mevcut kentlerdeki yeşil alanlar, halkın sosyal ihtiyaçlarını karşılayan alanlar azalmayacağı gibi bilakis artacağını umuyoruz. Mevcut uygulanan kentsel dönüşüm projeleri var ülkemizin çeşitli yerlerinde -Ankara'da var, İstanbul'da var, birçok kentlerde var- kentsel dönüşüm uygulanarak yeni oluşturulan kent dokularında bu alanların çok daha fazlasıyla oluşturulduğu, insanların çok daha sağlıklı bir, yeni oluşturulan kentsel mekânlarda yaşamasına katkı sağladığını görüyoruz.

Sayın Aslanoğlu'nun sorusu… Bunun notunu aldık Sayın Aslanoğlu ama münferiden orada bir haksızlık yapılmış olma ihtimalini ben şahsen zayıf görüyorum.

BAŞKAN – Süre tamamlandı Sayın Bakan.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Her şey yargı denetimine tabii Sayın Aslanoğlu.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Buyurun Sayın Korkmaz, söz talebiniz vardı.

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Evet efendim. 69'a göre, bir sataşma var, eğer müsaade buyurursanız…

BAŞKAN – Ne için Sayın Korkmaz, ne diye sataşıldı size?

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Benim biraz önce bu kürsüde yapmış olduğum konuşmaya atıfta bulunarak, kendisi memleket meselelerini dile getirmek yerine âdeta yargısal dedikodu yaptığımı ifade ederek cümleler kullandı. Buna cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Korkmaz, iki dakikalık süre veriyorum, yeni bir sataşmaya mahal vermeden yalnız.

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Nerede o, nerede?

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Isparta Milletvekili S. Nevzat Korkmaz'ın, Isparta Milletvekili Haydar Kemal Kurt'un, şahsına sataşması nedeniyle konuşması

S. NEVZAT KORKMAZ (Isparta) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gönül isterdi ki biraz önce konuşma yapan arkadaşım burada gözlerimin içine baka baka bu söylediklerimi duysaydı.

Ben biraz önce bir konuşma yaptım burada. Şarkikaraağaç Belediye Başkanının görevden alınması gerektiğini İçişleri Komisyonumuzun önünde ve Hükûmetin önünde dile getirdim.

Arkadaşlar, şu elimdeki belge 5. Ağır Ceza Mahkemesinin vermiş olduğu karar. Bu kararı ne zaman vermiş? 5 Nisanda vermiş arkadaşlar. Üzerinden iki ay geçmiş. 29 Nisanda infaz savcılığına gitmiş ve bu infaz savcılığından altı ay erteleme almış.

OKTAY VURAL (İzmir) – Konusu ne?

S. NEVZAT KORKMAZ (Devamla) - Mahkûmiyeti kıymetli arkadaşlar, bu Mecliste -ister AKP'li ister CHP'li ister MHP'li, fark etmez- bütün milletvekillerimizin yüreğini yakan bir suçlama: Kalpazanlık, sahte parayı piyasaya sürmek. Peki, ben bunu burada dile getirmeyecek miyim kıymetli arkadaşlar? Yani, Şarkikaraağaç Belediyesinin trilyonluk bütçesinin, aynen oradaki AKP'li milletvekili arkadaşlarımız gibi, bir hükümlüye teslim edilmesi konusunda sessiz kalmam mı bekleniyor? Kalmayacağım, sonuna kadar da bu işin arkasında olacağım çünkü orada Şarkikaraağaçlı insanlarımızın hakkı var, orada teşkilatımızın hakkı var, orada adayımızın hakkı var.

Bakın, burada biraz önce bir söz söyledi ve gitti. Burada gözlerinin içine baka baka söylüyorum: Çıksın, sahte parayı piyasaya sürmek suçunu şurada bir izah etsin lütfen.

AKİF AKKUŞ (Mersin) – Kalpazanla ortak mısın?

BAŞKAN – Lütfen Sayın Milletvekili…

S. NEVZAT KORKMAZ (Devamla) - Kendisi hukukçudur, kendisi avukattır, ne kadar içselleştirdiğini gelsin burada söylesin.

HAYDAR KEMAL KURT (Isparta) – İçselleştirmiyorum.

S. NEVZAT KORKMAZ (Devamla) - Yazık! Yazık!

BAŞKAN – Sayın Kurt, lütfen…

S. NEVZAT KORKMAZ (Devamla) – Sayın Kurt, bakın, benim sizden ricam şuydu: Evet, arkadaşlar, şeriatın kestiği parmak acımaz, yargının verdiği karara hepimiz saygılıyız, madem böyle bir şey verdi, cezasını çeker. Isparta Belediyesiyle ilgili burada dedikodu yapıyorsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAYDAR KEMAL KURT (Isparta) – Mahkeme kararı var mı?

S. NEVZAT KORKMAZ (Devamla) – Bir saniye… Şuradan biraz önce senin söylemen gerekeni ben söylüyorum: İster Isparta Belediyesi ister başka bir belediye, cezasını…

HAYDAR KEMAL KURT (Isparta) – Mahkûmiyet kararı var mı, yok mu, onu söyle?

S. NEVZAT KORKMAZ (Devamla) - Suçu varsa cezasını mutlaka çeksin. Milliyetçi Hareket Partisi bu konuda kararlılığını, samimiyetini dün göstermiştir. Böyle bir durum olduğunda da çıkar gösterir, hiç endişelenme. O delikanlılığı senden bekliyorum ben.

Teşekkür ediyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

KADİR URAL (Mersin) – Senin söylemene gerek yok, bizim Genel Başkanımız yapar o işi.

NECATİ ÖZENSOY(Bursa) – Biz rüştümüzü ispat etmişiz, siz de edin.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Korkmaz.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (Devam)

BAŞKAN – Madde üzerinde yedi adet önerge vardır.

Önergeleri önce geliş sırasına göre okutacağım, sonra aykırılıklarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin, geçici 1 inci maddesinde geçen "yükletilemez" kelimesinin "yüklenir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Ali Öztürk
Konya

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin, geçici 1 inci maddesinde geçen "yükletilemez" kelimesinin "yüklenir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Durdu Mehmet Kastal
Osmaniye

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin, geçici 1 inci maddesinde geçen "yükletilemez" kelimesinin "yüklenir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Ayhan Sefer Üstün
Sakarya

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin geçici 1 inci maddesinin birinci cümlesinin "Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve hâlen kesin hükme bağlanmamış davalar ile kesinleşmiş olup da henüz infaz edilmemiş yargı kararlarında dahi bu Kanun hükümleri uygulanır." şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Çalışkan	Aşkın Asan	H. Hasan Sönmez
Kırşehir	Ankara	Giresun
Salih Kapusuz	Mehmet Nil Hıdır	Orhan Karasayar
Ankara	Muğla	Hatay

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi okutacağım en aykırı üç önerge de aynı mahiyette olduğundan önergeleri birlikte işleme alacağım, istemleri hâlinde önerge sahiplerine ayrı ayrı söz vereceğim.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 Sıra Sayılı, 5393 sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin geçici 1 inci maddesinin Kanun Teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Yaşar Ağyüz	M. Rıza Yalçınkaya	Ali Rıza Öztürk
Gaziantep	Bartın	Mersin
Tayfur Süner	Ferit Mevlüt Aslanoğlu	Abdulaziz Yazar
Antalya	Malatya	Hatay
Akif Hamzaçebi		Yaşar Tüzün
Trabzon		Bilecik

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin geçici 1 inci maddesinin kanun teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

M. Nuri Yaman	Osman Özçelik	Hasip Kaplan
Muş	Siirt	Şırnak
Fatma Kurtulan	Özdal Üçer	Sebahat Tuncel
Van	Van	İstanbul
	Hamit Geylani	
	Hakkâri	

TBMM Başkanlığına

509 sıra sayılı Kanun Teklifinin geçici 1. maddesinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Oktay Vural	Metin Çobanoğlu	Mümin İnan
İzmir	Kırşehir	Niğde
Ahmet Duran Bulut	Osman Ertuğrul	Kadir Ural
Balıkesir	Aksaray	Mersin
	K. Erdal Sipahi	
	İzmir	

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Kamil Erdal Sipahi, İzmir Milletvekili.

Buyurun Sayın Sipahi (MHP sıralarından alkışlar)

KAMİL ERDAL SİPAHİ (İzmir) – Sayın Başkan, yüce Meclise saygılar sunarım.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak verdiğimiz değişiklik önergesinde geçici 1’inci maddenin metinden, yani tasarıdan çıkartılmasını önerdik.

Nedir geçici 1'inci madde: "Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce yargı mercilerinde açılmış ve henüz kesin hükme bağlanmamış davalarda bu kanun hükümleri uygulanır." Ne demek bu? Birileri korunmak ve kurtarılmak isteniyor. Bu geçici maddeyle hukuka saygısızlık yapılmaktadır. Hukuk geriye işletilerek hukukun genel kural ve ilkeleri açıkça ihlal edilmektedir. Yürüyen yargıya müdahale edilmektedir. Hukuka aykırı işlemler yapanlar hakkında yapılan işlemler durdurulmakta, vatandaşların hak araması engellenmekte, vatandaşların kazanılmış haklarına müdahale edilmektedir. Anayasa ihlali söz konusudur. Yandaşlara açılmış davalar etkilenmektedir. Bu madde suçlu yandaşları ve -bu arada biraz önceki bir telefon konuşması Isparta Milletvekilimiz tarafından burada arz edildi- Ankara Belediye Başkanını aklama, koruma ve kurtarma maddesidir ve iktidar partisi maalesef kendisini buna alet, yüce Meclisi de vasıta yapmaktadır. Amaç bu olduğuna göre önergemize Komisyonun "Hayır", Hükûmetin "Hayır" demesi ve AKP oylarıyla reddedileceği de bellidir.

Konu, madde üzerinde konuşan değerli milletvekillerimiz tarafından bütün vahametiyle, bütün açıklığıyla Mecliste gündeme getirildi, dile getirildi. Ben bu konuda daha fazla konuşacak değilim.

Bu vesileyle… Bir önceki maddede, yani Belediyeler Kanunu'nun 73'üncü maddesinde büyük çaplı değişikliklere giden 1'inci maddeyle ilgili bir önergemiz vardı, reddedildi. Bu çok uzun maddenin altıncı paragrafıyla ilgili olarak hazırladığımız ayrı bir soru önergesi vardı ama maddenin uzunluğu nedeniyle bu önerge konunun bütünlüğü içerisinde kayboldu gitti.

Şimdi, Belediyeler Kanunu'nun 73'üncü maddesiyle yapılan değişiklikte altıncı paragrafta biz bazı ilaveler istemiştik. Orada sağlık ve eğitim alanları hariç tutuluyordu. Biz "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içerisinde yer alan eğitim ve sağlık alanlarıyla birlikte Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askerî yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliğiyle doğrudan ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait harekât ve savunma amaçlı yerler hariç" şeklindeki bu hariç maddelerini yani istisnaları biraz daha artırıyorduk. Bunu yapmakta iki amacımız vardı. Kanunlar birbirlerini tamamlamak ve birbirini bütünlemek zorundadır. Bu kanunun geçmesi hâlinde iki kanunla ilgili sıkıntı olacak. Bir tanesi İmar Kanunu'nun 11'inci maddesidir, çünkü o 11'inci maddede Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askerî yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ve Türk Silahlı Kuvvetlerine ait biraz önce saydığım tesisler dışarıda tutulmaktadır. Birincisi, bununla hâlen çıkartılacak kanunun 73'üncü maddesi arasında bir sıkıntı ortaya çıkacaktır.

İkincisi, Askerî Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu ile bu kanun arasında bir sıkıntı yaşanacaktır. Biraz önce söylediğim gibi kanunlar birbirini bütünlemek, tamamlamak ve birbirine aykırı olmamak zorundadır.

Şimdi müsaade ederseniz burada askerî yasak bölge konusuna biraz kısaca gireyim. Askerî yasak bölgeler yurt savunması bakımından hayati önemi haiz askerî tesis ve bölgelerle sınırları kapsayan bölgelerdir. Genelkurmay Başkanlığının teklifiyle Bakanlar Kurulunca belirlenirler. Daha sonra AKP döneminde yapılan bir değişiklikle yine Genelkurmay Başkanlığının teklifiyle Bakanlar Kurulunca daraltılabilmektedir veya kaldırılabilmektedir. İşte şu anda bu 73'üncü madde ile büyükşehir belediye başkanlarının askerî tesislere yönelik, yasak bölge veya güvenlik bölgelerine ilişkin bir kentsel dönüşüm ve değişim şeklinde bir girişimleri olursa Askerî Yasak Bölgeler Kanunu'na bir aykırılık teşkil edecektir. Büyükşehir belediye başkanları, askerî yasak bölgeleri ve güvenlik bölgelerini tesis eden direkt Genelkurmay Başkanıyla karşı karşıya kalmış olacaklardır. Böyle bir sıkıntı ortaya çıkmıştır.

Peki, "Güvenlik bölgeleri nedir?" derseniz, onu da açıklamakta fayda var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMİL ERDAL SİPAHİ (Devamla) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Sayın Sipahi, lütfen tamamlayınız.

KAMİL ERDAL SİPAHİ (Devamla) - Güvenlik bölgeleri, özel ve askerî güvenlik bölgeleri olarak ayrılmaktadır. Özel güvenlik bölgeleri, kamu ve özel kuruluşa ait stratejik değeri haiz tesislerdir. Askerî güvenlik bölgeleri ise yasak bölgeler kapsamı dışında kalan, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait kışla, kıta, karargâh, tesis ile cephanelikler ve atış poligonları gibi yerlerdir.

Biraz önce arz ettiğim gibi, çıkan bu Belediyeler Kanunu'nda yapılan değişiklikle, maalesef hem İmar Kanunu'nun 11'inci maddesiyle hem de Askerî Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'nun ilgili maddeleri arasında ciddi sıkıntılar yaşanacaktır. Bu ciddi sıkıntıların hangi boyutlara varacağını ben burada tahmin edemem ama herhâlde, kanunu çıkartanlar bununla ilgili gerekli değerlendirmeleri yapmışlardır.

Ben, konuyla ilgili sıkıntıları burada dile getirdikten sonra sözlerime son veriyorum, yüce Meclise saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sipahi.

Önerge üzerinde söz isteyen Akif Hamzaçebi, Trabzon Milletvekili.

Buyurun Sayın Hamzaçebi. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tasarının en önemli maddelerinden birisini görüşüyoruz. Geçici madde, "kentsel dönüşüm" adı altında bu tasarıyla yapılmış olan düzenlemelerin mahkemelerde hâlen görülmekte olan davalara da uygulanacağını öngörmektedir. Bu düzenleme hukuk devletine aykırıdır. Görülmekte olan davalarla ilgili olarak eğer bu davaların lehtarlarına bu tasarı herhangi bir hak getiriyor ise, onların durumlarında bir iyileştirme yaratıyor ise tabii ki uygulanması gerekir. Bu, hukuk devletinin genel kuralıdır. Böyle bir düzenleme olmasa dahi bu haktan, getirilen yeni olanaklardan dava sahipleri, davacılar yararlanır ama davacıların aleyhine bir düzenleme yapıyorsanız bunu görülmekte olan davalara uygulamazsınız, bu, hukukun genel kuralıdır. Hukuk devleti kazanılmış haklara saygı demektir. Hukuk devleti vatandaşlarına hukuk güvenliği sağlayan devlettir. Hukuk güvenliği, bütün vatandaşların yarın hangi kurallara tabi olacağını bugünden bilmesi demektir. Bugün bilinen kuralı yarın değiştirirseniz bu hukuk devletini ayaklar altına almaktır.

Şimdi burada okunan önergeler ile bir ikinci adım daha atılmaktadır. İktidar partisine mensup milletvekillerinin imzaladığı, biraz önce okunan, Genel Kurulun bilgisine sunulan önergeyle bu hukuksuzluk bir adım daha ileri götürülmektedir. Eğer önerge kabul edilirse mahkemeleri sonuçlanmış, davaları sonuçlanmış, hüküm kesinleşmiş ise, bu hüküm henüz uygulanmış değil ise -uygulanmayan birçok hüküm var Ankara'da Dikmen Vadisi Projesi'nde- bu hükme konu olan olaylar hakkında da bu yasa hükümleri uygulanacaktır. Bu, çok açık, net, Anayasa'ya aykırıdır. Anayasa'nın 138'inci maddesinin dördüncü fıkrası mahkeme kararlarına yasama ve yürütme organları ile idarenin uymak zorunda olduğunu belirtir. Yine bu organlar ile idare, mahkeme kararlarının uygulanmasını hiçbir şekilde geciktiremez. Şimdi denilebilir ki "yasama organı yeni bir yasa yapıyor. Dolayısıyla, bu, herhangi bir şekilde yargıya müdahale değildir." Ancak Anayasa Mahkemesinin daha önce benzer konularda vermiş olduğu kararlar dikkatle incelenirse yasama organının bu konuda böyle bir tutum takınarak yasal düzenleme yapmış olmasını Anayasa Mahkemesi Anayasa'ya aykırı bulmuştur.

Şimdi, ben, bu önergenin, bırakın bu maddenin kabul edilmesini, bu önergeyle bir adım daha ileriye gidilerek hukuksuzluğun bu tasarının bünyesinde çok daha kuvvetli bir şekilde ifade edilmesini, önerge sahipleri açısından yasama sürecine Anayasa yönünden bir müdahale olarak görüyorum, Anayasa'ya aykırı bir müdahale olarak görüyorum.

Sanıyorum ki önerge sahibi arkadaşlar bunu kendileri hazırlamadılar. Ankara Büyükşehir Belediyesi patentli bir önergeyi konuşuyoruz. Bakın, bu teklif de hükûmet tasarısı olarak gelmemiştir, kanun teklifi olarak gelmiştir çünkü problemli konuları, Anayasa'ya aykırı konuları düzenlemektedir. Hükûmet böyle bir konuyu Bakanlar Kurulu olarak imza altına almaktan çekinmiştir, bunu milletvekillerine bırakmıştır. Şimdi söz alabilir arkadaşlar, diyecektir ki: "Efendim, İç Tüzük milletvekillerine kanun teklif etme hakkı veriyor, biz de bu hakkımızı kullanıyoruz." Bununla ilgisi yoktur. Bu tasarı bitecek, bundan sonra Kamulaştırma Kanunu'nu göreceğiz. Onun da Ankara Büyükşehir Belediyesi patentli bir Kanun Tasarısı olduğunu, burada o tasarıyı görüşürken sizlerin dikkatine sunacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizlerden ricam şudur: Gelin, ara verelim, bu hukuksuz önergeyi oylamayalım, bu hukuksuzluğu buraya taşımayalım. Kentsel dönüşüm adı altında yapılan düzenlemeler esasen şehirciliğin, belediyeciliğin temel bir kavramına çok daha farklı işlevler yüklenmesinden başka bir şey değildir. Kentsel dönüşüm belediyeciliğin gerekli bir kavramıdır, gerekli bir müessesesidir. Kentsel dönüşüm nedir? Kentin sanayi bölgesine konut fonksiyonunu vermektir, kentin konut bölgesine ticaret fonksiyonunu vermektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Kentin ticaret bölgesine konut fonksiyonu vermektir. Yani bir amaçtan başka bir amaca dönüşüm vardır. Kentsel yenileme nedir? Kentin eskiyen bölgelerinin restorasyonu, yenilenmesi, modern yaşamın gereklerine uygun hâle getirilmesidir.

Şimdi, bu kentsel dönüşüm, bunların ötesinde başka bir anlama sahip. Kentin içindeki boş hazine arazileri, kamu arazileri büyükşehir belediyesinin tasallut edeceği araziler olarak planlanmaktadır. Bu tasarı budur. Bakın, tasarının çok vahim bir düzenlemesidir o. Gel kentsel yenileme yap, gel kentsel dönüşüm yap. Bütün bunları 80'li yılların sonunda, 90'lı yılların başında Ankara Büyükşehir Belediyesi herhangi bir yasa olmadan Ankara'da yaptı, Dikmen Vadisi ve Portakal Çiçeği Vadisi Projeleri. Gelin, yasasız yapalım demiyorum ama bir yasa yaparken de hukuku bu kadar ayaklar altına almayalım.

Sözlerimi burada bitirirken hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Hamzaçebi.

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Sayın Başkan, karar yeter sayısı istiyorum.

BAŞKAN – Önergeler üzerinde söz isteyen Hamit Geylani, Hakkâri Milletvekili.

Buyurun Sayın Geylani. (BDP sıralarından alkışlar)

HAMİT GEYLANİ (Hakkâri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; anılan madde değişikliği üzerine Barış ve Demokrasi Partisi adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bir buçuk yıla yakın bir süredir halkın özgür iradesiyle seçilen il ve ilçe belediye başkanlarımızın kelepçeli tutuklamaları devam ederken ve hâlen davaları açılmamışken, en önemlisi de bugün tarihi itibarıyla yine havadan ve karadan savaş çığlıkları atılırken bu yasayı görüşüyor olmamız Hükûmetin toplumsal barış iradesi, belediye hizmetlerine ve belediye başkanlarının özgürlüklerine verdiği önem ile siyasi vesayetin vahametini apaçık açığa çıkarmıştır. İşte, bu anlayışın bir başka biçimi ve bir başka sonucu olarak da AKP Hükûmeti bu yasa teklifiyle birlikte rantçılığa hukuki kılıf uydurmaya çalışmaktadır. Bakınız, 2005 yılında çıkarılan Belediye Yasası'nın "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı" başlığını taşıyan 73'üncü maddesi zaten bu konuyu düzenliyordu. Ancak kamuya ait boş alanlar ile gecekondu alanlarında bulunan yapıları yıkma girişimleri

2981 ve 775 sayılı yasaların engeline takılmaya başlamıştı. Danıştayın "Boş alanlarda kentsel dönüşüm ilan edilemez." kararıyla, örneğin Ankara Büyükşehir Belediyesinin Saklıkent'teki rant operasyonunu sonuçsuz bırakmıştı. Aynı şekilde AKP'li belediyeler daha önce kentsel dönüşüm projeleri kapsamında Dikmen, Mamak, Gebze ve daha birçok yerde halkın muhalefetiyle karşılaşmış, açılan davalar sonucunda kentsel dönüşüm projeleri iptal edilmiş ya da uygulanmaz duruma getirilmiştir.

Ayrıca, AKP'li İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediyeleri kapsamındaki AKP'li olmayan ilçe belediyelerinin sınırları içinde kalan kentsel dönüşüm projelerine ilçe belediyelerince itirazlar olmuş ve projeler durma noktasına gelmiştir. İşte, bu yasa teklifi Belediyeler Yasası'nın 73'üncü maddesinin keyfî imar uygulamaları için sağlam bir dayanak oluşturma gayretiyle hazırlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, bu teklif daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine gelmişti. 2006 yılında Meclise sunulan bu tasarı muhalefetin ve meslek odalarının tepkisiyle karşılaşmış, onun için de komisyondan Genel Kurula geçememiştir. Ancak görünen o ki AKP Hükûmeti bu projeden vazgeçmiş değil. Bu defa düzenleme yasası tasarısı olarak değil, yasa teklifi olarak Meclise sunmuştur. Bu teklifin öncelik almasının ve Meclis tatile girmeden yasalaştırmak istenmesinin tek nedeni kaçınılmaz bir seçim ortamına girildiği bir dönemde belediyelerce bugüne kadar yapılmış olan ve çoğu beldelerce yeterli hukuki dayanaktan yoksun olan uygulamalardan dolayı ilerde çıkabilecek muhtemel hukuki sorun ve sorumluluklardan kurtulma refleksi ve gayretidir diye düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, teklifin bir başka handikabı ise kentsel dönüşüm konusunda tüm yetkiyi büyükşehir belediyelerine vermesi, ilçe belediyelerini etkisizleştiriyor olmasıdır. Teklifte yer alan "imarlı, imarsız üzerinde bina olan, olmayan bölgeler" ibaresi, büyükşehir belediyelerinin kendi sınırları içinde kalan kamusal alanlar da dâhil her yeri kentsel dönüşüm alanı ilan edebileceğini göstermektedir. Onun için, değişiklik teklifinin kabul edilmesi hâlinde kentin istenilen bölgesi ya da parselinin rant bedeli ödenerek sahibinden alınmasının önü açılacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Geylani, lütfen tamamlayınız.

HAMİT GEYLANİ (Devamla) – Teşekkür ederim.

AKP Hükûmeti Türkiye'nin gerçek sorunlarına ilişkin, örneğin işsizliğe, yoksulluğa, açlığa çözüm bulacağına, hâlâ kendisine ve yandaşlarına rant kapılarını sonuna kadar aralamanın gayreti içindedir. Onun içindir ki ülkenin kanayan sorunları hep AKP'nin önceliklerinin gerisinde kalmaktadır ve ne yazık ki bu gayretler ülkenin toplumsal barış dokusunu tahrip etmekte, demokratikleşmesini, sosyal refahını giderek çözümsüzlüğe terk etmektedir.

Hükûmeti bu sorunları çözmeye davet ederken, önergenin kabulüyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Başkan. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Geylani.

Birleştirilen önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı yoktur.

Sayın milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.34

DOKUZUNCU OTURUM
Açılma Saati: 22.46
BAŞKAN: Başkan Vekili Sadık YAKUT
KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Dokuzuncu Oturumunu açıyorum.

509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin geçici 1'inci maddesi üzerinde verilen aynı mahiyetteki üç önergenin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi önergeleri yeniden oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı vardır, önerge kabul edilmemiştir.

Kanun teklifinin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin geçici 1 inci maddesinin birinci cümlesinin "Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve halen kesin hükme bağlanmamış davalar ile kesinleşmiş olup da henüz infaz edilmemiş yargı kararlarında dahi bu Kanun hükümleri uygulanır." şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Salih Kapusuz (Ankara) ve arkadaşları

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, tutumunuz hakkında 63'üncü maddeye göre aleyhte söz istiyorum efendim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan, Anayasa'mıza göre, mahkeme kararlarına uymak zorunda olunduğu ifade edilmektedir ve bu önergede mahkeme kararlarına uyulmaması gerektiği ifade edilmektedir. Dolayısıyla, yasama organı buna uymak zorunda olduğuna göre, bu konuda sizin bu önergeyi işleme almamanız gerekmektedir, çünkü mahkeme kararı vardır ve mahkeme açık bir Anayasa'ya ihlaldir. Yasamaya da bu konuda görev verilmiştir. Siz de, bugün bu oturumu yöneten kişi olarak da bu konuda bu zorunluluğu yerine getirmek durumunda olan birisisiniz. Dolayısıyla, bunun işleme alınması mümkün değildir.

Bunu arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Vural.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Hamzaçebi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, biraz önce yaptığım konuşmada da ifade ettiğim üzere…

BAŞKAN – Lütfen yerinizden Sayın Hamzaçebi.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, mahkeme kararlarının yerine getirilmesini engelleyen Anayasa'ya aykırı bir önergenin, işleme alınmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Anayasa'nın 138'inci maddesinin dördüncü fıkrası gayet açıktır: "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarının uygulanmasını hiçbir surette geciktiremez." Yasama organının mahkeme kararlarına uyma zorunluluğu tam da bu olayımıza uygun bir hükümdür.

Bu önerge Anayasa'ya aykırı bir önergedir, mahkeme kararlarının yerine getirilmesini engellemektedir. Sizin Meclis Başkan Vekili olarak, Anayasa'ya aykırı bu önergeyi işleme koymamanız gerekir efendim. Eğer devam edeceksiniz tutumunuz hakkında söz isteyeceğim Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Hamzaçebi.

Sayın milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.50

ONUNCU OTURUM
Açılma Saati: 23.34
BAŞKAN : Başkan Vekili Sadık YAKUT
KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin Onuncu Oturumunu açıyorum.

509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VII.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin, 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (S. Sayısı: 509) (Devam)

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Salih Kapusuz ve arkadaşlarının verdiği önerge geri çekilmiştir.

Sayın milletvekilleri, şimdi okutacağım üç önerge de aynı mahiyette olduğundan, önergeleri birlikte işleme alacağım, istemleri hâlinde önerge sahiplerine ayrı ayrı söz vereceğim. İlk önergeyi ve diğer önergelerin imza sahiplerini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin, geçici 1 inci maddesinde geçen "yükletilemez" kelimesinin "yüklenir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Ali Öztürk
Konya

Diğer önerge sahipleri:
Durdu Mehmet Kastal
Osmaniye
Ayhan Sefer Üstün
Sakarya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Söz isteyen…

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe: Bu önerge ile yanlış uygulamaların önüne geçilmesi ve haksız çıkan tarafa masrafların yüklenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Geçici madde 1'i oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Hulusi Güvel, Adana Milletvekili.

Buyurun Sayın Güvel. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA HULUSİ GÜVEL (Adana) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi üzerine söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, çağdaş belediyecilik anlayışı, kent sakinlerinin yaşam kalitesinin artırılmasını, kentin fiziki şartlarının iyileştirilmesini gerektirir ancak bunların yanında çağdaş belediyecilik şeffaflığı gerektirir, hukuka saygılı olmayı gerektirir, talan ve rant yerine insan odaklı politikalar üretilmesini gerektirir. Bu teklifle getirilen değişikliğe bakıldığında, şeffaflıktan uzak, rant yaratmaya yönelik, kişilerin haklarını hiçe sayan bir anlayış gözükmektedir. Bu teklif, ilçe belediyeleri açısından, kamu kurumları açısından, kişiler açısından yetki gasbına yol açabilecek düzenlemeler içeren bir tekliftir. Bu teklif ile 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 73'üncü maddesi değiştiriliyor. Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi uygulanabilecek alanların kapsamı ve kentsel dönüşüm projelerinde büyükşehir belediyesine verilen yetkiler çok genişletiliyor. Bu yapılırken ilçe belediyeleri aleyhine oluşabilecek gelir ve yetki kayıpları hiç dikkate alınmıyor.

Değerli arkadaşlar, teklif ile belediye sınırları içinde imar planı bulunsun ya da bulunmasın, üzerinde bina olsun ya da olmasın 5 ile 500 hektar arasındaki alanların, kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine konu olabileceği öngörülmektedir. Büyükşehir sınırları içinde ilçe belediyelerinin imar planları hiçe sayılarak yapı yoğunluk ve yükseklik oranları büyükşehir belediye meclisinin kararına bırakılmaktadır yani kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine konu olan alanlarda ilçe belediyelerinin imar işlemlerinde yetki büyükşehir belediyelerine devredilmektedir.

Teklif ile imarlı veya imarsız tüm alanların herhangi bir ölçüt olmaksızın kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarına dâhil edilebileceği öngörülmektedir. Daha önceki imar planlarında veya ilçe belediyelerinin imar planlarında yeşil alan olması planlanmış alanlar da dâhil olmak üzere, büyükşehir belediye meclislerince bu imar planları değiştirilebilecektir. Büyükşehir belediyeleri istedikleri gibi kamulaştırma yapabileceklerdir. Kamulaştırmanın kararını büyükşehir belediye meclisleri alacaktır. Bedeli büyükşehir belediyesi belirleyecektir. Kentsel dönüşüm alanı ilan edilen yerlerdeki vatandaşların arazileri yok pahasına alınabilecek, emsal değer uygulaması ortadan kaldırılacaktır. Kentsel dönüşüm alanı ilan edilen yerlerde mağdur olan vatandaşların yargıya başvurma hakkı kısıtlanacaktır. Bu, vatandaşın hakkını gasbeden bir belediyecilik anlayışıdır. İlçe belediyeleri kendi sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi uygulayabilmek için büyükşehir belediye meclisinden izin almak durumunda kalacaklardır. Bunun gerekçesi nedir? Neden ilçe belediyeleri kendi sınırları içinde yapacakları kentsel dönüşüm projeleri için büyükşehir belediyelerinden izin almak durumunda bırakılmaktadır? İlçe belediyelerini bu konuda işlevsiz, yetkisiz bırakmanın mantığı nedir? Bütün bu olumsuzluklar alt alta konulduğunda, amaçlananın ilçe belediyelerini büyükşehir belediyesinin insafına bırakmak olduğu görülmektedir. Bu, büyükşehir belediyelerinin yetkilerinin keyfî ve sınırsız bir biçimde artırılması anlamına gelmektedir.

Elbette, yerel yönetimlerin güçlenmesi gerekmektedir. Elbette, kentsel dönüşüm uygulamaları yapılmalıdır ancak bunlar yapılırken şehir planlama ilkeleri göz ardı edilmemelidir, hukuk çiğnenmemelidir, ilçe belediyeleri aleyhine haksız uygulamalara fırsat verilmemelidir, vatandaşların hakları gasbedilmemelidir. "Rant yaratacağız, bu rantı istediklerimiz arasında paylaştıracağız." anlayışı yanlış bir anlayıştır.

Değerli arkadaşlar, kentsel planlama uzun vadeli çözümler üretmelidir, o kentte yaşayan insanları merkez almalıdır. Belediyelerin birer hizmet kurumu olduğu, o kentte yaşayan insanlar yararına politika üretmek zorunda olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu politikalar görüntüyü kurtarmak, rant elde etmek amacı taşımamalıdır. Eğer rant yaratan politikalar öncelik hâlini alırsa bir gün o kentlerin yaşanmaz hâle geleceği unutulmamalıdır. Planlamanın bir bütün olduğu ve keyfiyetten uzak olması gerektiği dikkate alınmalıdır. Kentsel dönüşüm projelerinde büyükşehir belediyelerinin yetkileri artırılırken, söz konusu projelerdeki sağlık ve eğitim için ayrılmış alanların hariç tutulması dışında herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Kamuya ait olan her alan yani askerî bölgeler, tüm kamu kurumlarına ait lojmanlar, bakanlıklara ait binalar, parklar, yeşil alanlar bu kapsama girmektedir. Bu alanlar, büyükşehir belediyelerine devredilirken ilgili kamu kurum ve kuruluşunun görüşünün alınmasına bile gerek duyulmayacaktır. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait arsa ve araziler üzerinde bina olsa bile büyükşehir belediye meclisi kararıyla kentsel dönüşüm alanlarına dâhil edilebileceklerdir ve buna, ilgili kurum ve kuruluşun karşı çıkması mümkün olmayacaktır, yani tam bir keyfiyet söz konusudur. “Kentsel dönüşüm” adı altında kamu alanlarının, yeşil alanların talan edilmesinin yolu açılmaktadır. Bu, kurumlar arasında sürtüşmelere, çatışmalara yol açacaktır.

Teklifin bu hâliyle yasalaşması koşulunda büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalmış olan askerî alanlar da kentsel dönüşüm projelerine konu olacaktır. Bu konuda Millî Savunma Bakanlığının görüşü bile alınmayacaktır. Yani belediye meclisleri, bu alanların kentsel dönüşüm için gerekli olduğuna karar verirse bu alanların niteliğine bakmaksızın buralar Millî Savunma Bakanlığından alınabileceklerdir.

Öte yandan, imar planlarında yeşil alan olarak belirlenmiş yerlerin imar planları değiştirilerek bu alanlara alışveriş merkezi, konut veya ticari merkez yapılması mümkün olacaktır. Şimdiye dek yapılan imar planları veya ilçe belediyelerinin yaptığı planlar yok sayılabilecektir. Bunun herhangi bir mantıkla açıklanması mümkün değildir. Bu, kamuyu talan etmek demektir; bu, yeşil alanların yok edilmesine göz yummak demektir; bu, rant odaklı şehirleşme demektir.

Bu yasanın amacı, verilecek ihalelerle yeni zenginler yaratmaktır. Bu değişiklik teklifiyle, büyükşehir belediyeleri bu alanlarda imar uygulaması, yükseklik ve yoğunluğu belirlediği gibi projeleri yapabilecek veya yaptırabilecektir; bu projelerdeki taşınmazların değerini tespit edebilecek, dağıtım yapabilecek veya hasılat paylaşımını esas alan uygulamalar yapabileceklerdir. Bu yetkiler ile her bir büyükşehir belediyesi Toplu Konut İdaresine dönüşecektir. TOKİ’nin ihalelerinde yaşanan sorunlar, şaibeler burada da yaşanacaktır, şeffaflığı sağlayabilecek düzenlemeler yoktur. Şeffaflığı sağlayabilecek düzenlemeler olmadığı gibi, teklife eklenen geçici maddeyle, şu anda sürmekte olan davalarda da bu kanun hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu, hukuk devleti anlayışından uzak bir yaklaşımdır. Bu, bazı büyükşehir belediye başkanlarının hukuku dolanma isteğinden kaynaklı bir anlayıştır. Yapılmak istenen çok açıktır: Bu, bir rant yasasıdır. Hukuk kurallarını altüst eden, ilçe belediyelerinin yetkisini gasbeden, kamu kurum ve kuruluşlarının arsa, arazi ve binalarına el koymanın yolunu açan, kent planlama ilkelerini yok sayan bir düzenlemedir.

Teklifin geneline bakıldığında, keyfî uygulamalara fırsat verebilecek, şimdiye dek yapılmış imar planlarını yok sayan, kentsel rantı kent dokusunun korunmasına tercih eden düzenlemeler dikkat çekmektedir. Teklifin bu hâliyle yasalaşması durumunda, büyükşehir belediyelerinin yetkisi ölçüsüz artacak, vatandaşlar ve kamu kurumları ile ilçe belediyeleri aleyhine olumsuzluklar doğurabilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Güvel, lütfen tamamlayınız.

HULUSİ GÜVEL (Devamla) – Bu denli büyük yetkiler verildiği zaman doğabilecek sorunların hesap edilmesi gerekir. Yetkinin kötüye kullanımının sonuçları geriye alınmaz olabilir. Yolsuzluk, toplumun yoksulluğunun temel nedenlerinden birisidir. Yolsuzluğun partisi olmaz, halkın hakkını kim yiyorsa üzerine gitmek hepimizin görevidir. "Yolsuzluk yapan benim partim olursa iyidir, görmezden gelirim, başka partiden olursa üzerine giderim." gibi bir mantık, çürük bir mantıktır.

Bu kanun teklifini bunun ışığında değerlendirmeniz gerektiğini ifade ediyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güvel.

Madde üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz isteyen Metin Çobanoğlu, Kırşehir Milletvekili.

Buyurun Sayın Çobanoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA METİN ÇOBANOĞLU (Kırşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesinde değişiklik yapan kanun teklifinin 2'nci maddesiyle ilgili Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, aşağı yukarı on saati aşan bir süredir bu kanun teklifiyle ilgili görüşmeler gerçekleşiyor. Bu konuda daha önce de görüşlerimizi ifade ettik, hem iktidar partisine mensup hem muhalefet partilerine mensup milletvekili arkadaşlarımız görüşlerini ifade ettiler ama sonuç itibarıyla iktidar partisi bu teklifin yasalaşması için gereken gayreti gösteriyor. Ama bu sonuç itibarıyla bu teklif yasalaşacak olursa kendi içerisinde çelişkiler olan, vatandaşı yok sayan, mülkiyet hakkına tecavüz eden, insanların temel haklarını ihlal eden ve özellikle mahkemeye gitmelerini engelleyen ve yine, belediyeler karşısında vatandaşların belediyelerin istedikleri doğrultuda hareket etmeleri için birtakım zorlamaları getiren bir kanun ortaya çıkacak.

Öyle tahmin ediyorum, çok büyük bir ihtimalle de bu kanun Anayasa Mahkemesinden de geri dönecek. Sizler zaman zaman Anayasa Mahkemesinden şikâyet ediyorsunuz ama bu kadar bariz bir şekilde Anayasa hükümlerine aykırı bir kanun teklifini de çıkarabilmek için on saattir gayret ediyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, gerçekten, gönül isterdi ki bu üzerinde konuştuğumuz teklif, ülkemizdeki şehirlerdeki gecekondulaşmayı önleyecek, şehirlerin eskimiş dokularını tekrar düzenleyerek daha sağlıklı yaşam merkezleri hâline getirecek bir teklif olsaydı, burada da muhalefet olarak hiç itiraz etmeden bizler size destek olabilseydik ama şöyle bakıyoruz, bu kanun teklifi neticesinde, özellikle bunun arkasında Ankara Büyükşehir Belediyesinin olduğu çok açık, bariz bir şekilde gözükmektedir.

Bu teklifin tümü üzerinde yaptığım konuşmada da ifade ettim, ellinin üzerinde mahkeme kararı getirdim, yani bu kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarıyla ilgili verilen mahkeme kararlarını burada sizlere gösterdim ve bu yapılan düzenlemelerin 40 bin hektarı aştığını, bunun 4 milyon nüfusa tekabül edecek bir noktaya geldiğini, aslında böyle bir şeye ihtiyaç olup olmadığının da tartışılması gerektiğini ifade ettim.

Değerli milletvekilleri, burada yapılan, kişilere rant sağlamaktır, gruplara rant sağlamaktır. 40 bin hektarın çok büyük bölümü ağaçlandırma alanları ve tarımsal niteliği korunacak alanlardır. Buralarda yoğunluk artırılması söz konusudur. Bu, Ankara'nın geleceğini ciddi olarak sıkıntıya sokacaktır.

Değerli milletvekilleri, tabii, bu çerçeve içerisinde vatandaşlarımız mağdur olacak. Güçlü bir irade noktasında vatandaşımızın mahkemeye gitmesini engelleyecek birtakım hükümleri de içermektedir.

Değerli milletvekilleri, sonuç itibarıyla, sizlere gösterdiğim dosyalarda da nasıl -ağaçlandırma alanlarının- birtakım kooperatiflere, şahıslara, vatandaşlara rant sağlayacak şekilde bu düzenlemelerin yapıldığını, bu kentsel dönüşüm uygulamaları neticesinde insanlara nasıl rant -1'e 50, 1'e 100 kazancın- sağlandığını da örnekleriyle sizlere ifade ettim.

Değerli arkadaşlarım, gerçekten, hukuk güvenliği, hukuk devleti ilkemiz ayaklar altına alınmaktadır. Bakın, geçici 1'inci maddede ne diyorsunuz? "Bu kanun yürürlüğe girdikten sonra mahkemelerde devam eden o davalar da bu kanun hükümlerine tabidir." diyorsunuz. Bu, bizim hukuk sistemimizde ancak ceza davalarında sanığın lehine olan uygulamalarda kullanılabilecek bir hadisedir ama siz getiriyorsunuz bunu kentsel dönüşümle ilgili devam eden davalarda da uygulama noktasındasınız.

Biraz önce hep beraber gördük, yine bırakın devam eden mahkemeleri, verilen bir önergeyle kesinleşmiş ama infaz edilmemiş mahkeme kararlarını da değiştirmeye, yok saymaya yönelik bir önergeyle karşı karşıya geldik ama iyi ki de bu önerge geri çekildi, yoksa çok açık, net bir şekilde Anayasa'nın 138'inci maddesine aykırı bir önerge burada belki de sizlerin oylarıyla kabul edilecekti. Anayasa'nın 138'inci maddesi çok açık bir şekilde yasamanın, yürütmenin ve idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğunu ifade etmektedir ve ayrıca yasama, yürütme ve idarenin mahkeme kararlarını değiştiremeyeceğini ve bu kararların uygulanmasını geciktiremeyeceğini çok açık bir şekilde ifade etmiştir. Böyle bir Anayasa hükmü ortadayken böyle bir önergenin Meclise getirilebilmesini bile gerçekten yadırgadığımı da ifade etmek istiyorum. Bu yasanın baştan sona hangi maddesine bakarsanız bakın çelişkilerle doludur, vatandaşımızı sıkıntıya sokacak birçok maddeyi içermektedir, Anayasa hükümlerine aykırılıklar söz konusudur, büyük ihtimalle kanunlaşması hâlinde Anayasa Mahkemesinden geri dönecektir. Sizlerin de bizlerin de burada sabahlara kadar müzakerelerimiz de bir anlamda boşa gidecektir.

Değerli milletvekilleri, belediyelerimizin çok ciddi başka problemleri vardır, sıkıntıları vardır ama biz burada rantiyeyle, birtakım insanlara rant sağlayacak bu kanunlarla meşgul ediliyoruz. Bakın, belediyelerimizin özellikle gelirleriyle ilgili ciddi sıkıntıları vardır, bu gelirlerin artırılmasına ihtiyaç vardır.

Yine, 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'la bir denkleştirme ödeneği konmuştu ama değerli arkadaşlarım, bu denkleştirme ödeneği ciddi bir adaletsizliğe sebep olmaktadır. 2010 yılı Mart ayında denkleştirme ödeneği belediyelerimize ödenirken 4.999 nüfuslu bir belediyeye 17 milyar lira –eski parayla- ama 5 bin nüfuslu yani 1 nüfus fazla olan bir belediyeye de 70 milyar lira para ödenmektedir.

Yine, belediyelerin gelirleri… Gelişmişlik esasına göre bir endeksle ödeme yapılan belediyelerimizde şöyle bir adaletsizlik ortaya çıkmaktadır: Bir ilçeye bağlı bir belde belediyesiyle ile bağlı bir belde belediyesi arasında çok ciddi bir gelir farkı ortaya çıkmaktadır. İkisi birbirine 3 veya 5 kilometre mesafede aynı nüfusa sahip olmalarına rağmen ilçeye bağlı belediye çok daha fazla İller Bankası paylarından faydalanmakta her ay için ama ile bağlı belediyeler aynı nüfusa sahip olmalarına rağmen daha az gelir elde etmektedirler. Bu adaletsizliklerin düzeltilmesi lazım, bunların ortadan kaldırılması lazım, bunlarla ilgili çalışmaları hep beraber yapmamız lazım.

Bir de değerli arkadaşlarım, nüfusu 2 binin altındaki belediyeler çok ciddi sıkıntılar içerisindedir. Adrese dayalı nüfus tespitlerinde 700'e, 300'e, 500'e düşen belediyelerimiz vardır ama bunların çalıştırdıkları insanlar vardır. Bir düzenleme yapılarak asgari 2 bin nüfus esasına göre İller Bankasından payları gönderecek olursak -bu belediyeler zaten kapatılmış durumda ama 2014 yılında yapılacak seçimlere kadar görevlerini devam ettirecekler- onları da bir nebze rahatlatmış oluruz diye düşünüyorum.

Yine, değerli milletvekili arkadaşlarım, biliyorsunuz, sosyal güvenlik kurumlarımız, Emekli Sandığımız lağvedildi ve 2009'dan önce belediye başkanlığı yapmış olan arkadaşlarımız görev tazminatlarını alıyorlar da…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çobanoğlu, lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

METİN ÇOBANOĞLU (Devamla) – Evet, teşekkür ediyorum.

… 2009'dan itibaren yani 29 Mart 2009'dan sonra seçilen belediye başkanlarımız makam ve görev tazminatlarını bu yasa ortadan kalktığından dolayı alamamakta ve mağdur olmaktadırlar. Bunlarla ilgili de bir düzenleme yapılması gereğine inanıyorum.

İşte daha birçok, belediyelerimizin sıkıntılarını, problemlerini saymamız mümkün. Bunlarla ilgili belediyelerimizin ciddi beklentileri var ama öncelikli olarak, acil olarak âdeta büyükşehir belediyelerine padişahlık yetkileri veren bu yasa getirildi. Birçok itiraza, ciddi itiraza rağmen, üzülerek söylüyorum, iktidar partisi milletvekillerinin oylarıyla da bu teklif kanunlaştırılmak isteniyor. Ama ne olursa olsun sonuçta şehirlerimiz zarar görecektir, vatandaşlarımız zarar görecektir, yanlış hesap da mutlaka Anayasa Mahkemesinden dönecektir.

Ben hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çobanoğlu.

Madde üzerinde Barış ve Demokrasi Partisi Grubu adına Pervin Buldan, Iğdır Milletvekili.

Buyurun Sayın Buldan. (BDP sıralarından alkışlar)

BDP GRUBU ADINA PERVİN BULDAN (Iğdır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 509 sıra sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi hakkında konuşmak üzere söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; düzenlenen operasyonlarla belediye başkanlarının tutuklandığı ve birçok belediye başkanının da örgüt üyeliği suçlaması ile hakkında dava açıldığı ülkemiz Parlamentosunun belediyeler konusunda yapabileceği en son düzenleme bugün Meclis Genel Kuruluna getirilmiş olan bu düzenleme olmalıydı.

Zira bu ülkede tamamen demokratik yöntemlerle ve kâfi olanın da üstünde olan oy oranları ile halk tarafından işbaşına getirilmiş belediye başkanlarının birçoğu, startı verilen operasyon süreci ile tutuklanarak, demokratik sistemlerin en önemli unsuru olan yerel yönetimlere yeterince can alıcı bir darbe harekâtı başlatılmıştır. Ve bir hukuk devleti açısından üzerinde ivedilikle durulması gereken yeterince vahim bir durumdur söz konusu olan.

Tutuklanan saygıdeğer belediye başkanlarımızın mensubu olduğu partimizin ayrıca da 3 bine yakın üyesi ve yöneticisi tutuklanarak aslında mahkûm edilmek istenenin yine demokrasilerin vazgeçilmez unsuru olan farklı siyasi görüşler olduğu ortaya konmuştur. Lakin tutuklanan bu arkadaşlarımızın önemli bir çoğunluğu da yine yerel yönetimler ile ilgili çalışmalar yürüten arkadaşlarımızdır.

Dolayısıyla bu Hükûmetin, bu devlet zihniyetinin, halkın kendi tercihleri doğrultusunda yöneticilerini seçmesi konusunda hukuk dışı bir anlayışının mevcut olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim Hükûmetin umursamazlığı bu ayıptan zerre kadar sıkılmadığını açıkça göstermiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; eğer bu ülkede belli bir coğrafyada belediye başkanları tutuklanmış iller ve ilçeler varsa Hükûmetin bu bölgedeki yurttaşlarımızın tercihlerini, dolayısıyla da iradelerini yok saydığını gösterir; belli bir halk iradesine bu ülkenin siyasal sisteminde yer verilmediğini gösterir. Şuna hiç şüphe yok ki, bu politika, bir halkı hiçleştirmenin en değme ifadesidir.

Nitekim bu operasyonlar başından beri hukuk dışı yöntemlerle yürütülerek siyasi bir iradeyi mahkûm etmeye dönük bir nitelikte uygulamaya konulmuştur. Ortada somut olarak hiçbir suç yoktur. KCK operasyonları kapsamında tutuklananların soruşturması kapsamında bulunan hiçbir somut eylem mevcut değildir. Aradan geçen bir yılı aşkın süreye rağmen suçlamalara dayanak oluşturacak deliller hâlâ açıklanmış değildir.

Elde hiçbir delil olmadan başlatılan operasyonların hukuksal dayanaklardan ne derecede yoksun olduğu Iğdır Belediye Başkanımız Sayın Mehmet Nuri Güneş hakkında hazırlanan iddianamede de görülmektedir. Sayın Belediye Başkanının Azadiya Welat gazetesine ait olan üyelik formu, işe aldığı Erkan Öztürk isimli kişinin daha önceden cezaevinde yatmış olması suç delili kabul edilmiştir. Bu ne demektir biliyor musunuz sayın milletvekilleri? Bu ülkede bir gazeteye aboneliği olan herkes için sahip olduğu aidat formu örgüt üyeliği delili sayılabilir demektir. Bu durum Türkiye Cumhuriyeti hukuk sisteminde mümkündür.

Yine, iddianamede "Iğdır" kodlu bir gizli tanığın ifadesi yer almaktadır. Bu gizli tanığın Iğdır Belediye Başkanı Sayın Mehmet Nuri Güneş'in daha önceden hapis yattığı yönündeki beyanı, Sayın Güneş'in örgüt üyesi olarak görülmesi için delil olarak mahkeme heyetine sunulmuştur. Tabii, bu iddianın yanına, Sayın Mehmet Nuri Güneş'i tanıyan herkes gibi bizim de yıllardır bildiğimiz, yakınlarının kendisine hitap ettiği "Agof" lakabı da kod isim olduğu iddiasıyla eklenmiştir.

Burada sıralayamayacağım bütün bu tuhaf iddiaların yanı sıra, iddianamenin içerdiği bilgi yanlışlıkları da mevcut ciddiyetsizliğin boyutlarına işaret etmektedir.

Tutuklu olmayan kişilerin farkında bile olmayan savcılığın, hiçbir araştırmaya gereksinim duymadan bu kişilerin aslında tutuklu olduğuna iddianamede yer vermesi ve bu kişilerin tutuklu olduklarını düşündükleri cezaevlerinin hayalî adreslerini verecek raddeye kadar ulaşmış bir boyuttur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu hukuksuzluklar elbette ki ilk defa yaşanmıyor. Bu ülkenin yakın tarihi, yargının durduğu taraf adına hukuku nasıl saf dışı ettiğini defalarca göstermiştir. Devletin siyasal zeminde üstesinden gelemediği işleri bu yolla yargıya havale ettiğini partimiz defalarca tecrübe etti. Burada gayet samimi bir şekilde şunu sormak istiyorum: Nedir Hükûmetin düşündüğü? Böyle geldi böyle mi gidecek diyorsunuz? Düşündüğünüz buysa sizin bu ülke için hayırlı işler yapmayacağınız malumdur deriz. Yok, başka bir projeniz, yönteminiz varsa açık bir şekilde ortaya koyun diyoruz. Zira şu ana kadar ortaya koyduğunuz projenin içinden bu hukuk dışı operasyonlardan başka hiçbir şey çıkmadı. Ve bize de şunu söylemek düştü: Başka ülkelere "İkiyüzlü davranmayı bırakın." diyeceğinize kendiniz bu ikiyüzlülüğü bırakın. Kanın kokusu her yerde aynıdır. İsrail'de yaşanan ölümlerle burada yaşanan ölümler arasında hiçbir fark yoktur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nde yapılması öngörülen değişikliklere baktığımız zaman, Hükûmetin yarattığı zenginlerinin varlıklarına varlık katmak yönünde bir yasal düzenleme daha yapmayı planladığını görmekteyiz. Durum, havuzlu villa kuranların hayali olarak da basına yansımıştır. Villası olanlar kentlerin yeşil ve açık alanlarına hukuksal engellere maruz kalmadan rahatça sahip olmayı dilemektedirler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükûmetin yürürlüğe koyduğu kentsel dönüşüm uygulamaları belli bir zümre için iştah kabartan rant alanları oluştururken, kültürel miras, mülkiyet ve kamu hakları konusunda yıkıcı sonuçlar ortaya çıkarmıştır ve ne yazık ki bu kadar yoğun çalışmaların yapıldığı bu alanda Hükûmet meydana gelen bu sonuçların olumsuzluklarını ortadan kaldıracak detaylı yasal çalışmalarda bulunmamıştır. Bunun yerine başka yasaların başlığı altında düzenlemelere gidilerek kentsel dönüşümün yarattığı tahribatların önünü açmak hedeflenmiştir.

Burada şöyle bir durum söz konusudur: Yasalara aykırı planların varsa planlarını gözden geçirmek yerine yasaları değiştirirsin. İktidarın nimeti böyle bir şeydir. Sivil toplum örgütlerinin, meslek odalarının görüşlerini dikkate almadan bu şekilde bir yasal düzenleme yapmanın başına buyrukluktan başka bir tanımını bulmak çok güçtür. Nitekim bu Parlamento çatısı altında kanunlaşan teklif ve tasarıların neredeyse tamamı bu şekilde çıkartılmaktadır.

İmarlı imarsız yıllardır kamunun ortaklaşa kullandığı alanlar, halkın ortak malıdır ve kimsenin üzerine tapu edilemezler. Bu yasa teklifi ile bütün alanların kentsel dönüşüme konu edilmesi istenmektedir. Bu, belediye sınırları içerisindeki her yeri sahibinden alıp daha fazla para ödeyene teslim etmek demektir. Üstelik bu konuda büyükşehir belediyelerine tam yetki verilerek bu işin zahmetsiz bir şekilde görülmesi söz konusu edilmiştir.

Bütün boş alanların kentsel dönüşüm alanı ilan edildiği büyükşehirlerdeki tüm kentsel dönüşüm mekânları yasal bir zemine oturtulacaktır. Bütün bunlar yapılırken bu teklifle kentlerde verilmesi zorunlu olan kamusal kent hizmetlerinin bedelini karşılayamayanların bu haklardan mahrum bırakılarak sosyal devlet anlayışının bir ilkesine daha son verilmektedir.

Teklif edilen yasanın metninde, sadece Bakanlar Kurulunda bulunan "acele kamulaştırma" yetkisi belediyeye verilmekte, kamulaştırma davalarının öncelikle görüşülmesi öngörülmekte, ancak bu davalar devam ederken hak sahiplerine dava bile açamayacakları söylenmektedir. Bunların hepsi düşünülmüştür, ancak bu durumda mağdur edilecek olan yurttaşlarımızın haklarını koruyacak mekanizmalar da yok edilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kentlerimizin şu an itibarıyla çok iyi durumda olmadıkları ve çok fazla hizmete ihtiyaç olduğu bir gerçekliktir. Yanlış devlet politikaları binlerce insanımızı zorla yerinden etmiş, kentlere göçe zorlamıştır. Binlerce yurttaşımız açlığın, yoksulluğun içine itilmiştir. Sonra bir de…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Buldan, lütfen tamamlayınız.

PERVİN BULDAN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

…kalkıp "kentsel dönüşüm projesi" adı altında kimsenin bu insanlarımızın evlerini ellerinden alma hakkı yoktur. Bu ülkenin her yurttaşının bir konutta, sağlıklı bir çevrede ve güvenli bir kentte yaşama hakkı vardır diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Buldan.

Madde üzerinde şahsı adına söz isteyen, Safiye Seymenoğlu.

Buyurun Sayın Seymenoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SAFİYE SEYMENOĞLU (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5393 sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Günümüzde hızlı kentleşmenin ortaya çıkardığı sorunlar göz önüne alındığında, belediyeler, kentin gelişimine uygun olarak konut alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, rekreasyon alanları ve sosyal donatılar oluşturmak, kentin tarihî ve kültürel dokusunu korumak, deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilmektedir. Ayrıca, belediyelerin planlı veya plansız yapılaşmış veya boş alanlarda kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulama zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

2005 tarihinde yasalaşan 5393 sayılı Belediye Kanunu ve buna paralel olarak çıkarılan İl Özel İdareleri ve Büyükşehir Belediyeleri Kanunu'yla yerel yönetimlerin yetkileri artırılmış, imkânları genişletilmiştir. Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesiyle belediyelere kentsel dönüşüm ve gelişim

projeleri uygulayabilme yetkisi verilmiştir. Bazı kişi ve kurumlar belediyelerin sadece kentin eskiyen ve yeniden geliştirilmesine ihtiyaç duyulan kısımları ile korunması gereken tarihî ve kültürel dokusu üzerinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulama yetkisi olduğu yorumunu da yapabilmektedirler. Bu durum ise büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri ve belediyeler ile diğer kurumlar arasında farklı yaklaşımlara sebep olmakta, maddeyle ilgili projelerin uygulanmasında tereddütler oluşturmakta ve hâlen yürürlükte olan kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri bundan olumsuz etkilenebilmektedir.

Kanunun yasalaşmasından bugüne kadar gelinen süreçte işleyiş gözlemlenmiş olup söz konusu maddedeki esasların yeniden düzenlenmesi yararlı görülmüştür. Bu yasa teklifiyle uygulamalarla ilgili yetkiyi kullanacak organ olarak belediye meclisi esas alınmıştır. Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulanması sırasında yapılacak yargı denetimi bakımından da işleyişi kolaylaştıracak bazı esaslar öngörülmektedir. Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılacak kentsel dönüşüm uygulamalarında büyükşehir belediyesi yetkili olup, büyükşehir belediye meclisinin uygun görmesi hâlinde ilçe belediyelerinin de kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilmelerine imkân verilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime son verirken, bu kanun teklifiyle yerel yönetimlerin daha güçlü ve imkânları yeterli, halka hizmet götürmede daha hızlı ve etkin olacağı inancımı belirtiyor, kanunun hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Seymenoğlu.

Şahsı adına ikinci söz talebi, İstanbul Milletvekili İdris Güllüce.

Buyurun Sayın Güllüce. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İDRİS GÜLLÜCE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Büyükşehir belediyesiyle başlandı büyükşehir belediyesiyle bitti bütün konuşmalar. Aslında kanun daha başlangıcında “Belediye” diye başlıyor. Türkiye’de 2.900 küsur tane belediye var, bunun 16 tanesi büyükşehir belediyesi, geri kalan 2.800 küsur tanesi de belediye, yani büyükşehir belediyelerine sadece odaklandık, bunun doğru olmadığını düşünüyorum. O yüzden büyükşehir belediyeleriyle ilgili şunu da bilmek lazım: Büyükşehir belediyesinin kendi alanı yoktur. İlçe belediyelerinin alanı aynı zamanda büyükşehrin alanıdır. Seçim bölgesi de odur. İzmit ve İstanbul Belediyesi hariçtir burada sadece. Onun dışında bütün büyükşehir belediyelerinin seçim alanları aynı zamanda ilçelerin seçim alanıdır. O bakımdan, büyükşehir belediyelerini sadece bu kanunun içine alıyormuş gibi bakmanın doğru olmadığını düşünüyorum.

Türkiye’de şimdi hem kentsel dönüşümün doğru olduğunu, yapılması gerektiğini hem de diğer konuşmaları bir araya getirdiğimizde birbirine tutarsızlık olan hâller gördüm. Türkiye’deki bina stokunun –işte, kimi rivayete göre yüzde 67; 60; 58- ne mene olduğunu, nasıl berbat olduğunu, nasıl yapılanma olduğunu herkes biliyor ve kabul ediyor. Ee, nasıl yapacağız da bu binaları, depremle ilgili olan, insani hayat tarzına uygun olmayan bu binaları yenileyeceğiz, geliştireceğiz, düzelteceğiz, modern Türkiye'nin şartlarına uygun hâle getireceğiz? Kentsel dönüşüm yapmak zorundasınız.

Peki, bu kentsel dönüşümü yaparken de ilçe belediyesini mi tercih etmek lazım, büyükşehir belediyesini mi tercih etmek lazım? Birçok alan için ilçe belediye başkanı bu noktada eksik kalır. Zaten Büyükşehir Yasası’nda var, büyük ölçekli planları büyükşehir belediyeleri yapıyor, 5.000’e kadarını bunlar yapıyor zaten. Zaten planları bunlar yapıyor; çevre düzeni nâzım planını bu yapar, 25’i o yapar, 5.000’i o yapar, bir tek plan uygulamalarını ilçe belediyesi yapar. Bunların hepsini yapacak büyükşehir ama kentsel dönüşümde büyükşehir dışında kalacak… Nasıl olacak bu? Böyle bir şey olmaz.

Artı, büyükşehrin kaynaklarıyla, büyükşehrin teknik imkânlarıyla ilçe belediyelerinin kaynak ve imkânları da eşit değildir, çok farklıdır. O bakımdan, büyükşehrin -sadece- olduğu illerde büyükşehre verilmesinin çok doğru olduğunu düşünüyorum.

Kentsel dönüşümde münferit uygulamaların, işte bina yenileme gibi, binaların takviye edilmesi, güçlendirilmesi gibi bazı yollarla da çözüm arayan veya KAKS'ı, TAKS'ı arttırarak çözüm arayan düşünceler ortaya kondu.

Değerli milletvekilleri, bire bir binaları yenilemeyle kenti yenileyemezsiniz, bire bir binaları güçlendirerek kenti yenileyemezsiniz. Zaten şikâyetimiz nedir? Yeterli TOB alanlarının olmayışı, yeterli donatı alanlarının olmayışıdır. Daha önceki insanlar gibi… Türkiye'deki halk gelişti, ekonomik bakımdan gelişti, kültürel anlamda gelişti, birçok şeyi gördü. Artık insanlar park istiyor, artık insanlar tiyatro istiyor, artık insanlar otopark istiyor. Peki, siz KAKS'ı ve TAKS'ı artıracaksınız da o donatıyı, o yeşil alanı, o parkı nereden bulup da onlara onu vereceksiniz? O yüzden 5 hektardan aşağı olmayan yerlerde -olabiliyorsa 500 hektar, daha fazlasını hatta yapabiliyorsanız- kentsel dönüşüm yaparak o kentin yeşil alanını ve bütün sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak planların yapılmasını mümkün olur hâle getirirsiniz.

Bu yasa çok uzun uğraşılar sonucu yazılan bir yasa. Uygulamaya geçildiği zaman, belediye başkanları -içimizde belediye başkanlığı yapmış arkadaşlar var- onlarca problemle karşılaşırsınız, zamanla savaşırsınız, bir veraset ilamı yüzünden bir uygulamayı yapamazsınız. İşte birçok karşılaşılan problemle nerelerde karşılaşılmışsa onların bire bir olmaması için konulan ve kentsel dönüşümün bir an evvel hızla yapılabilmesini sağlayan bir yasa bu. Birçok yerleri oldukça ihtiyaçtı ve gerekliydi. Bu yapılmamış olsaydı Türkiye'de kentsel dönüşüm yapmak mümkün olmazdı, olamazdı, yüzlerce yıla yetiştiremezdik biz bu dönüşümü. Bunu iyi niyetli uygulayıcılar -iyi niyetli, üzerine basarak söylüyorum- iyi maksatla, bilerek uygularlarsa Türkiye çok hızla, modern bir Türkiye'ye, her türlü ihtiyacını karşılayan, çağdaş ihtiyaçlarını karşılayan şehirlerle donanmış bir hâle dönüşebilir. Ha "iyi niyet yoksa" derseniz, bu, her şey için ve her yer için de geçerlidir; o, her yer için ve her şey için de geçerlidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Güllüce, lütfen tamamlayınız.

İDRİS GÜLLÜCE (Devamla) – Ayrıca, parsel bazında ve ada bazında kentsel dönüşüm önerildi bazı arkadaşlarımca.

Değerli arkadaşlar, demin söylediğim sözün tekrarı gibi olacak ama, parsel ve ada bazında kentsel dönüşüm yaptığınızda o kentin çehresini değiştiremezsiniz. Çünkü hepiniz biliyorsunuz ki yasal yapılanmamış olan bina sayısı çok fazla. Buralar yapılırken ne yol büyüklükleri ciddiye alınmış ne kanal ciddiye alınmış ne park düşünülmüş ne diğer sosyal ihtiyaçlar düşünülmüş. Parsel ve ada bazında yapılmasının doğru olmadığını, o yüzden de bu yasaya konan o büyüklüklerin çok doğru olduğunu düşünüyorum.

Kentsel dönüşüm yasasının memleketimize iyi uygulandığı takdirde çok büyük hayırlar getireceğini düşünüyor, hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güllüce.

Madde üzerinde on dakika süreyle soru-cevap işlemi yapılacaktır.

Sayın Işık, Sayın Cengiz, Sayın Güvel sisteme girmişlerdir.

Sayın Işık, buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bu kanun teklifinin yasalaşması hâlinde Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ne kadar alanın kentsel dönüşüm projeleri amacıya kamulaştırılması planlanmıştır? Bu alanlar hangi semtlerde bulunmaktadır? Bu alanların da TOKİ aracılığıyla iktidar yandaşlarına peşkeş çekilmesini önlemeye yönelik ne gibi tedbirler alınmış bulunmaktadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cengiz…

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, son zamanlarda görevleri gereği belediye başkanlarımız öldürülmekte, saldırıya uğramakta, haksızlığa maruz kalmaktadır. Halkın içinde gece gündüz görev ifa eden belediye başkanlarımızın bu güvenliği, özlük hakları ve aylık ödenekleri konusunda da sıkıntıları devam etmektedir. Bu konuda Hükûmetin bir çalışması var mıdır?

Yine, belediye başkanlarımız gibi, seçimle göreve gelen ve yerel yönetim birimlerinin en alt kademesinde yer alan değerli muhtarlarımızın da sıkıntıları hem özlük haklarında hem de tatbik ettikleri Köy Kanunu'nda devam etmektedir. Bu konuda, özellikle yerel yönetimlerde son zamanlarda Hükûmetinizin övündüğü mevzuat çalışmaları hakkında bilgi verebilir misiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Güvel, buyurun.

HULUSİ GÜVEL (Adana) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakan, iktidarınız döneminde ranta bağlı yolsuzluk iddiaları nedeniyle kaç büyükşehir belediye başkanı hakkında Hükûmetinizce soruşturma izni verilmiştir? Ankara ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanları hakkında, göreve geldiğiniz tarihten bu yana kaç soruşturma izni verilmiştir, sonuç ne olmuştur?

İkinci sorum: Görüştüğümüz bu teklifin komisyon görüşmeleri sürerken teklife ilişkin olarak konuyla ilgisi olan kaç sivil toplum örgütünden görüş alınmıştır? Kamuoyunda Melih Gökçek yasası olarak bilinen bu teklif için Şehir Plancıları Odası, mimar ve mühendisler odalarının görüş ve eleştirileri dikkate alınmış mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aslanoğlu…

FERİT MEVLÜT ASLANOĞLU (Malatya) – Sayın Bakan, Afet Fonu'ndan dolayı bazı belediyelerimiz yargıya gitti ve Bakanlığınızı mahkemeye verip davayı kazandılar. Devlet belediyesine borçlu olmaz. Hukuk devletinde eğer bir belediye davayı kazanmışsa parasını almak zorundadır. Yani eğer devlet belediyeye borcunu ödemiyorsa, kazandığı davadan dolayı, bunun adını koyamıyorum. Bu nedenle, Afet Fonu'ndan dolayı mahkemeye gidip davayı kazanan belediyelere parasını ne zaman ödeyeceksiniz? Devlet belediyesine borçlu olmaz Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bulut…

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Sayın Bakanım, illerde il genel meclis üyeleri yerel milletvekili gibi görev yapmaktalar. Yörelerinin sorunlarını il genel meclisine getirmek ve illerinin yatırımlarını planlamak gibi çok ciddi işler üstlenmiş olan bu kişilerin özlük haklarının iyileşmesi, bunların maaşlarının artırılması ve daha rahat görev yapabilir hâle getirilmesi konusunda Hükûmetinizin bir çalışması var mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bulut.

Sayın Bakan, buyurun.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, Sayın Işık'ın sorusu… Bu tasarıyla alakalı, herhâlde, ifade etti sorusunu. "Ankara Büyükşehir Belediyesi buna yönelik kamulaştırma yapmış mıdır?" diye bir soru ifade etti. Böyle bir şey söz konusu olamaz, bu mümkün de değildir. Yani Kentsel Dönüşüm Tasarısı'nın ülkemiz için ne kadar acil ve ehemmiyetli bir ihtiyaç olduğu bellidir. Fakat bu tür söylemlerle aslında, eğer yüce Meclisin kabulüyle yasalaşırsa, bu kanunlaştığında uygulama noktasında da halkımızda bir istifham yaratmaktan çekinmekte çok büyük yarar var. Bunlar zor meselelerdir. Tüm dünyanın gelişmiş ülkeleri de şu anda ciddi anlamda "kentsel değişim, dönüşüm" kavramlarını öncelemiştir Avrupa Birliği ülkeleri de başta olmak üzere ama eğer "kentsel dönüşüm" adı altında bir yasal düzenleme yapılıp yerel yönetimlere bir yetki verildiğinde bunun olumsuz kullanılması hâlinde, amacına uygun kullanılmaması hâlinde bu işlerin üzerine gidecek olan merciler bellidir. İlgili denetleyici bakanlıklar ve yargı her şeyden önce bu iş ve işlemleri denetler.

Tasarıda bir konuya dikkatinizi çekmekte yarar var, orada ifade eder: "Dönüşüme muhatap olan insanların, hak sahiplerinin rızası esastır." der. Bu rızayı esas rızası alınmadan yapılabilecek her türlü mülkiyete ve hakka ilişkin iş ve işlemler, daha sonraki yetkiler ikinci planda kalır. Bunu da hesaba katmak lazım yani onun için bir yerel yönetimin, özellikle hak sahibi insanlar üzerindeki bu yasayı olumsuz bir şekilde kullanma imkânı yoktur anlamı çıkar. Eğer şundan endişe ediyor isek: Bir hak mahrumiyetine uğrayan, rızası alınmadan mülkiyeti, arsası veya gayrimenkulü dönüşüme tabi tutulduğunda haksızlığa uğruyorsa yargıya gider, hakkını arar ama eğer "Yargı da haksızlık yapar." diyecek kadar eğer bir uygulamada güvensizliğe ulaşacaksak bu ülkede de hiçbir şeyi halledemeyiz diye düşünüyorum.

Görevi gereği saldırıya uğrayan belediye başkanlarımızla ilgili Sayın Cengiz'in sorusu... Aylık ödeneğin konusunu tam anlayamadım ama...

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Maaşlar...

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Maaşla ilgili.

Bildiğiniz gibi, bunların maaşlarına belli bir alt üst sınır var bildiğim kadarıyla.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Hep aynı devam ediyor Sayın Bakanım, çok değişmiyor.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Ama daha çok belediye meclisinden kararlar alınıyor. Tabii, bu seçimle... Bunlar kamu hizmetleridir. Bizler de milletvekilliği yapıyoruz.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Bir çalışma var mı, yok mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Bir çalışma olduğu noktasında bir bilgim yok.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Yazılı da verebilirsiniz.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Yazılı da Sayın İçişleri Bakanımıza iletiriz. Eğer daha detaylı bilgi varsa yazılı olarak size iletirler.

MUSTAFA KEMAL CENGİZ (Çanakkale) – Varsa bu konuda çalışmalar, yazılı olarak bilgilenirsek çok iyi olur.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Evet, yazılı olarak bilgi iletelim Sayın Cengiz.

Sayın Güvel'in sorusu, kaç tane belediye başkanına soruşturma izni görevi kötüye kullanmak ile verildiği şeklinde. Belediye başkanları hakkında, tamamıyla Türkiye genelinde 2004 ile 2010 yılları arasında 1.058 soruşturma izni verildiği şeklinde arkadaştan bilgi geldi. Bunların akıbetleri konusundaki bilgiyi de yazılı olarak size iletiriz Sayın Güvel.

"Bu tasarının yasalaşma süreciyle ve hazırlık süreciyle alakalı kaç sivil toplum örgütünden görüş alındı?" diye bir sorunuz oldu. Bakanlık olarak da bir kentsel dönüşüm üzerinde çalışmalarımızı yürütmüştük. Tüm sivil toplum örgütlerinin, tüm meslek odalarının kentsel dönüşümle alakalı görüşleri bizde var rapor hâlinde. Hatta üniversitelerin bu konuda belli görüşleri var. Bunlar birbirine yakın görüşler. Onun için kentsel dönüşüm zaten böyle çok bilinmeyen, çok farklı yollarla halledilebilecek bir konu da değil ama, tabii, bu düzenlemeyi yaparken genelde iktidar partileri bunu, kentsel dönüşümü, planlamayla, yapılaşmayla alakalı bir konuyu alanda iştigal ettiği için, hep genelde rantla, yani bu işe çok fazla yakıştırılamayacak konularla da adlandırılıyor. Bunun da çok doğru olmadığını daha önceki sorulara cevaben de ifade ettim.

Sayın Aslanoğlu'nun sorusu. Bu konuyla ilgili Maliye Bakanlığımız bir çalışma yapıyor idi ama tam şu anda içeriğini bilemiyorum. Yazılı olarak Sayın Aslanoğlu size bu konuda bilgi ulaştırırız.

İl genel meclis üyelerinin özlük haklarının iyileştirilmesi noktasında… Yine, aynı, il genel meclis üyeliği de bir kamu hizmetidir. Seçilerek göreve gelirler. Bunu aslında özlük haklarını kuvvetlendirerek çok ileri dereceye götürerek eğer biz bu görevi icra etmelerini temin etmeye kalktığımızda farklı komplikasyonlar ortaya çıkma durumu da söz konusu. Fakat şu andaki düzenleme içerisinde, toplantı yaptıklarında belli bir ücret ödeniyor, komisyonda çalışmaları hâlinde belli ücretler ödeniyor. Yani onlar da yerel ölçekte ciddi bir miktar tutuyor yani insanların az çok masraflarını karşılayacak kadar.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Sayın Bakanım, yol paralarını karşılamıyor.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Ama şu anda ilave bir çalışma olduğu noktasında bir bilgi bende yok. Yazılı olarak bu konuyu sayın milletvekillerimize iletiriz.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Soru-cevap işlemi tamamlanmıştır.

Madde üzerinde altı adet önerge vardır, önergeleri önce geliş sırasına göre okutacağım, sonra aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin 2 nci maddesinde geçen "Kanun yayımı tarihinde" ibaresinin "Kanun yayımı tarihinden üç ay sonra" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Ahmet Aydın
Adıyaman

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin 2 nci maddesinde geçen "Kanun yayımı tarihinde" ibaresinin "Kanun yayımı tarihinden üç ay sonra" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Faruk Koca
Ankara

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin 2 nci maddesinde geçen “Kanun yayımı tarihinde” ibaresinin “Kanun yayımı tarihinden üç ay sonra” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Yılmaz Tunç
Bartın

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı “03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediyeler Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifinin” 2. maddesinin “Bu Kanun 31.12.2010 tarihinde yürürlüğe girer” şeklinde değiştirilmesini teklif ve arz ederiz.

Kemalettin Nalcı
Tekirdağ

Recep Taner
Aydın

Kadir Ural
Mersin

Akif Akkuş
Mersin

Behiç Çelik
Mersin

TBMM Başkanlığı’na

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı yasa tasarısının 2. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Ferit Mevlüt Aslanoğlu
Malatya

Algan Hacaloğlu
İstanbul

Turgut Dibek
Kırklareli

Ali İhsan Köktürk
Zonguldak

Hüseyin Ünsal
Amasya

Madde 2- Bu kanun 31.12.2011 tarihinde yürürlüğe girer.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 Sıra Sayılı 5393 sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin 2. maddesinin “Bu Kanun yayımı tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe girer” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdulaziz Yazar
Hatay

Tayfun Süner
Antalya

Rıza Yılçınkaya
Bartın

Yaşar Ağyüz
Gaziantep

Ali Rıza Öztürk
Mersin

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Abdülaziz Yazar konuşacak.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Abdulaziz Yazar, Hatay Milletvekili.

Buyurun Sayın Yazar. (CHP sıralarından alkışlar)

ABDULAZİZ YAZAR (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 5393 sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesi üzerinde vermiş olduğumuz önerge üzerinde söz almış bulunmaktayım. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; belediyelerin asli görevi, altyapı çalışmalarını gerçekleştirmek, imar planlarıyla kent yaşamını düzenlemektir. Bunun kadar önemli olan bir başka görevi de, kentsel dönüşümü hayata geçirmek, kentteki bozulmaya uğramış alanları tekrar kent yaşamına kazandırmaktır. Kentleri daha yaşanabilir hâle getirmeyi amaçlayan kentsel dönüşüm projeleri gerekli ve doğru uygulandığında faydalıdır. Fakat bugün, bu uygulama amaçlarının dışına çıkarılarak, yeni rant alanları sağlamaya yönelik kullanılmak istenmektedir. Üzerinde görüştüğümüz bu yasa teklifi de bu amaca hizmet etmektedir. Özellikle büyükşehir belediyelerine çok geniş yetki ve imkân sunan bu teklif yasalaşırsa imar planları göz ardı edilmiş olacak, şehrin her yeri "kentsel dönüşüm alanı" adı altında, âdeta talan ve yağma edilmeye müsait bir konuma gelmiş olacaktır. Bu kanun teklifi ile ortaya çıkacak yasa, dar gelirli vatandaşlarımızın konut sorununun çözümüne çare olmayacaktır; aksine, tüm bu projelerin ortak özelliği, ister konut ister ticaret alanı olsun bazı kimselerin çıkarlarına yönelik olacaktır.

Yine, bu kanun teklifiyle "şehrin görüntüsünü düzeltme" adına yapılacak yıkımlarda yoksul vatandaşlarımızın evleri, sokakları ellerinden kolayca alınabilecektir. Yıkılıp yeniden inşa edilmesi istenen yerlerin arasında, şehir merkezlerinin ortasında kalmış ve rant değeri çok yüksek ormanlık arazi, kamu binaları, askerî alanlar gibi yerler vardır. Bu teklifle bu gibi yerler kolaylıkla yıkılarak boşaltılacaktır. Bu bölgelere lüks oteller, iş merkezleri, ultra lüks konutlar inşa edilmek istenmektedir.

Ülkemizde "kentsel dönüşüm" deyince akıllara gecekondu bölgelerinin yıkımı gelmektedir. Kentsel dönüşümün doğasına aykırı olarak, kentlerin farklı problemlerine karşın genellikle tek ve aynı çözümler uygulanmaktadır. Dönüşüm sorunları fiziksel mekânın yıkımı sanılırken ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlar genellikle dikkate alınmamaktadır.

İstanbul Sulukule örneğinde olduğu gibi kentlerimizde yapılan uygulamalar, konuyla ilgili uzmanlar ve yerel halk tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Bu tepkilerin tamamı katılımcı ve sürdürülebilir uygulamaların eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

Bu yasa teklifiyle, Anayasa'da belirtilen "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." hükmü ve kamulaştırma hükümleriyle koruma altına alınan mülkiyet hakkı fiilen ortadan kaldırılmak istenmektedir.

Yine, bu kanun teklifi yasalaşır ise, bir şekilde, "yıpranmış olan alan" olarak tespit edilen alanlarda belediyeler her tür fiziki düzenlemeyi yapmaya, bu alanlarda bulunan her türlü özel mülke müdahale etmeye yetkili kılmıştır. Bu projeler gerçekte dönüşüm projeleri değildir. Bir gecekondu alanının çok katlı konut alanı hâline getirilmesinin dönüşümle bir ilişkisi bulunmamaktadır. Yapılan, rantın artırılması ve yeniden paylaştırılmasıdır.

Şu anda, özellikle İstanbul, Ankara gibi kent merkezlerindeki değerli birçok alan, senelerdir buralarda oturan insanlardan malları yok pahasına ellerinden alınmak suretiyle boşaltılmaktadır. Boşaltılan bu alanlarda yandaş müteahhitlerle projeler genişletilmekte, vatandaş bu alanlardan dışlanmaktadır. Bu düzenleme, kentsel dönüşüm alanlarının uygulanmasına ilişkin olarak yapılacak her türlü alım satım işleriyle, yapılacak konut ve iş yerlerinin satışının tüm alım satım işleriyle ihaleler, önümüzdeki dönemin en büyük yolsuzluk iddialarının konusunu oluşturacaktır. Bu teklifte, mülkiyet düzenlenmelerinde şekillendirilen…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ABDULAZİZ YAZAR (Devamla) - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

…rantın dağıtımında çok büyük haksızlık, adaletsizlik, kayırmacılık ve rüşvete yol açması kaçınılmaz olacaktır. Bu yasa teklifine göre, yasal olarak yapılaşmış alanlar dâhil, tüm ülke dönüşüm alanı olarak tespit edilip, burada yaşayan insanlar buradan sürgün edilebilmekte, mülkleri üzerindeki tasarruf hakları ellerinden alınabilmektedir. Kentlerde oturan kişiler, bu yasa gereğince yerlerinden edilebilecek, hakları ellerinden alınabilecektir. Anayasa'nın mülkiyet hakkına ilişkin hükümleri yok sayılmaktadır. Tasarı kapsamında yapılacak alım satım ve ihale işlerinin tamamı denetimsiz hâle getirilmekte, Devlet İhale Yasası kapsamı dışına çıkarılmaktadır.

Genel olarak bu kanun teklifinin tümüne bakıldığında mülkiyet hakkı tamamen ortadan kaldırılmakta, kişilerin mülkiyette mahkemeye başvurma hakları ellerinden alınmaktadır. Kanun teklifi kentsel rant yaratmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Bu yönleriyle bu düzenleme kamu yararına aykırı olduğundan, bu kanun teklifine tamamen karşı olduğumu belirtmekle birlikte, yapılan düzenlemeyle ilgili, bakanlıklara, yönetmelik ve benzeri mevzuat düzenlemelerinin yapılması için zaman kazandırılması amacıyla kanun teklifinin 2'nci maddesinin "Bu Kanun yayımı tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe girer." şeklindeki önergemizin kabulünü temenni ediyor, yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yazar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

TBMM Başkanlığı'na

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı yasa tasarısının 2. maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Turgut Dibek (Kırklareli) ve arkadaşları

Madde 2- Bu kanun 31.12.2011 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Turgut Dibek, Kırklareli Milletvekili, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, 2'nci maddeyle ilgili olarak vermiş olduğumuz önerge üzerine söz aldım. Öncelikle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bir süre önce, sanıyorum iki hafta kadar önce, Toplu Konut İdaresi Başkanı Sayın Erdoğan Bayraktar'ın basına da yansıyan demeci olmuştu. Sayın Bayraktar o demecinde çok ilginç bir şey söylemişti, benim çok dikkatimi çekmişti, belki arkadaşlarımızın da çekmiştir. İşte, bu para meselesi "Bu parayı nereden buluyorsunuz? Bu yatırımlar nasıl yapılıyor? TOKİ finansmanını nasıl sağlıyor?" gibi konular gündeme geldiğinde "Bize Allah para gönderiyor." diye bir açıklama yapmıştı -sanıyorum mayıs ayı sonu gibiydi değerli arkadaşlar- hatta ilave de şöyle bir şey söylemişti: "Biz 50 milyona aldığımız arsayı, araziyi 300 milyona daha sonra satıyoruz, sattık." demişti. Tabii benim çok dikkatimi ve ilgimi çekmişti bu açıklama. "Nasıl oluyor bu iş?" dedim. Yani 50 milyona bir arazi alınıyor,

300 milyona satılıyor. Bu arazi, 50 milyona, yani eski nitelemeyle belirtirsek 50 trilyona alınan arazi kimden alınıyor, nereden alıyor, daha sonra 300 trilyona kime satılıyor? Yani bu arada 5 kat, 6 kat kârla bu satış nasıl yapılıyor, çok ilgimi, dikkatimi çekmişti. Bu konuyla ilgili olarak, özellikle Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun 2008 yılındaki bir raporu var değerli arkadaşlar, oradan almış olduğum bilgileri sizlere aktararak bu konuyu sizlerle paylaşmak istiyorum.

Şimdi, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun 2008 yılında bir raporu var değerli arkadaşlar. Bu raporda yer alan bilgilere baktığımızda, üç tane kamu kurumu, yani devlete ait olan kurum -bunlardan bir tanesi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, bir tanesi Halk Bankası, bir tanesi de Ziraat Bankası değerli arkadaşlarım- bu üç kurum İstanbul'da Ataşehir'de arazi satın almışlar. Şimdi, baktığım zaman, Halk Bankası yaklaşık 60 dekar, yani 57.500 metrekare bir yer almış, KDV dâhil 223 trilyon ödemiş TOKİ'ye. Bunları TOKİ'den almış. Ziraat Bankası da yine 55 bin metrekare bir araziyi almış, o da 211 trilyon civarında bir para ödemiş. İlginç olan, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ise -henüz metrekaresi belli değil, yani miktarı belli değil ama- öyle bir arsaya 168 milyon TL ödemeyi karar altına almış. Yani, yaklaşık 600 trilyon, 600 milyonu aşkın bir parayı TOKİ'ye bu üç kurum ödemiş.

Tabii, şimdi, burada sorulacak çok soru var aslında ama, yani az önce sözlerime girerken belirttiğim konuyla olayı değerlendirmek istiyorum, yani bu üç kurumun -tabii, baktığımız zaman onların yönetmeliklerine- merkezlerinin Ankara olduğunu görüyoruz, yani İstanbul'a taşınmasıyla ilgili olarak karar almışlar mı almamışlar mı, onu da bilmiyorum, bu konuyu soracağım. Sayın Babacan, ilgili Bakan, mutlaka bu konuda yanıt verecektir. Ama değerli arkadaşlar, buradaki mesele, özellikle kanunla, görüştüğümüz bu kanunla da ilgili olan mesele bence şu: Şimdi, TOKİ'nin Sayın Başkanı, yani Toplu Konut İdaresi Başkanı Erdoğan Bayraktar "Bize Allah para gönderiyor." derken aslında "Devlet bize, kamu bize para gönderiyor."mu demek istemişti, yani onu biraz sorgulamak istiyorum.

TOKİ, biliyorsunuz, Türkiye'nin her yerinde yüzlerce şantiyesi olan ve yüzlerce müteahhide de iş veren, artık büyük bir kuruluş noktasında. Şimdi, burada, benim merak ettiğim konu şu: Bu müteahhitlerin yani TOKİ'ye ait olan müteahhitlerin finansmanını acaba kamu, devlet kendisi mi bir şekilde sağlıyor? Yani burada, Sayın Başkan 50 trilyona aldığı araziyi, ki nereden aldığını bilmiyorum, belki bir belediyeden almıştır, belki hazineden alınmış olabilir çünkü biliyorsunuz, TOKİ belediyelerle sözleşmeler imzalıyor, işte onlarla kentsel dönüşüm planları yapıyor, belki hazineye ait olan bir araziyi de almış olabilir ama Ziraat Bankasına 223 trilyona bu araziyi satmış, Halk Bankasına işte 211 trilyona bu araziyi satmış. Baktığımız zaman, aslında, kamunun yani devletin olanaklarının TOKİ'nin müteahhitlerini finanse ettiği gibi bir durumla karşı karşıya kalıyoruz değerli arkadaşlar.

Şimdi, bir haber daha okuyacağım size. Geçtiğimiz günlerde Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün bir açıklama yapmıştı, sanıyorum üç hafta kadar önce olması gerekir. Hükûmetin 1 milyonu aşkın olan…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Vekilim.

TURGUT DİBEK (Devamla) – …1,5 milyon da olabilir yaklaşık olarak ama 1 milyonu aşkın KOBİ'ye destek paketiyle ilgili bir açıklama yapmıştı, orada da yaklaşık 265 ya da 263 trilyonluk bir desteği kamuoyuna ballandıra ballandıra, uzun uzun anlatmıştı, "Biz, Türkiye'deki KOBİ'leri destekleyeceğiz." diye.

Değerli arkadaşlar, miktarları bilmiyorum, gecenin bu saatinde, belki biraz geç olduğu için, algılamakta ben de zorluk çekiyorum, sizler de çekebilirsiniz. Yani Hükûmet "Türkiye'deki tüm KOBİ'lere biz 260 küsur trilyon destek paketi açıklıyoruz." diye çıkıyor meydanlara, gazetelere, televizyonlara ama devletin üç kurumu, arkadaşlar; Halk Bankası, Ziraat Bankası ve BDDK, TOKİ'ye 600 trilyonu aşkın parayı üç tane arazi için gidiyor ödüyor. Tabii daha sonra da TOKİ Başkanı Sayın Bayraktar kamuoyuna, törenlerde çıkıp "Allah bize para gönderiyor, biz 50 trilyona aldığımız malı 300 trilyona satıyoruz." diye havasını atıyor. Aslında, devletin kaynaklarını kullandığını bir şekilde de böyle itiraf etmiş oluyor.

Ben saygılar sunuyorum değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dibek.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı "03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediyeler Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifinin" 2. maddesinin "Bu Kanun 31.12.2010 tarihinde yürürlüğe girer" şeklinde değiştirilmesini teklif ve arz ederiz.

Kemalettin Nalcı (Tekirdağ) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet Katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Kemalletin Nalcı, Tekirdağ Milletvekili.

Buyurun Sayın Nalcı. (MHP sıralarından alkışlar)

KEMALETTİN NALCI (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 509 sıra sayılı 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde vermiş olduğumuz önerge üzerinde söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle herkesi saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, bu görüşülmekte olan Belediyeler Kanunu'nda yapılmak istenen tüm noktanın altını çizmek gerekiyor. Bu sadece büyükşehir belediyelerine rant ve kaynak sağlamak için çıkartılmak istenen bir kanun. Büyükşehir belediyelerinin dışındaki belediyelere bu kanunun getireceği hiçbir nokta gözükmüyor. Tabii, burada dikkat etmemiz gereken, belediyelerin bu kanundan daha önce çok acil problemleri var. Ben, Sayın Bakana da sordum soru önergesi olarak. Biliyorsunuz Türkiye bir karar almıştı sizin iktidarınız döneminde, 2012 yılına kadar tüm belediyeler altyapı problemlerini çözecekti ama bugün bakıyoruz ki, gelindiği noktalarda belediyelerin gerçekten kaynak israflarını göz önünde bulundurursak kendi kaynaklarını israf etmekten kaynaklanan borç batağına saplanmış durumdalar. Bir kere, bizim, belediyelerin bu kaynaklarını israf etmemeleri yönünde önlemler almamız lazım. Bir belediyenin, bir caddeyi 5 kere yapamaması lazım, böyle bir şey yok. Arkasından, her tarafa borçlanacak "Ben altyapıyı yapamadım." diyecek, bunun yaptırımının olması lazım. Eğer bir yatırım yapıyorsa bu yatırımın sorumlusu olacak değerli milletvekilleri, hesap sorulacak bir merci olacak. Atıl yatırımın hesabının sorulması lazım.

Bugün bakıyoruz… Sayın Bakan burada, İller Bankası ve belediyelerin de başındaki insan. Sayın Bakanım, bu belediyeler böyle gittiği sürece, 2050 yılına kadar da bu altyapı problemini çözemezsiniz, kentleşmeyi sağlayamazsınız veya bu rantiyenin içindeki belediye meclislerine bu kadar yetkiyi verirseniz, eğer orada, 16 kişiyle, 20 kişiyle, bir yerin rant uğruna imara açılmasını sağlarsanız, bu işlerde hakkaniyeti bulamazsınız. Onun içindir ki kanun çıkartırken kişilere özel değil, tümüne… Eğer şimdi, 2.900'ü aşkın belediyemiz varsa, 2.900'ü aşkın belediyelerimize hitap edecek, önlemler alacak, kaynaklarını israf ettirmeyecek kanunlar yaptırmamız lazım.

Şimdi, biz burada ne yapıyoruz? Belediyeye yetki veriyoruz, istediğinin arazisini al, istediğini yap, belediyene kaynak aktar ama bu kaynağı nasıl, ne şekilde kullanacağını ve burada ona yaptırım yapmayı hiç düşünmüyoruz. Bu böyle gittiği sürece de, ki 91 yılında belediyelerin tüm borçları sıfırlandı ve hiçbir belediye başkanına şu soru sorulmamıştır: Arkadaş, sen bu kadar borçlandın, bunu neye göre borçlandın diye soran bir makam var mı? Yok. Bunu Ankara Büyükşehirden de alın, bunu İzmir'den de, tüm belediyeler için alın. Bugün, Ankara Büyükşehir Belediyesinin 10 katrilyona yakın borcu olduğunu hepimiz biliyoruz. Bunun önlemini nasıl alacağız? Vatandaşın veya hazinenin, Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm varlıklarını belli insanlara belli bir şekilde kullanma hakkı vererek mi? Yani bu kaynakları israf ettirmeye devam mı edeceğiz? Bunları yaptırmamamız lazım değerli milletvekilleri, ki bu çıkarmış olduğunuz kanunla azıcık da belediye başkanlarını -burada birçok belediye başkanı arkadaşımız var, eski belediye başkanı arkadaşlarımız var- siz gerçekten bulundukları yerde kral ilan ediyorsunuz. Neden kral ilan ediyorsunuz? Davaları devam edenlerin ve istediğinin arazisine el koyma hakkını veriyorsunuz. Böyle bir şey ne Türkiye Cumhuriyeti anayasalarıyla ne de Türkiye Cumhuriyeti kanunlarıyla uyuşmayan maddeler.

Tamam, güzel…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Nalcı, buyurun.

KEMALETTİN NALCI (Devamla) – Şimdi, kentsel dönüşüm… Kentsel dönüşümü bugün hiçbir belediye kendisi yapmıyor, TOKİ aracılığıyla yapıyor. Çok az, çok nadir belediye… Ki zaten Türkiye'de TOKİ'yi Toplu Konut İdaresinden çıkarıp kamu ihaleleri yapan bir kurum hâline getirdik. TOKİ diğer kurumların da ihalelerini yapıyor kentsel dönüşümlerle ve ben burada iddia ediyorum: Yani bu kanunu çıkarırken neden kentsel dönüşümlerde KDV muafiyetini düşünmediniz Sayın Bakanım? Yani bunu, DLH bir havaalanı inşaatı yaparken… Sayın Bakan tabii dinlemiyor, bu konular önemli konular. Vatandaşa daha ucuz arazi vereceksen veya konut vereceksen KDV'ye kentsel dönüşümde neden muafiyet koymuyorsunuz? Ama havaalanında iki tane kule yaparken veya pist yaparken buna KDV muafiyeti getiriyorsunuz. Bu maliyet vatandaştan çıkıyor.

Onun için, daha toplumu kucaklayıcı kanunlar çıkarmak dileğiyle herkese saygılarımı sunuyorum.

Sağ olun, var olun. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Nalcı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, şimdi okutacağım üç önerge de aynı mahiyette olduğundan önergeleri birlikte işleme alacağım, istemleri hâlinde önerge sahiplerine ayrı ayrı söz vereceğim.

İlk önergeyi ve diğer önergelerin imza sahiplerini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2/435 esas numaralı kanun teklifinin 2 nci maddesinde geçen “Kanun yayımı tarihinde” ibaresinin “Kanun yayımı tarihinden üç ay sonra” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim

Yılmaz Tunç
Bartın

Diğer önerge sahipleri:
Faruk Koca
Ankara
Ahmet Aydın
Adıyaman

BAŞKAN – Komisyon önergelere katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Söz isteyen var mı? Yok.

SUAT KILIÇ (Samsun) – Gerekçe…

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu önerge ile, eksikliklerin zamanında ve sağlıklı bir şekilde tamamlanması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önergeler kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.56

ON BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 01.09
BAŞKAN: Başkan Vekili Sadık YAKUT
KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Gülşen ORHAN (Van)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin On Birinci Oturumunu açıyorum.

509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Fevzi Topuz, Muğla Milletvekili.

Sayın Topuz buyurun.

CHP GRUBU ADINA FEVZİ TOPUZ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5393 sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına görüşlerimizi belirtmek üzere söz aldım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Son dönemde kent ve kamu yönetimi yapı, afet, planlama ve imar mevzuatlarına ilişkin birçok düzenleme yapılmaktadır. Bu düzenlemelerin birçoğu kamuoyunda yeterince tartışılmadan gece yarısı baskınları ile yasalaşmaktadır.

Kentsel dönüşüm, kent gelişiminin toplumsal, ekonomik ve mekânsal olarak yeniden ele alındığı ve kentteki sorunlu alanların sağlıklı ve yaşanabilir hale getirilmesi için yıkıp yeniden yapma, canlandırma, sağlıklaştırma ve yeniden yapılandırma için proje üretilmesi ve uygulama yapılmasıdır. Özetle, kentsel dönüşüm, bir kentin dokusunu bozan sorunların giderilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Bir projenin güzel tanımlanmış olması, bu projenin uygulanmasının da doğru ve düzgün çıkacağını göstermiyor. Bunu neden söylüyoruz? Çünkü uygulanan projeler, gelecekte yapılacak projelere de örnek olacaktır. Şimdiye kadar uygulanan kentsel dönüşümlerde yoksul bölge halkı mağdur olmuş, buna karşın birileri de çevresine rant sağlamıştır.

Değerli milletvekilleri, nitelikli ve sağlıklı bir kentsel dönüşüm, kent bütünü içerisinde olması gerekenler ve plan kararları üzerinden ekonomik ve toplumsal gereksinimleri göz önüne alır. Bu yasa teklifinde ise kent planlaması göz önüne alınmamış, halkın sosyal ve ekonomik boyutu düşünülmemiştir. Bu yasa düzenlemesini yalnızca fiziksel bir düzenleme olarak kabul etmek daha doğru olur.

Biz ne istiyoruz? Rant odaklı kentsel dönüşüm değil, halktan yana, kamu yararı öncelikli bir kentsel dönüşüm planlaması ve uygulaması istiyoruz. Uygulamalara baktığımızda, yurt dışı örneklerinden kopyalanarak "Kentsel Dönüşüm Projesi" adı altında sunulmaktadır. Bu durum çözümden çok, var olan sorunları artırmaktadır. Her bir dönüşüm alanı kendi içinde farklı özelliklere sahip olup sorunlar değişebilmektedir. Dolayısıyla, aynı içerikteki modellerin her dönüşüm alanında başarılı olması mümkün değildir. En önemlisi de dönüşüme uğrayacak alanda yaşayan kesimlerin ihtiyaçları ve istekleri üzerinden oluşan farklılıklar gelmektedir.

Değerli milletvekilleri; AKP hükûmetleri döneminde yürürlükteki imar mevzuatı ve bütüncül planlama anlayışı yok sayılmış, projeci gelişme anlayışının gereği olarak "kentsel dönüşüm" kavramı ve kentlerin yapılanmasının önüne geçmiştir.

Bugün "kentsel dönüşüm" adı altında, TOKİ ve büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere birçok belediye, gecekondu alanlarının iyileştirilmesinden başlayıp uluslararası sermayenin ve gayrimenkul yatırım ortaklıklarının ilgisini çeken büyük alışveriş merkezlerine uzanan bir yelpazede projeler hazırlıyor ve uyguluyorlar. Böyle uygulamalar yapılırken ne kadar şeffaf davranılmaktadır? O bölgeden birilerine ne kadar, ne aktarılmıştır? Bunların tek tek bilinmesi gerekir.

Bu noktada öncelikle bilinmesi gereken husus, yaygın olarak uygulanmaya çalışılan kentsel dönüşüm projelerinin amacının, sağlıksız koşullarda barınma ihtiyacını gideren dar gelirli kesimlerin güvenli ve çağdaş konutların sahibi yapılması olmadığıdır.

"Kentsel dönüşüm" adı altında gündeme getirilen tüm projelerin ortak özelliği, ister konut isterse ticaret alanı olsun orta ve üst düzey gelir gurubuna yönelik olmalarıdır. Ankara ve İstanbul başta olmak üzere yurdun dört bir yanında uygulamaya konulan bu projelerle binlerce insan evinden ve yurdundan edilmektedir. Büyükşehirlerde ilçe belediyelerini baypas eden bir yapıyı içinde barındırmaktadır.

Yasa yürürlüğe girdikten sonra büyükşehir belediyeleri ilçe belediyelerin gayrimenkullerine el koyabilecektir. Ayrıca, kent merkezlerinde kalan çok kıymetli bina, arsa ve araziler bir talana tabi tutulacaktır.

Yapılan projeler dış kaynağa bağımlı olarak yaşama geçirilmektedir. Üretmeden, borçlanarak tüketmek üzerine kurulmuş ekonomik yapının devamının sağlanması için her geçen gün daha büyük miktarlarda dış kaynağa ihtiyaç duyan ve bu yolda kullanabileceği en önemli araç olarak ülke toprağını gören AKP İktidarına bu yasa da yetmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, AKP'nin yeni rant alanları yaratmada sınır tanımadığı bir defa daha görülmüştür. Bu yasa teklifi ile kentin çevresindeki alanlar da kentsel dönüşüme konu edilebilecektir. Eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkuller belediyelere devredilecektir.

Kentin her köşesi dönüşüm alanı ilan edilebilecek ve kentin istenilen bölgesi ya da parseli, mevcut sakinlerinden alınarak yüksek rant ödeyenlere terk edilir hâle gelebilecektir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarına yapılacak yapıların yükseklik ve yoğunluğunu belirleme yetkisinin kamu yararı ve planlama ile şehircilik ilkelerine göre birden fazla kurumca karara bağlanmasında yarar vardır.

Kentsel dönüşüm alanı ilan edilmiş olan tarım alanları da kullanıma açılarak yasallaştırılmış ve meşrulaştırılmış olacaktır.

Önerideki "Kentsel dönüşüm alanları içinde yer alan kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir" hükmü ciddi sürtüşmelere yol açacaktır.

Değerli milletvekilleri, önümüzdeki süreçte yaşanacak sorunlara bakarsak, kent merkezlerinde kalan çok kıymetli bina, arsa ve arazilerin "kentsel dönüşüm ve gelişim" adı altında bir talana tabi tutulma olasılığının varlığı hiç de yadsınacak bir durum değildir.

Kentsel tasarım ve dönüşüm projelerinin ardına saklanarak mülkiyete haksızca el koyma furyası başlayacaktır. Bir alanı ada-parsel olarak böldükten sonra kat mülkiyeti esasına göre pazarlamaktan ibaret bu uygulamalar planlama açısından çok sayıda sorunu da beraberinde getirecektir.

Kentsel dönüşüm ve tasarım projeleri olarak ihtişamlı binalar ve gökdelenlerden oluşan, sadece rant ve ticari amaçlı fiziksel uygulamalar olarak önümüze gelecektir.

Bu alanlar için daha önce verilmiş kentsel sit alanı kararlarının göz ardı edilmesi, bunlara uygun yapılmış koruma amaçlı imar planlarının yok sayılmasını gündeme getirecektir; bilim ve koruma kurulları devre dışı bırakılacaktır.

Dönüşüm projeleri uygulanırken sorgusuz sualsiz el koymada belirleyici olanın kentlerin geleceği kaygısı değil, bazı çıkar gruplarının rant elde etme iştahından başka bir şey olmadığı açık olarak görülmektedir ve bunu da yakın bir gelecekte göreceğiz.

Değerli milletvekilleri, yasa teklifi, yenilenmeye ihtiyaç duyan kentsel mekânları sosyal, kültürel ve ekonomik köklerinden soyutlayarak değerlendirmekte ve kentsel yenilenmeyi fiziksel yenilenmeye indirgeyerek piyasanın acımasız işleyişine terk etmektedir. Bir anlamda sosyal ve hukuk devleti ilkesiyle de uyuşmamaktadır.

Böylesine geniş ve olağanüstü yetkilerle donatılmış bir yasa, ne dönüşüm alanları olarak tanımlanacak bölgelerde yaşayan halkın sosyal, kültürel ve ekonomik koşullarını değiştirmekte ne de halkın katılımını sağlamaktadır. Aksine, yasa, sınırları belediye meclisinin kararıyla belirlenecek bütün ya da ayrı ayrı parçaların toplamı en az 5 hektar olan dönüşüm alanlarında tüm üst ölçek plan kararlarına son vermekte, dönüşüm amaçlı imar planları ile bölgeler kent bütününden ayrılarak yeni yapılaşma alanı getirmektedir.

Yasa teklifinde, hak sahiplerinin itirazları, sadece kamulaştırma bedeli üzerinden yapılabilmektedir. Proje yanlışlıklarına karşı itiraz dahi edilememektedir. Bununla birlikte, yoksul halkın barınmasının ve sosyal konuta yönelik bir düzenlemesi de yoktur.

Öte yandan, yasa, üzerinde plan kararları alınacak ve yeni yapılaşma koşulları belirlenecek dönüşüm alanlarının belirlenmesinde kent bütünlüğünün gözetilmesine yönelik hiçbir karara referans vermemekte ve belediye meclisinin kentin herhangi bir mekânsal parçasına ilişkin alacağı dönüşüm kararını yeterli görmektedir. Bu eksiklik zaman geçmeden giderilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Topuz, lütfen tamamlayınız.

FEVZİ TOPUZ (Devamla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kamu yararı doğrultusunda gerçekçi bir çözüm, kentlerimizin, koruma, yenileme ve gelişme sorunlarını bütüncül bir planlama ilişkisi içerisinde, sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziksel yönleriyle değerlendirilerek yapılmalıdır.

Bu yasa teklifi, bir anlamda Ankara Büyükşehir Belediyesine ayrıcalık tanınarak Atatürk Orman Çiftliğinin talan edilmesinin önü de açılmaktadır. Buna "dur" demek gerekmektedir.

Yasa teklifinin bu hâli, kentlerimize ve dolayısıyla yurttaşlarımıza çağdaş bir kent oluşumuna yanıt vermeyeceği gibi, sadece ranta dönük bir çalışmanın ürünü olacağı açıktır.

Bu duygularla yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Topuz.

Madde üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Mümin İnan, Niğde Milletvekili.

Buyurun Sayın İnan. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MÜMİN İNAN (Niğde) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; 03/07/2005 Tarih ve 5393 sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Ülkemizde yıllardır bir türlü durdurulamayan, hâlâ devam eden kırsaldan kente göçler bütün şehirlerimizin çarpık hâle gelmesine neden olmaktadır. Ülkenin farklı bölgelerinde farklı gelişme alanlarının hayata geçirilememesi, özellikle "Taşı, toprağı altın." denilerek Türkiye nüfusunun beşte 1'ini oluşturan İstanbul başta olmak üzere ülkemizin batısındaki büyük şehirlerimiz ekmek bulma kaygısıyla insanlarımızın neredeyse istilasına uğramaktadır.

Şehirlerin dokusunun ve yapısının bozulmasının en önemli nedenlerini bu göçler oluşturmaktadır. Başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlerin kenarlarında oluşan gecekondu kentlerinin daha sonra seçim yatırımı olarak yarı yasal hâle getirilmesi, bugün elektriğini, suyunu, doğal gazını, emlak vergisini veren ama hâlâ inşaat ruhsatı olmayan binlerce yapı her seçim dönemi geldiğinde siyasilerin oturma ruhsatı müjdesini beklemektedir. Bu, büyük şehirlerin problemlerinin en önemlilerini teşkil etmektedir.

Şehirlerimizin modern ve planlı bir biçimde gerçekleşmesine azami gayreti göstermediğimiz için her geçen gün sorunlar artmakta, üst üste yığılan sorunların çözümü daha da ağırlaşmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, insan ve sosyal hayatı, çevreyi merkeze koyan, kimseyi mağdur etmeyen ve… Sorunların çözülmesine her zaman hazırız ancak "Ranta hayır." diyoruz. Tarihî dokusu korunmuş, nefes alan ve yaşayan eski şehrin yanında, modern, ona uyumlu yeni yaşam alanlarının olmasını her zaman istiyoruz.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; "Kentsel dönüşüm nedir?" dediğimizde bu konunun uzmanları tarafından birçok dönüşüm tanımı yapılmıştır. Yapılan bu tanımların farklılık göstermesi, ortaya koydukları, altını çizdikleri amaç, strateji, yöntemler ve vizyonlara göredir. Nasıl düşünülürse ya da nasıl tanımlanırsa tanımlansın "kentsel dönüşüm" ifadesi, bozulmaya uğramış, çöken ya da çökme eğilimi gösteren şehir alanının fiziksel ve çevresel şartların ekonomik ve toplum yapısının geniş kapsamlı ve bütünleştirici yaklaşımlarla yaşanılabilir hâle getirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik olarak uygulanan ve ortaya konan işlerin tamamına denmektedir.

Kentsel dönüşüm, amaç olarak, temelde toplumsal bozulmanın sebeplerinin araştırılıp tespit edilerek bunların ortadan kaldırılmasıyla, kentsel alanların virane ve çöküntü hâline gelmemesine yönelik tedbirleri almaktır. Yaşayan bir olgu olan kent dokusunun fiziksel olarak iyileştirilmesine ve değişim ihtiyacına cevap verebilmektir. Şehir hayat standardını yükseltici, başarılı ekonomik tedbirler ortaya koyabilmektir. Şehir alanlarının en etkin biçimde kullanılmasını sağlarken şehrin gereksiz yayılmasını da önlemektir. Sosyal ve toplumsal şartlar ve siyasi güçlerin kent politikalarını yapılandırma ihtiyacını karşılamak üzere yapılacak planlamalarla, sivil toplum kuruluşlarının ve farklı sosyal kesimlerin buna katılımını sağlamak üzere ortaya çıkmış düşüncelerdir.

Kentsel dönüşümün dünyada uygulanan yeniden geliştirme, rehabilitasyon ve entegrasyon gibi yöntemleri vardır. Ciddi olarak bozulmuş ve korunacak değeri olmayan yapıların bulunduğu kentsel bölgeleri yeniden geliştirme yöntemleri uygulanmaktadır. Geliştirilecek arazinin maksimum kullanımı, daha yüksek zemin alanı ve şehir merkezine daha yüksek gelir grupları ve bunların aktivitelerinin gelmesi bu yaklaşımla avantajlı görülmektedir, ancak genellikle o bölgede yaşayan kent nüfusunun başka bir bölgeye yerleştirilmesini öngörüyor ki bu da ağır sosyal ve çevresel şartları ve maliyetleri beraberinde getirmektedir. Bu alanda yapılacak yeniden geliştirme yöntemleri sosyal yapının da bozulmasını beraberinde getirmekte, o çevrede yaşayan komşuların, ailelerin dağılmasına, özellikle yaşlı insanlara zarar vermektedir.

Yeniden geliştirme yöntemi, kamulaştırma bedellerinin ödenmesi, altyapı getirilmesi, yeni kamu tesislerinin yapılması hesaba katıldığında çok maliyetli bir iştir. Rehabilitasyon ise, planlı olarak gelişmiş ancak zamanla işlevini yitirmiş yaşam alanlarını yeniden değerli hâle getirmek, mevcut bölgeyi koruma, tamir ve restore temeline dayanmaktadır.

Kentsel dönüşüm sürecine giren bölgelerde bazen orada yaşayan halk oradan uzaklaştırılır ve bölge üst ve orta sınıf alıcıların yerleşmesine açılır ya da zorunlu olarak o bölge halkının aynı yerde ikamet etmesi ve ikamet ederken de iyileştirilmesi yöntemi uygulamasıdır. Entegrasyon yönteminde ise şehrin kimliği korunurken, eski ve yeninin uyumuyla zengin bir çevre ortaya konulur. O bölgede yaşayan insanlar bölgeyi terk etmeden dönüşüme katkı yaparlar.

Yeniden canlandırma, sosyokültürel, ekonomik ya da fiziksel açılardan çöküntü süreci yaşamakta olan parçaların çöküntü sebebi ortadan kaldırılarak yeniden canlandırılmasıdır. Dünyanın birçok yerinde, çökmekte olan kentlerin yeniden hayata kazandırılması için birçok örnekler mevcuttur. Kentsel dönüşüm planlarının maalesef Türkiye'de yüzde 100 başarılı olduğunu söylemek imkânı yoktur. Özellikle Ankara'da ve diğer büyük şehirlerde yanlış ve hatalı uygulamaların sıkıntılarını hep beraber yaşamaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; kanun teklifine bakıldığında proje alanında "altyapı" ve "rekreasyon" adı altında belediyelerce yapılacak keyfî uygulama ve ihalelerin maddi külfetinin vatandaşa yüklenmesi, kentsel dönüşüm kriterleri arasında sit alanlarının durumunun belirsizliği, ayrıca bu kapsamdaki davalara mahkemelerde öncelikli görüşme zorunluluğu getirilmesi mahkemelere müdahale olarak yorumlanmaktadır.

"Kentsel dönüşüm ilan edilen yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar beş yıl süreyle durdurulur. Toplam durdurma süresi on yılı geçemez." denilerek bu durdurma süresinin on yıla kadar uzatılmasının adalet ilkelerine aykırı olduğu belirtilmektedir. Bir tek kişi bile haksızlığa uğruyorsa o uygulamada adaletsizlik var demektir.

Çıkarılacak bu yasanın oldubittiye getirilmeden, ilgili ne kadar taraf varsa ve uzmanların görüşü alınmak suretiyle, muhalefet partilerinin de önerilerine dikkat edilmesi gerekirdi. Ancak, buna çok dikkat edilmemiştir. Bu kanun daha çıkmadan birçok tartışmayı beraberinde getirmiştir. TSK arazilerinin kentsel dönüşüm kapsamına alınabilmesinin yolu açıldığı gibi yargı kararlarını baypas etmeye yönelik olduğu da "Boş alanlarda kentsel dönüşüm ilan edilemez." şeklindeki Danıştay kararının Ankara'daki Saklıkent kentsel dönüşüm uygulamalarında yargı engelini ortadan kaldırdığı ya da Ankara'da Çankaya Ahlatlıbel Nasreddin Hoca Kentsel Dönüşüm, Yaylabağ Karataş Lodumlu Kentsel Dönüşüm, Yenimahalle ilçesi Susuz Karacakaya, Çankaya Konya yolu, Çetin Emeç Bulvarı, Tanyeli, Gölbaşı, Karagedik, Yenimahalle, Ballıkuyumcu, Çankaya Dikmen, Yenimahalle Ankara Şehir Kentsel, Kızılay Kuğulupark, Çankaya Balgat, Çankaya Söğütözü, Çankaya Yıldız, TCDD, Elmadağ Temelli, Konya yolu Mevlana Kapı, Elmadağ MİA ile ilgili yargı kararlarının ortadan kaldırılmasına yönelik olduğu da bir gerçek olarak ortaya konulmaktadır. Ya da Atatürk Orman Çiftliği gibi büyük yeşil alanların imar talanına açılacağı hatta farklı partilerden olan belediyelerin, belediye binalarının bile ellerinden alınabileceği, eğitim ve sağlık dışında kalan binaların, kamu binalarının, şehir merkezinin rantı yüksek yerlerinde bulunan kamu arazilerinin yağma edileceği ve işin aslının şehircilik ve şehir planlamadan öte bir rant işi olduğu eleştirileri daha şimdiden yükselmeye başlamıştır.

Maddenin gerekçesinde günümüzde hızlı kentleşmenin ortaya çıkardığı sorunlar göz önüne alındığında belediyeler kentin gelişimine uygun olarak konut alanları, ticaret alanları, teknolojik parkları, rekreasyon alanları ve sosyal donatılar oluşturmak, kentin tarihî ve kültürel dokusunu korumak, deprem riskine karşı tedbir almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilmeleri gerekir. Acaba mevcut belediye kanunlarıyla belediyeler bunları yapamamakta mıdır? Ya da yeni yasayla bunların haricinde neleri belediyelerin yapması için önü açılmaktadır? Ayrıca "Deprem riskine karşı tedbirler almak gerekir." denirken özellikle yıllardır yönettiğiniz ve yağmur yağdığında neredeyse Venedik'e dönen İstanbul'da selle ve diğer doğal felaketlerle ilgili herhangi bir tedbir neden düşünülmemektedir?

Çevre Bakanlığınca çevre düzeni planları ülkenin fiziki mekânında sahip olduğu doğal, tarihî ve kültürel zenginliğin korunarak kalkınma planları ve varsa bölge planları temel alınarak, ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkân vermek, çevre kirliliğini önlemek, çarpık

kentleşme ve sanayileşmeyi önlemek ve genel arazi kullanım kararları ile bunlara ilişkin strateji ve politikalar belirlemek. Planlara, nâzım ve uygulama imar planlarına esas teşkil etmek üzere üst ölçekte hazırlanan planlar denilmektedir.

Bu kanun teklifi, Çevre ve Orman Bakanlığının, acaba, Çevre Düzeni Planı'yla çelişmekte midir? Kentsel dönüşüm planları ne kadar kârlı olursa olsun ne kadar rantlı olursa olsun yaşamaya çalıştığımız kentlerde vatandaşlarımızın aleyhine, insan ve doğal yaşamı tehdit edecek bir plan, asla Milliyetçi Hareket Partisinin kabulü olamaz.

Birçok sakıncasını gördüğümüz bu kanun teklifine şimdiden "Hayır." diyeceğimizi açıkça belirtir, yüce heyetinizi saygı ve sevgiyle selamlarım. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın İnan.

Madde üzerinde Barış ve Demokrasi Partisi Grubu adına Akın Birdal, Diyarbakır Milletvekili. Buyurun Sayın Birdal. (BDP sıralarından alkışlar)

BDP GRUBU ADINA AKIN BİRDAL (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 509 sıra sayılı Belediyeler Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Yerel yönetimler, doğrudan demokrasinin işletildiği ya da işletilmesi gerektiği yerlerdir. Yerel yönetimler, halkın temel gereksinmelerini karşılamak, yaşamını kolaylaştırmak ve yaşam standardını yükseltmek için çalışan ve sürece doğrudan halkın katılımını da sağlayan kurumlardır ya da olmalıdır. Yerel yönetimler buna uygun siyasa oluştururlar, buna göre örgütlenirler, temel amaçları kâr ya da gelir elde etmek değildir ancak 12 Eylül rejimiyle gündeme gelen neoliberal politikalar eşliğinde bu yaklaşım önemli bir değişiklik göstermiştir. Artık yerel yönetimler, büyük yatırımlara girişebilen, borçlanabilen, rant oluşturan, ekonomiyi belirleyen kurumlar hâline gelmiştir. Kimi büyükşehir belediyelerinin bütçeleri, yatırımları bakanlık bütçelerini geçmiş durumdadır. Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bütçesi 17 milyar 765 milyon TL'dir. Bunun 6 milyar 188 milyon TL'si yatırımlara ayrılmıştır. Merkezî yönetimin yatırım miktarı ise 12,1 milyar TL'dir. Şimdi, bu, tabii, özellikle metropol kentlerin bu denli büyük bütçeler oluşturması doğrusu büyük kentlerin belediye başkanlığına özendirici oluyor kimi kişileri ve Türkiye, Yerel Yönetimler Yasası'nda yeni bir gelenek oluşturuyor. Önce büyük kentlerin belediye başkanı olunuyor, oradan bir parti kuruluşuna geçiliyor, o partinin başkanlığına getiriliyor, oradan Başbakanlık ve belki, şimdi yeni bir gelenek oluşacak, Başbakanlıktan da Cumhurbaşkanlığına giden bir yol açılacak.

Şimdi, örneğin İstanbul Büyükşehirde 30-35 milyar dolarlık bir rant olduğu söyleniyor. O nedenle herkesin ilgisini çekiyor olması da buradan kaynaklanıyor. Şimdi, ama "Kentimizi ve kendimizi yönetelim." diyen ve doğrudan demokrasiyi yerel yönetim anlayışlarına katmak isteyen kimi belediye başkanlarımız da, ne yazık ki rejimin, sistemin ve onun getirdiği yargının kadrine uğruyor ve yüzde 60-70'i aşan oylar almasına karşılık işte 11 belediye başkanımız bugün ne yazık ki cezaevinde ve on dört aydır da içeride yatıyor.

Şimdi, bir de yerel yönetimde Avrupa özerklik şartını Türkiye kabul ediyor, ancak birtakım çekinceler koyuyor. Bu çekincelerden en önemlisi halka başvurmak, referandum. Örneğin, bunu kabul eden birtakım ülkelerde örnekler var. O kentte yaşayan halkın bilgisine başvuruluyor "Bunu istiyor musunuz, istemiyor musunuz?" diye. Örneğin İsviçre'de -ki daha önce de paylaşmıştık bunu, ama bir kez daha anımsatmakta yarar var, halkın doğrudan bu sürece katılması açısından- örneğin, Zürih'te, kent merkezinde bir kışla var ve 50 bin imza toplandığı zaman o konuda referanduma gidiliyor ve nitekim, bu kışlanın kalkması konusunda 50 bin imza toplanıyor ve merkezî yönetime veriliyor, referanduma gidiliyor ve o kışlanın kent merkezinden kaldırılması kararı çıkıyor ve kışla kaldırıldıktan sonra, o fiziki yapı, bütün oradaki halkların temsilcilerine, oranın kültür örgütlerine, kurumlarına devrediliyor.

Şimdi, doğrusu bir de merak ettiğim şey, Ankara ve İstanbul büyükşehirlerinde, elbette ki, o kentin dokusunu süsleyen, güzelleştiren, renklendiren çiçeklerdir her mevsimde. Tabii, işte bir lale devrini yaşıyor olmamız, Ankara'da… Tabii, Ankara'nın dokusu gerçekten bozuldu, militarist bir anlayış aynen o kent dokusuna yansıdı. Örneğin o zincirler… Her bir yerde zincirlerle, kenti zincirlediler ve bu ideolojik, tabii şeye yansıyor. Örneğin, Ankara'nın her bir yerinde, merkezinde… Hoş, iki gün önce kaldırıldığını gördüm, başka yerlerden de kaldırıldı mı bilmiyorum. Örneğin, uluslararası trafik işaretleri var herkesçe bilinen, kabul edilen ama işaretin yanında da koskocaman, altta "Sola dönüş yasaktır." diye de bir yazı var. Şimdi, bu, ideolojik bir tavır. Neden böyle bir yazıya gereksinme duyuluyor ki, sola dönüş yasaktır, sola dönüş yasaktır. Oysa, o yasaklanan, insanlığın ve Türkiye'nin kurtuluşunun önünü açacaktır. Sola dönüşte ve solda olacaktır ne olursa ama ne yazık ki, her yerde sola dönüş yasak konulmuş.

Şimdi, bu peyzaj giderleri ne kadar büyükşehir… O konuda eğer Sayın Bakanlık biliyorsa, doğrusu bilgilendirilirse de seviniriz. Yani şimdi böyle yoksul bir ülkenin peyzaj giderleri için ne kadar her yıl bütçeden para ayrılıyor, belediye bütçesinden? Oysa kendileri üretim istasyonları kurabilirler, tohumlardan fideler elde edilir, şaşırtılır ve kentin dokusu belki ayrılan paranın en az onda 1'ine bu karşılanabilinir. Fakat bunların tabii, ne yazık ki fazla bir denetimi olmuyor. İstanbul'da Mimarlar Odası 1/100.000'lik projenin gerçekten İstanbul'un tarih, kültür miraslarını yerle bir edeceğini, su havzalarının ve göl havzalarının yok edilerek betonlaştırılacağını gerekçe göstererek başvurdu ve iptal edildi bu proje. Ancak, bu son 29 Mart seçimlerinden sonra belediye meclisinde bu kararla yeniden proje kararlaştırıldı. Buna göre, öyle plazalar oluşturulacak ki örneğin o plazanın altından giren, kendi aracıyla… Belki 10 kat, 20 kat aşağıda otoparklar var ve sonra da 30, 40, 50, 60 kat yukarıda iş yeri ve konutu var. Tamamen izole olan, halktan, toplumdan, üretimden ama kendi dünyasını kuran bir kent anlayışı ve bu da neler getiriyor bilemiyoruz ama yeniden Mimarlar Odasının bunun iptali için başvurduğunu biliyoruz.

Kentsel dönüşüm projelerini de bu çerçevede değerlendirmek gerekiyor. 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Yasa'da kentsel dönüşüm yetkisi belirlenmiş. Geçen dört yıllık sürede de bu yetkiyle pek çok kentsel dönüşüm projesi gündeme gelmiş. Bu projelerin ortak özelliği ise hepsinin de tartışmalı olması, halkın tepkisine yol açması ve büyük rantlar yaratmış olmasıdır. Büyük kentlerin varoş olarak görülen yerleşim alanlarında gerçekleştirilmek istenen kentsel dönüşüm projesi adı altındaki yıkımlarla insanlar evlerinden barklarından sökülüp atılmak istenmektedir. Yalnızca İstanbul'da 650 binden fazla evin yıkımı, 3 milyon insanın yerinden edilmesi söz konusudur. Bu gerçekler ortada iken ne oldu da böyle bir değişikliğe gerek duyuldu? Bir an için, yoksullar, işçiler, mağdurlar, ötekiler için düzenlemeler mi yapılacak diye düşünebiliriz; yeşil alanlar, ortak kullanım alanları çoğaltılacak, kentler nefes alacak diyebiliriz ama değişiklikte buna ilişkin düzenlemeler ne yazık ki görülmemektedir. Değişikliğin genel gerekçesi kentsel dönüşümden, eskiyen kentten söz ediyor. Oysa kentsel dönüşüm için yerel yönetimler yeter ölçüde yetkiye sahiptirler. Bu yetkiyi de dört beş yıldan beri kullanmaktadırlar.

Üzerinde konuştuğumuz madde yürürlük maddesidir. Hukukun evrensel kurallarından biri ise yasaların geçmişe yürümeyeceği kuralıdır ama bu yasa değişikliği önerisine eklenen geçici madde bu evrensel kuralı çiğnemektedir. Bu yasa geçmişe yönelik uygulanabilecektir. Bu da göstermektedir ki yasa değişikliği, bir eksiği, uygulamadaki bir açığı kamu yararına gidermek amacıyla hazırlanmamıştır.

"Kentsel dönüşüm" adı altında yurttaşla mahkemelik olan kimi yerel yönetimleri kurtarmak amacıyla hazırlandığı da burada saptanmıştır. Özellikle büyükşehir belediyelerinin "kentsel dönüşüm" adı altında kenti bütünüyle rant alanına dönüştürmelerini kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Birdal, lütfen tamamlayınız.

AKIN BİRDAL (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Oysa halktan yana bir yönetim istiyorsak, ranta değil kentte yaşayanlara yönelik bir kent istiyorsak doğrudan halka başvurarak halk için ve halka birlikte o kentin yönetilmesi gerekmektedir. Demokrasinin de çağdaş kent yönetiminin gereği de ancak böyle sağlanabilinir ve umut ediyoruz ki bu tartışmalardan yine doğrudan demokrasi anlayışıyla bir yerel yönetim anlayışı da yönetilmesine katkı sağlar.

Bu duygularla hepinizi selamlıyor, saygılar sunuyorum. (BDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Birdal.

Madde üzerinde iki adet önerge vardır, geliş sırasına göre okutup aykırılıklarına göre işleme alacağım:

TBMM Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3. maddesinde geçen "Bakanlar Kurulu" ibaresinin "İçişleri ve Bayındırlık ve İskan Bakanlıkları" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Alim Işık	Erkan Akçay	Yılmaz Tankut
Kütahya	Manisa	Adana
Cemaleddin Uslu	Oktay Vural	Metin Çobanoğlu
Edirne	İzmir	Kırşehir

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Kanun Teklifinin 3 üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

R. Kerim Özkan	Rasim Çakır	Yaşar Tüzün
Burdur	Edirne	Bilecik
Malik Ecder Özdemir	Ferit Mevlüt Aslanoğlu	
Sivas	Malatya	

Madde 3. Bu Kanun hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

SAĞLIK BAKANI RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Yaşar Tüzün, Bilecik Milletvekili.

Buyurun Sayın Tüzün. (CHP sıralarından alkışlar)

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar; kanun teklifinin 3'üncü maddesinde vermiş olduğumuz önergenin lehinde söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, bu bir tasarı değil, Hükûmet tarafından gelen bir tasarı değil, bu bir teklif. Tabii, teklifin içeriğine ve gerekçesine baktığımızda bu teklife imza atan arkadaşlarımızın geçmişte hepsi veya büyük bir kısmı büyükşehir alt kademelerinde -gerçi ona alınganlık gösteriyorlardı, alt kademeyi değiştirdik ilk kademe belediyeleri yaptık- ilk kademe belediyelerinde görev yapıp da bu teklife nasıl ve niçin imza attıkların anlamak mümkün değil.

Özellikle ilk kademe belediye başkanlığı yapan arkadaşlarımızın büyük bir sıkıntısı büyükşehirde yetkilerin tamamının elinde bulundurulmasından dolayı hizmet edemedikleri noktasında. Tabii, teklif sahibine baktığımızda Sayın Bayraktar -zaten Genel Kurulda iki gündür yok, bilemiyorum işi vardır, başka bir sebebi vardır- geçmişte Beyoğlu Belediye Başkanlığı yaptı, işte İdris Bey aramızda, Tuzla Belediye Başkanlığı yaptı, Kartal Belediye Başkanlığı yapan Mehmet Bey var, Bağcılar Belediye Başkanlığı yapan arkadaşımız hepsi teklif sahibi. Yani bir akıl tutulması yaşıyoruz gidiyor arkadaşlar çünkü eğer bu kanun biraz sonra yasalaşır ise -zannediyorum bu konuda kararlı davranıyorsunuz, yasalaştıracaksınız- ancak o zaman ilçe belediyelerinin varlığı ve önemi kalmayacak. O zaman ilçe belediyelerini kapatalım, gerçekten de kapatalım; yeni bir teklif hazırlayın hepsi muhtarlık olsun, büyükşehre bağlı mahalle muhtarlığı olarak görevine devam etsin.

Tabii, eğer gerçekten böyle bir kanun ihtiyaç ise, gerçekten söylüyorum, böyle bir kanun ihtiyaç ise, sadece ve sadece, zaten 3593 sayılı Yasa'dan aldığı avantajları en iyi şekilde kullanan Türkiye'de 16 tane mi belediye var? Eğer gerçekten böyle bir ihtiyaç varsa, Türkiye'deki tüm il belediyelerine veyahut nüfusu 100 binin üstünde olan belediyelere bu yetkileri tanımamız gerekiyor. Birtakım kriterler getirdiniz. Bu kriterler sayesinde Bakanlar Kuruluna yetkiyi devrettik ama maalesef, yine bu 16 padişahlığın yanına bir padişahımız daha var, baş padişahımız, o da bildiğiniz gibi TOKİ. TOKİ'yi yine bu Bakanlar Kurulunun 2180 sayılı İhale Kanunu'nun dışında tuttuk, yine o imparatorluğuna, baş padişahlığına devam edecek.

Kuşkusuz, bu teklif hazırlanırken 16 büyükşehrin dışında daha önemli olan 2 belediyeyi ilgilendirmekte; bunlardan bir tanesi Ankara Büyükşehir Belediyesi, diğer ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi.

Değerli arkadaşlarım, hepinizin de bildiği gibi burası Türkiye Büyük Millet Meclisi. Türkiye Büyük Millet Meclisi, 72 milyon insanımızı temsil ediyor. Sadece Ankara Büyükşehir Belediyesinin yaşadığı sıkıntıları demiyorum, yasal olmayan, vatandaşımızın üzerinde kullanmış olduğu hakları telafi edebilme adına kanun çıkartıyoruz ve burayı, Türkiye Büyük Millet Meclisini, maalesef Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi toplantı salonu hâline getirdik. Bunu nereden çıkardınız diyeceksiniz. Bakınız, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul çalışmalarına katılan bürokratlarla ilgili bilgi formu, bu form. Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından tutuluyor.

Bu formun ilk sırasına baktığımızda: "Adı ve soyadı: Faruk Erciyes." "Bakanlık ve Kurum" yani görevi: "Ankara Büyükşehir Belediyesi. Birimi: İmar Dairesi. Görevi: Daire Başkanı." Telefon, e-posta adresi ve imzası. İşte buyurun.

Yani, Ankara Büyükşehir Belediyesine bağlı bir imar dairesi daire başkanının Türkiye Büyük Millet Meclisine bizzat gelerek, bürokrat arkadaşlarımızın içerisine, bakanlık bürokratlarının içerine oturup bu kanunu takip etmesinin, bu kanunla birebir ilişki kurmasının temel sebebi ne olabilir? Buna iktidar partisinin yetkililerinin ve Hükûmet yetkilisinin en kısa zamanda cevap vermesi gerektiğini düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tüzün, lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

YAŞAR TÜZÜN (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, kuşkusuz, bugün, bu akşam yaşanan bu önerge krizine de değinmeden geçemeyeceğim. 340'a yakın, büyük bir çoğunluğa yakın bir siyasi parti tarafından hazırlanan bir önergenin geri çekilmesinin, Anayasa'ya aykırı veya değil, uygulama noktasında teklifin geri çekilmesinin neden ve niçin olduğunun AKP Grubu yetkilileri tarafından açıklanması gerekir. Bu çok önemli. Bu teklif niçin verildi, burada 6 arkadaşımızın neden imzası var

ve yapılan müzakerelerden sonra bu önerge neden çekildi? Bunun açıklığa kavuşması gerekir diye düşünüyorum. Eğer biz mahallî idarelere, yerel yönetimlere gerekli yetkiyi ve desteği vereceksek, temel kural şudur arkadaşlarım: İçişleri denilen Bakanlık iç işlerinden sorulu olmalı, Türkiye'nin asayişinden, emniyetinden, kıyı sorunundan sorumlu olmalı. Biz Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak mahallî idarelere, yerel yönetimlere yetkimizi devredeceksek bakanlık sayısını yirmi yediden yirmi sekize çıkartalım, mahallî idarelerden sorumlu bir yerel yönetim bakanlığı kuralım. O zaman yetki karmaşasını da ve mahallî idarelere verilecek yetkileri de ilgili bakanlığın denetlemesi daha uygun olacaktır diye düşünüyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tüzün.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

TBMM Başkanlığına

Görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3. maddesinde geçen "Bakanlar Kurulu" ibaresinin "İçişleri ve Bayındırlık ve İskan Bakanlıkları" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Alim Işık (Kütahya) ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI TEVFİK ZİYAEDDİN AKBULUT (Tekirdağ) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmet katılıyor mu?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Alim Işık, Kütahya Milletvekili.

Buyurun Sayın Işık.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde vermiş olduğumuz önerge hakkında görüşlerimi belirtmek üzere söz aldım. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, teklifin geçici 1'inci maddesinde bir grup AKP'li milletvekili tarafından verilen ve ülkemizi dünya ülkeleri gözünde âdeta bir kabile devleti görüntüsüne sokacak olan, hukuk tanımazlığın ne boyutlara ulaştığını gösteren değişiklik önergesine ilişkin haklı ve yerinde uyarıları nedeniyle Sayın Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili Oktay Vural'a ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili Mehmet Akif Hamzaçebi'ye milletim adına teşekkür ediyorum.

Ayrıca, bu önergenin geri çekilmesi için gerekli adımı atan Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekiline ve Meclis Başkan Vekiline de hepimiz adına teşekkür ediyorum, bir skandalı önlemiş oldular. Ama bu vesileyle, bu önergeye imza atan değerli milletvekillerinin imzalarının alınıp alınmadığını da merak etmekteyim? Milletvekili önergeye imzayı verecek ama geri çekerken imzalarının alınıp almadığını da, yüce Meclisin huzurunda, buraya, kayıtlara geçmesi açısından dile getirmem gerekiyor.

NURİ USLU (Uşak) – Öyledir.

ALİM IŞIK (Devamla) – O milletvekilleri çektiyse problem yok, ama onlar adına Sayın Başkan Vekili ya da Meclis Başkanı çektiyse, problem var.

Değerli milletvekilleri, benden önce konuşan muhalefet partilerine mensup birçok hatibin de dile getirdiği gibi, bu tek maddelik kanun teklifi, özetle Adalet ve Kalkınma Partisinin, TOKİ ve rant sevdasıyla özellikle elinde bulundurduğu büyükşehir belediye sınırları içerisindeki alanlara kentsel

dönüşüm alanları adı altında rantsal bölüşüm alanları olarak istediği zaman el koymasını sağlayan, Anayasa'ya ve yürürlükteki mevzuata aykırı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerine ters hükümler içeren, âdeta çadır devletlerinde veya muz cumhuriyetlerinde görülebilecek "Ben yaptım, oldu." mantığıyla hazırlanmış bir tekliftir.

Kusura bakmayınız, Komisyona bir paragraf hâlinde gelmiş ama komisyon görüşmeleri sırasında verilen önergelerle on dört paragraf ve bir geçici madde ilavesiyle dört sayfalık tek maddelik bir kanun teklifi hâline getirilmiş teklifin, bu Meclisin alışkanlıklarıyla hiçbir ilişkisi yoktur.

Yine, muhalefet partilerine mensup değerli komisyon üyelerinin toplam on iki sayfayı bulan muhalefet şerhlerinde gerçekten ciddi uyarılar vardır, gerçekten bu Meclise yakışmayacak ve geri adım atılmasını teklif eden, talep eden çok ciddi uyarılar vardır, ama maalesef bu saate kadar bu uyarıların hiçbirisi dikkate alınmamıştır.

Diğer yandan, hâlen ülkemizde özellikle düşük nüfuslu yüzlerce belde belediyesi, çalıştırdığı personelin ve belediye başkanının maaşını ödeyemezken, sosyal güvenlik prim borçlarının hiçbirini bugüne kadar yatıramamışken ve bu prim borçları karşılığında belediyenin elindeki taşınır ya da taşınmaz mal varlıklarına ipotek vermişken, bu sorunlar dağ gibi yığılmış ve çözüm beklerken, alelacele, böyle bir, bir maddelik kanun teklifinin bugün bu Meclisin gündemine getirilmiş olmasını da anlayabilmiş değilim. Yangından mal kaçırma anlayışıyla, bu yasama yılının son döneminde bu teklifin sıkıştırılmış olması ve gecenin bu saatlerine kadar tartışmalara neden olan birçok konuya açıklık getirilmemesi manidardır.

Kendi seçim bölgem Kütahya ilinde, Simav ilçesinin Öreyler, Çaysimav, Bahtıllı, Kalkan, Şenköy, Yeşliköy belde belediyeleri -biraz önce bahsettiğim- belediye başkanı maaşını ödeyemeyen belediyelerdir. Aynı şekilde, Tavşanlı'nın Balıköy beldesi, Gediz ilçemizdeki yedi, sekiz belde belediyesi, gerçekten, bugün, belediye başkanının üç dört maaşı içeride olan ve çalıştırdıkları insanların maaşlarını ödeyemeyecek durumda, kötü durumda, son derece sıkıntılar içerisinde boğuşan belediyelerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı).

BAŞKAN – Sayın Işık, lütfen tamamlayınız.

ALİM IŞIK (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

863 belde belediyesinin son kez belediye başkanlığı seçimine girmiş olması 2.000 nüfusun altında kalması nedeniyle maalesef bu sorunları ayrıca büyütmüş ve bu belediye başkanlarının hepsi, şu anda, yarınlarının ne olacağını bilemez, vatandaştan gelen soruların hiçbirisine cevap veremez durumdadır. Maalesef, Sayın Bakana da biraz önce sorduğumda bu konuda bir çalışmalarının olmadığını ifade etti.

Geliniz, bu büyük sorunlar dururken, bu tür, kişilere has yasaları bu Meclisin gündemine getirmeyelim ve Meclisimizin yüceliğine de gölge düşürmeyelim diyor, önergemize desteğinizi bekleyerek tekrar hepinize saygılarımı sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Işık.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Önerge kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Madde kabul edilmiştir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Vural.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan, biraz önce Sayın Yaşar Tüzün bir konuyu dile getirdi, bir belediyenin yetkilisinin burada bulunduğunu söyledi. Şimdi, ben, Sayın Bakandan böyle bir kişinin Meclis Genel Kuruluna girmesi konusunda Hükûmetiniz tarafından görevlendirilip görevlendirilmediğini ve Meclis Başkanlığından bu şahsın hangi sıfatla bu yüce Kurula girdiğinin bildirilmesini istiyorum.

Sayın Başkanım, çok önemli çünkü eğer buraya gerçekten Hükûmetin yazılı şeyiyle olmadan girilebiliyorsa vahim bir durumla karşı karşıyayız demektir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Vural.

Buyurun Sayın Bakanım.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Şimdi, konu, bildiğiniz gibi kentsel dönüşüm kanunu tasarısı. Belediyeler Kanunu'yla alakalı bir teklifi burada görüştük. Dolayısıyla, görüşmeler esnasında, özellikle, Ankara Büyükşehir Belediyesinde görevli olan bir arkadaş buraya katıldı, görüşmeler esnasında ihtiyaç duyulması hâlinde bilgisine müracaat edilmek üzere. Sorulara cevap…

OKTAY VURAL (İzmir) – Siz mi görevlendirdiniz? İstediniz mi yazılı olarak?

BAŞKAN – Bir saniye Sayın Milletvekili.

Buyurun Sayın Bakanım, devam edin.

OKTAY VURAL (İzmir) – Yazılı olarak siz mi talep ettiniz?

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Hayır, yazılı olarak talep değil, görüşmelere geldi, tutanaklarda katıldığına dair imzası var, ayrıca bir yazılı görevlendirmeyle gelmedi arkadaş. Oturuma katıldı ve ihtiyaç da olmadı kendisinin bilgisine ama görüşmeler esnasında yüce Meclisi…

OKTAY VURAL (İzmir) – Merkezî yönetim olarak…

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Sayın Vural…

OKTAY VURAL (İzmir) – Bir mahallî idareyi vesayetiniz altında değil…

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – Şimdi, bu ifade, nihayetinde, buraya katılan Bakanlığımıza ait…

OKTAY VURAL (İzmir) – Herkes böyle gelirse…

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – …İçişleri Bakanlığına ait görevliler olduğu gibi büyükşehir belediyesinin de görevlileri bir kamu görevlisidir.

OKTAY VURAL (İzmir) – Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü var İçişleri Bakanlığına dair.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) –Büyükşehir belediyeleriyle ilgili ciddi anlamda bir kentsel dönüşüm kanun teklifini burada görüşüyoruz, yasalaştırıyoruz ama sizin özellikle bunu kişiselleştirecek tarzda ifade etmenizin de çok doğru olduğu kanaatinde değilim…

OKTAY VURAL (İzmir) – İfade eden ben değilim, Divandaki arkadaş ifade etti.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI MUSTAFA DEMİR (Samsun) – …hepimiz bir kamu görevlisiyiz.

Evet, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum, konu anlaşılmıştır.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sizin de haberiniz yok, yanınızdaki bürokrat arkadaş…

BAŞKAN – Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 509 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucu:

“Oy sayısı : 217

Kabul : 205

Ret : 11

Çekimser : 1

Boş : -

Geçersiz : - (x)

Kâtip Üye
Yaşar Tüzün
Bilecik

Kâtip Üye
Gülşen Orhan
Van”

Böylece teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

5’inci sırada yer alan Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

5.- Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/773) (S. Sayısı: 475) (xx)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükûmet? Yerinde.

Komisyon raporu, 475 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz isteyen Erkan Akçay, Manisa Milletvekili.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 475 sıra sayılı Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Muhterem heyetinizi partim ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, hak kavramı, özel hukukun temel kavramlarından birisidir. Temel hak ve özgürlükler, çağdaş anayasa hukukunun temel konularından birisidir. Hayat hakkı, bütün hakların kaynağıdır. Özgürlüğün bir diğer ifadesi de mülkiyet hakkında kendisini göstermektedir. Mülkiyet hakkı olmadan, bir haktan söz etmek mümkün değildir. Mülkiyet hakkının ihlali, aynı zamanda bireyin özgürlük hakkının da ihlalidir. Türk Medeni Kanunu’nun 683’üncü maddesi, mülkiyet hakkını düzenlemektedir. Bu maddeye göre, bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir. Malik, malını haksız olarak elinde bulunduran kimseye karşı istihkak davası açabileceği gibi, her türlü haksız el atmanın önlenmesini de dava edebilecektir.

Mülkiyet hakkı, mutlak bir haktır. Herkes bu haklara saygı göstermekle, bu hakları ihlal etmemekle yükümlüdür. Anayasa’mızın 13’üncü maddesine göre de temel hak ve özgürlükler, özüne dokunulmaksızın yalnızca Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılmaktadır. “Bu sınırlamalar, Anayasa’nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” denilmektedir.

Kanunen geçerli bir kamulaştırma yapılmaksızın mülkiyet konusu taşınmaz mala el atılması, mülkiyet hakkının ihlalidir. Hukukumuzda kamulaştırmasız el atmaya karşı etkili hukuk yolları olmadığından, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bu konuda çok sık başvuru yapılmaktadır.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

(xx) 475 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Değerli milletvekilleri, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 38'inci maddesindeki "Kamulaştırma yapılmış, ancak işlemleri tamamlanmamış ve kamulaştırma yapılmadan el atılarak kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına yönelik bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmaz malın, malik, zilyet veya mirasçılarının bu taşınmaz mal ile ilgili her türlü dava hakkı yirmi yıl geçmekle düşer. Bu süre taşınmaz mala el koyma tarihinden başlar." hükmü Anayasa Mahkemesi tarafından 2003 yılında iptal edilmiştir.

Özetleyecek olursak, Kamulaştırma Kanunu'nun "Kamulaştırma yapılmadan, el atılarak kamu hizmetine ayrılan taşınmaz malın sahiplerinin bu taşınmazla ilgili dava hakkı yirmi yılı geçmekle düşer." hükmü iptal edilmiştir.

Bilindiği gibi, Anayasa Mahkemesi kararları geriye dönük yürümemektedir. Bu nedenle, birbirinin zıddı olan iki ayrı içtihat ve görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Bunlardan birincisine göre, iptal kararının yürürlüğe girdiği tarihe kadar yirmi yıllık dava açma süresi geçerlidir ve bu süreyi geçirmiş olanlar kamulaştırmasız el koyma sebebiyle dava açamayacaktır. İkinci görüşe göre ise Anayasa Mahkemesinin iptal kararıyla yirmi yıllık hak düşürücü süre ortadan kaldırıldığı için her zaman dava açılabilecektir.

Tasarı 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na geçici madde eklenmesi suretiyle söz konusu içtihat farklılığını gidermeyi ve kamulaştırması yapılmadan el konulan taşınmazlara ilişkin tazminat taleplerinde, mahkeme safahatında veya mahkeme kararı üzerine yapılacak işlemleri düzenlemektedir.

Biraz önce de değindiğimiz gibi, Anayasa Mahkemesi 2942 sayılı Kanun'un 38'inci maddesini 2003 yılında iptal etmiştir. Peki, aradan geçen yedi yılda neden yeni bir düzenleme yapılmamıştır ve 2003 yılından beri neden beklenmiştir bu yedi yılı aşkın süre içerisinde? Gecenin sabaha yaklaşan bu saatinde bu defa alelacele bu tasarıyı görüşüyoruz. Eğer bu kadar beklendiyse, bu konuda Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu kararı neden beklenmemiştir?

Değerli milletvekilleri, tasarının tümüne baktığımızda, bu düzenlemede Anayasa Mahkemesinin Kamulaştırma Kanunu'nun 38'inci maddesini iptaline dayanak olan Anayasa'nın 2'nci, 13'üncü, 35 ve 46'ncı maddelerinin yeterince dikkate alınmadığını görüyoruz. Tasarının genel gerekçesinde Anayasa Mahkemesinin iptal kararıyla ortaya çıkan içtihat farklılığının giderilmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Oysa içtihat farklılığının da yine Yargıtay tarafından giderilmesi ya da Yargıtayın içtihadı birleştirme kararından sonra yasal düzenleme yapılması daha uygun olurdu diye düşünüyoruz. Hükûmetin Yargıtay tarafından verilecek bu kararları beklememesinin nedeni nedir? Hükûmet yargının bu konuda vereceği karardan mı çekinmektedir?

Bu tasarının ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda görüşülmemesi de bir usul noksanlığıdır.

Anayasa'nın 46'ncı Maddesinde öngörülen ve temel unsuru "kamu yararı" olan kamulaştırma, bir taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkının, kamu yararı için, karşılığı ödenmek suretiyle, malikinin rızasına bakılmaksızın idarece kaldırılmasıdır. Kamulaştırma bedeli nakden ve peşin ödenir.

Kamulaştırmasız el koymayı yeniden düzenleyen bu tasarının da ana ilke olarak kamulaştırmayı düzenleyen Anayasa'nın 46'ncı maddesine paralel olarak tazminatın da nakden ve peşin olarak ödenmesini öngörmesi gerekirdi.

Bu tasarının düzenleyici etki analizi de yapılmamıştır. Bu nedenle Hükûmet, idarelerin nasıl bir bedelle karşılaşacağını bilememekte ve nakden ve peşin ödemeyi göze alamamaktadır. Açıkçası Hükûmet, bütçe imkânları bakımından zora düşmekten çekinmektedir. Oysa ciddi bir araştırma ve analizi yapılsaydı bu endişelerin ne ölçüde geçerli olduğu ortaya çıkabilirdi. Böylesine önemli bir tasarının mutlaka bu düzenleyici etkisinin araştırılması gerekirdi.

Kamulaştırma, Anayasa'nın 35'inci maddesinde teminat altına alınmış olan mülkiyet hakkına getirilmiş bir sınırlamadır. İdare, kendisine Anayasa tarafından tanınan yetkileri yasaya uygun bir şekilde kullanmadan taşınmaza el atarak kamulaştırma ilkelerine aykırı davranamaz. Eğer kamulaştırma ilkelerine aykırı davranmışsa, bu aykırılığı yine kamulaştırma ve tazmin ilkelerine riayet ederek düzeltmek ve tazmin etmek durumundadır.

Anayasa Mahkemesi kararında dile getirildiği üzere, Anayasa'nın sınırlarını belirleyerek izin verdiği kamulaştırma yöntemini kullanmadan yapılan el atmalar yirmi yıl geçtikten sonra yasal bir kamulaştırmanın bütün sonuçlarını doğurmakta ve taşınmazın, idarenin tapu kütüğüne tescili ile sonuçlanmaktadır. Burada söz konusu olan, anayasal ve yasal dayanağı olmayan kamulaştırma olmaksızın bir el koymadır. Yirmi yıllık hak düşürücü sürenin geçmesiyle taşınmaz malikinin her türlü dava açma hakkının engellenmesi ve taşınmazın parayla ifade edilen bir bedel ödenmeksizin idareye geçmesi, mülkiyet hakkının sınırlanmasını da aşan, hakkın özünü zedeleyen bir durumdur.

Değerli milletvekilleri, hukuk devletinin bazı özelliklerini hatırlamamızda fayda vardır: Hukuk devleti, temel hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren devlettir. Hukuk devleti, her eylem ve işlemi hukuka uygun olan devlettir. Hukuk devleti, Anayasa'ya aykırı davranışlardan kaçınan devlettir. Hukuku devleti, hukuku devlet organlarına egemen kılan devlettir. Hukuk devleti, yargı denetimine açık olan devlettir ve son olarak hukuk devleti, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ile Anayasa'nın bilincinde olan devlettir.

Değerli milletvekilleri, hukukun genel ilkelerinden birisi de mülkiyet hakkının "zaman ötesi" niteliği ve mülkiyet hakkının zaman aşımına uğramamasıdır. Bu nedenle Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu tarafından bir taşınmazın malik, zilyet veya mirasçılarına tanınmış olan hakların, hak sahiplerince yirmi yıl boyunca kullanılmaması, o kimselerin taşınmazla aralarındaki ilişkiyi fiilen kestiğini göstermiş olsa bile o taşınmazla aralarındaki hukuksal ilişkinin sona erdiğini göstermez. Devletin fiilî davranışının hukuk kurallarına uygun olması, kazanılmış haklara saygı duyulmasını gerektirir. Hukuk devletinin, hukukun genel ilkelerinin ve kazanılmış haklara saygının amacı ise bireyin hukuk güvenliğini sağlamaktır. Devlet, kamu yararı gözetirken de bu ilkelere uymak durumundadır.

Tasarı her ne kadar kamulaştırmayı değil, kamulaştırmasız el koyma nedeniyle tazminatı düzenliyorsa da konu kamulaştırma hukuku ile doğrudan ilintilidir. Dolayısıyla kamulaştırma yapılmıyormuşçasına başta Anayasa'nın 46'ncı maddesi olmak üzere kamulaştırma mevzuatına uygun bir düzenleme yapılması gerekirdi. Bu husus dikkate alınmadığı için dava yolunu zorlaştıran bir düzenleme yapılmıştır.

Uzlaşma yolu ile dava yolu eşit bir statüde değerlendirilmemiştir. Oysa Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi dava yolunun önündeki engelleri kaldırmakta ve bu konuda hiçbir tereddüde mahal bırakmamaktadır. Bu nedenle düzenleme Anayasa'nın 36 ve 138'inci maddelerine de aykırıdır.

Anayasa'nın 36'ncı maddesinde "Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz." denilmektedir.

Anayasa'nın 138'inci maddesinde ise "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." denilmektedir.

Değerli milletvekilleri, tasarıda, uzlaşma yoluyla ödenecek tazminat bedellerinin bütçe imkânları dâhilinde taksitler hâlinde ödeneceği öngörülmektedir. Ayrıca, kesinleşen mahkeme kararlarına dayanılarak yapılacak ödemelerin de idarelerin yılı bütçelerinde sermaye giderleri için öngörülen ödeneklerden yüzde 2 pay ayrılmak suretiyle, ödenecek tutarın ayrılan ödeneği aşması durumunda ise garameten taksitlerle ödeme yapılacağı öngörülmektedir. Düzenlemenin bu hâli taksit süresini ve tutarını belirsiz hâle getirmektedir. Taksit tutarı ne olacak, taksit ve ödeme süresi ne olacak belirsizdir.

Mahkeme kararı gereğince ödenecek olan nakdî tazminatın Anayasa'nın 138'inci maddesine göre derhâl ödenmesi gerekmektedir. Ancak Hükûmet, ileride neyle karşılaşacağını öngöremediği için taksitle ödemeyi getirmektedir. Ancak, bilinmeyen ve belirsiz bir durum için yine belirsiz bir taksitlendirme şekli getirmek doğru değildir. Bu durumda en makul çözüm, ödemenin aylık eşit taksitler hâlinde ve azami beş yıl içinde yapılmasıdır. Böylelikle, yapılan bu düzenleme Anayasa'nın 46'ncı maddesine de uygun hâle gelebilecektir. Ayrıca, mahkeme kararı üzerinde yapılacak ödemeler için bütçeden ayrılan yüzde 2'lik pay da ihtimaller dikkate alındığında oldukça düşüktür. Örneğin, 2009 yılı için Karayolları bütçesinde sermaye giderleri için ayrılan pay 3 milyar 73 milyon Türk lirasıdır. Yüzde 2 oranı 60 milyon Türk lirasına tekabül etmektedir. Bu oran, eğer endişeler gerçekleşirse yetersiz kalacaktır.

Tasarının üçüncü fıkrasında, uzlaşma yöntemlerinden birisi olarak imar mevzuatı çerçevesinde başka bir yerde imar hakkı kullandırılması yani imar hakkı transferi öngörülmektedir. Tasarıda imar mevzuatına atıf yapılmışsa da imar hakkı kullandırılmasının tanımı ve mahiyeti belirsiz olduğundan ve imar mevzuatında henüz bir düzenlemesi yapılmadığından bu düzenlemeyi yerinde bulmuyoruz. Bu durum spekülasyonlara yol açacaktır. İmar mevzuatında yeri ve tanımı olmadığından mutlaka açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Hâlen devam eden kamulaştırmasız el atmaları ortadan kaldırmak için 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27'nci maddesindeki "Acele kamulaştırma" hükmünün de yeniden düzenlenmesinde fayda vardır.

Değerli Milletvekilleri, ülkemizin birçok yöresinde kamulaştırmaların zamanında yapılmadığı ve istimlak bedellerinin zamanında ödenmediğini biliyoruz. Bu gecikmenin çeşitli sebepleri olabilir ancak Hükûmetin görevi bu sorunları bir an önce çözerek vatandaşlarımızın mağduriyetlerini gidermesi gerekmektedir.

Bu konuşmam vesilesiyle kamulaştırmayla ilgili ilginç sorunlardan birisini yüce heyetinizle paylaşmak istiyorum. Manisa ili Gördes ilçesi Karayakup köyünde yaşanmaktadır bu sorun. Manisa'nın Gördes ilçesinde Karayakup köyü yakınlarında Gördes Çayı üzerinde Gördes Barajı yapılmıştır. Gördes Barajı su havzası içinde kalan Karayakup köyünün kamulaştırılarak boşaltılması düşünülmektedir.

Gördes Barajı'nın yapımına 1998 yılında başlanmış ve baraj 2009 yılında bitirilmiştir. Gördes Barajı'nda 26 Kasım 2009 tarihinden itibaren su tutulmaya başlanmıştır. Doluluk oranı şu an itibarıyla yüzde 35 civarındadır ve 2012 yılına kadar barajın dolması beklenmektedir.

Barajda su tutulmasına başlanmasına rağmen gerek Gördes Barajı su havzası gerekse baraj su havzası mutlak koruma bandı içinde kalan Karayakup köyünde kamulaştırma işlemleri 1998 yılından beri hâlâ tamamlanamamıştır.

Karayakup sakinlerine kamulaştırma işlemlerinden sonra nereye yerleşecekleri hâlâ söylenmemiş, kendilerine yeni iskan yerleri gösterilmemiştir. Köy sakinleri telaş ve endişe içindedirler.

Gördes Barajı mutlak koruma alanı içinde yer alan Karayakup köyündeki kamulaştırma işlemleriyle ilgili olarak 22 Mayıs 2008 tarihinde Çevre ve Orman Bakanı Sayın Veysel Eroğlu'na bir soru önergesi verdik. Sayın Bakan bize "Bahse konu Karayakup köyü yerleşim yeri Gördes Barajı mutlak koruma alanı içinde kalmaktadır. Baraj, sulama ve içme suyu amaçlı olduğu için, 13 Şubat 2008 tarihli ve 26786 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 9'uncu maddesi gereğince mutlak koruma alanının kamulaştırması içme suyunu kullanacak olan İzmir İZSU Genel Müdürlüğünce yapılacak olup, Karayakup köyünün iskân talepleri de kamulaştırmayı yapacak olan İZSU Genel Müdürlüğünce yürütülecektir. Konu, İZSU Genel Müdürlüğüne iletilmiştir." şeklinde cevap vermiştir. Ancak, bilindiği gibi, Gördes Barajı su havzası içinde kalan yerlerin kamulaştırılması Devlet Su İşleri tarafından yapılmaktadır.

Su havzası içinde kalan alanların kamulaştırma işlemleri hâlâ bitirilememiştir. Karayakup köylüleri tarlalarını ekip biçememektedirler, Gördes Barajı mutlak koruma alanı içinde kalan evlerine bir çivi bile çakamamaktadırlar.

Karayakup köyü boşaltılacağı gerekçesiyle bu köye hiçbir yatırım da yapılmamaktadır. Bu nedenle, Karayakup köyünün yolları kış mevsiminde yağıştan kapanmaktadır. Köylülerin bu mağduriyetlerinin bir an önce giderilmesi, kamulaştırmaların bir an önce sonuçlandırılması ve vatandaşlarımıza yeni iskân yerlerinin gösterilmesi gerekmektedir.

Hükûmet, kendi sorumluluğu içinde yer alan Gördes Barajı sulama havzası içindeki yerlerin kamulaştırmasını on iki yıldır -sekiz yılı AKP İktidarı dönemine aittir- bitirememesine rağmen…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akçay, lütfen tamamlayınız.

ERKAN AKÇAY (Devamla) - Bu kadar uzun süre içerisinde bu kamulaştırma işlerinin bitmemesine rağmen, sorunu İZSU'nun üzerine yıkarak işin içinden sıyrılmaya çalışmak doğru bir yaklaşım değildir. Karayakup köylüleri bu kamulaştırma işlemlerinin bir an evvel sonuçlandırılmasını Hükûmetten beklemektedirler.

Bu düşüncelerle muhterem heyetinize saygılar sunuyorum. (MHP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akçay.

Tasarının tümü üzerinde Barış ve Demokrasi Partisi Grubu adına söz isteyen Hasip Kaplan, Şırnak Milletvekili.

Buyurun Sayın Kaplan.

BDP GRUBU ADINA HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 475 sayılı Kamulaştırma Kanunu Tasarısı'yla ilgili Barış ve Demokrasi Partisi Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Mülkiyet hakkı kutsaldır. Yani bunun tarihine indiğimiz zaman Hammurabi kanunlarında, arkasından Roma hukukunda, 1215 tarihli Magna Carta Libertatum'da, 1789 Fransız Yurttaş Hakları'nda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 1 Protokolü'nde, Anayasa'mızda, yine Osmanlı İmparatorluğu döneminde İslam hukukundan günümüze dinen hak ve helal kılınmış olanlardan günümüze mülkiyet hakkı en temel hak ve hürriyetler içinde yer almış haklardan birisi.

Şimdi, burada temel sorun, bu yasa çıkarılırken 2003 tarihli Anayasa Mahkemesi kararıyla verilmiş bir iptal kararı. Tabii, yedi sene niye beklendi, bu enkaz bugüne kadar kaldı, ayrı bir konu ancak bu konuda çok ciddi Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararları, Anayasa Mahkemesi kararları ve

yine elimizde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları var. Bu konuda çok ciddi bir reforma gidildi, Anayasa'da değişiklik yapıldı, kamulaştırmayla ilgili bir hüküm Anayasa'ya konuldu. Ancak bu Anayasa'ya konulmasına rağmen, geçmişe yönelik olarak mülkiyet hakkı ihlalleri konusundaki ihlaller giderilemedi. Aslında bu tasarının bir noktada amacı bu. Gerçi, yargının yapması, içtihat birliği sağlaması gereken bir konuda yasamanın bu alana girmesi hukuk devletiyle çelişiyor ve çok da doğru değil. Ancak, şunu ifade etmekte yarar görüyorum: Elimizdeki verilere baktığımız zaman çok ciddi Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu kararları var. Taşınmazın yola çevrilmesi, istimlaksiz taşınmaz malı yola çevirme, el atmanın önlenmesi, velhasıl kamulaştırma yapılmış ancak işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış iken el atılmış mülklerin ihlali burada söz konusu.

Burada, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararlarının yanında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin çok ciddi ihlal kararları var ama üç tane örnek vermek istiyorum: Bir tanesi, örneğin, Akıllı Türkiye Davası; 1975 yılında Millî Savunma Bakanlığı tarafından bir kamulaştırma; Adana ilinin Osmaniye ilçesindeki davacılar; hemen bakıyorum, yine bir başka olay Mardin'de, yine aynı şekilde Millî Savunma Bakanlığı; bir tane de Şanlıurfa'da Karaköprü'de, yine Millî Savunma Bakanlığı el atma, kamulaştırmasız el atma. Bu konuda çok ciddi hak ihlalleriyle Türkiye mahkûm olmakta. Doğrudur ancak "Bunca düzenlemeye rağmen değişen ne?" diye sormak gerekirse, günümüzde Alpaslan 1 Barajı suları altında kalan ve hâlâ çözülemeyen istimlak konusu var. Rize'de organize sanayi bölgesinde hâlâ çözülemeyen bir kamulaştırma, istimlak konusu var. Bilecik-Bozüyük-Mekece çevre yolunun yapımında hâlâ çözülmemiş sıkıntılar var. Alanya-Gazipaşa duble yolunun yapımında hâlâ çözülmemiş kamulaştırma sorunları var. Yine, Türkiye'de enerji projeleriyle ilgili çok ciddi kamulaştırma sorunları var. Ve en enteresanı da şunu söyleyeyim: Maden Kanunu'yla gelecek olan çok ciddi ihlaller var.

Şimdi burada bir konuya dikkat çekip tezadı koymak istiyorum. Şimdi en büyük ağa aslında hazine, devlet ağa! Devlet ağa Türkiye'deki gayrimenkullerin yüzde 70'ine sahip. Devlet ağanın 31.671.821,57 metrekare, 4.500 kiralanan taşınmazı var. Yirmi ile kırk dokuz yıl arasında kiraya irtifak hakkıyla verilen 568, toplam yüzölçümü ise 33.378.592,99 metrekare arazi. Suriye veya dışarı göç etmiş vatandaşlarımızdan hazineyle ilgili ihtilaflı araziler. Yine mayınlı arazilerle ilgili ciddi mülkiyet ihlalleri. Bütün bunları dikkate aldığımız zaman bu tasarı buna çözüm getirecek mi, bu içtihadı giderecek mi? Buna inanmıyorum. Çünkü uygulamadaki yargı kararlarına baktığımız zaman bu sorunu çözmüyor. Bir uzlaşma kurulu getiriliyor. Bu uzlaşmada bir trampa gibi bir şeyler de konuluyor uzlaşma yoluyla ödeme konusunda. İmara açılma var. Bu komisyonlar biraz hakem kurulu gibi değil ve tartışmalı kararlara yol açabilecektir. İkincisi, ayrılan ödenek yüzde 2'yi karşılamaz. Üçüncüsü de, vatandaşa "Uzlaşma sağlayamıyorsan üç ay içinde dava aç…" Arkadaşlar, üç ay içinde dava açmayan da hak ihlaline uğrayacak ve bütün bu kamulaştırma bedelleriyle ilgili, vatandaş, haberi olmadığından üç ay içinde dava açamadığı için bütün hakları ihlal olacak.

Bununla ilgili bir önergemiz olacak. Bu önergeyle ilgili daha detaylı konuşacağız. Çünkü mülkiyet hakkı ihlalleri artık sadece Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle Avrupa Mahkemesinin konusu değil, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin de bir parçası oldu. Böylesi bir durum karşısında mülkiyet hakkının korunması özellikle de vatandaşın mülkü olan konusunda devletin bizatihi kamu yararı tespit edilmeden, kamu yararına kararlar alınmadan, kamulaştırma kararı alınmadan, Anayasa'ya hüküm konmasına rağmen uygulama hataları var. Bu uygulama hataları konusunda Hükûmetin mutlak surette açıklayıcı, detaylı bir yönerge, bir genelgeyi göndermesi, idari birimlerin bu konuda daha dikkatli davranması, özellikle yerel yönetimler konusunda yaygın sıkıntılar var

ve DSİ'nin, baraj yapılmasının, yol yapılmasının, benzeri, işte havaalanı yapılmasının, birçok konuda bu kamulaştırma işlemlerinin Anayasa'nın son değişiklik hükümlerine göre dikkate alınması gerekiyor. Böylesi bir tasarıda düzenleme yapılırsa özellikle ödemelerde taksitle değil peşin, yani yüzde 2 konusu yeniden gözden geçirilmeli, uzlaşma konusu yeniden gözden geçirilmeli, dava açma süresi de bir yıl olarak, vatandaşın bundan haberdar olacağı makul bir süre olması gerekiyor. Bu konuda bir iyileştirme olursa tasarının bir nebze olsun amacına ulaşacağına inanıyorum.

Bu duygularla hepinizi saygıyla selamlıyorum. (BDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaplan.

Tasarının tümü üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi. (Alkışlar)

Buyurun Sayın Hamzaçebi.

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tasarının tümü üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz aldım. Sözlerime başlarken sizi saygıyla selamlıyorum.

Gecenin veya sabahın bu ilerleyen, yaklaşan vaktinde vaktinizi fazla almak niyetinde değilim.

Görüştüğümüz tasarı Kamulaştırma Kanunu'na bir madde eklenmesini düzenliyor. Geçici bir madde ekleniyor ama etkisi, uygulaması çok uzun sürecek olan bir madde.

Hepinizin bildiği gibi kamu tüzel kişileri, kamu hizmeti gerektirdiği zaman özel mülkiyete konu olan taşınmazları kamulaştırabilirler. Kamulaştırmaya ilişkin temel ilke Anayasa'da konulmuştur. Buna paralel olarak da uygulanmakta olan 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu vardır. Esas olan, yani özel mülkiyetteki bir taşınmazı kamu hizmetinde kullanabilmek için esas olan, kamulaştırma yapılmasıdır. Bunun usulleri de esasları da başta Anayasa olmak üzere ilgili kanunda yani Kamulaştırma Kanunu'nda düzenlenmiştir ancak Türkiye'deki uygulamasında, zaman zaman, kamu hizmeti yürüten kamu tüzel kişileri -başta devlet olmak üzere- bu kişiler özel mülkiyete konu taşınmazlarda kamulaştırma işlemleri tamamlanmadığı hâlde veya kamulaştırma işlemine hiç girişilmediği hâlde özel mülkiyetteki bir taşınmazın üzerine bir kamu hizmeti tesisi yapabilmişlerdir. Buna "kamulaştırmasız el koyma" veya "kamulaştırmasız el atma" diyoruz.

Yürürlükteki 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu bu şekilde, yani kamulaştırma usulü takip edilmeksizin vatandaşın taşınmazında kamu kurumları tarafından bir kamu hizmeti üreten bir tesis yapılması hâlinde o taşınmazın maliki olan kişinin yirmi yıllık süre içerisinde bu el koymaya, el atmaya herhangi bir şekilde itiraz etmemesi hâlinde hakkının düşeceğini düzenlemiştir. Kamulaştırma Kanunu'nun 38'inci maddesi bunu düzenliyor.

Anayasa Mahkemesi 2003 yılının Nisan ayında verdiği bir kararla yirmi yıllık hak düşürücü süreyi düzenleyen söz konusu 38'inci maddenin Anayasa'nın çeşitli maddelerine aykırı olduğunu tespit ederek iptaline karar vermiştir. Bu iptal davalarını da Anayasa Mahkemesinde çeşitli mahkemeler açmıştır. Yani bir siyasi parti tarafından Anayasa Mahkemesine açılmış olan bir dava söz konusu değildir. Vatandaşların adli yargıda açtığı davalar sonucunda ilgili mahkemeler vatandaşın iddialarını ciddi görerek Anayasa Mahkemesine dava açmışlar, Anayasa Mahkemesi de söz konusu hükmü iptal etmiştir. Bu hüküm sonrasında yargıda iki yönde karar çıkmıştır. Birinci karar: Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümediği için yirmi yıllık zaman aşımı süresi Anayasa Mahkemesi kararından önce dolmuş olanlar herhangi bir şekilde dava açma hakkına sahip değildir. Bu, bir grup kararı özetleyen görüş. İkinci görüş: Yirmi yıllık zaman aşımı süresi ortadan kalktığına göre artık herkes, yani Anayasa Mahkemesi kararının alındığı 2003 yılından önce yirmi yıllık zaman aşımı süresi dolmuş olanlar dâhil herkes dava açabilir.

Tasarının genel gerekçesinde bu husus açıkça ifade ediliyor. Tasarı bu gerekçeden hareketle düzenlenmiştir, öyle söylenmektedir, bunun üzerine inşa edilmiştir ancak düzenlemeye baktığımızda Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri karşılanmaya çalışılırken başka açılardan Anayasa'ya uygun düşmeyecek veya Anayasa'nın başka kurallarına, ilkelerine ters düşecek düzenlemeler yapıldığını görüyoruz.

Şimdi, birinci olarak bunlara geçmeden önce şunu söylemek isterim: Böyle bir tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisinde Adalet Komisyonunda görüşülmüş olmalıydı. Çok önemli bir düzenlemedir. Evet, mali boyutu nedeniyle Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi İç Tüzük açısından sakıncalı değildir ama kamulaştırma hukukunun çok temel bir konusunda yargı kararlarının farklılığına ilişkin bir konuyu düzeltme adına ortaya çıkan bir tasarının Adalet Komisyonunda görüşülmesi gerekirdi, maalesef orada görüşülmemiştir. Bunu tasarının önemli bir eksikliği olarak görüyorum.

Ayrıca, yargıda ortaya çıkan bu görüş farklılığı yine yargının kendi sistemi içerisinde giderilebilirdi. Yargıtay karar verme aşamasındaydı ancak Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bu yasal düzenleme teşebbüsü doğal olarak Yargıtay tarafından öğrenilince, bu yasal düzenlemeyi bekledi Yargıtay. Biz de Plan ve Bütçe Komisyonunda bu tasarıyı görüşürken, birkaç gün sonra Yargıtay karar verecek diye karar almadık Komisyonda, Yargıtay karar verirse belki bir yasal düzenlemeye ihtiyaç olmayabilir diye düşündük. Biz Yargıtayı bekledik, Yargıtay da bizi bekledi. O beklediğimiz oturumda, duruşmada Yargıtay "Mademki Parlamento bir yasal düzenlemeye girişiyor, o hâlde bu konuda karar almayalım." diyerek bunu bekledi.

Kanaatim yargının, Yargıtayın bu sorunu çözebileceği yönündeydi. Bunlar geride kaldı ancak tasarının vatandaşa, yani kamulaştırmasız el koyma nedeniyle taşınmazını, mülkiyet hakkını kullanmaktan yoksun kalmış olan vatandaşa getirdiği olanakları değerlendirdiğimizde burada sorun olduğunu görüyoruz. Tasarı iki olanak sunuyor vatandaşa: Bir, uzlaşma yoluna gidebilirsin idareyle; iki, dava yoluna gidebilirsin. Aslında tam iki olanak değil, dava yoluna gidebilmek için önce uzlaşma yolunu denemek zorundasın. Bu yanlış. Vatandaş isterse uzlaşma yoluna gitmeksizin dava yoluna gidebilmelidir. Örneğin Vergi Usul Kanunu'nda, vergi idaresinin yapmış olduğu tarhiyatlara karşı mükellef ister dava yoluna gider isterse uzlaşma yoluna gider. Uzlaşma yoluna gidip uzlaşamazsa dava açma hakkı da saklıdır. Bu yol tercih edilmemiştir burada. Önce mutlaka uzlaşma yolunu deneyeceksin. Uzlaşma yoluna gitmesi demek -azami sürelerle konuşuyorum- vatandaşın aşağı yukarı bir yılını kaybetmesi demektir. Daha az süre de olabilir ama bir yıla kadar bu süre çıkabilir. Uzlaşma yoluna giden vatandaş eğer idareyle uzlaşamaz ise dava yoluna gidebilir ancak uzlaşma yoluna giden vatandaşla dava yoluna giden vatandaşın bu iki sürecin sonunda ne elde edeceği, neler elde edeceği kıyaslandığında dava yoluna giden vatandaşın uzlaşma yoluna giden vatandaşa kıyasla cezalandırıldığını görüyoruz.

O nasıl yapılıyor? Şu şekilde: Eğer uzlaşma yolunu tercih ederse vatandaş ve idareyle belli bir bedel üzerinde uzlaşırsa idare bunu ödeyecektir. Bu ödemeleri karşılayacak miktarda ödenek ilgili kuruluş bütçesine konulacak ve o şekilde ödenecektir ama dava yoluna giderse bu hâlde yapılacak olan ödemeyi karşılamak üzere ilgili kamu kurumunun bütçesindeki yatırım giderleri ödeneğinin yüzde 2'sini geçmemek üzere ayrılmış olan miktar kadar ödeme yapılacak vatandaşa. Yani uzlaşırsan bedeli peşin öderim sana, peşin ödeyebilirim; dava yoluna gidersen alacağını çok uzun yıllarda ancak tahsil edebilirsin, üç yıl, beş yıl, on yıl, yirmi yıl. Yüzde 2'lik sınır son derece önemli bir sınırdır.

Şimdi, bu düzenleme bu şekliyle Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36'ncı maddesine aykırı yani dava yolunu tercih etmek isteyen vatandaş cezalandırılıyor. Burada açık bir aykırılık var. Şimdi, idare, ilgili bakanlık gerekçe olarak şunu söylüyor: "Efendim, bu şekilde çok dava var. Devlet, kamu kurumları böyle bir davanın sonucunda nasıl bir maliyetle karşılaşacağını bilmiyor." Bu gerekçeyi bir yandan makul karşılamak istiyorum ama öte yandan "Bunun rakamı, boyutu nedir, devlet nasıl bir maliyetle karşı karşıya kalacak? Bize en azından bu konuda bir fikir verebilecek bir rakamı telaffuz edebilmeniz gerekir." dediğimizde...

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – Mahkeme kararı olacağı için tamam.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Efendim, bakın... Hayır, hayır, öyle değil, bürokrasi bunu çıkarabilir. Bunu dediğimizde "Yok, rakam yok, bilemiyoruz." Şimdi, bu olmaz. En azından Maliye Bakanlığının Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü var; devletin bütün davaları bu birimden yürür, DSİ, Karayolları dâhil bu birimden yürür. Aylarca "Bu rakam elimizde yok." deneceğine o genel müdürlük bir talimat yayınlardı bir ayda, bu bilgileri alırdı en azından, devletin muhatap olduğu davalardaki talep edilen tazminatın tutarının ne olacağı bilinebilirdi, talep edilen. Mahkeme başka bir karar verebilir.

Şimdi, burada kolaya kaçılmıştır veya özellikle bu rakam öğrenilmek istenmemiştir, bilemiyorum ama bu rakam bu kadar aylık yasama sürecinde Parlamentonun önüne konabilirdi, bu konulmamıştır. Ben, yasa, yasama süreci açısından bunu eksiklik olarak görüyorum. İlgili bakanlık maalesef bu önerimi ciddiye almamıştır. "Bulamayız, yapamayız..." Bürokrasi için, devlet için "Yapamayız." diye bir şey yok. Yirmi dört saat çalışırsınız, otuz altı saat çalışırsınız, bir ay çalışırsınız, rakamı çıkarırsınız. Maliye Bakanlığı bu rakamı çıkarır, yeter ki bunu ilgili bakanlar Maliye Bakanlığından istemiş olsaydı. Şimdi, böyle bir sorun var burada. Dava yoluna giden mükellef cezalandırılıyor. Bu, Anayasa'nın hak arama hürriyetine aykırı, oraya ters düşüyor.

Bu çerçevede söyleyeceğim bir iki küçük konu da şudur: "Kamulaştırmasız El Koyma Sebebiyle Tazmin" yaptığımız düzenlemenin başlığıdır. Bunun adı "tazminat" yani bu bir kamulaştırma bedeli değil, doğru, yargının kararları da bu şekilde, kamulaştırma olmadığına göre bunun adı tazmindir. Dolayısıyla Anayasa'nın 46'ncı maddesindeki, yani kamulaştırmayı düzenleyen maddesindeki "Kamulaştırma bedeli peşin ödenir." gerekçesine dayanmıyor. Bunun adı tazmin. Peki ama mahkeme kararı kesinleşmişse, dava yolunu tercih eden vatandaş yönünden mahkeme kararı kesinleşmişse, idare tazminata mahkûm olmuş ise, işte Anayasa'nın 138'inci maddesini bir önceki tasarıyı görüşürken konuştuk. 138'inci maddenin dördüncü fıkrası, "Yasama ve yürütme organlarıyla idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır, bunların yerine getirilmesini geciktiremez." Bu tazminatın ödenmesi için yatırım bütçesinin yüzde 2'si oranında ödenek konulur hükmü, mahkeme kararının gereğinin yerine getirilmesinin zamana yayılması sonucunu yaratacaktır, üç yıl, beş yıl, on yıl, on beş yıl, hiç bilemiyorum. Rakama göre, bütçeye göre bu değişebilecektir. Buradan da Anayasa'ya bir uyum söz konusu değildir veya aykırılık söz konusudur.

Diğer konu, bunun adı "Kamulaştırmasız el koyma sebebiyle tazmin" ise neden ilgili maddede bu başlığı koyduktan sonra, daha sonra oturup "Taşınmazın bedeli tespit edilir." diyorsunuz? Taşınmazın bedeli kamulaştırmada tespit edilir. Bunun adı tazminatsa siz tazminatı tespit edeceksiniz. Ama şunu diyebilirsiniz: "Bu tazminatın tespitinde taşınmazın bedeli de dikkate alınır." Bunu ben söyledim komisyonda ama Sayın Bayındırlık Bakanımız bunu dikkate almadı. Dikkatinize sunuyorum. Zamanımız var, hukuki düzeltme yapılabilir.

"Bedel" diyorsunuz. "Bedel" derseniz, o zaman gelin kamulaştırma düzenlemesi yapalım burada. "Bedel" diyenler Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının gerekçelerini iyi okumamışlar. Oralara bakmalarını tavsiye ederim ben Bayındırlık İskân Bakanına, oralara bakmalarını tavsiye ederim, bizim Yargıtayın kararlarına bakmalarını tavsiye ederim.

Bir nokta da şudur: "Taşınmazına kamulaştırmasız el konulan vatandaşa idare isterse başka seçenekler sunabilir, trampa gibi, imar hakkı transferi gibi." Şimdi soruyorum: İmar hakkı transferi Türk hukukunda var mıdır? Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na kondu, bir komisyondan geçti öyle bir şey, bu Genel Kuruldan geçti, yasalaştı imar hakkı transferi. İmar hakkı transferini uygulamaya koyabilmemiz için önce İmar Kanunu'nda bu kavramı tanımlamamız gerekir. İmar hakkı transferini, evet, imar mevzuatıyla uğraşanlar, teknik adamlar kavram olarak biliyor ama mevzuatta nerede, bu nasıl olacak, buradaki imar hakkını hangi taşınmaza transfer edeceğiz, o kişinin kendi taşınmazına mı, hissedarı olduğu taşınmaza mı, nereye, nasıl? Bunu İmar Kanunu'nda tanımlamadan buraya koyamazsınız veya koyduysanız hemen ardından İmar Kanunu'nda bir değişiklik gündeme getirmeniz gerekir ki bu hüküm uygulamaya intikal etsin. Bu kadar zamandır acaba Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, yani İmar Kanunu'nda değişikliği yapmaktan, o değişiklik tasarısını hazırlamaktan sorumlu Bakanlık acaba bunu yaptı mı? Sanmıyorum. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı işsiz kalmış bir bakanlık konumunda, TOKİ kendisinden gitmiş durumda. Afet İşleri, Sayın Bakandan ayrılmış durumda. İyi ki ayrıldı Sayın Bakan, Afet İşlerinde belediye yardımlarını politize ediyordu. Selden zarar görmüş Giresun Belediyesine -geçen Karadeniz büyük sel yaşadı, Sayın Nurettin Canikli gayet iyi bilecektir- 150 milyar TL...

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – 325 milyar daha gönderildi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Efendim?

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – Bakın, 500 milyar para gönderildi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Ne kadar?

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – 500 milyar. 325 daha sonra gönderdik. Nakit gönderdik.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Şimdi ben konuşayım...

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – Ben kendim biliyorum, yani ben gönderdim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Ben konuşayım da...

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – Yani onu düzeltmek lazım, yanlış bilgi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Efendim, bakın, 2'şer bin nüfuslu üç tane belediyeye Adalet ve Kalkınma Partisine mensup oldukları için 150'şer milyar lira gönderildi. Giresun Belediyesine de 150 gönderildi. Daha sonra ben Sayın Bakanla görüştüm, işte bir 150 daha gönderdi galiba.

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – 325 de gönderildi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Belediye Başkanı o zaman onur meselesi yaptı onu."Benim sadece iş makinelerimin masrafları 800 milyar liradır." dedi. İkinci 150'yi de almadı belki, şimdi almış mıdır bilemiyorum.

NURETTİN CANİKLİ (Giresun) – Bakın Sayın Hamzaçebi, 325 daha gönderdik ondan sonra.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Neyse.

Bayındırlık Bakanlığı işsiz kalmış bir konumda. İşsiz kalan bir bakanlık aslında bu tasarılara yoğunlaşıp daha güzel şeyler yaratabilir ama… Bakın, bu sorduğum soruların cevabını Bayındırlık ve İskân Bakanımızdan bugüne kadar alamadım. Neyse, Afet İşleri Başbakanlığa bağlandı. Orada umarım ki bu belediye yardımları politik olarak yürütülmez, hak edene verilir.

Sözlerimi burada bitirirken, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Hamzaçebi.

Tasarının tümü üzerinde başka söz talebi yok.

Şahıslar adına da söz talebi yok.

Şimdi soru-cevap işlemi yapacağız. Ancak, Sayın Işık, Sayın Uslu, Sayın Vural ve Sayın Asil sisteme girmişlerdir.

Sayın milletvekilleri, birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 02.54

ON İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 02.56

BAŞKAN: Başkan Vekili Sadık YAKUT

KÂTİP ÜYELER: Gülşen ORHAN (Van), Yaşar TÜZÜN (Bilecik)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 118'inci Birleşiminin On İkinci Oturumunu açıyorum.

475 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

6'ncı sırada yer alan, Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile İstanbul Milletvekili Bayram Meral ve 20 Milletvekilinin; 5539 Sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Plan ve Bütçe Komisyonları raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

6.- Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile İstanbul Milletvekili Bayram Meral ve 20 Milletvekilinin, 5539 Sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/788, 2/226) (S. Sayısı: 499)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Alınan karar gereğince, kanun tasarı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için, 17 Haziran 2010 Perşembe günü saat 13.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 02.57

X. - OYLAMALAR

1.-03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu: (S. Sayısı:509)

Oylama Saati : 01:58
Sıra Sayısı : 509
Üye Sayısı : 550
Kabul Edenler : 204
Reddedenler : 11
Çekimserler : 1
Mükerrer Oylar : 1
Toplam : 217
Açık Üyelikler : 8 **Kanunlaşmıştır.**

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Adana	Atılgan	Kürşat	MHP	Katılmadı
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
Adana	Erbatur	Nevingaye	CHP	Katılmadı
Adana	Fırat	Dengir Mir Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Adana	Gürkan	Fatoş	AK PARTİ	Kabul
Adana	Güvel	Hulusi	CHP	Katılmadı
Adana	Kirişci	Vahit	AK PARTİ	Kabul
Adana	Küçükaydın	Ali	AK PARTİ	Kabul
Adana	Seyhan	Tacidar	CHP	Katılmadı
Adana	Tankut	Yılmaz	MHP	Katılmadı
Adana	Ünüvar	Necdet	AK PARTİ	Kabul
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Katılmadı
Adana	Vural	Mustafa	DSP	Katılmadı
Adana	Yıldırım	Recai	MHP	Katılmadı
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Gürsoy	Şevket	AK PARTİ	Katılmadı
Adıyaman	Köse	Şevket	CHP	Katılmadı
Adıyaman	Kutlu	Fehmi Hüsrev	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Açba	Sait	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Akcan	Abdülkadir	MHP	Katılmadı
Afyonkarahisar	Aslan	Zekeriya	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Aydoğan	Halil	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Katılmadı
Afyonkarahisar	Koca	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Ünlütepe	Halil	CHP	Katılmadı
Ağrı	Alır	Mehmet Hanefi	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Aydemir	Abdulkerim	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Eryılmaz	Yaşar	AK PARTİ	Katılmadı
Ağrı	Kaya	Cemal	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Kotan	Fatma Salman	AK PARTİ	Kabul
Amasya	Erdemir	Avni	AK PARTİ	Kabul
Amasya	Gülle	Akif	AK PARTİ	Katılmadı
Amasya	Ünsal	Hüseyin	CHP	Katılmadı
Ankara	Akıncı	Zekeriya	CHP	Katılmadı
Ankara	Aksoy	Bekir	MHP	Katılmadı
Ankara	Asan	Aşkın	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Atalay	Beşir	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Ateş	Yılmaz	CHP	Katılmadı
Ankara	Babacan	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Baytok	Nesrin	CHP	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı
Ankara	Bölükbaşı	Ahmet Deniz	MHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Ankara	Çağlayan	Mehmet Zafer	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Çiçek	Cemil	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Dağı	Zeynep	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Denemeç	Reha	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Erdem	Eşref	CHP	Katılmadı
Ankara	Gedikli	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Halıcı	Mehmet Emrehan	CHP	Katılmadı
Ankara	İpek	Haluk	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	İyimaya	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Kapusuz	Salih	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Koca	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Okay	Hakkı Süha	CHP	Katılmadı
Ankara	Özcan	Mehmet Zekai	Bağımsız	Katılmadı
Ankara	Özdalga	Nazmi Haluk	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Paçacı	Mustafa Cihan	MHP	Katılmadı
Ankara	Pehlivan	Mücahit	Bağımsız	Katılmadı
Ankara	Sav	Önder	CHP	Katılmadı
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	MHP	Katılmadı
Ankara	Yazıcıoğlu	Mustafa Said	AK PARTİ	Katılmadı
Antalya	Arıcı	Abdurrahman	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Badak	Sadık	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Katılmadı
Antalya	Çöllü	Hüsnü	CHP	Katılmadı
Antalya	Emek	Atila	CHP	Katılmadı
Antalya	Günal	Mehmet	MHP	Katılmadı
Antalya	İrbeç	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Kaptan	Osman	CHP	Katılmadı
Antalya	Süner	Tayfur	CHP	Katılmadı
Antalya	Şahin	Mehmet Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Antalya	Toskay	Tunca	MHP	Katılmadı
Antalya	Yıldız	Hüseyin	MHP	Katılmadı
Artvin	Arifağaoğlu	Metin	CHP	Katılmadı
Artvin	Çolak	Ertekin	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Atay	Mehmet Fatih	CHP	Katılmadı
Aydın	Erdem	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Ertürk	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Koç	Atilla	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Kumcuoğlu	Ertuğrul	MHP	Katılmadı
Aydın	Taner	Recep	MHP	Katılmadı
Aydın	Uzunırmak	Ali	MHP	Katılmadı
Balıkesir	Akbaş	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Aydoğan	Ergün	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Bulut	Ahmet Duran	MHP	Katılmadı
Balıkesir	Özgün	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Öztaylan	Mehmet Cemal	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Pazarcı	Hüseyin	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Sali	Ali Osman	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Uğur	A. Edip	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Poyraz	Fahrettin	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Red
Bingöl	Ataoğlu	Kazım	AK PARTİ	Kabul
Bingöl	Coşkun	Yusuf	AK PARTİ	Kabul
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Katılmadı
Bitlis	Ergezen	Zeki	AK PARTİ	Katılmadı
Bitlis	Karabaş	Mehmet Nezir	BDP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Bitlis	Kiler	Vahit	AK PARTİ	Kabul
Bitlis	Taşar	Cemal	AK PARTİ	Kabul
Bolu	Coşkunyürek	Yüksel	AK PARTİ	Kabul
Bolu	Metin	Fatih	AK PARTİ	Kabul
Bolu	Yılmaz	Metin	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Alp	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Özkan	Ramazan Kerim	CHP	Katılmadı
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı
Bursa	Candemir Çelik	Canan	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Çakmak	Hayrettin	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Demirel	Kemal	CHP	Katılmadı
Bursa	Homriş	H. Hamit	MHP	Katılmadı
Bursa	Karapaşaoğlu	Mehmet Altan	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Kızılcıklı	Sedat	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Koyuncu	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Kul	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Ocakden	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Öymen	Onur Başaran	CHP	Katılmadı
Bursa	Özensoy	Necati	MHP	Katılmadı
Bursa	Özer	Abdullah	CHP	Katılmadı
Bursa	Tunçak	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Tutan	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Cengiz	Mustafa Kemal	MHP	Katılmadı
Çanakkale	Daniş	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Kuşku	Müjdat	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Küçük	Ahmet	CHP	Katılmadı
Çankırı	Akman	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı
Çankırı	Bukan	Ahmet	MHP	Katılmadı
Çankırı	Kınıklıoğlu	Suat	AK PARTİ	Katılmadı
Çorum	Aydoğmuş	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Bağcı	Cahit	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Günday	Derviş	CHP	Katılmadı
Çorum	Kafkas	Agah	AK PARTİ	Katılmadı
Çorum	Yıldırım	Murat	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Ayhan	Emin Haluk	MHP	Katılmadı
Denizli	Ekici	Mithat	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Erçelebi	Hasan	DSP	Katılmadı
Denizli	Erdoğan	Mehmet Salih	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Ertemür	Ali Rıza	CHP	Katılmadı
Denizli	Kavaf	Selma Aliye	AK PARTİ	Katılmadı
Denizli	Yüksel	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Arslan	M. İhsan	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Arzu	Kutbettin	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Aslan	Osman	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Birdal	Akın	BDP	Katılmadı
Diyarbakır	Demirtaş	Selahattin	BDP	Katılmadı
Diyarbakır	Eker	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kışanak	Gültan	BDP	Katılmadı
Diyarbakır	Kurt	Abdurrahman	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Merdanoğlu	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı
Edirne	Budak	Necdet	AK PARTİ	Katılmadı
Edirne	Çakır	Rasim	CHP	Katılmadı
Edirne	Paçarız	Bilgin	CHP	Katılmadı
Edirne	Uslu	Cemaleddin	MHP	Red
Elazığ	Çetinkaya	Mehmet Necati	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Elazığ	İşbaşaran	Feyzi	Bağımsız	Katılmadı
Elazığ	Öztürk	Tahir	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Septioğlu	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Yanılmaz	Hamza	AK PARTİ	Katılmadı
Erzincan	Karakelle	Sebahattin	AK PARTİ	Kabul
Erzincan	Tınastepe	Erol	CHP	Katılmadı
Erzincan	Yıldırım	Binali	AK PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Aksak	Muhyettin	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Aydın	Saadettin	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Dağcı Çığlık	Fazilet	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Ertugay	Zeki	MHP	Katılmadı
Erzurum	Gülyurt	Muzaffer	AK PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Kavaz	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Asil	Beytullah	MHP	Red
Eskişehir	İçli	Hüseyin Tayfun	Bağımsız	Katılmadı
Eskişehir	Mercan	Hasan Murat	AK PARTİ	Katılmadı
Eskişehir	Öztürk	Emin Nedim	AK PARTİ	Katılmadı
Eskişehir	Sönmez	Fehmi Murat	CHP	Katılmadı
Eskişehir	Unakıtan	Kemal	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Ağyüz	Yaşar	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Durdu	Mahmut	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Ekici	Akif	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Mazıcıoğlu	Halil	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Müftüoğlu	Özlem	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Özdemir	Hasan	MHP	Katılmadı
Gaziantep	Sarı	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Şahin	Fatma	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Şimşek	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Giresun	Canikli	Nurettin	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Karaibrahim	Eşref	CHP	Katılmadı
Giresun	Özkan	Murat	MHP	Katılmadı
Giresun	Sönmez	H. Hasan	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Temür	Ali	AK PARTİ	Kabul
Gümüşhane	Aydın	Kemalettin	AK PARTİ	Katılmadı
Gümüşhane	Doğan	Yahya	AK PARTİ	Katılmadı
Hakkâri	Geylani	Hamit	BDP	Katılmadı
Hakkâri	Özbek	Abdulmuttalip	AK PARTİ	Kabul
Hakkâri	Zeydan	Rüstem	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Çay	Fuat	CHP	Katılmadı
Hatay	Çirkin	Süleyman Turan	MHP	Katılmadı
Hatay	Durgun	Gökhan	CHP	Katılmadı
Hatay	Ergin	Sadullah	AK PARTİ	Katılmadı
Hatay	Kahya	Abdülhadi	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Karasayar	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Öztürk	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Şanverdi	Fevzi	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Yazar	Abdulaziz	CHP	Red
Hatay	Yılmaz	İzzettin	MHP	Katılmadı
Isparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Katılmadı
Isparta	Coşkuner	Mevlüt	CHP	Katılmadı
Isparta	Dilek	Mehmet Sait	AK PARTİ	Katılmadı
Isparta	Korkmaz	Süleyman Nevzat	MHP	Katılmadı
Isparta	Kurt	Haydar Kemal	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Akkuş	Akif	MHP	Katılmadı
Mersin	Çelik	Behiç	MHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Mersin	Er	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Mersin	Gök	İsa	CHP	Katılmadı
Mersin	İnan	Ömer	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Oksal	Ali	CHP	Red
Mersin	Öztürk	Ali Rıza	CHP	Katılmadı
Mersin	Seçer	Vahap	CHP	Katılmadı
Mersin	Şandır	Mehmet	MHP	Katılmadı
Mersin	Tüzmen	Kürşad	AK PARTİ	Katılmadı
Mersin	Ural	Kadir	MHP	Katılmadı
Mersin	Üskül	Mehmet Zafer	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Ağırbaş	Ayşe Jale	DSP	Katılmadı
İstanbul	Aksu	Abdülkadir	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Akşener	Meral	MHP	Katılmadı
İstanbul	Akşit	Güldal	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Arat	Necla	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ayva	Lokman	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Bağış	Egemen	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Bahçekapılı	Ayşe Nur	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Başesgioğlu	Murat	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Bayraktar	Nusret	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Besli	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Birinci	Necat	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Bol	Fuat	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Büyükkaya	Alaattin	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Çamuroğlu	Reha	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Çubukçu	Nimet	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Dedegil	Alev	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Denizolgun	Mehmet Beyazıt	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Dinçer	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Domaç	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ekren	Nazım	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Elekdağ	Mustafa Şükrü	CHP	Katılmadı
İstanbul	Erdoğan	Recep Tayyip	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Güllüce	İdris	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Günay	Ertuğrul	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Gündüz	İrfan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Hacaloğlu	Algan	CHP	Katılmadı
İstanbul	İncekara	Halide	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kacır	Ünal	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kalsın	Canan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Atila	MHP	Katılmadı
İstanbul	Keleş	Birgen	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kıyıklık	Feyzullah	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Koral	Recep	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Korkmaz	Esfender	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kuzu	Burhan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Macit	Hasan	DSP	Katılmadı
İstanbul	Melen	Mithat	MHP	Katılmadı
İstanbul	Memecan	Mesude Nursuna	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Meral	Bayram Ali	CHP	Katılmadı
İstanbul	Mert	Hüseyin	DSP	Katılmadı
İstanbul	Müezzinoğlu	Mehmet	AK PARTİ	Çekimser
İstanbul	Öktem	Şinasi	CHP	Katılmadı
İstanbul	Özpolat	Mehmet Ali	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
İstanbul	Özyürek	Mustafa	CHP	Katılmadı
İstanbul	Piltanoğlu Türköne	Özlem	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Sekmen	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Serter	Fatma Nur	CHP	Katılmadı
İstanbul	Sevigen	Mehmet	CHP	Katılmadı
İstanbul	Soysal	Çetin	CHP	Katılmadı
İstanbul	Sözen	Edibe	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şafak	Ümit	MHP	Katılmadı
İstanbul	Şahin	İdris Naim	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Tamaylıgil	Bihlun	CHP	Katılmadı
İstanbul	Tan	Ahmet	Bağımsız	Katılmadı
İstanbul	Topuz	Ali	CHP	Katılmadı
İstanbul	Torlak	Durmuşali	MHP	Katılmadı
İstanbul	Tuncel	Sebahat	BDP	Katılmadı
İstanbul	Uras	Mehmet Ufuk	BDP	Katılmadı
İstanbul	Yağız	Süleyman	DSP	Katılmadı
İstanbul	Yardımcı	Hasan Kemal	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Yıldız	Sacid	CHP	Katılmadı
İstanbul	Yiğit	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Aksoy	Taha	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Anadol	Kıvılcım Kemal	CHP	Katılmadı
İzmir	Arıtman	Canan	CHP	Katılmadı
İzmir	Aydın	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Ayhan	Selçuk	CHP	Katılmadı
İzmir	Bal	Şenol	MHP	Katılmadı
İzmir	Baratalı	Bülent	CHP	Katılmadı
İzmir	Birgün	Recai	Bağımsız	Katılmadı
İzmir	Ersin	Ahmet	CHP	Katılmadı
İzmir	Erten	Abdurrezzak	CHP	Katılmadı
İzmir	Gönül	Mehmet Vecdi	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Hasgür	İbrahim	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Hotar	Fatma Seniha Nükhet	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Kalkan	Erdal	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Katmerci	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Mumcu	Şükran Güldal	CHP	Katılmadı
İzmir	Oyan	Oğuz	CHP	Katılmadı
İzmir	Öztürk	Harun	CHP	Katılmadı
İzmir	Sipahi	Kamil Erdal	MHP	Katılmadı
İzmir	Susam	Mehmet Ali	CHP	Katılmadı
İzmir	Tanrıkulu	Ahmet Kenan	MHP	Katılmadı
İzmir	Tekelioğlu	Mehmet Sayım	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Vural	Oktay	MHP	Red
İzmir	Yemişçi	Tuğrul	AK PARTİ	Kabul
Kars	Dağdaş	Gürcan	MHP	Katılmadı
Kars	Güven	Mahmut Esat	AK PARTİ	Kabul
Kars	Karabayır	Zeki	AK PARTİ	Kabul
Kastamonu	Altan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Kastamonu	Köylü	Hakkı	AK PARTİ	Katılmadı
Kastamonu	Serdaroğlu	Mehmet	MHP	Katılmadı
Kastamonu	Sıvacıoğlu	Musa	AK PARTİ	Katılmadı
Kayseri	Çakmakoğlu	Sabahattin	MHP	Katılmadı
Kayseri	Elitaş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Kayseri	Karayel	Yaşar	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Kulkuloğlu	Mehmet Şevki	CHP	Katılmadı
Kayseri	Öksüzkaya	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Yakut	Sadık	AK PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Katılmadı
Kırklareli	Barış	Tansel	CHP	Katılmadı
Kırklareli	Dibek	Turgut	CHP	Red
Kırklareli	Sarıçam	Ahmet Gökhan	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	Arslan	Mikail	AK PARTİ	Katılmadı
Kırşehir	Çalışkan	Abdullah	AK PARTİ	Katılmadı
Kırşehir	Çobanoğlu	Metin	MHP	Katılmadı
Kocaeli	Ayar	Eyüp	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Baştopçu	Muzaffer	AK PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Durmuş	Cumali	MHP	Katılmadı
Kocaeli	Erenkaya	Hikmet	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Ergün	Nihat	AK PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Gönül	Azize Sibel	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Işık	Fikri	AK PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Pepe	Osman	AK PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Selvi	Mehmet Cevdet	CHP	Katılmadı
Konya	Angı	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Konya	Bal	Faruk	MHP	Katılmadı
Konya	Büyükakkaşlar	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Candan	Muharrem	AK PARTİ	Kabul
Konya	Çetinkaya	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Konya	Güçlü	Sami	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Kabakcı	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı
Konya	Kart	Atilla	CHP	Katılmadı
Konya	Öksüz	Özkan	AK PARTİ	Kabul
Konya	Özkul	Kerim	AK PARTİ	Kabul
Konya	Öztürk	Ali	AK PARTİ	Kabul
Konya	Tuna	Hüsnü	AK PARTİ	Kabul
Konya	Tüfekci	Harun	AK PARTİ	Kabul
Konya	Türkmenoğlu	Ayşe	AK PARTİ	Katılmadı
Kütahya	Aksoy	Soner	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Biçer	İsmail Hakkı	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Işık	Alim	MHP	Red
Kütahya	Kinay	Hasan Fehmi	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Ordu	Hüsnü	AK PARTİ	Katılmadı
Kütahya	Tuğcu	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Aslanoğlu	Ferit Mevlüt	CHP	Katılmadı
Malatya	Çalık	Öznur	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Fındıklı	Mahmut Mücahit	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Koca	İhsan	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Ölmeztoprak	Fuat	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Öz	Ömer Faruk	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Şahin	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Red
Manisa	Arınç	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Berber	Recai	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Çerçi	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Enöz	Mustafa	MHP	Katılmadı
Manisa	Mengü	Şahin	CHP	Katılmadı
Manisa	Orhan	Ahmet	MHP	Katılmadı
Manisa	Tanrıverdi	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Yetenç	Mustafa Erdoğan	Bağımsız	Katılmadı
Kahramanmaraş	Arıkan	Fatih	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Doğan	Avni	AK PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Kahramanmaraş	Kaynak	Veysi	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Özbolat	Durdu	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Pakdil	Nevzat	AK PARTİ	Katılmadı
Kahramanmaraş	Paksoy	Mehmet Akif	MHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Sağlam	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Tatlıbal	Cafer	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Ayna	Emine	BDP	Katılmadı
Mardin	Şahkulubey	Gönül Bekin	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Çelebi	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Demir	Mehmet Halit	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Yüksel	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Arslan	Ali	CHP	Katılmadı
Muğla	Ergin	Gürol	CHP	Katılmadı
Muğla	Ergun	Metin	MHP	Katılmadı
Muğla	Hıdır	Mehmet Nil	AK PARTİ	Katılmadı
Muğla	Özden	Yüksel	AK PARTİ	Katılmadı
Muğla	Topuz	Fevzi	CHP	Katılmadı
Muş	Karayağız	Seracettin	AK PARTİ	Kabul
Muş	Sakık	Sırrı	BDP	Katılmadı
Muş	Yaman	M. Nuri	BDP	Katılmadı
Muş	Yılmaz	Medeni	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Dede	Mahmut	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Feralan	Ahmet Erdal	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Köybaşı	Rıtvan	AK PARTİ	Kabul
Niğde	Göksel	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Niğde	İnan	Mümin	MHP	Katılmadı
Niğde	Selamoğlu	Muharrem	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Fatsa	Eyüp	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Güler	Mehmet Hilmi	AK PARTİ	Katılmadı
Ordu	Güner	Rahmi	CHP	Katılmadı
Ordu	Hamarat	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Yalçın	Rıdvan	MHP	Katılmadı
Ordu	Yılmaz	Ayhan	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Yılmaz	Enver	AK PARTİ	Kabul
Rize	Bayramoğlu	Bayram Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Rize	Çırakoğlu	Lütfi	AK PARTİ	Kabul
Rize	Yılmaz	Ahmet Mesut	DP	Katılmadı
Sakarya	Cebeci	Erol Aslan	AK PARTİ	Katılmadı
Sakarya	Çelik	Hasan Ali	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Dişli	Şaban	AK PARTİ	Katılmadı
Sakarya	Kutluata	Münir	MHP	Katılmadı
Sakarya	Üstün	Ayhan Sefer	AK PARTİ	Katılmadı
Sakarya	Yıldırım	Recep	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Binici	Suat	CHP	Katılmadı
Samsun	Çakır	Osman	MHP	Katılmadı
Samsun	Demir	Cemal Yılmaz	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Kılıç	Suat	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Katılmadı
Samsun	Öztürk	Fatih	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Şahinoğlu	Birnur	AK PARTİ	Katılmadı
Samsun	Yeni	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Siirt	Demirkıran	Afif	AK PARTİ	Kabul
Siirt	Helvacıoğlu	Mehmet Yılmaz	AK PARTİ	Kabul
Siirt	Özçelik	Osman	BDP	Katılmadı
Sinop	Altay	Engin	CHP	Katılmadı
Sinop	Dodurgalı	Abdurrahman	AK PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Sinop	Tıngıroğlu	Kadir	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Açıkalın	Mehmet Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Kılıç	Osman	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Özdemir	Malik Ecder	CHP	Katılmadı
Sivas	Uzun	Selami	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Yerlikaya	Hamza	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Akbulut	Tevfik Ziyaeddin	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Nalcı	Kemalettin	MHP	Katılmadı
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Taylan	Necip	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Tütüncü	Enis	CHP	Katılmadı
Tokat	Aslan	Zeyid	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Ayalan	Şükrü	AK PARTİ	Katılmadı
Tokat	Demir	Osman	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Diren	Orhan Ziya	CHP	Katılmadı
Tokat	Doğru	Reşat	MHP	Katılmadı
Tokat	Gülsün	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Yüksel	Dilek	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Aykan	Asım	AK Parti	Kabul
Trabzon	Cumur	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Erdöl	Cevdet	AK PARTİ	Katılmadı
Trabzon	Göktaş	Kemalettin	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Hamzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Red
Trabzon	Özak	Faruk Nafiz	AK PARTİ	Katılmadı
Trabzon	Seymenoğlu	Safiye	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Yunusoğlu	Süleyman Latif	MHP	Katılmadı
Tunceli	Genç	Kamer	CHP	Katılmadı
Tunceli	Halis	Şerafettin	BDP	Katılmadı
Şanlıurfa	Akman	Yahya	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Başak	Ramazan	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Binici	İbrahim	BDP	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Sabahattin	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Eyyüpoğlu	Seyit	Bağımsız	Katılmadı
Şanlıurfa	Gülpınar	Eyyüp Cenap	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	İzol	Zülfükar	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Kuş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Önen	Abdulkadir Emin	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Aktemur Özyavuz	Çağla	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Yetkin	Abdurrahman Müfit	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Coşkunoğlu	Osman	CHP	Katılmadı
Uşak	Çetin	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Uslu	Nuri	AK PARTİ	Kabul
Van	Altun	Kerem	AK PARTİ	Kabul
Van	Çelik	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı
Van	Dinçer	İkram	AK PARTİ	Kabul
Van	Kurtulan	Fatma	BDP	Katılmadı
Van	Orhan	Gülşen	AK PARTİ	Kabul
Van	Türkmenoğlu	Kayhan	AK PARTİ	Kabul
Van	Üçer	Özdal	BDP	Katılmadı
Yozgat	Akgül	Abdülkadir	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Katılmadı
Yozgat	Coşkun	Osman	AK PARTİ	Katılmadı
Yozgat	Çiçek	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Ekici	Mehmet	MHP	Katılmadı
Yozgat	Öztürk	Mehmet Yaşar	TP	Katılmadı
Zonguldak	Erdoğan	Fazlı	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Koçal	Ali	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu
Zonguldak	Köktürk	Ali İhsan	CHP	Katılmadı
Zonguldak	Toptan	Köksal	AK PARTİ	Katılmadı
Zonguldak	Türkmen	Polat	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Açıkgöz	Ruhi	AK PARTİ	Katılmadı
Aksaray	Alaboyun	Ali Rıza	AK PARTİ	Katılmadı
Aksaray	Ertuğrul	Osman	MHP	Katılmadı
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Katılmadı
Bayburt	Battal	Fetani	AK PARTİ	Kabul
Bayburt	Güney	Ülkü Gökalp	AK PARTİ	Katılmadı
Karaman	Akgün	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Çalış	Hasan	MHP	Katılmadı
Karaman	Elvan	Lütfi	AK PARTİ	Katılmadı
Kırıkkale	Durmuş	Osman	MHP	Katılmadı
Kırıkkale	Erdem	Vahit	AK PARTİ	Katılmadı
Kırıkkale	Kıratlı	Turan	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Özbayrak	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Batman	Ata	Ayla Akat	BDP	Katılmadı
Batman	Ekmen	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Batman	İnal	Ahmet	AK PARTİ	Kabul (Mükerrer)
Batman	Yıldız	Bengi	BDP	Katılmadı
Şırnak	Bayındır	Sevahir	BDP	Katılmadı
Şırnak	Kaplan	Hasip	BDP	Katılmadı
Şırnak	Seyda	Abdullah Veli	AK PARTİ	Kabul
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul
Bartın	Yalçınkaya	Muhammet Rıza	CHP.	Red
Ardahan	Kaya	Saffet	AK PARTİ	Katılmadı
Ardahan	Öğüt	Ensar	CHP	Katılmadı
Iğdır	Buldan	Pervin	BDP	Katılmadı
Iğdır	Güner	Ali	AK PARTİ	Kabul
Yalova	Evcin	İlhan	AK PARTİ	Katılmadı
Yalova	İnce	Muharrem	CHP	Katılmadı
Karabük	Ceylan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Ünal	Cumhur	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Ünal	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Kilis	Devecioğlu	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Kilis	Kara	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı
Osmaniye	Coşkun	Hakan	MHP	Katılmadı
Osmaniye	Doğruer	İbrahim Mete	AK PARTİ	Katılmadı
Osmaniye	Kastal	Durdu Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Düzce	Erbay	Celal	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Kaşıkoğlu	Metin	AK PARTİ	Katılmadı
Düzce	Yakış	Yaşar	AK PARTİ	Kabul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

GÜNDEMİ

DÖNEM: 23 YASAMA YILI: 4

118 İNCİ BİRLEŞİM
16 HAZİRAN 2010 ÇARŞAMBA
SAAT: 13.00

KISIMLAR

1	BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI
2	ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER
3	SEÇİM
4	OYLAMASI YAPILACAK İŞLER
5	MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI
6	GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER
7	SÖZLÜ SORULAR
8	KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1.- Genel Kurulun toplantı günlerinden Salı gününün denetim konularına (Anayasanın süreye bağladığı konular hariç), Çarşamba ve Perşembe günlerinin de kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerin görüşülmesine ayrılması, Salı ve Çarşamba günlerinde birleşimin başında bir saat süre ile sözlü soruların görüşülmesi, "Sunuşlar" ve işaret oyu ile yapılacak seçimlerin her gün yapılması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 3.10.2007 tarihli 3 üncü birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- 126, 131 ve 321 Sıra Sayılı Kanun Tasarılarının İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi,

321 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının ilk 21 bölümünün 30'ar maddeden, 22 nci bölümünün 631 ilâ 649 uncu maddelerden oluşması,

131 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 1 ilâ 19 uncu maddelerden, ikinci bölümünün 20 ilâ 40 ıncı maddelerden, üçüncü bölümünün Çerçeve 41 inci maddedeki 1, 2, 2/alt bentleri ilâ 3 ve 4 üncü fıkralar dahil olmak üzere 41 ilâ 44 üncü maddelerden oluşması,

126 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 1 ilâ 15 inci maddelerden, ikinci bölümünün Çerçeve 22 nci maddedeki 1, 2, 3, 4 üncü fıkralar ilâ Geçici 1, 2, 3 ve 4 üncü maddeler dahil olmak üzere 16 ilâ 24 üncü maddelerden oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 28.5.2009 tarihli 95 inci birleşiminde kabul edilmiştir.)

3.- 477 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi,

477 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 1 ilâ 12 nci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeler dahil olmak üzere 13 ilâ 16 ncı maddelerden oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 23.3.2010 tarihli 76 ncı birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİLERİ

1.- 96 Sıra Sayılı Türk Ticaret Kanunu Tasarısının İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi, önerilmiştir.

(Not: İlk 50 bölüm 30'ar maddeden, 51 inci bölüm 1501 ilâ 1520 nci maddelerden, 52 nci bölüm ise Geçici Madde 1, 2, 3, 4, 5 dahil 1521 ilâ 1535 inci maddelerden oluşmaktadır.)

(Genel Kurulun 8.7.2008 tarihli 127 nci birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Genel Kurulun; 22 ve 29 Haziran 2010 Salı günkü birleşimlerinde bir saat Sözlü Sorulardan sonra diğer denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler Kısmında yer alan işlerin görüşülmesi; 16, 23 ve 30 Haziran 2010 Çarşamba günkü birleşimlerinde ise Sözlü Soruların görüşülmemesi,

Genel Kurulun; 22 ve 29 Haziran 2010 Salı günkü birleşimlerinde 15.00-20.00 saatleri arasında; 16, 23 ve 30 Haziran 2010 Çarşamba günkü birleşimlerinde 13.00-20.00 saatleri arasında; 17 ve 24 Haziran 2010 Perşembe günkü birleşimlerinde ise 13.00-20.00 saatleri arasında çalışmalara devam edilmesi,

Genel Kurulun; 18 ve 25 Haziran 2010 Cuma günleri de toplanarak bu birleşimlerinde Gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler Kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve 14.00-20.00 saatleri arasında çalışmalara devam edilmesi,

501, 499, 502, 474 ve 493 Sıra Sayılı Kanun Tasarı ve Tekliflerinin İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi;

501 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 19 uncu maddeye bağlı Ek Geçici Madde 89 ve 90 dahil olmak üzere 1 ila 23 üncü maddelerden, ikinci bölümünün 24 ila 46 ncı maddelerden oluşması,

499 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 1 ila 30 uncu maddelerden, ikinci bölümünün 33 üncü maddeye bağlı (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentleri; 39 uncu maddeye bağlı (a) ve (b) bentleri ile Geçici Madde 1 dahil olmak üzere 31 ila 44 üncü maddelerden oluşması,

502 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 1 ila 7 nci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Madde 1 ve 2 dahil olmak üzere 8 ila 12 nci maddelerden oluşması,

474 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 1 ila 10 uncu maddelerden, ikinci bölümünün 11 ila 19 uncu maddelerden oluşması,

493 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 1 ila 9 uncu maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Madde 1 dahil olmak üzere 10 ila 16 ncı maddelerden oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 27.5.2010 tarihli 108 inci birleşiminde kabul edilmiştir.)

3.- Genel Kurulun; 16 Haziran 2010 Çarşamba günkü birleşiminde 499 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının bitimine kadar, 17 Haziran 2010 Perşembe günkü birleşiminde 477 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının bitimine kadar, 18 Haziran 2010 Cuma günkü birleşiminde 501 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının bitimine kadar belirlenen günlük çalışmalara devam edilmesi, ayrıca yukarıda belirtilen birleşimlerde gece 24:00'te günlük programların tamamlanamaması halinde günlük programların tamamlanmasına kadar çalışmalara devam edilmesi,

507 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi,

507 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının birinci bölümünün 1 ila 12 nci maddelerden, ikinci bölümünün Çerçeve 20 nci maddeye bağlı Geçici Madde 13 ve 14 dahil olmak üzere 13 ila 23 üncü maddelerden oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 8.6.2010 tarihli 113 üncü birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

* **Adalet Komisyonu**
16.6.2010 Çarşamba - Saat: 10.00

* **Çevre Komisyonu**
16.6.2010 Çarşamba - Saat: 10.30, 13.30

* **Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu**
16.6.2010 Çarşamba - Saat: 10.30
17.6.2010 Perşembe - Saat: 10.30, 14.00

* **Plan ve Bütçe Komisyonu**
16.6.2010 Çarşamba - Saat: 13.30

* **Anayasa Komisyonu**
17.6.2010 Perşembe - Saat: 10.30

* **İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu**
17.6.2010 Perşembe - Saat: 13.15

* **Meclis Araştırması Komisyonu (Kanser Hastalığı)**
16.6.2010 Çarşamba - Saat: 10.30

* **Meclis Araştırması Komisyonu (Muhsin Yazıcıoğlu)**
17.6.2010 Perşembe - Saat: 10.30

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

118 İNCİ BİRLEŞİM 16 HAZİRAN 2010 ÇARŞAMBA SAAT: 13.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

❄

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

❄

3 – SEÇİM

❄

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

❄

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

❄

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

❄

7 – SÖZLÜ SORULAR

❄

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. - **(S. Sayısı: 96)** Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324) (Dağıtma tarihi: 1.2.2008) (*) (**)

2. - **(S. Sayısı: 321)** Türk Borçlar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/499) (Dağıtma tarihi: 15.1.2009) (*) (**)

3. - **(S. Sayısı: 458)** Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanuna Ek Milletlerarası Para Fonu Ana Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Belgelerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/761) (Dağıtma tarihi: 5.1.2010) (*) **(X)**

4. - **(S. Sayısı: 509)** İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin; 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435) (Dağıtma tarihi: 7.6.2010) **(X)**

5. - **(S. Sayısı: 475)** Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/773) (Dağıtma tarihi: 18.2.2010) **(X)**

6. - **(S. Sayısı: 499)** Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile İstanbul Milletvekili Bayram Meral ve 20 Milletvekilinin; 5539 Sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/788, 2/226) (Dağıtma tarihi: 19.4.2010) (**) **(X)**

7. - **(S. Sayısı: 477)** İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı ile 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ve İçişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/371, 1/101) (Dağıtma tarihi: 5.3.2010) (**) **(X)**

8. - **(S. Sayısı: 507)** Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı; 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Kastamonu Milletvekili Mehmet Serdaroğlu'nun; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/833, 1/162, 2/443) (Dağıtma tarihi: 7.6.2010) (**) **(X)**

9. - **(S. Sayısı: 501)** Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı; Denizli Milletvekili Ali Rıza Ertemür'ün, Askeri Öğrencilerden Başarı Gösteremeyenler Hakkında Kanun, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, Harp Okulları Kanunu ve Gülhane Askeri Tıp Akademisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; İzmir Milletvekili Kamil Erdal Sipahi'nin, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; Ankara Milletvekili Zekeriya Akıncı ve Antalya Milletvekili Osman Kaptan'ın, Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Milli Savunma Komisyonu Raporu (1/843, 1/433, 2/634, 2/664, 2/665) (Dağıtma tarihi: 27.4.2010) (**)

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

(*) Görüşmeleri yarım kalan Kanun Tasarı ve Tekliflerini gösterir.

(**) İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.

10. - **(S. Sayısı: 502)** Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (1/820) (Dağıtma tarihi: 17.5.2010) (**) **(X)**

11. - **(S. Sayısı: 474)** Tebligat Kanunu ile Adlî Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Kahramanmaraş Milletvekili Veysi Kaynak'ın; Tebligat Kanunu ile Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/742, 2/546) (Dağıtma tarihi: 18.2.2010) (**)

12. - **(S. Sayısı: 395)** Kütahya Milletvekili Soner Aksoy'un; Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (2/340) (Dağıtma tarihi: 9.6.2009)

13. - **(S. Sayısı: 493)** Kamu Hastane Birlikleri Pilot Uygulaması Hakkında Kanun Tasarısı ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporları (1/439) (Dağıtma tarihi: 5.4.2010) (**) **(X)**

14. - **(S. Sayısı: 306)** Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) 2003 Dünya Radyo Komünikasyon Konferansı Sonuç Belgelerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/333) (Dağıtma tarihi: 3.12.2008) **(X)**

15. - **(S. Sayısı: 472)** Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonları Raporları (1/772) (Dağıtma tarihi: 8.2.2010) **(X)**

16. - **(S. Sayısı: 279)** Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/623) (Dağıtma tarihi: 29.7.2008)

17. - **(S. Sayısı: 417)** Uşak Milletvekili Nuri Uslu'nun; 6831 Sayılı Orman Kanununa Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Çevre ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonları Raporları (2/325) (Dağıtma tarihi: 4.8.2009)

18. - **(S. Sayısı: 228)** Bolu Milletvekili Fatih Metin'in; 491 Sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (2/137) (Dağıtma tarihi: 16.5.2008)

19. - **(S. Sayısı: 375)** Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/674) (Dağıtma tarihi: 20.5.2009)

20. - **(S. Sayısı: 99)** Telsiz Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/428) (Dağıtma tarihi: 1.2.2008)

21. - **(S. Sayısı: 121)** Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/518) (Dağıtma tarihi: 25.3.2008)

22. - **(S. Sayısı: 126)** Darülaceze Müessesesi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile İçişleri Komisyonu Raporu (1/479) (Dağıtma tarihi: 27.3.2008) (**) **(X)**

23. - **(S. Sayısı: 131)** Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/487) (Dağıtma tarihi: 4.4.2008) (**)

24. - **(S. Sayısı: 250)** Dopingle Mücadele Kanunu Tasarısı ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/562) (Dağıtma tarihi: 16.6.2008) **(X)**

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

25. - **(S. Sayısı: 260)** İl İdaresi Kanunu ile Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/477) (Dağıtma tarihi: 25.6.2008)

26. - **(S. Sayısı: 294)** Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/613) (Dağıtma tarihi: 1.10.2008)

27. - **(S. Sayısı: 382)** Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Kanunu Tasarısı ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/582) (Dağıtma tarihi: 21.5.2009)

28. - **(S. Sayısı: 338)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/532) (Dağıtma tarihi: 26.2.2009) **(X)**

29. - **(S. Sayısı: 341)** Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesel Ofisi ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye'de Bir DSÖ Ülke Ofisi Kurulması Üzerine Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/614) (Dağıtma tarihi: 26.2.2009) **(X)**

30. - **(S. Sayısı: 342)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik, Petrol, Gaz ve Maden Kaynakları Alanlarında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/615) (Dağıtma tarihi: 26.2.2009) **(X)**

31. - **(S. Sayısı: 346)** Türkiye Cumhuriyeti ile Yemen Cumhuriyeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/580) (Dağıtma tarihi: 4.3.2009) **(X)**

32. - **(S. Sayısı: 347)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Madencilik ve Jeoloji Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/408) (Dağıtma tarihi: 20.3.2009) **(X)**

33. - **(S. Sayısı: 348)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kadının, Ailenin ve Çocukların Statülerinin Geliştirilmesi Üzerine İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/547) (Dağıtma tarihi: 20.3.2009) **(X)**

34. - **(S. Sayısı: 349)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Görsel-İşitsel ve Yazılı İletişim ile Belgelendirme Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/634) (Dağıtma tarihi: 20.3.2009) **(X)**

35. - **(S. Sayısı: 350)** Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile Tunus Cumhuriyeti Milli Arşivi Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/658) (Dağıtma tarihi: 20.3.2009) **(X)**

36. - **(S. Sayısı: 78)** Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 17 nci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Deniz Yoluyla Yapılan Kaçakçılıkla Mücadele Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/295) (Dağıtma tarihi: 14.12.2007) **(X)**

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

37. - **(S. Sayısı: 80)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/302) (Dağıtma tarihi: 14.12.2007) **(X)**

38. - **(S. Sayısı: 62)** Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/339) (Dağıtma tarihi: 4.12.2007) **(X)**

39. - **(S. Sayısı: 73)** Irak'a Komşu Devletler Hükümetleri ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Terörizm, Sınırlardan Yasadışı Sızmalar ve Örgütlü Suçlarla Mücadele Konularında Güvenlik İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/347) (Dağıtma tarihi: 7.12.2007) **(X)**

40. - **(S. Sayısı: 136)** Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı Arasında Savunma Uzay İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/395) (Dağıtma tarihi: 15.4.2008) **(X)**

41. - **(S. Sayısı: 38)** Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile Özbekistan Cumhuriyeti Dış Ekonomik İlişkiler Ajansı Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/284) (Dağıtma tarihi: 17.10.2007) **(X)**

42. - **(S. Sayısı: 39)** Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Devletleri Örgütü Genel Sekreterliği Arasında Çerçeve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/287) (Dağıtma tarihi: 17.10.2007) **(X)**

43. - **(S. Sayısı: 59)** Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/304) (Dağıtma tarihi: 4.12.2007) **(X)**

44. - **(S. Sayısı: 66)** Güneydoğu Avrupa Sivil-Asker Acil Durum Planlama Konseyi Kurulması Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/300) (Dağıtma tarihi: 4.12.2007) **(X)**

45. - **(S. Sayısı: 79)** Türkiye Cumhuriyeti ile Arjantin Cumhuriyeti Arasında Veterinerlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/299) (Dağıtma tarihi: 14.12.2007) **(X)**

46. - **(S. Sayısı: 86)** Malatya Milletvekili Mahmut Mücahit Fındıklı ve 7 Milletvekilinin; Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın; 24.06.2006 Tarih ve 5522 Sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabiî Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (2/103, 2/104) (Dağıtma tarihi: 27.12.2007)

47. - **(S. Sayısı: 92)** Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 20 Milletvekilinin; Muhtar Ödeneklerinin Arttırılmasına ve Sosyal Güvenliklerine İlişkin Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/42) (Dağıtma tarihi: 10.1.2008)

48. - **(S. Sayısı: 106)** Tokat Milletvekili Reşat Doğru ve 2 Milletvekilinin; Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/47) (Dağıtma tarihi: 11.2.2008)

49. - **(S. Sayısı: 107)** Zonguldak Milletvekili Köksal Toptan'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında İçtüzük Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/122) (Dağıtma tarihi: 12.2.2008)

50. - **(S. Sayısı: 122)** İstanbul Milletvekili Atila Kaya ve 10 Milletvekilinin; Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanuna Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifinin (2/121), İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (Dağıtma tarihi: 25.3.2008)

51. - **(S. Sayısı: 132)** Ankara Milletvekili Yılmaz Ateş'in; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/116) (Dağıtma tarihi: 7.4.2008)

52. - **(S. Sayısı: 235)** Çorum Milletvekili Agah Kafkas ve 6 Milletvekilinin; 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu ile 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (2/240) (Dağıtma tarihi: 28.5.2008) **(X)**

53. - **(S. Sayısı: 245)** Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Yemen Cumhuriyeti Balıkçılık Bakanlığı Arasında Balıkçılık ve Su Ürünleri Alanlarında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri ile Dışişleri Komisyonları Raporları (1/488) (Dağıtma tarihi: 11.6.2008) **(X)**

54. - **(S. Sayısı: 286)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Ukrayna Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/317) (Dağıtma tarihi: 1.10.2008) **(X)**

55. - **(S. Sayısı: 139 ve 139'a 1 inci Ek)** İstanbul Milletvekili Abdülkadir Aksu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Tayfur Süner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/102) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

56. - **(S. Sayısı: 140 ve 140'a 1 inci Ek)** Amasya Milletvekili Akif Gülle'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Burdur Milletvekili R. Kerim Özkan ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/103) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

57. - **(S. Sayısı: 141 ve 141'e 1 inci Ek)** Adana Milletvekili Dengir Mir Mehmet Fırat'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Burdur Milletvekili R. Kerim Özkan ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/104) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

58. - **(S. Sayısı: 142 ve 142'ye 1 inci Ek)** Trabzon Milletvekili Asım Aykan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/105) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

59. - **(S. Sayısı: 143 ve 143'e 1 inci Ek)** Düzce Milletvekili Metin Kaşıkoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Afyonkarahisar Milletvekili Halil Ünlütepe ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/106) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

60. - **(S. Sayısı: 144 ve 144'e 1 inci Ek)** Konya Milletvekili Atilla Kart'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Konya Milletvekili Atilla Kart'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/107) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

61. - **(S. Sayısı: 145 ve 145'e 1 inci Ek)** Denizli Milletvekili Mehmet Salih Erdoğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/108) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

62. - **(S. Sayısı: 146 ve 146'ya 1 inci Ek)** Afyonkarahisar Milletvekili Ahmet Koca'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/109) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

63. - **(S. Sayısı: 147 ve 147'ye 1 inci Ek)** Trabzon Milletvekili Asım Aykan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/110) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

64. - **(S. Sayısı: 148 ve 148'e 1 inci Ek)** Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'ün İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/111) (Dağıtma tarihleri: 28.4.2008, 19.6.2008)

65. - **(S. Sayısı: 149 ve 149'a 1 inci Ek**) Hatay Milletvekili Sadullah Ergin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/112) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 19.6.2008)

66. - **(S. Sayısı: 150 ve 150'ye 1 inci Ek)** Kütahya Milletvekili Hüsnü Ordu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/113) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 19.6.2008)

67. - **(S. Sayısı: 151 ve 151'e 1 inci Ek)** Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/114) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 19.6.2008)

68. - **(S. Sayısı: 152 ve 152'ye 1 inci Ek)** Kocaeli Milletvekilleri Nihat Ergün ve Osman Pepe'nin Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporları ve İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Raporlara İtirazları (3/115) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 19.6.2008)

69. - **(S. Sayısı: 153 ve 153'e 1 inci Ek)** Gaziantep Milletvekili Mehmet Sarı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/116) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 19.6.2008)

70. - **(S. Sayısı: 154 ve 154'e 1 inci Ek)** Kütahya Milletvekili Soner Aksoy'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/117) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 20.6.2008)

71. - **(S. Sayısı: 156 ve 156'ya 1 inci Ek)** Karabük Milletvekili Mehmet Ceylan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/119) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 20.6.2008)

72. - **(S. Sayısı: 157 ve 157'ye 1 inci Ek)** Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/120) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 20.6.2008)

73. - **(S. Sayısı: 158 ve 158'e 1 inci Ek)** Trabzon Milletvekili Asım Aykan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/121) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 20.6.2008)

74. - **(S. Sayısı: 159 ve 159'a 1 inci Ek)** Mersin Milletvekili Ali Er'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/122) (Dağıtma tarihleri: 7.5.2008, 20.6.2008)

75. - **(S. Sayısı: 160 ve 160'a 1 inci Ek)** İstanbul Milletvekili İdris Naim Şahin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/123) (Dağıtma tarihleri: 20.5.2008, 20.6.2008)

76. - **(S. Sayısı: 161 ve 161'e 1 inci Ek)** İstanbul Milletvekili Mehmet Sekmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/124) (Dağıtma tarihleri: 20.5.2008, 20.6.2008)

77. - **(S. Sayısı: 162 ve 162'ye 1 inci Ek)** Şanlıurfa Milletvekili Abdurrahman Müfit Yetkin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/125) (Dağıtma tarihleri: 20.5.2008, 20.6.2008)

78. - **(S. Sayısı: 163 ve 163'e 1 inci Ek)** Erzincan Milletvekili Erol Tınastepe'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Erzincan Milletvekili Erol Tınastepe'nin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/126) (Dağıtma tarihleri: 20.5.2008, 20.6.2008)

79. - **(S. Sayısı: 164 ve 164'e 1 inci Ek)** İstanbul Milletvekili Recep Tayyip Erdoğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/127) (Dağıtma tarihleri: 20.5.2008, 20.6.2008)

80. - **(S. Sayısı: 165 ve 165'e 1 inci Ek)** Eskişehir Milletvekili Kemal Unakıtan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/128) (Dağıtma tarihleri: 20.5.2008, 20.6.2008)

81. - **(S. Sayısı: 166 ve 166'ya 1 inci Ek)** Konya Milletvekili Atilla Kart'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Konya Milletvekili Atilla Kart'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/129) (Dağıtma tarihleri: 20.5.2008, 20.6.2008)

82. - **(S. Sayısı: 167 ve 167'ye 1 inci Ek)** Burdur Milletvekili Bayram Özçelik'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/130) (Dağıtma tarihleri: 20.5.2008, 20.6.2008)

83. - **(S. Sayısı: 168 ve 168'e 1 inci Ek)** Bursa Milletvekili Mehmet Emin Tutan ve Giresun Milletvekili Ali Temür'ün Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporları ve Sivas Milletvekili Malik Ecder Özdemir ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Raporlara İtirazları (3/131) (Dağıtma tarihleri: 22.5.2008, 20.6.2008)

84. - **(S. Sayısı: 169 ve 169'a 1 inci Ek)** İstanbul Milletvekilleri Recep Tayyip Erdoğan, İdris Naim Şahin, Sivas Milletvekili Mehmet Mustafa Açıkalın ve Kırşehir Milletvekili Mikail Arslan'ın Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporları ve Sivas Milletvekili Malik Ecder Özdemir ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Raporlara İtirazları (3/132) (Dağıtma tarihleri: 22.5.2008, 20.6.2008)

85. - **(S. Sayısı: 170 ve 170'e 1 inci Ek)** Konya Milletvekili Özkan Öksüz'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Adıyaman Milletvekili Şevket Köse ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/133) (Dağıtma tarihleri: 22.5.2008, 23.6.2008)

86. - **(S. Sayısı: 171 ve 171'e 1 inci Ek)** Kütahya Milletvekili Hüsnü Ordu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Adıyaman Milletvekili Şevket Köse ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/134) (Dağıtma tarihleri: 22.5.2008, 23.6.2008)

87. - **(S. Sayısı: 172 ve 172'ye 1 inci Ek)** Şanlıurfa Milletvekili Abdurrahman Müfit Yetkin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Adıyaman Milletvekili Şevket Köse ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/135) (Dağıtma tarihleri: 22.5.2008, 23.6.2008)

88. - **(S. Sayısı: 173 ve 173'e 1 inci Ek)** Tokat Milletvekili Zeyid Aslan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ordu Milletvekili Rahmi Güner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/136) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

89. - **(S. Sayısı: 174 ve 174'e 1 inci Ek)** Antalya Milletvekili Deniz Baykal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/137) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

90. - **(S. Sayısı: 175 ve 175'e 1 inci Ek)** Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/138) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

91. - **(S. Sayısı: 176 ve 176'ya 1 inci Ek)** Diyarbakır Milletvekili Mehmet Mehdi Eker'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/139) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

92. - **(S. Sayısı: 177 ve 177'ye 1 inci Ek)** Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/140) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

93. - **(S. Sayısı: 178 ve 178'e 1 inci Ek)** Afyonkarahisar Milletvekilleri Ahmet Koca ve Sait Açba'nın Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporları ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Raporlara İtirazları (3/141) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

94. - **(S. Sayısı: 179 ve 179'a 1 inci Ek)** Adana Milletvekili Tacidar Seyhan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Adana Milletvekili Tacidar Seyhan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/142) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

95. - **(S. Sayısı: 180 ve 180'e 1 inci Ek)** Karabük Milletvekili Mehmet Ceylan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/143) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

96. - **(S. Sayısı: 181 ve 181'e 1 inci Ek)** Kütahya Milletvekili Soner Aksoy'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/144) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

97. - **(S. Sayısı: 182 ve 182'ye 1 inci Ek)** Kırşehir Milletvekili Mikail Arslan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/145) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

98. - **(S. Sayısı: 183 ve 183'e 1 inci Ek)** Kırklareli Milletvekili Ahmet Gökhan Sarıçam'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/146) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

99. - **(S. Sayısı: 184 ve 184'e 1 inci Ek)** Zonguldak Milletvekili Fazlı Erdoğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/147) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

100. - **(S. Sayısı: 185 ve 185'e 1 inci Ek)** Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/148) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

101. - **(S. Sayısı: 186 ve 186'ya 1 inci Ek)** İstanbul Milletvekili Mehmet Sekmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/149) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

102. - **(S. Sayısı: 187 ve 187'ye 1 inci Ek)** Eskişehir Milletvekili Kemal Unakıtan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/150) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 23.6.2008)

103. - **(S. Sayısı: 262)** Sivas Milletvekili Hamza Yerlikaya ve 2 Milletvekilinin; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Kars Milletvekili Zeki Karabayır ve 2 Milletvekilinin; Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (2/274, 2/272) (Dağıtma tarihi: 25.6.2008)

104. - **(S. Sayısı: 188 ve 188'e 1 inci Ek)** Kütahya Milletvekili Hüsnü Ordu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/151) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 9.7.2008)

105. - **(S. Sayısı: 189 ve 189'a 1 inci Ek)** Ordu Milletvekilleri Eyüp Fatsa ve Enver Yılmaz'ın Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporları ve Ankara Milletvekili Zekeriya Akıncı ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Raporlara İtirazları (3/152) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 9.7.2008)

106. - **(S. Sayısı: 190 ve 190'a 1 inci Ek)** Antalya Milletvekili Deniz Baykal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/153) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 9.7.2008)

107. - **(S. Sayısı: 191 ve 191'e 1 inci Ek)** Samsun Milletvekili Haluk Koç'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/155) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 9.7.2008)

108. - **(S. Sayısı: 192 ve 192'ye 1 inci Ek)** İzmir Milletvekili Bülent Baratalı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve İzmir Milletvekili Bülent Baratalı'nın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/156) (Dağıtma tarihleri: 29.5.2008, 9.7.2008)

109. - **(S. Sayısı: 193 ve 193'e 1 inci Ek)** Samsun Milletvekili Haluk Koç'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/157) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

110. - **(S. Sayısı: 194 ve 194'e 1 inci Ek)** Adana Milletvekili Dengir Mir Mehmet Fırat'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Nesrin Baytok ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/158) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

111. - **(S. Sayısı: 195 ve 195'e 1 inci Ek)** Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Zekeriya Akıncı ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/159) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

112. - **(S. Sayısı: 196 ve 196'ya 1 inci Ek)** Mersin Milletvekili Ali Oksal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Mersin Milletvekili Ali Oksal'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/160) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

113. - **(S. Sayısı: 197 ve 197'ye 1 inci Ek)** İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen'in İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/161) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

114. - **(S. Sayısı: 198 ve 198'e 1 inci Ek)** İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun, Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/162) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

115. - **(S. Sayısı: 199 ve 199'a 1 inci Ek)** Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet

Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/163) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

116. - **(S. Sayısı: 200 ve 200'e 1 inci Ek)** Edirne Milletvekili Rasim Çakır'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Edirne Milletvekili Rasim Çakır'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/164) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

117. - **(S. Sayısı: 201 ve 201'e 1 inci Ek)** Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/165) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

118. - **(S. Sayısı: 202 ve 202'ye 1 inci Ek)** Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Ankara Milletvekili Zekeriya Akıncı ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/166) (Dağıtma tarihleri: 6.6.2008, 9.7.2008)

119. - **(S. Sayısı: 203 ve 203'e 1 inci Ek)** Adana Milletvekili Nevin Gaye Erbatur'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Adana Milletvekili Nevin Gaye Erbatur'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/167) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

120. - **(S. Sayısı: 204 ve 204'e 1 inci Ek)** İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/168) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

121. - **(S. Sayısı: 205 ve 205'e 1 inci Ek)** Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Binici'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Tayfur Süner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/188) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

122. - **(S. Sayısı: 206 ve 206'ya 1 inci Ek)** Antalya Milletvekili Deniz Baykal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/189) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

123. - **(S. Sayısı: 207 ve 207'ye 1 inci Ek)** Hakkâri Milletvekili Hamit Geylani'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Tayfur Süner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/209) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

124. - **(S. Sayısı: 208 ve 208'e 1 inci Ek)** Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/215) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

125. - **(S. Sayısı: 209 ve 209'a 1 inci Ek)** Tunceli Milletvekili Şerafettin Halis'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Tayfur Süner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/217) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

126. - **(S. Sayısı: 211 ve 211'e 1 inci Ek)** Hakkâri Milletvekili Hamit Geylani'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Tayfur Süner ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/220) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

127. - **(S. Sayısı: 212 ve 212'ye 1 inci Ek)** Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/221) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

128. - **(S. Sayısı: 213 ve 213'e 1 inci Ek)** Niğde Milletvekili Mümin İnan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Kovuşturmanın Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesine Kadar Ertelenmesine Dair Raporu ve Antalya Milletvekili Atila Emek ve 4 Milletvekilinin İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/234) (Dağıtma tarihleri: 12.6.2008, 9.7.2008)

129. - **(S. Sayısı: 278)** Mersin Milletvekili Zafer Üskül ve 21 Milletvekilinin; İnsan Hakları Komisyonu Kanunu Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/263) (Dağıtma tarihi: 28.7.2008)

130. - **(S. Sayısı: 285)** Tokat Milletvekili Reşat Doğru ve 2 Milletvekilinin; 26 Şubat 1992 Tarihinde Ermeniler Tarafından Azerbaycan'ın Hocalı Kentinde Gerçekleştirilen Katliamın "Katliam" Olarak Tanınması, 26 Şubat'ın "Hocalı Katliamını Anma Günü" Olarak Kabul Edilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/148) (Dağıtma tarihi: 1.10.2008)

131. - **(S. Sayısı: 355)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında Veterinerlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri ile Dışişleri Komisyonları Raporları (1/325) (Dağıtma tarihi: 24.4.2009) **(X)**

132. - **(S. Sayısı: 358)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/588) (Dağıtma tarihi: 24.4.2009) **(X)**

133. - **(S. Sayısı: 363)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kırgız Cumhuriyetindeki TİKA Program Koordinasyon Ofisinin Faaliyetine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ile Dışişleri Komisyonu Raporu (1/600) (Dağıtma tarihi: 27.4.2009) **(X)**

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

134. - **(S. Sayısı: 365)** Türkiye Cumhuriyeti ile Slovakya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/471) (Dağıtma tarihi: 29.4.2009) **(X)**

135. - **(S. Sayısı: 367)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/662) (Dağıtma tarihi: 29.4.2009) **(X)**

136. - **(S. Sayısı: 368)** Karadeniz Çevre Karayolunun Koordineli Olarak Geliştirilmesine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/667) (Dağıtma tarihi: 4.5.2009) **(X)**

137. - **(S. Sayısı: 369)** Karadenize Sahildar Devletlerin Sınır/Sahil Güvenlik Makamları Arasındaki İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/665) (Dağıtma tarihi: 4.5.2009) **(X)**

138. - **(S. Sayısı: 374)** Erzurum Milletvekili Muzaffer Gülyurt'un; 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (2/401) (Dağıtma tarihi: 7.5.2009)

139. - **(S. Sayısı: 392)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Guatemala Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/650) (Dağıtma tarihi: 3.6.2009) **(X)**

140. - **(S. Sayısı: 393)** Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/574) (Dağıtma tarihi: 10.6.2009)

141. - **(S. Sayısı: 396)** Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/712) (Dağıtma tarihi: 11.6.2009)

142. - **(S. Sayısı: 398)** Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/369) (Dağıtma tarihi: 12.6.2009) **(X)**

143. - **(S. Sayısı: 399)** Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/370) (Dağıtma tarihi: 12.6.2009) **(X)**

144. - **(S. Sayısı: 400)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moğolistan Hükümeti Arasında Çevre Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ile Dışişleri Komisyonları Raporları (1/376) (Dağıtma tarihi: 12.6.2009) **(X)**

145. - **(S. Sayısı: 401)** Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Moğolistan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Arasında Petrol, Doğal Gaz ve Mineral Kaynaklar Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/400) (Dağıtma tarihi: 12.6.2009) **(X)**

146. - **(S. Sayısı: 402)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında, Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/401) (Dağıtma tarihi: 12.6.2009) **(X)**

147. - **(S. Sayısı: 404)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Üyelerinin Yakınlarının Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Olanak Sağlayan Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/495) (Dağıtma tarihi: 12.6.2009) **(X)**

148. - **(S. Sayısı: 405)** Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile Haşimi Ürdün Krallığı Kraliyet Dokümantasyon Merkezi Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/555) (Dağıtma tarihi: 12.6.2009) **(X)**

149. - **(S. Sayısı: 406)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Deniz Ulaştırması Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/697) (Dağıtma tarihi: 12.6.2009) **(X)**

150. - **(S. Sayısı: 422)** Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Makedonya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Arasında Makedonya Cumhuriyetinde Yer Alan Bazı Osmanlı Dönemi Eserlerinin Onarımı ve Rekonstrüksiyonuna Yönelik Yapılan Görüşmelere İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/362) (Dağıtma tarihi: 9.11.2009) **(X)**

151. - **(S. Sayısı: 425)** 2007 Uluslararası Kahve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/741) (Dağıtma tarihi: 9.11.2009) **(X)**

152. - **(S. Sayısı: 434)** Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı Arasında 30 Haziran 1978 Tarihinde İmzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesini Değiştiren Ek Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/270) (Dağıtma tarihi: 2.12.2009) **(X)**

153. - **(S. Sayısı: 435)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/352) (Dağıtma tarihi: 2.12.2009) **(X)**

154. - **(S. Sayısı: 437)** Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Ekvator Cumhuriyeti Enerji ve Maden Bakanlığı Arasında Enerji Sektöründe İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/403) (Dağıtma tarihi: 2.12.2009) **(X)**

155. - **(S. Sayısı: 438)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gelişen Sekiz Ülke Sekretaryası Arasında Merkez Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/701) (Dağıtma tarihi: 2.12.2009) **(X)**

156. - **(S. Sayısı: 439)** Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Ulusal Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değişimine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/757) (Dağıtma tarihi: 2.12.2009) **(X)**

157. - **(S. Sayısı: 440)** Muğla Milletvekili Gürol Ergin ve 13 Milletvekilinin; 5179 Sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/316) (Dağıtma tarihi: 2.12.2009)

158. - **(S. Sayısı: 441)** Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/758) (Dağıtma tarihi: 2.12.2009)

159. - **(S. Sayısı: 448)** Belediye İmar Planlarında Okul Alanı Olarak Ayrılan Gayrimenkuller Hakkında İlgili İdari Makamlar Tarafından Yasal Süresinde Kamulaştırma veya İmar Planında Revizyon İşlemi Yapılmadığı İçin Mülkiyet Haklarının Anayasaya Aykırı Olarak Sınırlandığı İddiasını İçeren Dilekçelere İlişkin Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Raporu (5/1) (Dağıtma tarihi : 16.12.2009)

160. - **(S. Sayısı: 449)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/365) (Dağıtma Tarihi: 21.12.2009) **(X)**

161. - **(S. Sayısı: 450)** Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Arnavutluk Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Arasında İşbirliği Konusunda Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/405) (Dağıtma tarihi: 21.12.2009) **(X)**

162. - **(S. Sayısı: 451)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı Yardım ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/660) (Dağıtma tarihi: 21.12.2009) **(X)**

163. - **(S. Sayısı: 452)** Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/734) (Dağıtma tarihi: 21.12.2009) **(X)**

164. - **(S. Sayısı: 454)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/765) (Dağıtma tarihi: 21.12.2009) **(X)**

165. - **(S. Sayısı: 459)** Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Irak Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/781) (Dağıtma tarihi: 5.1.2010) **(X)**

166. - **(S. Sayısı: 461)** Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/790) (Dağıtma tarihi: 14.1.2010) **(X)**

167. - **(S. Sayısı: 464)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avustralya Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluklarda Çalışan Diplomatik ve Konsüler Kadro ile İdari ve Teknik Personel Yakınlarının İstihdamına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/659) (Dağıtma tarihi: 02.02.2010) **(X)**

168. - **(S. Sayısı: 465)** Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Suriye Arap Cumhuriyeti Sosyal İşler ve Çalışma Bakanlığı Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/694) (Dağıtma tarihi: 02.02.2010) **(X)**

169. - **(S. Sayısı: 466)** Türkiye Cumhuriyeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Hükümlülerin Nakline Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/722) (Dağıtma tarihi: 02.02.2010) **(X)**

170. - **(S. Sayısı: 467)** Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Arama ve Kurtarma Hizmetlerinin Koordinasyonuna Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/723) (Dağıtma tarihi: 02.02.2010) **(X)**

171. - **(S. Sayısı: 468)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İspanya Krallığı Arasında Diplomatik ve Konsüler Misyonlarda Çalışan Diplomatik, Konsüler, İdari ve Teknik Personelin Yakınlarının Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/724) (Dağıtma tarihi: 02.02.2010) **(X)**

172. - **(S. Sayısı: 470)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Konut ve İnşaat Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/791) (Dağıtma tarihi: 02.02.2010) **(X)**

173. - **(S. Sayısı: 478)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Malavi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/345) (Dağıtma tarihi: 5.3.2010) **(X)**

174. - **(S. Sayısı: 480)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Paraguay Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/732) (Dağıtma tarihi: 5.3.2010) **(X)**

175. - **(S. Sayısı: 481)** Türkiye Cumhuriyeti ile Filipinler Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/738) (Dağıtma tarihi: 5.3.2010) **(X)**

176. - **(S. Sayısı: 483)** Türkiye Cumhuriyeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/792) (Dağıtma tarihi: 5.3.2010) **(X)**

177. - **(S. Sayısı: 489)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Pakistanda Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) Tarafından Program Koordinasyon Ofisi Kurulmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/807) (Dağıtma tarihi: 26.3.2010) **(X)**

178. - **(S. Sayısı: 491)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Meksika Devletleri Hükümeti Arasında Diplomatik ve Konsüler Misyon Üyelerinin Yakınlarının Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Olanak Sağlayan Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/677) (Dağıtma tarihi: 1.4.2010) **(X)**

179. - **(S. Sayısı: 492)** Bursa Milletvekili Ali Koyuncu ve 4 Milletvekilinin; 5683 Sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/644) (Dağıtma tarihi: 1.4.2010)

180. - **(S. Sayısı: 495)** Kahramanmaraş Milletvekili Veysi Kaynak ve 3 Milletvekilinin; 351 Sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonları Raporları (2/371) (Dağıtma tarihi: 7.4.2010) **(X)**

181. - **(S. Sayısı: 500)** Tarım ve Gıda Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ile İstanbul Milletvekili Hasan Macit'in; Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun Değiştirilerek Toprak Bankası Kurulmasına Dair Kanun Teklifi ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/795, 2/529) (Dağıtma tarihi: 24.4.2010) **(X)**

182. - **(S. Sayısı: 506)** Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı; Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve 4 Milletvekilinin Benzer Mahiyetteki Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/845, 1/884, 2/701) (Dağıtma tarihi: 7.6.2010)

183. - **(S. Sayısı: 510)** Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekileri Yozgat Milletvekili Bekir Bozdağ, Samsun Milletvekili Suat Kılıç, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, İstanbul Milletvekili Ayşe Nur Bahçekapılı ve 3 Milletvekilinin; Sayıştay Kanunu Teklifi ve Avrupa Birliği Uyum ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (2/594) (Dağıtma tarihi: 10.6.2010) **(X)**

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

184. - **(S. Sayısı: 511)** Türkiye Cumhuriyeti ile Arjantin Cumhuriyeti Arasında Bitki Koruma Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/303) (Dağıtma tarihi: 11.6.2010) **(X)**

185. - **(S. Sayısı: 512)** Avrupa Haberleşme Ofisi Kuruluş Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/700) (Dağıtma tarihi: 11.6.2010) **(X)**

186. - **(S. Sayısı: 513)** Türkiye Cumhuriyeti ile Uruguay Doğu Cumhuriyeti Arasında Dostluk ve İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/727) (Dağıtma tarihi: 11.6.2010) **(X)**

187. - **(S. Sayısı: 514)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Uruguay Doğu Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/763) (Dağıtma tarihi: 11.6.2010) **(X)**

188. - **(S. Sayısı: 515)** Türkiye Cumhuriyeti ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Arasında İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/799) (Dağıtma tarihi: 11.6.2010) **(X)**

189. - **(S. Sayısı: 516)** Milli Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı (1/844) (Dağıtma tarihi: 11.6.2010)

190. - **(S. Sayısı: 517)** Türkiye Cumhuriyeti ile Şili Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/853) (Dağıtma tarihi: 14.6.2010) **(X)**

191. - **(S. Sayısı: 518)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kolombiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Anlaşması ile Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/364) (Dağıtma tarihi: 14.6.2010) **(X)**

TBMM (S. Sayısı: 509)

İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin; 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile İçişleri Komisyonları Raporları (2/435)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

03.07.2005 Tarihinde kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifimiz gerekçeleri ile ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

05.12.2008

Nusret Bayraktar	*Hüseyin Tanrıverdi*	*Feyzullah Kıyıklık*
İstanbul	Manisa	İstanbul
Ali Küçükaydın	*Asım Aykan*	*Mehmet Sekmen*
Adana	Trabzon	İstanbul
H. Hasan Sönmez	*Ömer Faruk Öz*	*Ahmet İnal*
Giresun	Malatya	Batman
Mahmut Dede	*Recep Yıldırım*	*Muzaffer Baştopçu*
Nevşehir	Sakarya	Kocaeli
İdris Güllüce	*Hamza Yanılmaz*	*Safiye Seymenoğlu*
İstanbul	Elazığ	Trabzon

GENEL GEREKÇE

03.07.2005 tarihinde yasallaşan 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve buna paralel olarak çıkarılan İl Özel İdareleri ve Büyükşehir Belediyeleri Kanunu ile, yerel yönetimlerde reform düzeyinde yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Bu düzenlemelerle, yerel yönetimlerin, yetkileri artırılmış, imkânları genişletilmiştir. Bu anlayış doğrultusunda; 5393 sayılı Belediye Kanununun 73'üncü maddesi ile Belediyelere "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim" projeleri uygulayabilme yetkisi verilmiştir. Madde gerekçesinde de anlaşılacağı gibi, Belediyeler Kentin gelişimine uygun olarak, Konut alanları, Sanayi ve Ticaret alanları, Teknoloji parkları, Rekreasyon alanları ve Sosyal Donatılar oluşturmak veya kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak ve geliştirmek amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilirler.

Belediyelere, kanunda sayılan alanlarda "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim" projelerini uygulama yetkisi verildiği kabul edilmiş iken, maddenin birinci fıkrasındaki yazım şeklinden hareket edilerek bazı uygulayıcılar, (kişi ve kurumlar) Belediyelerin sadece kentin eskiyen ve yeniden geliştirilmesine ihtiyaç duyulan kısımları ile, korunması gereken, tarihi ve Kültürel dokusu üzerinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulama yetkisi olduğu yorumunu yapmaktadırlar. Bu durum ise, Büyükşehir belediyeleri ile alt kademe Belediyeleri ve Belediyeler ile diğer kurumlar arasında farklı yaklaşımlara sebep olmakta, madde ile ilgili projelerin uygulanmasında tereddütler oluşmakta ve halen yürümekte olan "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim" projeleri bundan olumsuz etkilenmektedir.

Günümüzde hızlı kentleşmenin ortaya çıkardığı sorunlar göz önüne alındığında; Belediyeler Kentin gelişimine uygun olarak, konut alanları, Ticaret alanları, teknoloji parkları, Rekreasyon alanları ve sosyal donatılar oluşturmak, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilmeleri gerekir.

Hızla artan nüfus yoğunluğu, çok büyük rekreasyon ve sosyal donatı alanlarına, geniş ana arterlere, konut alanlarına ve ticaret alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bazen eskiyen kent dokularını yenileme içinde; burada yaşayan, konut ve işyeri sahiplerinin yepyeni bir alana taşıma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında dahi, belediyelerin planlı veya plansız, yapılaşmış veya boş alanlarda, kentsel Dönüşüm ve Gelişim projeleri uygulama zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu gerekçelerle, maddenin birinci fıkrası, kanun ve maddenin çıkış amacına uygun olarak açık bir şekilde yeniden düzenlenmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 5393 Sayılı Belediyeler Kanununun 73. Maddesinin birinci fıkrası kanun ve maddenin çıkış amacına uygun olarak açık ve anlaşılır bir şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve
Turizm Komisyonu *13/1/2010*
Esas No.: 2/435, 2/450
Karar No.: 23

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuza 17.4.2009 tarihinde tali olarak havale edilen 2/435 Esas Numaralı "İstanbul Milletvekili Nusret BAYRAKTAR ve 14 Milletvekilinin; 3.7.2005 tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi" ile 11.5.2009 tarihinde havale edilen 2/450 Esas Numaralı "İzmir Milletvekili Ahmet ERSİN ve 3 Milletvekilinin; 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi" Komisyonumuzun 12.1.2010 tarihli 18 inci Birleşiminde; Tekliflerde ilk imza sahibi Milletvekilleri ile İçişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı, İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlıkları, Türkiye Belediyeler Birliği temsilcilerinin katılımları ile görüşmelere 2/435 Esas Numaralı Teklif esas alınmak suretiyle birleştirilerek incelenip görüşülmüştür.

Teklifler ile belediyelerin sadece kentin eskiyen kısımlarında kentsel dönüşüm ve gelişim alanı çalışmaları yapılmasına ek olarak planlı ve plansız, yapılaşmış veya boş alanlarda kentin değişimine uygun olarak kentsel dönüşüm ve gelişim alanları uygulanabilmesi öngörülmektedir.

Komisyonumuz görüşmelerinde Tekliflerde ilk imza sahibi Milletvekillerince yapılan açıklamalar kısaca aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Planlı ve plansız bölgelerde kentsel dönüşüm hususu tartışılıyordu, ilgili Kanun maddesi ve gerekçesi arasında farklılık olduğu ortaya çıktı, gerekçede plansız bölgeler var olduğu halde açık ve net olarak madde metninde yer almadığı için bu bölgelerde kentsel dönüşüm uygulanamadı. Uygulandığında ve yargıya gidildiğinde ise uygulama iptal edildi. Hangi kıstaslara göre kentsel dönüşüm uygulanacağının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Teklif üzerinde Komisyonumuzca yapılan değişikliklerle;

Teklifin adı, Komisyon Başkanlığına verilen yetki dahilinde kanun yapım tekniğine uygun hale getirilmiştir.

Teklifin çerçeve 1 inci maddesi üzerinde yapılan görüşmelerde verilen önerge ile değişikliğe konu 73 üncü maddenin yeniden düzenlenmesi önerilmiştir. Söz konusu önerge hakkında Hükümetin görüşünün ne yönde olduğunun belirtilmesi isteği sonrasında, Hükümeti temsilen yapılan açıklamalar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Teklifler gündeme geldiğinde İçişleri Bakanlığı olarak konu ile ilgili çalışmalara başladık. Konunun tarafları ve uygulayıcıları ile bir araya gelerek önerilecek bir metin oluşturmaya çalıştık. Çalışmalar sonucunda değişikliğe konu 73 üncü maddenin yeniden düzenlenmesinin daha uygun olacağı sonucuna vardık. Bu yönüyle de verilen önergenin ihtiyacı karşıladığı değerlendirilmekte ve uygun görülmektedir.

Hükümeti temsilen yapılan açıklamalar ile de uygun görülen ve Komisyonumuzca kabul edilen değişiklik önergesinin gerekçesine aşağıda aynen yer verilmiştir.

“Bilindiği gibi, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesi kentsel dönüşüm ve gelişim alanı konusunda temel düzenlemeler öngörmektedir. Kanunun yasalaşmasından bugüne kadar gelinen süreçte, işleyiş gözlenmiş olup, söz konusu maddedeki esasların yeniden düzenlenmesi yararlı görülmüştür.

Bu düzenlemeler kapsamında; Belediye Kanununun 73 üncü maddesi değiştirilmek suretiyle eskiyen kent kısımlarının yeniden düzenlenmesi, kentin tarihi ve kültürel dokusunun korunması ve deprem riskine karşı gereken tedbirlerin alınması amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim alanı uygulaması yapılabilecektir. Buna göre, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanının 5 ila 500 hektar arasında olması ve gerektiğinde etaplar halinde uygulama yapılabilmesine de imkan tanınmıştır. Bu konudaki uygulamalarla ilgili yetkiyi kullanacak organ olarak belediye meclisi esas alınmıştır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulanması sırasında yapılacak yargı denetimi bakımından da işleyişi kolaylaştıracak bazı esaslar öngörülmüştür.

Bu çerçevede, özellikle yürütmeyi durdurma veya iptal kararı verilebilmesi için yapılan işlemin açıkça hukuka aykırı olmasının aranacağı hüküm altına alınmıştır. Uygulamada idari işlemlerin yapılması belli bir aşamaya geldikten, hak sahiplikleri oluştuktan ve yatırım tamamlandıktan sonra yürütmeyi durdurma veya iptal kararı verilebilmekte olup, bunun uygulanması bazı durumlarda fiilen imkansız olabilmektedir. Özellikle altyapı yatırımlarında, bir köprü kesinleşen imar planına göre yapılıp bitirildikten sonra veya bir kanalizasyon hattı döşenip hizmete alındıktan sonra ya da kesinleşen imar planına istinaden yapılaşma belli aşamaya geldikten sonra yürütmeyi durdurma ya da iptal kararı verildiğinde; yapılan yatırımların yıkılması ve tesislerin ortadan kaldırılması gibi fiilen ve fiziken uygulanması zor veya imkansız durumlarla karşılaşılmaması idari hizmet gerekleri bakımından önem taşımaktadır.

Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılacak kentsel dönüşüm uygulamalarında büyükşehir belediyesi münhasır yetkili olup, büyükşehir belediye meclisinin uygun görmesi halinde ilçe belediyelerinin de kentsel dönüşüm ve gelişim projelerini uygulayabilmesine imkân verilmiştir.

Yine işleyişi kolaylaştırmak amacıyla 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesine istinaden kullanılan, kamulaştırmanın aceleliği kararının da büyükşehir belediye meclisi tarafından alınmasına imkân verilmiştir. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki taşınmaz sahiplerinin 2981 sayılı Kanuna göre tabi olacağı usul ve esaslar da bu değişiklik kapsamında düzenlenmiştir.

Projelerin uygulanmasında esnekliği temin bakımından Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile işbirliği yapılmasına da imkân verilmiştir. Bu projelerin uygulamalarında getirilen bir yenilik de, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yapılacak altyapı ve rekreasyon harcamalarının proje ortak gideri sayılacak olmasıdır. Bu düzenleme kapsamında dönüşüm ve gelişim proje alanlarında kendilerine ayrı ada veya parsel tahsis edilen gayrimenkul sahipleri ile kamulaştırma dışı kalan gayrimenkul sahiplerinin sahip oldukları inşaat metrekaresi oranında proje ortak giderine katılması hüküm altına alınmıştır.”

Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Teklifin tümü kanun yapım tekniği ve yazım kuralları bakımından redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Esas Komisyon olan İçişleri Komisyonuna sunulmak üzere Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Nusret Bayraktar	*İdris Güllüce*	*Azize Sibel Gönül*
İstanbul	İstanbul	Kocaeli
Kâtip	Üye	Üye
Mehmet Sarı	*Tayfur Süner*	*Ahmet İnal*
Gaziantep	Antalya	Batman
	(Muhalefet şerhi ektedir)	
Üye	Üye	Üye
Müjdat Kuşku	*Osman Aslan*	*Durmuşali Torlak*
Çanakkale	Diyarbakır	İstanbul
		(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
Mehmet Sekmen	*Ahmet Kenan Tanrıkulu*	*Mahmut Esat Güven*
İstanbul	İzmir	Kars
	(Muhalefet şerhi ektedir)	
Üye	Üye	Üye
Yaşar Karayel	*Mikail Arslan*	*Ahmet Erdal Feralan*
Kayseri	Kırşehir	Nevşehir

Üye	Üye
Recep Yıldırım	*İkram Dinçer*
Sakarya	Van

KARŞI OY YAZISI

Komisyon toplantısında üç ayrı kanun teklifinin birleştirilerek görüşüleceği fikri ağırlıktaydı. Bu tekliflerde 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi öngörülmekteydi. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu teklife destek veremeyeceğimizi belirttik ve bu konuda görüşlerimizi komisyona sunduk. Fakat bir anda karşımıza Hükümet tarafından hazırlandığı gün gibi aşikar olan bir önerge bulduk. Yaklaşık iki buçuk sayfa olan bu önergeyi tek maddede toplamak amacı olan bu önergeye tamamen karşı olduğumuzu, hem kanun tekniği açısından, hem de bir maddenin "Kentsel Dönüşüm Alanları"nı bütünüyle değiştiren içeriğine karşı olduğumuzu komisyona net bir şekilde ilettik.

Bu önerge, 22.06.2006 tarihli Başbakanlık yazısı ekinde TBMM'ye gönderilen "Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı" ile Yürürlük ve Yürütme maddeleri dahil toplam 13 maddede düzenlenmesi amaçlanan hemen tüm hususların 5393 sayılı Belediye Yasasının 73 maddesi içerisinde düzenlenmesini amaçlamakta, anılan tasarıda bulunan hukuki boşluklar doldurulmaya çalışılmaktadır.

Önergenin anılan tasarıdan en temel farkı, yasanın "kapsam"ına ilişkindir. Tasarıda yasanın kapsamı; "Bu Kanunun amacı, imar planı bulunsun ya da bulunmasın kentsel ve kırsal tüm alanlar" Yani tüm ülke toprakları olarak belirlenmişken mevcut teklif sadece belediye sınırları içerisindeki alanları kapsamaktadır. Şüphesiz ki bunun nedeni düzenlemenin Belediye Yasası içerisinde yapılıyor olmasıdır. Bu nedenle benzer düzenlemelerin İl Özel İdaresi Yasası kapsamında da getirilmesini beklemek yanlış olmayacaktır. Kapsam ile ilgili bir diğer değişiklik; tasarıda kapsam dışında tutulan "Türk Silahlı Kuvvetlere ait harekât, eğitim ve savunma amaçlı alanlar"ın bu teklif ile kapsam içerisine alınmış olmasıdır.

Toplam on dört fıkradan oluşan teklif madde metninin birinci fıkrasında Belediye Meclis kararıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projesi uygulanacak alanlar tarif edilmektedir. Ancak, alan tanımı çok geniş tutulmuş olup, herhangi bir imar plan kararı ile ilişkilendirilmemiştir.

İkinci fıkra ile; imarlı veya imarsız tüm alanlar hiçbir objektif kritere bağlı olmaksızın kentsel dönüşüm kapsamına alınabilmekte, asgari büyüklük olan beş hektarın birbirine bitişik olması gerekmediği için parsel düzeyinde (kişiye özel) imar yasasından azade değişiklik yapılabilmesinin yolu açılmakta, 1394 sayılı İmar Yasası fiilen yürürlükten kaldırılmaktadır. Örneğin, bu fıkraya göre üst ölçekli imar planlarında, "ağaçlandırılacak alan, tarım alanı vb." kullanım kararı getirilmiş bir bölgede hiçbir yapılaşma olmasa dahi, belediye sadece sanayi kullanımına veya sadece ticaret kullanımına yönelik Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi uygulayabilecektir. Fıkra bu şekliyle her türlü yanlış kullanıma açıktır.

Teklifin üçüncü fıkrası idari bir karar olan imar planlarına yönelik olarak idari Yargının alacağı yürütmeyi durdurma ve iptal kararlarında, Melih GÖKÇEK'in sürekli şikâyet ettiği bilirkişileri devre dışı bırakmayı, planların hazırlanmış ve onay süreçlerinden kamu yararı, planlama ilke ve tekniklerinde uygunluk kriterine çıkarmayı hedeflemektedir.

Dördüncü fıkra ile; Büyükşehir Belediyelerine keyfi olarak ilçe belediyelerin imar uygulamalarına ilişkin yetkileri ve bu hizmetlere bağlı olarak elde ettikleri gelirlere el koyma yetkisi vermektedir. Gasp bununla da kalmamakta bu alanlarda açılacak iş yerlerinin ruhsatlandırılmasını da kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmaktadır.

Teklifin beşinci fıkrası ile; kamuya ait okullar, hastaneler, askeri tesisler vb. her türlü gayrimenkule (arsa, arazi, yapı) belediye meclisi kararıyla hiçbir kısıtlamaya tabi olmaksızın ve harç değerinden, ilgili merkezi idare kurumlarından görüş dahi almaya gerek duymaksızın el koyma yetkisi verilmektedir. İki satırlık bu fıkra ile, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı gibi Bakanlıkların yetkileri gasp edilmekte, plan ve program yapamaz hale getirilmektedir.

Teklifin altıncı fıkrası ile 2981 ve 6785 sayılı yasalar ile gecekondu ve ruhsatsız yapı sahiplerine tanınmış haklar büyük ölçüde ellerinden alınmaktadır. Bu teklifin yasalaşması sonrası evsiz kalacak bu insanlar paragrafın ikinci kısmında yapılan düzenleme ile TOKİ'nin yapmış olduğu ve büyük kısmı inşaatlardaki kalitesizlik ve pahalı satış fiyatlarından dolayı satılamamış olan veya satış sonrası iade edilen konutların zorunlu alıcısı haline getirilmeye çalışılmaktadır.

Yedinci paragraf ile insanların kendi malları üzerindeki tasarruf imkânları ellerinden alınmakta, belediyeler bu gayrimenkullerin yerine yapılacak yapıların gerek tasarım gerekse müteahhit seçimi açısından tek yetkili hale getirilmekte, bu zorlamaya uymak istemeyenlerin, 3194 sayılı İmar Kanununun 18. madde kısıtlarından azade olarak planlama alanının ek kötü bölgelerine sürülmesine olanak tanınmakta, arsalarının değeri büyük ölçüde düşecek bu kişilerin Kamulaştırmasız el atma davası açmaları engellenmektedir. Bu fıkrada insanların kişisel mülkiyet haklarına tecavüz edilmektedir.

Sekizinci paragrafta yapılan düzenleme ile proje alanında alt yapı ve rekreasyon adı altında belediyelerce yapılacak tüm keyfi uygulama ve ihalelerin maddi yükü proje kapsamında kalan gayrimenkullerin sahiplerinin sırtına yüklenecek, evleri ellerinden alınan bu kişiler diğer yandan belediye yönetimlerince şişirilmiş fiyatlarla yandaş müteahhitlere verilen bu ihalelerin bedellerini ödemeye mahkum edilmektedir. Ayrıca parselasyon aşamasında uzlaşma sağlanamayan mülk sahiplerine proje alanının herhangi bir yerinde ayrılan bir imar adasında imar haklarının verileceği ifadesi İmar Yasası'nın 18'inci maddesi ile çelişmektedir. 18'inci maddeye göre parselasyon sonucu bu mülk sahipleri, eski bulundukları yere en yakın olan adada hisselendirilmek zorundadır. Bu hüküm hem İmar Kanunu'nun 18'inci maddesi ile çelişmekte hem de kişilerin dava açamayacakları belirtilerek genel hukuk kurallarına aykırılık oluşmaktadır.

Bu teklif İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde Büyükşehir Belediye Meclisi'ne çok geniş imkânlar sunmaktadır. Teklif yasalaşırsa, imar planlarını göz ardı ederek, her yeri Kentsel Dönüşüm Alanı olarak alabilecek olan Belediye Meclisleri, kentin dokusunu tamamen değiştirebilecek, vatandaşların mülklerini isteklerine göre kamulaştırma yapabileceklerdir. Küçük merkezlerde, ilçelerde, beldelerde ise Belediye Başkanları siyasi olarak kendilerine muhalefet eden vatandaşların ve siyasi partilerin mülklerini istediği gibi ele geçirip, tehdit unsuru olarak kullanılabilecektir.

Genel olarak önergenin tümüne bakıldığında, çok yanlış ifadelerle karşılaşmaktayız. Bu önergede mülkiyet hakkı gasp edilmekte, kişilerin mahkemeye başvurma hakkı ellerinden alınmakta, kişilerin temel hakları ellerinden alınmaktadır. Teklif bu saydığımız nedenlerden dolayı Anayasaya da aykırıdır.

Yukarıda belirttiğim nedenlerden dolayı bu tasarıya karşıyım.

Tayfur Süner

Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

12 Ocak 2009 tarihinde Komisyonumuzda gerçekleştirilen, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun tekliflerinin görüşmeleri esnasında; AKP milletvekilleri tarafından verilen önerge incelendiğinde,

5393 sayılı Belediye Kanununun 73'üncü maddesi yeniden düzenlenmek istenmektedir. Verilen önergeyle anılan Kanunun 73'üncü maddesi yaklaşık 2,5 A4 sayfası olacaktır. Bir maddenin Kanun tekniklerinde eşine az rastlanan bu düzenlemeyle, gerekçesinin aksine ileride hukuksal alanda birçok sorun çıkabilecektir.

Şöyle ki, düzenlemeyle bazen Büyükşehir belediyelerine atıf yapılırken, bazen de belediyelere yetki tanınmaktadır.

Gerekçesinde hukuksal anlamdaki sorunları gidereceği ifade edilse de, Belediyelerin kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edebilmeleri için kriterler getirilerek sınırlama yapılmaktadır. Bu sınırlama kriterlerinin içinde SİT alanı olan yerler hakkında herhangi bir açıklama getirilmemiştir. Yürürlükteki yasa ile ilgili devam eden davaların akıbetine hiç değinilmemiştir.

Ayrıca kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamındaki davaların mahkemelerde öncelikli görüşülmesinin istenmesi, hukuk sistemimize bir müdahale olarak yorumlanacaktır.

Kanun teklifi bu şekilde yasalaştığı takdirde mevcut birçok alan sorgusuz, sualsiz, denetimsiz bir şekilde amacına uygun olmayan şekilde değerlendirilebilecektir.

Milliyetçi Hareket Partisi Kırşehir Milletvekili Sayın Metin Çobanoğlu da, AKP milletvekillerince verilen bu önergenin, kendi teklifi ile bağdaşmadığı ve bağdaşmayacağı gerekçesiyle Kanun teklifini Komisyon'dan geri çekmiştir.

Belediyeler elbette kentsel dönüşüm ve gelişim alanı çalışmalarını yapmalıdır. Bu çalışmalarını da hukuk, denetim ve demokratik bir çerçevede gerçekleştirmelidir.

Kanun teklifi bu haliyle kentsel dönüşüm değil, kentsel rant yaratacağından dolayı teklifin tümüne muhalifiz. *13.01.2009*

Ahmet Kenan Tanrıkulu
İzmir

Durmuşali Torlak
İstanbul

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

BELEDİYE KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 73.- Belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihî ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda sayılan hususlardan birinin veya bir kaçının gerçekleşmesi ve bu alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilecek alanın; üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı veya imarsız alanlar olması, yapı yükseklik ve yoğunluğunun belirlenmesi, alanın büyüklüğünün en az 5 en çok 500 hektar arasında olması, etaplar halinde yapılabilmesi hususlarının takdiri münhasıran belediye meclisinin yetkisindedir. Toplamı 5 hektardan az olmamak kaydı ile proje alanı ile ilişkili birden fazla yer tek bir dönüşüm alanı olarak belirlenebilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilen alan ve bu alan için yapılan değişik ölçeklerdeki imar planları ile parselasyon planları hakkında, idare mahkemeleri tarafından yürütmeyi durdurma veya iptal kararı verilebilmesi için, yapılan işlemin açıkça hukuka aykırı olması şarttır. Yürütmeyi durdurma veya iptal kararlarının kanunun hangi maddelerine aykırılık sebebiyle verildiği açıkça belirtilmek zorundadır.

Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Büyükşehir belediye meclisince uygun görülmesi halinde ilçe belediyeleri kendi sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir.

Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ile işyeri açma ve çalışma ruhsatlarını vermeye ve 3194 sayılı İmar Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma yolu esastır. Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında bulunan gayrimenkul sahipleri ve belediye tarafından açılacak davalar, mahkemelerde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesine göre verilecek kamulaştırmanın aceleliği kararı büyükşehir belediye meclisi tarafından verilir. Gayrimenkullerin kamulaştırma bedelinin tespitinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilanı tarihindeki rayiç değeri esas alınır ve ödeme tarihinde yıllık enflasyon farkı ilave edilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yıkılarak yeniden yapılacak münferit yapılarda ilgili vergi, resim ve harçların dörtte biri alınır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayri menkul sahipleri ve 24/2/1984 tarihli 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna istinaden, hak sahibi olmuş kimselerle anlaşmaları halinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanında hakları verilir. 2981 sayılı Kanun kapsamına girmeyen gecekondu sahiplerine enkaz ve ağaç bedelleri verilir veya belediye imkânları ölçüsünde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı dışında arsa veya konut satışı yapılabilir. Bu kapsamda bulunanlara Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile işbirliği yapılmak suretiyle konut satışı da yapılabilir. Enkaz ve ağaç bedelleri arsa veya konut bedellerinden mahsup edilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde belediyelere ait gayrimenkuller ile belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdıkları gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından yapılır veya yaptırılır. Belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkullerin sahipleri, proje alanının herhangi bir bölümünde parselasyon planı ile kendilerine ayrılan ada veya parsellerde imar haklarını kullanırlar. Belediye tarafından kendilerine ayrı ada veya parselde yer verilen gayrimenkul sahipleri kamulaştırmasız el atma davası açamaz.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yapılacak alt yapı ve rekreasyon harcamaları, proje ortak gideri sayılır. Belediyelere ait inşatların proje ortak giderleri belediyeler tarafından karşılanır. Kendilerine ayrı ada veya parsel tahsis edilen gayrimenkul sahipleri ile kamulaştırma dışı kalan gayrimenkul sahipleri, sahip oldukları inşaatın toplam metrekaresi oranında proje ortak giderlerine katılmak zorundadır. Proje ortak gideri ödenmeden yapılan binalara yapı kullanma izni verilemez; su, doğalgaz ve elektrik bağlanamaz.

Dönüşüm alanı sınırı kesinleştiği tarihte, bu sınırlar içindeki gayrimenkullerin tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilmek üzere tapu sicil müdürlüğüne, paftasında gösterilmek üzere kadastro müdürlüğüne bildirilir. Söz konusu gayrimenkullerin kaydında meydana gelen değişiklikler belediyeye bildirilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde; ifraz, tevhit, sınırlı ayni hak tesisi ve terkini, cins değişikliği ve yapı ruhsatı verilmesine ilişkin işlemler belediyenin izni ile yapılır. Bu yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar beş yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir. Toplam durdurma süresi on yılı geçemez.

Belediye, kentsel dönüşüm ve gelişim projelerini gerçekleştirmek amacıyla; imar uygulaması yapmaya, imar uygulaması yapılan alanlardaki taşınmazların değerlerini tespit etmeye ve bu değer üzerinden hak sahiplerine dağıtım yapmaya veya hâsılat paylaşımını esas alan uygulamalar yapmaya yetkilidir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulanması sırasında, tapu kayıtlarında mülkiyet hanesi açık olan veya ayni hakları davalı olan taşınmazlar doğrudan kamulaştırılarak bedelleri Mahkemece tayin edilen bankaya belli olacak hak sahipleri adına bloke edilir. Belediye kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulama alanında bulunan taşınmazların kamulaştırılması sırasında veraset ilamı çıkarmaya veya tapudaki kayıt malikine göre işlem yapmaya yetkilidir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamındaki işler, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun kapsamında bulunan idarelerle 75 inci madde çerçevesinde ortak hizmet projeleriyle gerçekleştirilebilir.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No.: 2/435 *4/6/2010*

Karar No.: 19

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Milletvekili Nusret BAYRAKTAR ve 14 milletvekilinin Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca 17/4/2009 tarihinde esas olarak İçişleri Komisyonuna tali olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna havale edilmiştir. Teklif, Başkanlıkça tali komisyon olarak belirlenen Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda görüşülmüş ve İçişleri Komisyonuna bir rapor sunulmuştur. İçişleri Komisyonu, 31/3/2010 tarihinde Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmeler neticesinde bir alt komisyon kurulmasını, alt komisyonun Adana Milletvekili Ali KÜÇÜKAYDIN, Bartın Milletvekili Muhammet Rıza YALÇINKAYA, Gaziantep Milletvekili Hasan ÖZDEMİR, İstanbul Milletvekili Feyzullah KIYIKLIK ve Giresun Milletvekili Ali TEMÜR'den oluşmasını kararlaştırmıştır. Alt Komisyon, İstanbul Milletvekili Feyzullah KIYIKLIK başkanlığında 1, 6, 7, 13 ve 14 Nisan tarihlerinde Şehir Plancıları Odası, Mimarlar Odası, Peyzaj Mimarları Odası, Samsun İlkadım Belediyesi, Adana Seyhan Belediyesi, Ankara Çankaya Belediyesi, İstanbul Küçükçekmece Belediyesi, İzmir Karşıyaka Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ege Belediyeler Birliği, Türkiye Belediyeler Birliği ile İçişleri ve Adalet bakanlıkları temsilcilerinin katılımıyla yaptığı beş toplantıda çalışmalarını tamamlamıştır. Alt Komisyon Tali Komisyonun birçok ekleme yaparak genişlettiği metin üzerinde çalışmalarını yürütmüş, ancak kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin de görüşlerini dikkate alarak bu metinde yaptığı birçok değişiklikle, 14/4/2010 tarihinde raporunu İçişleri Komisyonuna sunmuştur. İçişleri Komisyonu 2/6/2010 tarihinde Alt Komisyon raporunu görüşerek karara bağlamıştır.

Teklif, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun kentsel dönüşüm ve gelişim alanını düzenleyen 73 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişiklik öngörmekte, bu değişiklikle belediyelerin kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri yapabilecekleri alanları genişletmektedir.

Alt Komisyon, Tali Komisyonun kabul ettiği metnin birinci maddesinin, "Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilen alan ve bu alan için yapılan değişik ölçeklerdeki imar planları ile parselasyon planları hakkında, idare mahkemeleri tarafından yürütmeyi durdurma veya iptal kararı verilebilmesi için, yapılan işlemin açıkça hukuka aykırı olması şarttır. Yürütmeyi durdurma veya iptal kararlarının kanunun hangi maddelerine aykırılık sebebiyle verildiği açıkça belirtilmek zorundadır." şeklindeki üçüncü fıkrasını metinden çıkarmıştır:

Bilindiği üzere, yürütmenin durdurulması, kamu hizmetlerinin devamlılık, verimlilik ve kararlılık içinde ve etkin bir biçimde yerine getirilmesi için idarenin kanunlarla görevli kılındığı alanlarda, üstün kamu gücüne dayanarak uyguladığı işlemlerin yürütülmesi gerekli olma, icabında zor kullanarak uygulama, hukuka uygun sayılma ve herkes tarafından uyulma zorunluluğuna ilişkin niteliklerini dava sonuna kadar askıya alan başka bir ifadeyle idari işlemlerin sözü edilen vasıflarını işlemez hale getiren bir müessesedir. Bu müessese, Anayasanın 125 inci maddesinin altıncı fıkrasında, "İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin

açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir." ve 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin ikinci fıkrasında, "Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler." şeklindeki hükümlerle düzenlenerek idari yargı merciinde açılacak iptal davalarında hangi şartlarda idari işlemin yürütmesinin durdurulacağı belirtilmiştir. Görüldüğü üzere yürütmenin durdurulması müessesesi dayanağını doğrudan Anayasadan alan bir hukuksal kurumdur ve herhangi bir kanuni düzenleme ile Anayasada yer alan bir hükme aykırı şartlar belirlenemeyeceği gibi Anayasa ile belirlenmiş şartlardan birinin kanun hükmü ile bertaraf edilmesi de mümkün değildir. Keza aynı hukuksal kurum 2577 sayılı Kanunda da idari yargılama usulünün bir genel hükmü olarak düzenlenmiştir. Anayasaya aykırılık sorununun olmaması halinde bile mevzuatta düzenlenen genel bir hükme ayrıca bir özel kanunda tekraren yer verilmesinin bir maslahatının olmadığı açıktır.

Diğer taraftan, fıkra ile kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilen alan ve bu alan için yapılan değişik ölçeklerdeki imar planları ile parselasyon planları hakkında idare mahkemeleri tarafından iptal kararı verilebilmesi için yapılan işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartı getirilmektedir. İptal davası, menfaati ihlal edilenlerce idari işlemlerin yetki, şekil, sebep, konu veya maksat yönlerinden hukuka aykırı oldukları iddiasıyla açılan davalardır. İdari davaların bu türü ile idari yargı yeri, özellikle idari işlemin hukuka aykırı olup olmadığını inceler. İptali gerektiren bir hukuka aykırılık nedeninin saptanması durumunda, idari işlem iptal edilir. Dolayısıyla idari işlemlerin iptal edilebilmesi için 2577 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde var olan "hukuka aykırılık" şartının, 5393 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinde tekrarlanmasının uygulamada pratik bir anlam ifade etmeyeceği düşünülmektedir.

Fıkrasının son cümlesinde ise, "Yürütmeyi durdurma veya iptal kararlarının kanunun hangi maddelerine aykırılık sebebiyle verildiği açıkça belirtilmek zorundadır." ibaresine yer verilmiştir. Ancak, 2577 sayılı Kanunun "Kararlarda bulunacak hususlar" başlıklı 24 üncü maddesinin (e) bendinin, "Kararlarda; kararın dayandığı hukukî sebepler ile gerekçesi ve hüküm; tazminat davalarında hükmedilen tazminatın miktarı belirtilir. "şeklindeki hükmüne göre iptal ya da yürütmeyi durdurma kararlarında, verilen kararın gerekçeli olması ve dayandığı hukuki sebeplerin yazılması zorunlu tutulmuştur. Üçüncü fıkranın bu ibaresiyle getirilmek istenen husus ise kararlarda kanunun hangi maddesine aykırılık bulunduğunun açıkça yazılmasıdır. Ancak, tesis edilmiş ve hukuk âleminde var olan bir idari işlemin iptal edilebilmesi için işlemin sadece kanuna aykırı olması şartının getirilemeyeceği düşünülmektedir. Zira uygulamada kanuna uygun olduğu halde adalete ve hukuka aykırı birçok işlemle karşılaşılması mümkündür. Bu gibi durumlarda yargının takdir yetkisini sınırlayacak şekilde kanunlara hüküm koymanın Anayasada yer alan "hukuk devleti" ilkesiyle bağdaşmayacağı değerlendirilmektedir. Tali Komisyonda uygulamada sıkça görülen gerekçesiz ve hukuki dayanağa yer vermeyen yargı kararları sorunu dikkate alınarak 5393 sayılı Kanuna bu hükmün konmak istendiği anlaşılmakta ise de bu hükmün söz konusu sorunu çözmeyeceği düşünülmektedir.

Bütün bu gerekçelerle Alt Komisyon, Tali Komisyonun kabul ettiği metnin birinci maddesinin üçüncü fıkrasını metinden çıkarmış, İçişleri Komisyonu da bu değişikliği aynen benimsemiştir.

Tali Komisyonun kabul ettiği metnin birinci maddesinin beşinci fıkrasında büyükşehir belediyesi tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projeleriyle ilgili olarak mevzuatta belediyeye tanınan pek çok işlem için, büyükşehir belediyeleri yetkili kılınmaktadır. Bunlardan biri de kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanında işyeri açma ve çalışma ruhsatı verme yetkisinin, projeyi yapan büyükşehir belediyesine devredilmesidir. Kanunla yapılacak bu yetki devri, belediyelerin gelirlerinde ciddi anlamda azalmaya sebep olacaktır. Bu düşünceyle fıkradan işyeri açma ve çalışma ruhsatı verme yetkisiyle ilgili ibarenin metinden çıkarılması uygun görülmüştür. Alt Komisyonun bu tasarrufu İçişleri Komisyonunca kabul edilmiştir.

Tali Komisyonun kabul ettiği metnin birinci maddesinin altıncı fıkrasında kentsel dönüşüm ve gelişim proje kapsamında bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma yolu esas tutulmakta, bu kapsamda gayrimenkul sahipleri ve belediye tarafından açılacak davaların, mahkemelerde öncelikle görüşüleceği ve karara bağlanacağı hükme bağlanmaktadır. Fıkranın devamında kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında, büyükşehir belediyesine acele kamulaştırma kararı verme yetkisi tanınmaktadır. Bilindiği üzere acele kamulaştırma 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesinde düzenlenmektedir. Buna göre; 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun uygulanmasında yurt savunması ihtiyacına, özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda ve aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar alınacak hallerde gerekli olan taşınmaz malların kamulaştırılması hallerinde kıymet takdiri için özel bir prosedür uygulanmakta ve kıymet takdiri dışındaki işlemlerin ise sonradan tamamlanmasına imkan tanınmaktadır. Açıkça anlaşıldığı üzere acele kamulaştırma, 27 nci maddede düzenlenen istisnai hallere münhasırdır. Fıkra bu istisnalara bir başka istisna eklemekte ve büyükşehir belediyesine kamulaştırmanın aceleliği kararı alma yetkisini getirmekte ancak kentsel dönüşüm ve gelişim projesi uygulayabilme yetkisi tanınan diğer belediyelere bu yetki verilmemektedir. Alt Komisyon, bu hususun İçişleri Komisyonunda yeniden değerlendirilmesini ve eğer kentsel dönüşüm alanlarında belediyeye acele kamulaştırma kararı alabilme yetkisi verilecekse bunun sadece büyükşehir belediyesine değil tüm belediyelere tanınması hususunun İçişleri Komisyonunda tartışılmasını önermiştir. İçişleri Komisyonu, Alt Komisyonun bu önerisini değerlendirmiş ve kentsel dönüşüm projelerinde kamulaştırmanın aceleliği kararının tüm belediye meclislerince alınabilmesine imkan tanınmıştır. Alt Komisyonun, aynı Fıkrada yer alan "Gayrimenkullerin kamulaştırma bedelinin tespitinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilanı tarihindeki rayiç değeri esas alınır ve ödeme tarihinde yıllık enflasyon farkı ilave edilir." şeklindeki son hükmün, 2942 sayılı Kanunda zaten var olduğu ve ayrıca 5393 sayılı Kanuna eklenmesinin gereksiz olacağı düşüncesiyle metinden çıkarılması önerisi İçişleri Komisyonunca da benimsenmiştir.

Tali Komisyonun kabul ettiği metnin birinci maddesinin yedinci fıkrası kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içerisinde yer alan kamuya ait gayrimenkullerin devrini düzenlemektedir. Alt Komisyon bu alanlarda yer alan eğitime ve sağlığa ayrılmış veya bu alanlara tahsisli gayrimenkullerin devredilmemesinin uygun olacağı kanaatine varmıştır. Bu hüküm İçişleri Komisyonunda aynen kabul edilmiştir.

Teklifin, Tali Komisyonca kabul edilen metninin 1 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasının ikinci cümlesinde, "... Belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkullerin sahipleri, proje alanının herhangi bir bölümünde parselasyon planı ile kendilerine ayrılan ada veya parsellerde imar haklarını kullanırlar..." hükmüne yer verilmiştir. Öncelikle bu hükmün idarelere keyfi hareket etme imkanı tanıdığı belirtilmelidir. Ayrıca, 3/5/1985

tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18 inci maddesi uyarınca yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlemesi ile İlgili Esaslar Hakkındaki Yönetmeliğin 5 inci maddesinde; bir düzenleme sahasının, bir müstakil imar adasından daha küçük olmayacağı, ancak bazı istisnai hallerde imar adasında kısmen düzenleme yapılabileceği, 10 uncu maddesinde, düzenleme sonucunda oluşacak imar parsellerinin mümkün olduğu kadar aynı yerdeki veya yakınındaki eski parsel sahibine tahsisi, buna imkan olmadığı veya mal sahibine teknik nedenlerle müstakil parsel verilememesi halinde bu parsel yerine mümkün olduğu kadar aynı şart ve değerde hisseli parsel verilmesi gerektiği hükümlerine yer verilmiştir. Vatandaşın lehine olan bu mevzuat hükümlerinden daha geriye gitmemek amacıyla, parselasyon planlarında vatandaşlara, taşınmazının bulunduğu yerden veya en yakın yerden yeni parsel oluşturarak yer verilmesi gerekir. Aksi takdirde muhtemel uyuşmazlıklar yargıya taşındığında iptal nedeni olabilecektir. Danıştay'ın konuya ilişkin yerleşik içtihatları da bu yöndedir. Alt Komisyon bu değerlendirmeden hareketle dokuzuncu fıkrayla belediyeye tanınan, belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkullerin sahiplerine proje alanının herhangi bir bölümünde imar hakkı tanıyabilme yetkisini çok geniş bularak bu durumdaki gayrimenkul sahiplerine yer tahsisinin İmar Kanununun 18 inci maddesine göre yapılmasını zorunlu kılmıştır. Öngörülen bu hükümle belediyenin yer tahsisi konusundaki sınırsız yetkisi hak sahiplerini mağdur etmeyecek objektif bir kıstasa bağlanmış olmaktadır. İçişleri Komisyonu aynı gerekçeyle bu hükmü benimsemiştir.

Dokuzuncu fıkranın son cümlesinde ise "Belediye tarafından kendilerine ayrı ada veya parselde yer verilen gayrimenkul sahipleri kamulaştırmasız el atma davası açamaz." hükmü düzenlenmektedir. Bu düzenlemenin, Anayasanın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmüne ve Anayasanın 125 inci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yer alan, "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır." hükmüne aykırı olacağı gerekçesiyle bu son cümle Alt Komisyonca metinden çıkarılmıştır. Alt Komisyonun kabul ettiği ve bir önceki paragrafta anlatılan yer tahsisi konusundaki yeni düzenleme ile kentsel dönüşüm proje alanında bulunan gayrimenkul sahiplerinin hak kaybı önlenmiş olmaktadır. İçişleri Komisyonu bu hükmü benimsemiştir. Bu güvence bağlamında kentsel dönüşüm projelerinin kamu kaynaklarıyla finanse edilen, kamu yararı gözetilerek gerçekleştirilen büyük ölçekli projeler olduğu, bu projelerin hakkın kötüye kullanılmasını çağrıştıracak şekilde keyfi olarak açılacak kamulaştırmasız el atma davalarıyla aksaması, çok uzun sürelere yayılması hatta akim kalması ve dolayısıyla kamu kaynaklarının israfına sebep olunmasını da önlemek gerekmektedir. İçişleri Komisyonu ara bir formülasyonla hak arama özgürlüğünün keyfi kısıtlaması yoluna gitmeden ancak sözü edilen projeleri de uygulanabilir kılmak düşüncesiyle kentsel dönüşüm projesi kapsamında olup belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkul sahiplerinden proje alanında kendilerine İmar Kanununun 18 inci maddesine göre ayrı ada ve parselde imar hakkı verilmemiş olanların kamulaştırmasız el atma davası açabilmesini düzenlemiştir.

Onuncu fıkrada, kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin ortak giderleri düzenlenmektedir. Fıkranın son cümlesi, fıkrada belirtilen ortak giderlerin ödenmemesine bağlanan sonuçları düzenlemektedir. Buna göre proje ortak gideri ödenmeden yapılan binalara yapı kullanma izni verilemeyeceği; su, doğalgaz ve elektrik bağlanamayacağı kayda alınmaktadır. Alt Komisyon proje ortak giderinin ödenmemesi halinde inşaat ruhsatının da verilememesini hükme eklemiştir. İçişleri Komisyonu Alt Komisyonun bu değişikliğini aynen kabul etmiştir.

Tali Komisyon metninin 1 inci maddesinin son fıkrası kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamındaki işlerin, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında bulunan idarelerle ve 5393 sayılı Kanunun 75 inci maddesi çerçevesinde ortak hizmet projeleri yoluyla gerçekleştirilebileceğini düzenlemektedir. Alt Komisyon, belediyenin kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamındaki işlerin, sadece 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idarelerle değil bütün kamu idareleriyle gerçekleştirilebilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu hüküm de İçişleri Komisyonunca kabul edilmiştir.

İçişleri Komisyonu Teklife bir geçici hüküm ekleyerek yapılan değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce yargı mercilerinde açılmış ve henüz kesin hükme bağlanmamış davalarda bu hükümlerin uygulanması, bu değişik hükümlerin uygulanması nedeniyle haksız çıkan tarafa harç, yargılama gideri ve avukatlık ücreti yükletilememesini düzenlemiştir.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
Tevfik Ziyaeddin Akbulut	*Feyzullah Kıyıklık*	*Abdulhadi Kahya*
Tekirdağ	İstanbul	Hatay
Üye	Üye	Üye
Hulusi Güvel	*Ali Küçükaydın*	*Şevket Gürsoy*
Adana	Adana	Adıyaman
(Muhalefet şerhim ektedir)		
Üye	Üye	Üye
Muhammet Rıza Yalçınkaya	*Nurettin Akman*	*Emin Nedim Öztürk*
Bartın	Çankırı	Eskişehir
(Muhalefet şerhim ektedir)		
Üye	Üye	Üye
Hasan Özdemir	*Ali Temür*	*Abdulaziz Yazar*
Gaziantep	Giresun	Hatay
(Muhalefet şerhim ektedir)		(Muhalefet şerhim ektedir)
Üye	Üye	Üye
Özlem Piltanoğlu Türköne	*İbrahim Hasgür*	*Fatih Arıkan*
İstanbul	İzmir	Kahramanmaraş
Üye	Üye	Üye
Mustafa Enöz	*Ali Oksal*	*M. Nuri Yaman*
Manisa	Mersin	Muş
(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalefet şerhim ektedir)
	Üye	
	Osman Coşkun	
	Yozgat	

KARŞI OY YAZISI

İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 milletvekili tarafından verilen ve İçişleri Komisyonu tarafından kısmen değiştirilerek kabul edilen metin gerek veriliş amacı ve gerekse içeriği nedeniyle ülkemiz hukuk sisteminde ve kentlerimizde önemli tahribata neden olacak bir niteliğe sahiptir.

Bilindiği üzere ülkemiz hukuk sisteminde geçerli olan ve Anayasa'dan başlayıp, yasa, yönetmeliklere uzanan hiyerarşik yapılanmanın geri planında bir tutarlılık kaygısı vardır. Ne yazık ki, son yıllarda yapılan kimi düzenlemelerde bu hiyerarşi ve bütün bu sistemin taşıması gereken tutarlılık yitirilmektedir. Belediye başkanlarının, TOKİ'nin ya da Özelleştirme İdaresi'nin proje bazlı sorunlarına yönelik yasa çıkarılması ya da yasalar üzerinde değişiklikler yapılmasını gündeme getiren bu yaklaşım, "hukuki düzenlemelerin genelliği" ve "herkese uygulanabilirliği" ilkelerinin çiğnenmesine neden olmaktadır. Ortaya çıkan her sorun karşısında, yasalarla oynayıp değiştirmenin bir hukuk devletinde yeri olmamalıdır. Bu tür bir yaklaşım hukuk sisteminin güvenilirliğini de zedelemektedir.

Söz konusu teklifin ilk gündeme getirilişinin arka planında yaşananlar ve zamanlaması TBMM'nin saygınlığına gölge düşürecek bir niteliğe sahiptir. Teklifin, AKP'li Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin kentin çeperinde, nazım imar planına göre korunması gereken açık alan niteliği taşıyan boş alanlarda, plan kararlarına aykırı biçimde belirlediği bazı "kentsel dönüşüm alanı" sınır belirleme kararlarına ve plan onama kararlarına karşı açılmış davalarla eş zamanlı olması dikkat çekicidir. Üstelik teklif, bu davalarda ortaya çıkan yürütmenin durdurulması ve iptal kararlarının gerekçelerini ortadan kaldıracak bir arayışın izlerini taşımaktadır.

Verilen teklife Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu ve İçişleri Komisyonu tarafından yapılan eklemeler teklifi hukuksal açıdan daha da vahim duruma getirmektedir. Söz konusu değişiklik içerik açısından incelendiğinde; daha önce gündeme gelen ve bir türlü yasalaştırılamayan Kentsel Dönüşüm Yasa Teklifi'nin önemli bazı maddelerini Belediye Kanununun içine yerleştirerek, belediyelerin bu alanda karşılaşmış olduğu bazı güçlükleri, hukuku devre dışı bırakarak ortadan kaldırmayı hedeflemektedir.

Bazı kentsel dönüşüm uygulamalarında karşılaşılan sorunlar gerekçe yapılarak, yargı kararlarını boşa düşürmeye çalışan düzenlemelerin Belediye Kanunu gibi önemli bir düzenlemenin içine sıkıştırılarak çözülmeye çalışılması kabul edilemez. Belediye Kanunu kentsel dönüşüm sorunlarının çözüleceği zemin değildir.

Kentsel dönüşüm uygulamaları, yarattığı sorunlar ve mağduriyetler nedeniyle, kanayan bir yaraya dönüşmüştür. Kentlerin sorunlarını çözmekten çok, yeni sorunlar yaratan bu uygulama aşılmak isteniyorsa, bunun yolu Kentsel Dönüşüm Yasası'nın, rant değil, toplum merkezli kaygılarla bir bütün olarak ele alınmasıdır.

• Yasa metinleri hangi durumlarda yasanın uygulanacağını söylemekle yükümlüdür. Verilen teklifle yer alan 'üzerinde yapı olan veya olmayan, imarlı veya imarsız' gibi tanımlamalar bir hukuk komedisi niteliğindedir. Bir alan ya imarlı ya da imarsızdır, ya üzerinde bir yapı vardır ya da yoktur. Üçüncü bir durumun olmadığı koşulda, bu tür bir düzenleme "istediğim her yerde istediğimi yaparım" demekten öteye geçmemekte, düzenlemeye hakim olan keyfiliği gözler önüne sermektedir.

• Yasaya 'üzerinde yapı olan veya olmayan, imarlı veya imarsız' ifadesi eklenerek imar mevzuatına, şehircilik ilke ve esaslarına aykırı bir biçimde belediye sınırları içindeki tüm alanlar, potansiyel kentsel dönüşüm alanı haline getirilmektedir. Böylelikle kentin her köşesi dönüşüm alanı ilan edilebilecek ve kentin istenilen bölgesi ya da parseli, mevcut sakinlerinden alınarak yüksek rant ödeyenlere terk edilir hale gelebilecektir.

• Teklifin ikinci fıkrası ile hiçbir kayıt ve koşula bağlı olmaksızın, kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarında yapılacak "yapıların yükseklik ve yoğunluğunu belirleme yetkisinin" de belediye meclisine verilmiş olması önemli sakıncaları bünyesinde taşımaktadır. Bu düzenleme, bu alanlarda yapılaşma olgusunun, imar planının bütünlüğü içinde değil proje bazında değerlendirilecek bir olgu gibi ele alınmış olduğu izlenimini vermektedir. Bunun sonucu olarak kentsel dönüşüm ve gelişme alanları sosyal, ekonomik, kültürel göstergelerden soyutlanarak sadece fiziksel dönüşüm olarak değerlendirilmekte ve bölgeye kent bütününe aykırı biçimde üst ölçek planlarla uyuşmayan, her türlü suiistimale açık yeni yapılaşma kararları getirme hakkı ilgili idareye tanınmaktadır. Düzenleme bu yönüyle kamu yararına ve planlama ilkeleri ile şehircilik ilkelerine aykırıdır.

• Aynı fıkrada "İmarsız" ifadesinin eklenmesiyle kentin çevresindeki alanlar, sağlıklı kentsel gelişme için bütünsel biçimde planlama yapılmadan önce, kentsel dönüşüme konu edilebilecektir. Bu değişiklikle kent çeperinde yer alan ve aslen korunması gerekli tarım alanı olan alanlara yönelik Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kentsel dönüşüm alanı ilan edilmiş olan alanlar yasallaştırılmış ve meşrulaştırılmış olacaktır.

• Genel gerekçede, kanunun yasalaşmasından bugüne kadar gelinen süreçte, işleyişin gözlenmiş olduğu, işleyişi kolaylaştırmak amacıyla bu değişikliğin yapıldığı belirtilmektedir. Ancak bu gerekçeyle hazırlanan kanun değişikliği herhangi bir çözüm getirmediği gibi plansız alanlarda dönüşüm uygulaması yapmak gibi yeni karmaşalara ve şehircilik ilke ve esaslarını ihlal eden, bütüncül planlama yaklaşımını görmezden gelen bir anlayışı da beraberinde getirmektedir.

• Çağdaş planlama yaklaşımı, plansız alanlarda noktasal ve parçacıl uygulamaları reddetmektedir. Bu tür uygulamalar, kentlerin stratejik planlama hedeflerini olumsuz yönde etkilemekte, kentsel alanlara büyük ve geri dönüşü olmayan zararlar vermektedir. Belediye kanununda değişiklik getiren öneri böylesi gelişmelerin önünü açacak ve çoğalmasına neden olacak, kentlerimiz giderek daha plansız ve çarpık hale gelecektir.

• Çağdaş kent planlaması anlayışına uygun olarak kentin bütününün planlanması, bu projelerden etkilenenlerin ve genel olarak kentte yaşayanların konut haklarının korunması, bunun için de katılımcı karar alma süreçlerinin işletilmesi gerekmektedir. Ancak yasada yapılan bu değişiklikle, planla denetlenen kentsel dönüşüm, yerini keyfiliğe dayalı plansız kentsel dönüşüm uygulamalarına bırakmaktadır. Bu şekilde de kentte yaşayanların konut hakkı, proje ve kararlara katılma hakkı, anayasaya aykırı bir biçimde kısıtlanmaktadır.

• Teklifin dördüncü fıkrasında yer alan düzenlemelerle ilçe belediyelerinin kentsel dönüşüm projeleri hazırlayıp uygulama yetkilerinin büyükşehir belediyesinin onayına bağlandığı ve özellikle 3194 sayılı İmar Yasasıyla verilen yetkilerinin büyükşehir belediyesine devredilerek bu belediyelerin işlevsiz bırakıldıkları görülmekte olup; bunu gerekli ve zorunlu kılan nedenler gerekçede gösterilmemiştir.

• Teklifin beşinci fıkrasında, üçüncü tümcede yer alan "Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27.maddesine göre verilecek kamulaştırmanın aceleliği kararı belediye meclisi ve büyükşehir belediye meclisi tarafından verilir." biçimindeki düzenlemeyle 2942 sayılı Yasanın 27. maddesiyle Bakanlar Kuruluna tanınan "kamulaştırmanın aceleliği" kararını alma yetkisi kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında belediye meclislerine devredilmektedir. Gerekçesinde belirtildiğine göre bu yetki devrinin tek nedeni "işleyişi kolaylaştırmak" tır. Anayasanın 46. maddesinden ve konuya ilişkin yargısal kararlardan da anlaşılacağı üzere kamulaştırma, kişilerin temel haklarından olan mülkiyet hakkına önemli bir müdahale niteliğini taşımakta ve bu hakkın kullanımını taşınmazların malikleri açısından sonlandırmaktadır. Böylesine ağır ve önemli sonuçlar doğurması nedeniyledir ki yasa koyucu kamulaştırma kararı alınmasını ve bu kararın uygulanmasını önemli şekil şartlarına bağlamış ve yargı organlarınca da bu koşullara uyulup uyulmadığı sıkı bir denetime tabi tutulmuştur. Acele kamulaştırma, adından da anlaşılacağı gibi ancak olağanüstü hal ve koşulların varlığı halinde kullanılması gereken bir yetkidir. Bu yola başvurulması halinde olağan kamulaştırma için öngörülen süre ve süreçler kısaltıldığı ve diğer bazı şekil şartları hafifletildiği gibi 2942 sayılı Yasanın 27. maddesiyle de hem bu kararı alacak makam hem de bu kararın alınmasını gerektiren nedenler sınırlı bir biçimde sayılarak gösterilmektedir. Buna göre,

- 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun uygulanmasında yurt savunması ihtiyacının gerekli kıldığı durumlarda,

- Bakanlar Kurulunca acele kamulaştırma yapılmasına ihtiyaç olduğuna karar alınan hallerde,

- Veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda

gerekli olan taşınmaz mallar için acele kamulaştırma yapılabilir. Görüldüğü üzere bir taşınmaz malın olağan kamulaştırma dışına çıkılarak acele kamulaştırma yoluyla mülkiyetinin devredilmesi son derece ağır ve önemli koşulların varlığına bağlı tutulmuştur. İnceleme konusu Teklifle kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında bu kararın alınması yetkisinin belediye meclislerine devrinin herhangi bir nedeni gösterilmemekte ve yetkinin kullanımı hiçbir koşula bağlanmamaktadır. Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulanmasının aynı zamanda büyük rantların doğumuna ve paylaşımına neden olduğu dikkate alındığında mahalli grupların ve ekonomik gücü çok yüksek sermaye gruplarının baskılarına daha açık bir konumda olan belediye meclislerine acele kamulaştırma kararı alma yetkisi veren bu düzenlemenin kamu yararına uygun düştüğünden ve kamu yararına sonuçlar doğuracağından söz etmek pek olanaklı gözükmemektedir. Gerekçede herhangi bir yeterli açıklama bulunmadığı için, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı uygulamalarının acele kamulaştırmayı neden zorunlu kıldığını anlamak mümkün olmamıştır. Düzenleme bu nedenlerle hukuka uygun değildir.

• Teklifin beşinci fıkrasının dördüncü tümcesinde "Gayrimenkullerin kamulaştırma bedelinin tespitinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilanı tarihindeki rayiç değeri esas alınır ve ödeme tarihindeki yıllık enflasyon farkı ilave edilir." düzenlemesine yer verilmektedir, Bu düzenlemeyle 2942 sayılı Yasanın 10. ve 11. maddeleriyle kamulaştırma bedelinin tespiti için getirilen sistemden ayrılınmakta ve ayrıca kamulaştırma bedelinin mahkemece tayin olunacak tarafsız bilirkişilerce tespiti yerine doğrudan yasa kuralı ile belirlenmesi yoluna gidilmektedir. Getirilen sistem, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayrimenkuller yönünden emsal değer uygulamasına son vererek kamulaştırma bedelinin tespitini belli bir tarihteki rayiç değer esasına bağladığı ve böylece kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan tarihi ile kamulaştırmanın yapıldığı tarih arasındaki değer artışlarını ekonomik bakımdan daha zayıf durumdaki kişilerin zararına olacak biçimde göz ardı ederek bu kişilerin taşınmazlarının çok ucuza ellerinden alınarak haksız bir biçimde servet aktarımına yol açacağı için hukuka uygun düşmemektedir.

• Teklifin altıncı fıkrasında yer alan "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir." biçimindeki düzenlemenin kurumlar arasında çok ciddi sürtüşmelere yol açması kaçınılmaz gözükmektedir. Fıkra hükmü, içeriği itibariyle buyurucu nitelik taşıdığından yasalaşması halinde büyükşehir belediye sınırları içindeki tüm kamu kurumlarına ait gayrimenkullerin "harca esas değer" üzerinden yani muhtemelen çok komik bir bedel karşılığında belediyeye devredilmesi zorunlu kılınmaktadır. Fıkradaki bu düzenlemeyle 3194 sayılı İmar Yasası'nın "Kamuya Ait Gayrimenkuller" başlıklı 11. maddesinin kapsamının değiştirildiği ve daraltıldığı görülmektedir. Sözü geçen madde

"İmar planlarında; meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait harekat ve savunma amaçlı yerler hariç Hazine ve özel idareye ait arazi ve arsalar belediye veya valiliğin teklifi, Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeye; belediye ve mücavir alan hudutları dışında özel idareye bedelsiz terk edilir ve tapu kaydı terkin edilir. Ancak, bu yerlerin üzerinde bina bulunduğu takdirde, arsası hariç yalnız binanın halihazır kıymeti için takdir edilecek bedel ödenir. Bedeli ve ödeme şekli taraflarca tespit olunur.

Bu suretle mal edilen arazi ve arsalar belediye veya özel idare tarafından satılamaz ve başka bir maksat için kullanılamaz. Bu hususta tapu kütüğünün beyanlar hanesine gerekli şerh konur.

Bu yerlerin kullanılış şekli, yeni bir imar planıyla değiştirilip özel mülkiyete konu olabilecek hale getirildiği takdirde, bu yerler devir alınan idareye belediye veya özel idarece aynı usulle iade edilir. Buna aykırı davranışı sabit olan ilgililer şahsen sorumludur. Bu terkinler hiçbir şekilde resim, harç ve vergiye tabi değildir,"

kuralını içermekte iken inceleme konusu Teklifle yer alan düzenlemeyle, kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içindeki tüm kamu kurumlarına ait gayrimenkullerin, arsa ve arazilerin yanı sıra binaların da, herhangi bir istisnaya yer verilmeksizin; ilgili merkezi idare temsilcilerinin teklif ve onayları aranmaksızın ve bu taşınmazların ait olduğu kurumların görüşü dahi alınmaksızın belediyelere devri zorunlu kılınmaktadır. Büyükşehir Belediye Başkanlarının bu kadar güçlü kılınmasının ve tüm kamu emlakinin onların tasarrufuna açık hale getirilmesinin nasıl bir

zorunluluktan kaynaklandığı sorgulanmaya muhtaç bir durumdur. Zaman içerisinde kent merkezlerinde kalan çok kıymetli bina, arsa ve arazilerin kentsel dönüşüm ve gelişim proje uygulaması adı altında bir talana tabi tutulma olasılığının varlığı hiç de yadsınacak bir durum değildir.

• Teklifte yer alan bir başka düzenlemede 'kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında bulunan gayrimenkul sahipleri ve belediye tarafından açılan davalar, mahkemelerde öncelikli görüşülür ve karara bağlanır' denilmektedir. Bu önceliğin niçin bulunduğu da açık olmadığı gibi, hukuk sistemimizin işleyişine bir başka keyfi müdahale anlamına gelmektedir.

• Teklifin sekizinci fıkrası hukuk devleti ilkesiyle bağdaştırılmayacak hususlar içermektedir. Fıkranın birinci tümcesinde "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde belediyelere ait gayrimenkuller ile belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdığı gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından yapılır veya yaptırılır" denildikten sonra belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkullerin sahiplerinden "3194 sayılı Kanunun 18'inci maddesine göre ayrı ada ve parselde imar hakkı verilmemiş olanlar kamulaştırmasız el atma davası açabilir" denilmiştir. Bu düzenleme tersten okunduğunda mevcut yerlerinden uzaklaştırılan, proje dışında bir alanda parsel verilen ve yerinden edilenlerin yargıya başvurma haklarının ortadan kaldırılması anlamını taşımaktadır. Bu düzenleme Anayasanın hukuk devlet ilkesinden söz eden 2.maddesi ile idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğuna işaret eden 125. maddesine açık aykırılık oluşturmaktadır.

• Teklifin, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yapılacak alt yapı ve rekreasyon harcamalarının, ortak gider sayılarak bu alanda yapılacak inşaatların malikleri arasında pay edilmesi esaslarını belirleyen dokuzuncu fıkrası da belediye ile anlaşmaya yanaşmayan ve kendilerine ayrı ada ve parsel tahsis edilen gayrimenkul sahipleri ile kamulaştırma dışı kalan gayrimenkul sahipleri açısından, önceki fıkrada olduğu gibi zorlama hükümleri içermektedir. Bu kişiler iradeleri hiçe sayılarak anlaşmaya ya da taşınmazlarını belediyeye satmaya zorlanmakta aksi halde çoğunlukla mali güçlerini aşacak miktarda ortak giderlere katılma payı ödemek zorunda bırakılmaktadırlar. Düzenlemenin ölçülülük ilkesine ve hukuka aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

• Kanun teklifi ile dönüşüm alanı sınırının kesinleşmesini müteakip bu alandaki tüm gayrimenkullerin tapu kaydına bu hususun şerh edileceği belirtilmekte ve her türlü tapu işleminin belediyenin iznine tabi olacağı öngörülmektedir. Ancak hiçbir şekilde dönüşüm alanı sınırının kesinleşmesinin ne şekilde olacağı düzenlenmemiştir (askı, ilan, katılım, itiraz mekanizmaları tanımsızdır). Belediyelerin dönüşüm alanı ilan etmesi ve bu işlemi onaylamasının ardından kesinleşecek olması halinde hak sahiplerinin açtığı muhtelif davalar devam ederken mülkiyet hakkının belki de yıllarca sınırlanması gündeme gelecektir.

• Teklifin onbirinci fıkrasının ikinci ve sonraki tümcelerinde yer alan, kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen " .. yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul edilenler dışındaki diğer inşaatlar beş yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir. Toplam durdurma süresi on yılı geçemez." düzenlemesi hukuka ve ölçülülük ilkesine, adalet ve hakkaniyet düşüncelerine uygun bulmak olanaklı değildir. Belediye ile anlaşma yapmaya yanaşmadığı veya taşınmazı kamulaştırılmadığı için kentsel dönüşüm alanında kendilerine ayrılan ayrı ada ve parsellerde imar hakkını kullanmak isteyen kişilerin hazırladıkları projeyi uygun bulup bulmamak belediyenin mutlak "takdirine" bırakılmaktadır. Projesi uygun bulunmayanlara, eksikliklerinin neler olduğunun yazılı

olarak bildirilmesi ve projelerini uygun hale getirmeleri için kendilerine süre verilmesi gibi çeşitli seçeneklerin denenmesi yoluna gidilmeyerek doğrudan doğruya inşaatlarının, hem de ilk aşamada 5 yıl süreyle, durdurulması ve belediyenin bu süreyi 10 yıla kadar uzatma yetkisini elinde bulundurması adil ve dengeli bir düzenleme sayılamaz. Kişilerin bu yolla belediye ile anlaşmaya ve onun koşullarını aynen kabule zorlandıkları apaçık ortadadır. Bu sonuçları itibariyle düzenleme, mülkiyet hakkının kullanılmasını adeta imkansız hale getirmekte, ölçülülük ilkesiyle bağdaşmayan aşırı bir yaptırım içermektedir. Bu yönleriyle bu düzenlemede hukuka ve kamu yararına uygunluk bulunmamaktadır.

• Teklife İçişleri Komisyonu tarafından eklenen Geçici Madde'de yer verilen düzenleme, karşı oy yazısının başlangıcında dile getirdiğimiz "yargıyı devre dışı bırakma" iddiamızı güçlendiren ve somutlaştıran bir düzenlemedir. Maddede; "Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce yargı mercilerinde açılmış ve henüz hükme bağlanmamış davalarda bu Kanun hükümleri uygulanır" denilerek, süren davalara müdahale edecek bir düzenleme yapılmıştır. Yapılan bu düzenleme de Anayasa'nın hukuk devleti ilkesinden söz eden 2'nci maddesine aykırıdır.

Yukarıda açıkladığımız nedenlerle, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73. Maddesinde yapılmak istenen bu değişikliğe tümüyle karşıyız. 03.06.2010

M. Rıza Yalçınkaya	*Hulusi Güvel*	*Ali Oksal*
Bartın	Adana	Mersin

Abdülaziz Yazar

Hatay

MUHALEFET ŞERHİ

5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesinde değişiklik yapılmasını öngören kanun teklifi TBMM gündemine geldiği andan itibaren kamuoyunda ciddi tepkilerle karşılanmıştır. Tekliften doğrudan etkilenecek olan kişilerin yanında teklifte öngörülen kentsel dönüşüm ve gelişim alanları ilan edilecek olması vesilesiyle ortaya çıkacak rant konusunda kamuoyu tedirginliğini dile getirmiştir. Teklifin bu anlamda hiçbir toplumsal karşılığı yoktur.

Teklif daha önce gündeme gelen ve bir türlü yasalaştırılamayan Kentsel Dönüşüm yasa teklifinin önemli bazı hükümlerini Belediye Kanunu içerisine yerleştirerek Belediyeler ve özellikle Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nın yaşadığı sorunların çözümünün amaçlandığı görülmektedir. Kentsel Dönüşüm uygulamalarının yaratmış olduğu sorunları detaylı bir yasa teklifi çerçevesinde ele almayı başaramayan iktidarın, karşı karşıya kaldığı sorunları, Belediye Kanunu gibi önemli bir düzenlemenin içine sıkıştırarak, çözmeye çalışması iktidarın sorunlar karşısındaki tutumunu ortaya koymaktadır.

Öte yandan teklif ülkemizdeki hukuk sisteminin işleyişi ve sağlıklı bir şekilde devamlılığı noktasında da ciddi sorunlar ortaya çıkarabilecektir.

Bu vesileyle belirtmek isteriz ki, teklifin en dikkat çekici özelliği hukuk sistemi açısından içerdiği olumsuzluklardır. Teklif 2005 yılında, yani AKP'nin iktidar olduğu bir dönemde kabul edilen bir yasa hükmünde değişiklik öngörmesidir. Elbette ki, yasalar belirli dönemlerde toplumsal ihtiyaçlar bağlamında yeni düzenlemelere konu edilirler ancak 2005 yılında çıkartılan bir kanunun 5 yıl içerisinde bu denli radikal bir değişikliğe neden olabilecek toplumsal ihtiyaçların ve devlet mekanizmasının işleyişinin gereklilikleri oluşamayacağı açıktır.

Bu anlamda görülmektedir ki, iktidarın hukuki düzenlemelere ilişkin tavrı, hukuk sisteminin bir bütün olduğu gerçeğini tümüyle göz ardı etmektedir. Anayasa' dan başlayıp, yasa ve yönetmeliklere uzanan hukuk sisteminin arka planında bir tutarlılık kaygısı mevcuttur. Ne yazık ki Hükümet gerek normlar hiyerarşisini, gerekse de hukuk sisteminin taşıması gereken tutarlılığı her gün biraz daha tahrip eden bir anlayış içerisindedir. Belediye Başkanlarının, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığının ya da Özelleştirme İdaresi'nin proje temelli sorunlarına yönelik kanun hazırlayan ve kanunlar üzerinde değişiklikler yapan yaklaşım, hukuki normların genelliği ve herkese uygulanabilirliği ilkelerini yok saymaktadır. Bu tür bir yaklaşım bir bütün olarak hukuk sisteminin güvenilirliğini de zedelemektedir.

Teklifin içeriğine bakıldığı zaman toplum ve devlet sistemi içerisinde iki kesim tekliften ciddi bir şekilde olumsuz olarak etkilenecektir. Bunlar, Büyükşehir Belediye sınırları içerisindeki ilçe belediyeler ve Kentsel Dönüşüm Alanı ilan edilen bölgelerdeki arazi sahipleri. Ancak teklifi içeriğini bakımından öncelikle belirtilmesi gereken konu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırılıktır.

Avrupa İnsan hakları Sözleşmesinin 1 no'lu Ek protokolü'nün 1 no'lu maddesine göre; "Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

Teklif genel olarak Türkiye'nin de taraf olduğu bu sözleşme metnine aykırı olup, yasalaşarak uygulanması halinde AİHM nezdinde yoğun davalara sebep olabilecek niteliktedir. Taraf devletleri mülkiyet hakkını koruyup kollamak, ona saygı gösterecek yasal düzenlemeleri iç hukukta yapmak durumundadır. Somut teklif bunun tam aksine hareketle mülkiyet hakkına Kentsel Dönüşüm Alanı adı altında keyfi müdahale ve mülkiyet hakkı sahibini projeyi yapan idare ile anlaşmaya varmaması halinde cezalandırabilme hakkı veren neticede mülkiyet hakkına haksız müdahaleye maruz bırakma içeriğindedir.

İkinci olarak görüşülmekte olan teklifte Anayasaya aykırılık söz konusudur. Bugünkü yasal düzenlemede idareler kamu yararına istinaden mülkiyeti kamulaştırabilmektedir. 4650 sayılı yasa ile değişik 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu bu hususta uygulanabilecek tek yasal düzenlemedir. Belediye Kanununun 73 üncü maddesinde bu yasa teklifi ile yapılmak istenen açıkça anayasal güvence altına alınmış mülkiyet hakkına tecavüz olup, bu teklif Türk Medeni Kanununa, Anayasaya ve de tarafı bulunduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine açıkça aykırıdır. Bu teklifle Büyükşehir Belediyelerine özel yetki verilmek sureti ile mevcut kanunların ve Anayasanın üzerine çıkarılmak suretiyle asla ve asla yasal olmayan özel yetkiler verilmektedir.

Anayasa'ya aykırılık konusu Anayasanın 90 ıncı maddesi çerçevesinde de vakidir. Anayasanın 90 ıncı maddesine 2004 yılında eklenen cümleyle birlikte şöyle denmektedir: "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır." denilmektedir.

Teklif bu mevcut hali ile mülkiyet hakkını koruyup kollamayan, ona saygı göstermeyen bunun aksine projeyi uygulayacak olan idare ile anlaşmaması halinde mülkiyet hakkı sahibini cezalandıran bir kanun maddesi durumundadır. Bu içeriği itibari ile teklifin yasalaşması halinde Anayasa'nın 90 ıncı

maddesine göre mahkemelerde uygulama yeri yoktur. Ayrıca açıkça mevcut kanunlara ve anayasaya aykırı olduğundan da Anayasa Mahkemesince iptali gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin iptali durumunda iptal kararının geriye yürümemesi ilkesi gereği kanunun uygulanmaya geçme tarihi ile iptal tarihi aralığı süreçteki uygulamalar açısından Türkiye çok yoğun AİHM'ne mülkiyet ihlali başvurusuna maruz kalacak, yüklü tazminatlara muhatap olacak, bunun yanında taraf devletler nezdinde mülkiyet hakkını cezalandıran yasa çıkarması durumunda ise prestij kaybına uğrayabilecektir. Bunun yanında teklif mevcut 4650 sayılı yasa ile değişik 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ile de çatışma içerisindedir. Çelişkilidir. Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesinde acele kamulaştırma şartları ve prosedürleri bellidir.

Teklif metninin içeriğine dair yapılacak analizlerde özel şahısların tekliften nasıl etkileneceği yukarıda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa'ya aykırılık konularında ifade edilmiştir. Bununla birlikte şu hususlara da dikkat çekmek gerekmektedir:

Bir kere, yasa metinleri hangi durumlarda yasanın uygulanacağını söylemekle yükümlüdür. Teklifte yer alan 'üzerinde yapı olan veya olmayan, imarlı veya imarsız' gibi tanımlamalar, bir hukuk trajedisi niteliğindedir. Bir alan ya imarlı ya da imarsızdır, ya üzerinde bir yapı vardır ya da yoktur. Üçüncü bir durumun olmadığı koşulda, bu düzenleme "istediğim her yerde istediğimi yaparım" demekte, keyfiliğini gözler önüne sermektedir. Yasaya 'üzerinde yapı olan veya olmayan, imarlı veya imarsız' ifadesi eklenerek imar mevzuatına, şehircilik ilke ve esaslarına aykırı bir biçimde belediye sınırları içindeki tüm alanlar, potansiyel kentsel dönüşüm alanı haline getirilmektedir. Böylelikle kentin her köşesi dönüşüm alanı ilan edilebilecek ve kentin istenilen bölgesi ya da parseli, mevcut sakinlerinden alınarak yüksek rant ödeyenlere terk edilir hale gelecektir. "İmarsız" ifadesinin eklenmesiyle kentin çevresindeki alanlar, sağlıklı kentsel gelişme için bütünsel biçimde planlama yapılmadan önce, kentsel dönüşüme konu edilebilecektir. Bu değişiklikle kent çeperindeki neredeyse tüm boş alanların kentsel dönüşüm alanı ilan edildiği İstanbul, Ankara, İzmir vb gibi büyük kentlerdeki plansız tüm kentsel dönüşüm alanları yasallaştırılmış ve meşrulaştırılmış olacaktır.

Çağdaş kent planlaması anlayışına uygun olarak kentin bütününün planlanması, bu projelerden etkilenenlerin ve genel olarak kentte yaşayanların konut haklarının korunması, bunun için de katılımcı karar alma süreçlerinin işletilmesi gerekmektedir. Ancak yasada yapılan bu değişiklikle, planla denetlenen kentsel dönüşüm, yerini keyfiliğe dayalı plansız kentsel dönüşüm uygulamalarına bırakmaktadır. Bu şekilde de kentte yaşayanların konut hakkı, proje ve kararlara katılma hakkı, anayasaya aykırı bir biçimde kısıtlanmaktadır. Bir anlamda belediyelerin her biri, TOKİ türü yetkilerle donatılmaktadır. Bu yetkilerin kullanımının nasıl denetleneceği ise meçhuldür.

Görüşülmekte olan teklifin özellikle Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri için telafisi güç sorunlar ortaya çıkaracaktır. Teklifin 1 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında "Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 3194 sayılı İmar Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya Büyükşehir belediyeleri yetkilidir." Hükmüne yer verilmiş olmakla birlikte, 3194 sayılı kanunun "Yapı Ruhsatiyesi" başlıklı 21 inci maddesinde, "Bu kanun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisnalar dışında belediye ve valiliklerden (...) yapı ruhsatiyesi alınması mecburidir." hükmüne yer verilmiştir. Aynı kanunun "yapı kullanma izni" başlıklı 30 uncu maddesinde ise, "Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımların kullanılabilmesi için inşaat

ruhsatını veren belediye, valilik, (...) bürolarından; 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahibinin müracaatı üzerine, ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti gerekir...” hükmüne yer verilmiş olup bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere inşaat ruhsatı ve yapı kullanma izni verme yetkisi belediyeler ile valiliklere verilmiştir.

Bu nedenle, teklif ile getirilen hükümle, kentsel gelişim ve dönüşüm projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemlerini yapma yetkisi Büyükşehir belediyelerine verilmesi, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde yer alan belediyelere tanınan yetkiler göz önüne alındığında hukuk sistemimiz içerisinde uygulamada çelişkiler getirmiş olacağı gibi çok daha önemlisi mevcut teklifle bir taraftan mülkiyet hakkı sahiplerine Proje içerisinde sözde imar haklarının verileceği yazılmış olmasına karşılık inşaat ruhsatı da dahil her türlü ruhsatın da Büyükşehir Belediyelerinin keyfine ve yetkisine vermekle de mülkiyet hakkı sahiplerinin elleri kolları bağlanmak suretiyle mülkiyetlerinden istifade imkanları Büyükşehir Belediyelerinin vicdanına bırakılmakta ve bu yolla kentsel dönüşüm içerisine sokulan mülkiyet sahipleri, taşınmazı ile ilgili Belediyelerin teklif ettiği bedeli kabul etmek zorunda bırakılacaklar diğer yandan ruhsatın alınması için yeni bir rant alanı yaratılacaktır. Teklifin sadece bu fıkrası dahi Avrupa Birliğine uyum yasaları çerçevesinde çıkarılan mevcut 4650 sayılı Kamulaştırma Kanununa, Anayasaya aykırıdır.

Büyükşehir belediyelerine verilen sınırsız yetkilerle, ilçe belediyeleri kendi sınırlarının içinde veya tamamında hiçbir planlama, uygulama yetkisi kullanamaz hale gelecektir. Büyükşehir belediye başkanı ve meclisi, siyaseten çekiştiği bir ilçe belediye binasının da bulunduğu alanı kentsel dönüşüm sınırları içine alıp, ilçe belediyesinin elini kolunu bağlayacaktır. Büyükşehir sınırları içerisindeki ilçe belediyelerinin varlıklarını sürdürebilmeleri için gerekli olan düzenlemeleri şu şekilde belirtmek mümkündür:

1) Teklifin 1 inci maddesinin 1 inci fıkrasında belirtilen kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilanı ile ilgili ilan şartları, askısı, itirazı ile ilgili açıklama bulunmamaktadır. Bu kararlara karşın bir ay askıya çıkarılarak itiraz hakkının olması gerekmektedir.

2) Teklifin 1 inci maddesinin 2 nci fıkrasında “alanın büyüklüğü en az 5 en çok 500 hektar arasında olması” ibaresi bir ilçenin 500 er hektarlık parçalara bölünerek tamamının kentsel dönüşüm alanına alınması mümkün olacaktır. Bu durum ilçelerin tüm imar plan yetkisinin elinden alınması anlamına da gelmektedir. Bu gerekçeyle ilgili fıkra hükmünde “İlçe belediye meclisinin uygun görüşü alınmalıdır” ibaresinin de yer alması gerekmektedir.

3) Teklifin 1 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye Büyükşehir belediyelerinin yetkili olduğu hükmüne yer verilmekle birlikte bu yetkinin ilçe belediyelerine verilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede fıkranın ikinci cümlesinin de çıkarılması gerekmektedir.

4) Teklifin 1 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 3194 sayılı İmar Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya Büyükşehir belediyeleri yetkilidir hükmü ilçe belediyelerin önemli bir gelir kaynağını Büyükşehir belediyesine aktarması nedeniyle fıkrada belirtilen yetkinin belediyelerde olduğu hükmü getirilmelidir.

5) Teklifin 1 inci maddesinin 6 ncı fıkrasında belirtilen “kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere verilir” ibaresindeki “belediyeler”den sonra “Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ilçe belediyelerine” ibaresinin eklenmesi ve parselasyon sonucu oluşacak yol artıkları ve yoldan ihdasların ilçe belediyeleri adına tescil edilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte fıkraya “ilçe belediyelerine ait gayrimenkullerde ilçe belediyesinin izni olmadan Büyükşehir belediyesi tarafından imar planı yapılamaz.” ibaresi eklenmelidir.

Teklifin İçişleri Komisyonu görüşmelerinde 1 inci maddeye eklenen geçici madde ile de bir hukuk ihlali yapılmaktadır. Her kanun yayımlandığı tarihten sonraki olaylar için uygulanabilir. Ancak eklenen geçici madde ile bu hükmün bütün davalarda etkili olabilmesinin yolu açılmaktadır ve bu haliyle açık bir hukuk ihlalidir. Bu düzenleme de Anayasa’ya ve mevcut hukuk sistemine aykırıdır.

Sonuç olarak, görüşülmekte olan kanun teklifi ile yasal olarak yapılaşmış alanlar dahil tüm ülke topraklarının “kentsel dönüşüm alanı” olarak tespit edilip, burada yaşayan insanların, mülkleri üzerindeki tasarruf haklarının ellerinden alınabildiği ve Anayasada yer alan mülkiyet hakkının ihlal edildiği görülmektedir.

Görüşülmekte olan teklif kentsel dönüşümden kaynaklı yürütme sorunlarını çözmek, yapılan yanlışlıkları gidererek kentlerin eskiyen ve yenilenmeye muhtaç alanlarının sorunlarını çözümlemekten ziyade sorunları daha da karmaşık hale getirecektir. Bilinmesi gerekir ki, kentsel dönüşüm toplumsal yansımalarından arındırılarak, fiziksel bir yenileme ve yeni rant alanları yaratma süreci olarak ele alınamaz. Öte yandan, kentsel dönüşüm kavramı, yerel özerklik, Büyükşehir belediyelerinin koşulsuz, sınırsız ve denetimden uzak yetki kullanmaları olarak hayata geçecek bir süreç üretilme olarak da değerlendirilemez.

Vatandaştan, meslek odalarına, üniversitelerden sivil toplum örgütlerine kadar toplumun tüm kesimlerini ayak bağı görerek yok etme gayretini ifade eden bir yaklaşım kentlerde ve planlama sistemlerinde telafisi olmayan tahribatlar ortaya çıkarabilecektir. Görüşülmekte olan teklifle iptal edilen kentsel dönüşüm alanı uygulamalarındaki iptal gerekçelerinde belirtilen ilke, esas ve yaklaşımların yer almamış olması Teklifin ifade ettiği anlamı ortaya çıkarmaktadır.

Kentsel dönüşüm uygulamaları, yarattığı sorunlar ve mağduriyetler nedeniyle, kanayan bir yaraya dönüşmüştür. Kentlerin sorunlarını çözmekten çok, yeni sorunlar yaratan bu uygulama aşılmak isteniyorsa, bunun yolu Kentsel Dönüşüm Yasası’nın, rant değil, toplum merkezli kaygılarla bir bütün olarak ele alınmasıdır.

Bütün bu gerekçelerle görüşülmekte olan 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesinde değişiklik öngören kanun teklifine karşı olduğumuzu bildiririz.

Hasan Özdemir	*Mustafa Enöz*
Gaziantep	Manisa

MUHALEFET ŞERHİ

5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesinde değişiklik yapılmasını öngören kanun teklifi Avrupa Birliği Uyum Yasaları çerçevesinde çıkarılmış bulunan 4650 sayılı Kamulaştırma Kanununa, tarafı olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 Nolu Ek Protokolünün 1 inci maddesine ve Anayasanın 90. maddesinde yer alan;

"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır." hükmüne açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Mevcut hukuk sistemi içerisinde hiçbir tutar yanı olmayan ve kişiye özel çıkarılan bu teklifin tüm fıkraları hukuka aykırılıklarla dolu olduğundan ve diğer meri kanunlar yanında Mahkemelerce hukuken uygulanma imkanı bulunmadığından HUKUKİ KARGAŞA YARATACAK niteliktedir.

Bu Yasa Teklifi; mülkiyet hakkı sahiplerinin haklarının korunmasının amaçlandığı 4650 sayılı Kamulaştırma Kanunu bertaraf edilmek sureti ile özellikle Ankara Büyükşehir Belediyesine özgü olarak ve onun Mahkemeler önündeki ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan bir tekliftir.

Yasa teklifi ile bir yandan mülkiyet sahiplerinin taşınmazlarından doğan bütün yasal hakları ellerinden alınırken, bir yandan da BELEDİYEYE YANDAŞ RANTİYECİLER yaratacağı hususunda kamuoyunda ciddi endişeler doğurmuştur Söz konusu teklifin KAMU YARARI ile bağdaşır hiçbir yanı bulunmamaktadır.

Teklife eklenen Geçici 1. madde ile özellikle Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından mağdur edilmiş mülkiyet sahiplerinin bu Belediye aleyhine açmış oldukları davalarda elde ettikleri haklarını BERTARAF ETMEK AMACI GÜDÜLMEKTEDİR.

Teklifin 2. maddesinde; "BU KANUN YAYIMLANDIĞI TARİHTE YÜRÜRLÜĞE GİRER" denildiği halde ve KANUNLARIN GEÇMİŞE YÜRÜMEYECEĞİ genel hukuk kuralı karşısında; Komisyonda önerge ile eklenen Geçici 1. madde ile teklif, kendi içerisinde tutarsız olduğu gibi genel hukuk ilkelerine de aykırılık teşkil etmektedir.

Zaten Belediye Kanununun 73. maddesi ile Belediyelere Kentsel Dönüşüm Alanı ilan etme yetkisi tanınmış olmasına karşın, bu yetkileri ile yetinmeyen ve kendilerini Anayasa, Kamulaştırma Yasası ve diğer yasal düzenlemelerin üstünde sayan Ankara Büyükşehir Belediyesine sınırsız hak ve özgürlükler tanınmaktadır. Bu husus mevcut hukuk sistemimize aykırı olduğu gibi ANAYASANIN "KANUN ÖNÜNDE HERKES EŞİTTİR" ilkesine de aykırıdır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 No'lu Ek Protokolü'nün 1inci maddesine göre; "Her gerçek ve tüzel kişi, mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

Teklif genel olarak Türkiye'nin de taraf olduğu bu sözleşme metnine aykırı olup, yasalaşarak uygulanması halinde AİHM nezdinde yoğun davalara sebep olabilecek niteliktedir. Taraf devletler; mülkiyet hakkını koruyup kollamak ve ona saygı gösterecek yasal düzenlemeleri iç hukukta yapmak durumundadırlar. Somut teklif bunun tam aksine, mülkiyet hakkına Kentsel Dönüşüm Alanı adı altında özellikle Büyükşehir Belediyelerinin keyfi müdahalesi sonucu, mülkiyet hakkı sahibini projeyi yapan idare ile anlaşmaya varmaması halinde CEZALANDIRMAKTA ve neticede söz konusu hakkın tasarrufunu ve kullanımını ortadan tamamen kaldırmaktadır.

Teklif'le değiştirilmek istenen 73. madde, mülkiyet hakkını koruyup kollamayan, ona saygı göstermeyen ve bunun aksine projeyi uygulayacak olan Belediye ile anlaşmaması halinde mülkiyet hakkı sahibini cezalandıran bir kanun maddesi haline gelmektedir. Bu içeriği itibari ile teklifin yasalaşması halinde Türkiye çok yoğun bir AİHM'ne mülkiyet ihlali başvurusuna maruz kalacak ve yüklü tazminatlar ödemek zorunda kalacaktır.

Ayrıca bu teklif ile özellikle Büyükşehir belediyeleri sınırları içerisindeki ilçe belediyelerinin imar yetkisi de dahil olmak üzere, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ellerinden alınacak ve ilçe belediyeleri açısından telafisi güç sorunlar ortaya çıkacaktır.

İş bu Teklifle, Büyükşehir Belediyelerine tanınan sınırsız yetkiler göz önüne alındığında; bir yandan mülkiyet hakkı sahiplerine Proje içerisinde sözde İmar haklarının verileceği yazılmış olmasına karşılık inşaat ruhsatı da dahil olmak üzere her türlü izin ve ruhsatının alınmasının Büyükşehir Belediyelerinin keyfine ve yetkisine verilmesi sağlanacak ve mülkiyet sahiplerinin mülkiyetlerinden istifade etme imkanları Büyükşehir Belediyelerinin vicdanına ve insafına terk edilecektir. Bu yolla kentsel dönüşüm içerisine sokulan mülkiyet sahipleri, taşınmazları ile ilgili Belediyelerin teklif ettiği bedeli kabul etmek zorunda bırakılacaklar ve diğer yandan da ruhsatın alınması için RANTİYECİLERİN ELİNE TERKEDİLECEKLERDİR.

Teklifin 9. fıkrası ile özellikle Ankara Büyükşehir Belediyesi kamulaştırma yolu ile teklif ettiği bedel karşılığında anlaşmayan mülkiyet sahiplerini kamulaştırma dışı bırakacak ve bu mülkiyet sahiplerinin üzerinden elini çekmeyerek, Belediyenin vicdanı elverir de imar haklarını alabilirlerse, proje dışına çıkarılmış olmalarına karşılık bu defa da Belediyenin proje ortak giderlerini ödemez iseler, inşaat ruhsatı, yapılan binalara yapı kullanma izni verilemeyecek, su, doğalgaz ve elektrik bağlanamayacak ve bu şekilde tek hükümdar olan Ankara Büyükşehir Belediyesinin Proje koşullarını kabul etmeyen mülkiyet sahipleri CEZALANDIRILACAKTIR. Bu teklifle getirilmek istenen bütün bu uygulamaların mevcut HUKUK SİSTEMİMİZ içerisinde kabul edilebilir tarafı bulunmamaktadır.

Ayrıca Büyükşehir belediyelerine verilen sınırsız yetkilerle, ilçe belediyeleri kendi sınırlarının içinde veya tamamında hiçbir planlama, uygulama yetkisini kullanamaz hale gelecektir. Büyükşehir belediye başkanı ve meclisi, siyaseten çekiştiği bir ilçe belediye binasının da bulunduğu alanı kentsel dönüşüm sınırları içine alarak ilçe belediyesinin elini kolunu bağlayacaktır.

Sonuç olarak, görüşülmekte olan kanun teklifi ile yasal olarak yapılaşmış alanlar dahil tüm ülke topraklarının "kentsel dönüşüm alanı" olarak tespit edilip, burada yaşayan insanların, mülkleri üzerindeki tasarruf haklarının ellerinden alınabildiği ve Anayasada yer alan mülkiyet hakkının ihlal edildiği görülmektedir.

Görüşülmekte olan teklif kentsel dönüşümden kaynaklı yürütme sorunlarını çözmek, yapılan yanlışlıkları gidererek kentlerin eskiyen ve yenilenmeye muhtaç alanlarının sorunlarını çözmekten ziyade bu sorunları daha da çözülemez hale getirecektir. Kentsel dönüşüm yetkilerinin Belediyelere verilmesindeki amaçtan uzaklaşılıp Belediyelere rant alanları yaratmak sureti ile taşınmazların gerçek bedelleri ödenmeksizin (vatandaşın mülkü ile bedava bir bedelle) özellikle Ankara Büyükşehir Belediyesine amaçladığı lüks konutlar edinmeyi amaçlamaktadır.

Ayrıca görüşülmekte olan teklifle iptal edilen kentsel dönüşüm alanı uygulamaları ile ilgili Mahkemelerin iptal gerekçelerinde belirtilen hukuka aykırılıkların giderilmesi yönünde hiçbir düzenlemeye yer verilmemiş olup, bütün bu hususlar göz önüne alındığında Teklifin hangi Büyükşehir Belediyesi tarafından yasalaştırılmaya çalışıldığı da açıkça anlaşılmaktadır.

Bütün bu gerekçelerle görüşülmekte olan 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesinde değişiklik öngören kanun teklifine karşı olduğumu Komisyon Başkanlığına saygı ile sunarım.

04.06.2010

M. Nuri Yaman

Muş

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ NUSRET BAYRAKTAR VE 14 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

03.07.2005 TARİH VE 5393 SAYILI BELEDİYELER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediyeler Kanununun 73'üncü maddesinin birinci fıkrası, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 73- Belediye; Planlı veya plansız, yapılaşmış veya boş alanlarda kentin değişimine uygun olarak, konut alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, rekreasyon alanları ve sosyal donatılar oluşturmak, deprem riskine karşı tedbirler almak, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek amaçları ile, kentsel dönüşüm veya gelişim projeleri uygulayabilir.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

BELEDİYE KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 73- Belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda sayılan hususlardan birinin veya bir kaçının gerçekleşmesi ve bu alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilecek alanın; üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı veya imarsız alanlar olması, yapı yükseklik ve yoğunluğunun belirlenmesi, alanın büyüklüğünün en az 5 en çok 500 hektar arasında olması, etaplar halinde yapılabilmesi hususlarının takdiri münhasıran belediye meclisinin yetkisindedir. Toplamı 5 hektardan az olmamak kaydı ile proje alanı ile ilişkili birden fazla yer tek bir dönüşüm alanı olarak belirlenebilir.

Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Büyükşehir belediye meclisince uygun görülmesi halinde ilçe belediyeleri kendi sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir.

Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı,

(İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin Teklifi)

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma yolu esastır. Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında bulunan gayrimenkul sahipleri ve belediye tarafından açılacak davalar, mahkemelerde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında, 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesine göre verilecek kamulaştırmanın aceleliği kararı belediye meclisi ve büyükşehir belediye meclisi tarafından verilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yıkılarak yeniden yapılacak münferit yapılarda ilgili vergi, resim ve harçların dörtte biri alınır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayri menkul sahipleri ve 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna istinaden, hak sahibi olmuş kimselerle anlaşmaları halinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanında hakları verilir. 2981 sayılı Kanun kapsamına girmeyen gecekondu sahiplerine enkaz ve ağaç bedelleri verilir veya belediye imkanları ölçüsünde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı dışında arsa veya konut satışı yapılabilir. Bu kapsamda bulunanlara Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile işbirliği yapılmak suretiyle konut satışı da yapılabilir.

(İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin Teklifi)

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Enkaz ve ağaç bedelleri arsa veya konut bedellerinden mahsup edilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde belediyelere ait gayrimenkuller ile belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdıkları gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından yapılır veya yaptırılır. Belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkul sahiplerinden proje alanında kendilerine 3194 sayılı Kanunun 18 inci maddesine göre ayrı ada ve parselde imar hakkı verilmemiş olanlar kamulaştırmasız el atma davası açabilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yapılacak alt yapı ve rekreasyon harcamaları, proje ortak gideri sayılır. Belediyelere ait inşaatların proje ortak giderleri belediyeler tarafından karşılanır. Kendilerine ayrı ada veya parsel tahsis edilen gayrimenkul sahipleri ile kamulaştırma dışı kalan gayrimenkul sahipleri, sahip oldukları inşaatın toplam metrekaresi oranında proje ortak giderlerine katılmak zorundadır. Proje ortak gideri ödenmeden inşaat ruhsatı, yapılan binalara yapı kullanma izni verilemez; su, doğalgaz ve elektrik bağlanamaz.

Dönüşüm alanı sınırı kesinleştiği tarihte, bu sınırlar içindeki gayrimenkullerin tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilmek üzere tapu sicil müdürlüğüne, paftasında gösterilmek üzere kadastro müdürlüğüne bildirilir. Söz konusu gayrimenkullerin kaydında meydana gelen değişiklikler belediyeye bildirilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde; ifraz, tevhit, sınırlı ayni hak tesisi ve terkini, cins değişikliği ve yapı ruhsatı verilmesine ilişkin işlemler belediyenin izni ile yapılır. Bu yerlerde devam eden inşaatlardan projeye uygunluğu belediye tarafından kabul

(İstanbul Milletvekili Nusret Bayraktar ve 14 Milletvekilinin Teklifi)	(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
	edilenler dışındaki diğer inşaatlar beş yıl süreyle durdurulur. Bu sürenin sonunda durdurma kararının devam edip etmeyeceğine belediye tarafından karar verilir. Toplam durdurma süresi on yılı geçemez. Belediye, kentsel dönüşüm ve gelişim projelerini gerçekleştirmek amacıyla; imar uygulaması yapmaya, imar uygulaması yapılan alanlardaki taşınmazların değerlerini tespit etmeye ve bu değer üzerinden hak sahiplerine dağıtım yapmaya veya hasılat paylaşımını esas alan uygulamalar yapmaya yetkilidir. Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulanması sırasında, tapu kayıtlarında mülkiyet hanesi açık olan veya ayni hakları davalı olan taşınmazlar doğrudan kamulaştırılarak bedelleri Mahkemece tayin edilen bankaya belli olacak hak sahipleri adına bloke edilir. Belediye kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulama alanında bulunan taşınmazların kamulaştırılması sırasında veraset ilamı çıkarmaya veya tapudaki kayıt malikine göre işlem yapmaya yetkilidir. Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamındaki işler, kamu idareleriyle 75 inci madde çerçevesinde ortak hizmet projeleri aracılığıyla gerçekleştirilebilir." **GEÇİCİ MADDE 1-** Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce yargı mercilerinde açılmış ve henüz kesin hükme bağlanmamış davalarda bu Kanun hükümleri uygulanır. Ancak bu Kanunla getirilen değişik hükümlerin uygulanması nedeniyle haksız çıkan tarafa harç, yargılama gideri ve avukatlık ücreti yüklетilemez.
MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 3-** Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TBMM (S. Sayısı: 475)

Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/773)

Not: Tasarı, Başkanlıkça; tali olarak Adalet, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Anayasa komisyonlarına, esas olarak da Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar *05/11/2009*
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-901/4359

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 12/10/2009 tarihinde kararlaştırılan "Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

GENEL GEREKÇE

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 38 inci maddesinde yer alan "Kamulaştırma yapılmış, ancak işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırma hiç yapılmamış iken kamu hizmetine ayrılarak veya kamu yararına yönelik bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmaz malın malik, zilyed veya mirasçılarının bu taşınmaz mal ile ilgili her türlü dava hakkı yirmi yıl geçmekle düşer. Bu süre taşınmaz mala elkoyma tarihinden başlar." hükmü Anayasa Mahkemesinin 10/4/2003 tarihli ve E.2002/ll2, K.2003/33 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Bu iptal Kararının 4/11/2003 tarihli Resmi Gazetede yayımlanıp yürürlüğe girmesinden sonra; Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümediği, iptal kararının yürürlüğe girdiği tarihe kadar yirmi yıllık dava açma süresinin geçerli olduğu ve bu süreyi geçirmiş olanların artık kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle dava açamayacağı ve Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ile yirmi yıllık hak düşürücü süre ortadan kaldırıldığı için, kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle her zaman dava açılabileceği yönünde ve birbirinin tamamen zıddı olan içtihat farklılığı ortaya çıkmıştır.

Bu içtihat farklılığı sebebiyle, süreye tabi olmaksızın dava açılabileceği kabul edildiğinde, idareler aleyhine çok uzun yıllar önce gerçekleşmiş olan elkoymalardan dolayı bile dava açılabilecek ve bu davalarda idareleri mali yönden zora düşürebilecek tazminatlara hükmolunabilecektir. Ayrıca, açtıkları davalar yirmi yıllık dava açma süresinin dolmuş olduğu yolundaki gerekçeyle süre yönünden reddedilenler ve açtıkları davalarda hükmedilen tazminatı tatminkar görmeyenler , Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine müracaat etmek suretiyle Devleti tazminata mahkum ettirebileceklerdir.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu iptal Kararının yürürlüğe girdiği tarihten sonra ve önceki yirmi yıl içinde taşınmazlarına kamulaştırmasız elkonulanların dava açmalarının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak, yirmi yıllık dava açma süresinin geçmiş olması sebebiyle artık dava açılamayacağı yolundaki içtihat sebebiyle, söz konusu iptal Kararının yürürlüğe girdiği tarihten önceki yirmi yıldan daha önce taşınmazlarına kamulaştırmasız elkonulanlar ya hak düşürücü süre sebebiyle dava açamayacaklar veya açacakları davalar hak düşürücü süre sebebiyle reddedilebilecektir. Bu nedenle 4/11/1983 tarihinden önce taşınmazlarına kamulaştırmasız elkonulanların hak ve durumlarının düzenlenmesi gerekmektedir.

Anayasada dayanağı bulunmayan ve "haksız fiil" olarak da nitelendirilen kamulaştırmasız elkoyma suretiyle, temel insan haklarından olan mülkiyet hakkına müdahale edilmesi halinde, ilgili taşınmazın bedelinin Devletçe malikine ödenmesinin gerektiği tartışmasızdır. Bu yüzden, kamulaştırmasız elkoyma hallerinde kıymet takdir edilmesinin kanuni esaslara bağlanması, idarelerin ve mahkemelerin iş ve işlemlerinde belirlilik ve objektiflik sağlayacağı gibi; uzlaşma yoluna gidilerek tazminat ödenmesi esası getirilmek suretiyle, özellikle muhtemel davalar sebebiyle mahkemelerin iş yükünün ve ayrıca bu konudaki ihtilaflardan dolayı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılması muhtemel müracaatların azaltılmasını temin edebilecek düzenlemelerde bulunulması, hukuk devleti ilkesi ve Devletin itibarı bakımından isabetli olacaktır.

Diğer taraftan Devlet, kanunlar ile belirlenen görevlerini mali imkanları çerçevesinde yerine getirmek durumundadır. Geçmişte yapılan kamulaştırmasız elkoymalar sebebiyle açılabilecek davaların sayısını ve bunlar neticesinde hükmedilebilecek meblağın ne kadar olabileceğini sağlıklı olarak tahmin etmek mümkün değildir. Açılması muhtemel davaların sayı itibarıyla çokluğuna bağlı olarak hükmedilebilecek meblağların hemen ödenmesi halinde, idarece altından kolayca kalkılamayacak bir mali yük gündeme gelebileceği gibi; tazminat ödemelerine bağlı olarak idarenin mali imkansızlık içine düşmesi suretiyle, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde sıkıntılara sebebiyet verilmiş olabilecektir. Böyle bir olumsuz ihtimal de gözetilerek hükmedilebilecek olan meblağların ödenmesinin idare bütçesinin belirli bir oranında gerçekleştirileceğini öngörmek zaruri görülmüştür.

Belirtilen sebeplerle, bir taraftan yirmi yıllık dava açma süresini geçirmiş olmaları sebebiyle artık kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle dava açamayan ve böylece hiçbir bedel ödenmeden mülkiyet hakları ellerinden alınanların mağduriyetini gidermek, tazminat ödenmesini objektif esaslara bağlamak; diğer taraftan da idarenin muhatap olacağı ihtilafları en aza indirmek ve idarenin malî sıkıntıya düşmesini mümkün olduğunca önlemek maksadıyla kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle talep edilebilecek olan tazminatın dava açmaya gerek olmaksızın uzlaşma yoluyla ödenebilmesini, uzlaşma temin edilemeyen hallerde dava yoluna gidilebileceğini ve süre sebebiyle dava hakkının düşmesi söz konusu olanlar hakkında da aynı şekilde işlemde bulunulabilmesini öngören bu Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 38 inci maddesinin iptaline dair Anayasa Mahkemesi Kararının gerekçeleri ve maddenin iptal edilmesinden sonra "yirmi yıllık dava açma süresini geçirmiş olanların artık kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle dava açamayacağı" ve "hiçbir süreye tabi olmaksızın dava açılabileceği" yönünde doğan ve birbirinin tamamen zıddı olan içtihat farklılığı nedeniyle düzenleme yapılması ihtiyacı doğmuştur.

Yargı yoluna gitmeyi mümkün olduğunca azaltabilmek maksadıyla, 4/11/1983 yılından evvel kamulaştırmasız elkonulan taşınmazlar sebebiyle tazmin talebinde bulunulacak ise öncelikle uzlaşma yoluna gidilmesinin şart olduğu hususu birinci fıkrada hükme bağlanmıştır. Bu hükme göre, uzlaşma yoluna başvurulmaksızın dava açılamayacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasında, uzlaşma görüşmelerine başlanmadan önce, Kamulaştırma Kanununun 8 inci maddesine göre teşkil olunan kıymet takdir komisyonunca, elkonulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının tahmini değerinin tespit edileceği ve bu tespit yapılırken de fiilen elkoymanın çok uzun bir süre önce yapılmış olabileceği, elkonulan taşınmazın o tarihteki niteliği ile ödemenin yapılacağı tarihteki niteliğinde farklılıklar bulunabileceği ve elkoymadan sonra yapılan imar hizmetleri ile diğer kamu hizmetleri sebebiyle taşınmazın değerinde çok fazla bir artış meydana gelmiş olabileceği hususları gözetilerek taşınmazın tazmin talebinde bulunulan tarihteki niteliği yerine elkoyma tarihindeki niteliğinin esas alınması ve böylece denkleştirmeye gidilmek suretiyle, tazmin talebinde bulunulan tarih itibarıyla değer tespiti yapılacağı öngörülmüştür. Ayrıca, kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle elkoyma tarihinden itibaren söz konusu taşınmazdan malikin faydalanamamış olduğu da gözetilerek, tespit edilen bu değere, elkoyma tarihinden itibaren her yıl için gerçekleşen yıllık enflasyon oranında ilavede bulunulmasının gerektiği ve bu suretle de bir denkleştirmede bulunulacağı bu fıkrada tanzim olunmuştur.

Ayrıca ikinci fıkrada, kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle tazmin talebiyle idareye çok sayıda müracaatların olabileceği ve açılması muhtemel davalar neticesinde idarelerin malî yönden zora düşebilecekleri ihtimali gözetilerek, nakden veya bazı hakların tanınması suretiyle tazmin konusunda uzlaşmaya varılabilmesine imkan tanınmış; Kamulaştırma Kanununun 8 inci maddesine göre teşkil olunan uzlaşma komisyonu ile taşınmazına kamulaştırmasız elkonulan malik arasında bedel ödenmesi veya idareye ait bir taşınmazın mülkiyetinin devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak tanınması veya imar hakkı transferi yapılması hususlarında uzlaşma görüşmesinde bulunulması, uzlaşmaya varılıp varılmadığının tutanağa bağlanması ve uzlaşmaya varılmış ise uzlaşma şartlarını ihtiva eden bir sözleşme akdedilmesi ile ilgili usul ve esaslar hükme bağlanmıştır.

Üçüncü fıkrada, idare ve malik arasında uzlaşma sağlanamadığı takdirde, dava yoluna gidilebileceği hükme bağlanmış; bu fıkrada, elkonulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının değerinin, ikinci fıkradaki esaslara göre mahkemece takdir olunacağı belirtilmiştir.

Hükmolunan meblağlar sebebiyle idarelerin malî yönden zora düşebilecekleri ve buna bağlı olarak kamu hizmetlerinin malî imkansızlık sebebiyle aksayabileceği ihtimali karşısında, böyle bir olumsuz neticeye sebebiyet verilmemesi ve ayrıca hükme bağlanan alacakların ödenmesinde düzenin sağlanması maksadıyla, kesinleşen mahkeme kararı gereğince ödemede bulunacak olan idarenin yılık bütçesinde yüzde iki oranında pay ayrılmak suretiyle garameten ve eşit taksitler halinde ödeme esası tanzim olunmuştur.

Düzenlemeye göre, 4/11/1983 tarihinden önce taşınmazlarına kamulaştırmasız elkonulanlardan henüz dava açmamış olanlar, uzlaşma talebinde bulunabilecek ve uzlaşma temin edilemediği takdirde dava yoluna giderek hak arayabileceklerdir. Ancak, 4/11/1983 tarihinden önce taşınmazlarına kamulaştırmasız elkonulanlardan dava açmış olup da hak düşürücü sürenin geçmiş olduğu gerekçesiyle davaları reddedilmiş olanların, uzlaşma ve birinci fıkra ile ilgili gerekçede belirtilen içtihat farklılığı sebebiyle dava hakkını kullanıp kullanamayacakları hususunda sorunlar ve farklı uygulamalar olabilecektir. Böyle bir duruma mahal verilmesinin uygun olmayacağı, hukuk devleti ve adalet ilkeleri gözetilerek Kamulaştırma Kanununun 38 inci maddesinin iptal edilmesinden önce yirmi yıllık dava açma süresi içinde dava açılmaması sebebiyle dava açma hakkı düştüğü kabul edilenlerin de mağduriyetini gidermek üzere; açtıkları tazminat davası sadece süre yönünden dava açma hakkının düştüğü gerekçesiyle reddedilmiş olanlar için de madde hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür.

Beşinci fıkrada ise 4/11/1983 tarihinden önce gerçekleşen kamulaştırmasız elkoymadan dolayı tazmin talebiyle dava açmış olanlara da uzlaşma yoluyla haklarına kavuşma imkanı sağlamak üzere, isterlerse bu maddeye göre uzlaşma yoluna gitmeyi talep edebilecekleri hükme bağlanmıştır. Bu fıkraya göre, davacı, maddede öngörülen uzlaşma yoluna gitmeme tercihini bildirdiği takdirde davası normal seyrinde devam edecek; böyle bir tercih ve irade beyan edilmez ise davacının söz konusu tercihi kullanabileceği ihtimali gözetilerek dava bir yıl süre için bekletilecektir. Davacının uzlaşma talebi halinde, uzlaşma neticesine kadar davanın bekletileceği ve uzlaşılamaması halinde, uzlaşmazlık tutanağının mahkemeye sunulmasından sonra davaya devam edileceği de hüküm altına alınmıştır.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No.: 1/773 *15/2/2010*
Karar No.: 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 5/11/2009 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 13/11/2009 tarihinde tali komisyon olarak Adalet Komisyonu, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu ile Anayasa Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 1/773 esas numaralı "Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 1/12/2009 tarihinde yaptığı 19 uncu Birleşiminde; Hükümeti temsilen Bayındırlık ve İskan Bakanı Mustafa DEMİR ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve Türkiye Belediyeler Birliği temsilcilerinin katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, kamulaştırmasız el koyma veya bedelsiz kamulaştırma; idarenin, kamulaştırma işlemi tamamlanmadan veya kamulaştırma işlemi hiçbir suretle yapılmadan kişinin malına el koyma ve o mal üzerinde malikin gereği gibi tasarrufta bulunmasını önleme olanağı şeklinde tanımlanmaktadır. Devlet ve kamu tüzel kişileri de kamu yararının gerektirdiği bazı durumlarda kamulaştırmasız el koyma şeklinde, kamulaştırma işlemini tamamlamadan veya kamulaştırma işlemini hiçbir suretle yapmadan özel mülkiyete konu olan taşınmazın kullanımını kamu hizmetine tahsis edebilmektedir.

Kamulaştırmasız el koyma uygulamasına, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 38 inci maddesi ile yasal nitelik kazandırılmıştır. Anılan maddede, kamulaştırmasız el koyma işlemine karşı taşınmaz malın malik, zilyet veya mirasçılarının her türlü dava açma hakkı saklı tutulmakla birlikte söz konusu dava açma hakkı taşınmaza el koyma tarihinden itibaren 20 yıllık hak düşürücü süre ile sınırlandırılmıştır. Ancak, söz konusu madde, Anayasa Mahkemesinin 10/4/2003 tarihli ve E. 2002/112, K. 2003/33 sayılı Kararı ile, Anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile iptal edilmiştir.

Anılan hükmün iptal edilmesiyle birlikte, idarenin kamulaştırmasız el koyma işlemine karşı, hak sahiplerinin dava açabilmesine ilişkin süre kaldırılmıştır. Anayasa Mahkemesinin iptal kararları geriye yürümediği için anılan hükmün iptal tarihi olan 10/4/2003 tarihinden önceki yirmi yıl içinde kamulaştırmasız el koyma işlemlerine karşı dava açılabileceği, yirmi yıldan daha eski süreli el koyma işlemlerine karşı ise hak düşürücü sürenin geçirilmiş olması dolayısıyla dava açılamayacağı ve iptal kararından sonraki yıllarda ise hak düşürücü süreye tabi olmadan her zaman dava açılabileceği yönünde farklı yorumlar ve içtihatlar oluşmaktadır.

Bu içtihat farklılığı sebebiyle, süreye tabi olmaksızın dava açılabileceğinin kabul edilmesi halinde, idareler aleyhine çok uzun yıllar önce gerçekleşmiş olan el koymalardan dolayı dava açılabilecek ve bu davalar dolayısıyla tazminat hükmedilmesi halinde idareler mali yönden zorlanabilecektir.

Diğer yandan, iptal kararı tarihinden itibaren yirmi yıldan daha eski süreli el koyma işlemlerine karşı dava açma hakkını, hak düşürücü süre ile kaybedenler açısından, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçesi doğrultusunda mağduriyet oluşmaktadır. Bu anlamda, hem el koyma işlemine konu olan taşınmazın bedelinin ödenmesi hem de el koyma dolayısıyla uğranılan kaybın karşılanması gerekmektedir.

Yirmi yıllık dava açma süresini geçirmiş olmaları sebebiyle kamulaştırmasız el koyma dolayısıyla dava açamayan ve böylece hiçbir bedel ödenmeden mülkiyet hakları ellerinden alınan maliklerin mağduriyetlerinin giderilmesi, idarelerin muhatap olacağı ihtilâfların en aza indirilmesi ve idarenin mali sıkıntıya düşmesinin mümkün olduğunca önlenmesi amacıyla yasal düzenleme yapılması ihtiyacı hâsıl olmuştur.

Kanun Tasarısı ve gerekçesi incelendiğinde;

- 4/11/1983 tarihinden önceki kamulaştırmasız el koyma işlemleri sebebiyle tazmin talebinde bulunulması halinde öncelikle, el koyma işlemini gerçekleştiren idare ile uzlaşma yoluna gidilmesinin,

- Uzlaşma görüşmelerine başlanılmadan önce kurulacak kıymet takdir komisyonu tarafından el konulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının tahmini değerinin tespit edilmesinin ve tahmini değerin tespit edilmesinde dikkat edilecek hususların belirlenmesinin,

- Tahmini değerin tespit edilmesinden sonra kurulacak uzlaşma komisyonunca, tahmini değer talep sahibine bildirilmeksizin bedel ödenmesi veya idareye ait bir taşınmazın mülkiyetinin devri veya el konulan ya da idareye ait bulunan taşınmaz üzerinde sınırlı aynî hak tanınması veya imar hakkı transferi suretiyle uzlaşmaya varılmak üzere talep sahibinin davet edilmesinin,

- Uzlaşma görüşmeleri sonunda uzlaşmaya varılıp varılmadığı hususunun tutanağa bağlanmasının ve bu tutanakla birlikte uzlaşma görüşmelerine ilişkin bilgi, belge ve beyanların açılacak davalarda taraflar aleyhine delil teşkil etmemesinin,

- Uzlaşmaya varılması halinde imzalanacak sözleşmenin ihtiva etmesi gereken hususların belirlenmesinin,

- İdare ile malikin uzlaşamaması durumunda malikin dava açma hakkının mevcut olduğunun, malik tarafından dava açılması halinde fiilen el konulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının değerinin mahkeme tarafından belirlenen esaslara göre takdir edilmesinin,

- Tazmin talebiyle açılan dava neticesinde verilen hükmün kesinleşmesi üzerine, hükmolunan meblâğın, ödemekle yükümlü kurumun yılı bütçesinde yüzde iki oranında pay ayrılması suretiyle garameten ve eşit taksitler halinde ödenmesinin,

- 4/11/1983 tarihinden önce taşınmazlarına kamulaştırmasız el konulan maliklerden dava açmış olup da hak düşürücü sürenin geçmiş olduğu gerekçesiyle davaları reddedilmiş olanların da uzlaşmaya gidebilmelerinin, uzlaşılamama halinde de dava açabilmelerinin,

- 4/11/1983 tarihinden önce gerçekleşen kamulaştırmasız el koyma nedeniyle tazmin talebiyle dava açmış olanların, istemleri halinde bir yıl içinde idareye ve mahkemeye başvurmaları şartıyla ve açılan davanın uzlaşma görüşmelerinin sonuna kadar bekletilmesi suretiyle uzlaşma yoluna gidebilmelerinin,

öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Konu ile alakalı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun da yakın bir zaman içinde içtihadı birleştirme kararı vereceği, söz konusu içtihadın da değerlendirilmesi suretiyle yasal düzenleme yapılmasının daha sağlıklı olacağı, bu anlamda, yasal düzenleme yapılmadan önce kararın açıklanmasının beklenmesi gerektiği,

- Kıymet takdir komisyonu tarafından, el konulan taşınmazın bedelinin bugünkü tarih itibarıyla yeniden değerlendirilmesinde dikkate alınacak olan enflasyon oranının, hangi endekse ve enflasyon türüne göre belirleneceği hususuna açıklık kazandırılması gerektiği,

- Tazmin talebiyle açılan dava neticesinde verilen hükmün kesinleşmesi üzerine, hükmolunan meblâğın, yükümlü kurumun yılık bütçesinde yüzde iki oranında pay ayrılması suretiyle ödeneceği, ancak, yüzde ikilik oranın, ödenmesi gerekli olan tutarı veya tutarları karşılamaması durumunda, ödeme sürelerinde gecikmelerin yaşanabileceği, bu nedenle alacaklı hak sahiplerinin mağdur olabileceği, ayrıca, söz konusu düzenlemenin, Anayasanın, mahkeme kararlarının idarelerce yerine getirilmesinin geciktirilemeyeceğine ilişkin hükmüne aykırı olduğu,

- Tasarının, kişi haklarından biri olan mülkiyet hakkı ve mevcut haksız fiillerin düzeltilmesi açısından olumlu karşılandığı,

- El konulan taşınmaz bedelinin mahkeme tarafından tespit edilmesinde dikkat edilecek olan esasların ayrıca belirtilmiş olmasının mahkemenin takdir yetkisini sınırlandırdığı, bu konuda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından içtihatlaştırılmış olan hesaplama yöntemlerinin de incelenmesinin önemli olduğu,

- Düzenlemenin devam etmekte olan davaları etkileyebileceğinin dikkate alınması gerektiği,

- Kamulaştırmalarda kamulaştırılan taşınmazların, kamulaştırma amacına uygun olarak kullanılmadığı, kullanılmayan süre içinde de taşınmazın değerindeki artışların hak sahiplerine ödenmediği gibi çeşitli sorunların yaşandığı, bu konuda da bir düzenlemenin yapılması gerektiği,

- İdare ile hak sahibi arasında gerçekleştirilecek uzlaşma görüşmelerinin belirli bir süre ile sınırlandırılması gerektiği, sınırlandırılmadığında ise hak sahibinin dava açma hakkını kullanma aşamasında tereddüde düşebileceği,

- Uzlaşma yöntemleri arasında yer alan “imar hakkı transferi” kavramının imar mevzuatında tanımlanmadığı, bu nedenle uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla ifadenin açıkça tanımlanması gerektiği, ayrıca el konulan taşınmazın hak sahibine iade edilmesine imkân tanıyacak yeni bir düzenlemeye gidilmesinin hak sahipleri açısından faydalı olabileceği,

- Tazmin talebiyle dava açılması halinde mahkemece kesinleşen tazminat bedelinin ödenmesi sürecinde ödemekle yükümlü idarenin yılı bütçesinde yüzde iki oranında pay ayrılması yönteminin uygulanmasında hak sahiplerine yapılacak ödemelerin uzun yıllara sarkabileceği, oysaki hak sahibinin idare ile uzlaşması halinde tazminat bedelinin ne şekilde ödeneceği hususunun ayrıntılı bir şekilde düzenlenmemesi dolayısıyla hak sahibi alacağını mahkeme yoluna nazaran daha kısa sürede alabileceği, bu farklılığın giderilmesi gerektiği,

- Konunun daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesi ve uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilebilmesini teminen bir alt komisyon çalışmasının yapılması gerektiği,

şeklinde görüş, eleştiri ve temennileri müteakip, Hükümet tarafından yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

- El konulan taşınmazın bedelinin kıymet takdir komisyonu tarafından tespit edileceği, tespit edilmesinde dikkate alınacak olan enflasyon oranlarına ilişkin olarak T.C. Merkez Bankası verilerinin esas alınacağı, böylelikle, enflasyon oranı ve buna bağlı olarak yeniden değerlendirme hesaplamalarında ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilebileceği,

- Mahkeme tarafından hak sahiplerine ödenmesi hükmolunan meblağ için ilgili kurumun yılı bütçesinde ayrılması öngörülen yüzde ikilik oranın yeterli olabileceği, ancak, söz konusu oranının artırılması halinde mağduriyetlerin daha kısa bir süre içinde giderilebilmesinin mümkün olacağı,

- Taşınmazın bedelinin tespit edilmesinde görevli bulunan kıymet takdir komisyonunun, taşınmazın niteliğine göre alanında uzmanlaşmış, nitelikli kişilerden oluşturulacağı,

- Uzlaşmanın tarafını oluşturan hak sahiplerinin uzlaşmak zorunda olmadıkları, hak sahiplerinin uzlaşmamayı seçmeleri halinde dava açma haklarının bulunduğu,

- Kamulaştırmasız el koyma işlemlerine ilişkin olarak bazı kayıtların tutulmamış olması nedeniyle yeterli düzeyde verinin bulunmadığı, çoğunlukla, hak sahiplerinin başvurusu üzerine el koyma işlemlerinin ortaya çıktığı,

- El koyma işlemlerinin sayısının zaman içerisinde oldukça fazlalaşması nedeniyle Tasarının; mahkeme yoluna gidilmesinden ziyade, idare ile uzlaşılması yoluyla sorunların giderilmesine öncelik tanıdığı,

- Mevzuat uyumunun sağlanması amacıyla, uzlaşma yöntemleri arasında yer alan imar hakkı transferi uygulamasının, imar mevzuatı çerçevesinde imar hakkının kullandırılması şeklinde yeniden düzenlenmesinin yerinde olabileceği,

- Uzun yıllar öncesinde el konulan taşınmazların hali hazırda kamu hizmeti amacıyla tahsis edilmiş durumda oldukları, bu nedenle hak sahiplerine taşınmazların mülkiyetinin devredilmesinin zor olabileceği,

- Tasarının, bir alt komisyon tarafından daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesinin faydalı olacağı, böylelikle, alt komisyonun katkılarıyla bir metnin oluşturulmasının mümkün olduğu,

ifade edilmiştir.

Tasarının, geneli üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından maddelerine geçilmesi kararlaştırılmış; ancak verilen önerge doğrultusunda konunun daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesini teminen bir Alt Komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

Alt Komisyon; 1/12/2009, 3/12/2009 ve 21/1/2010 tarihlerinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve Türkiye Belediyeler Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla toplanarak, Anayasanın sosyal hukuk devleti, adalet, eşitlik, temel insan hakları, temel hak ve hürriyetlerin özlerine dokunulamayacağı, mahkemelerin bağımsızlığı ve hak arama özgürlüğü ilkeleri ile adil yargılanma hakkı, mülkiyet hakkı ve kamulaştırmaya ilişkin hükümleri, Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'ye Ek Protokol'ün mülkiyet hakkına ilişkin hükümleri, idare hukukunun temel prensipleri, kamulaştırma hukukunun genel ilkeleri ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kamulaştırmasız el koymayla ilgili kararları ve görüşleri çerçevesinde kapsamlı değerlendirmeler yapmış ve Tasarı üzerindeki çalışmalarını tamamlamıştır.

Tasarının;

- Çerçeve 1 inci maddesi ile 2942 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen geçici 6 ncı maddesi;

➢ 5/1/1961 tarihli ve 221 sayılı Amme Hükmî Şahısları veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanun ile, mülga 31/8/1956 tarihli ve 6830 sayılı İstimlâk Kanununun yürürlüğe girdiği 9/10/1956 tarihine kadar, kamulaştırma işlemi

olmaksızın kamulaştırma kanunlarının öngördüğü maksatlara, fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkullerin tâbi olacağı usuller ve bunların maliklerinin talep ve dava hakları ile bunlardan doğan ihtilâfların halli ve bu ihtilâfların tasfiyesi hukukî tanzime kavuşturulmuş olması nedeniyle 221 sayılı Kanuna tabi olan, yani 9/10/1956 tarihinden önceki fiilî el koymaların Tasarının kapsamı dışında tutulmasına yönelik bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Malikleri tarafından kamu hizmetinde kullanılmasına herhangi bir gerekçe ile rıza gösterilmiş olan kamulaştırmasız el konulan taşınmazların Tasarı kapsamından çıkarılması amacıyla bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Uzlaşma talebiyle idareye başvurulması halinde, fiilen el konulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının tahmini değerinin hesaplanmasında, malikin müracaat ettiği tarihin esas alınması amacına yönelik bir ifadenin metne eklenmesi;

➢ Tahmini değeri hesaplanan taşınmazın, el konulduğu tarihten tazminat talebinde bulunulduğu tarihe kadar geçen süredeki değer artışının hesaplanmasına yönelik olarak düzenlenen yıllık enflasyon oranındaki denkleştirme yöntemine ilişkin hükmün metinden çıkarılması;

➢ Taşınmazın tahmini değerinin hesaplanmasından sonra hak sahibinin uzlaşma görüşmelerine davet edilmesine ilişkin sürecin altı ay ile sınırlandırılması amacıyla bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Müracaatta bulunan malikin süresi içinde uzlaşmaya davet edildiğinin ispatının sağlanması amacıyla malikin uzlaşma görüşmelerine 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre davet edilmesine yönelik olarak bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Uzlaşma yolları arasında sayılan; “bedel ödenmesi” ibaresinin “nakdi ödeme” ve “idareye ait bir taşınmazın mülkiyetinin devri” ibaresinin “idareye ait taşınmazın trampası” şeklinde değiştirilmesi; sınırlı ayni hak tesis edilmesi yönteminin sadece idareye ait taşınmaz üzerinde uygulanabilmesi amacıyla “el konulan ya da” ibaresinin metinden çıkarılması; imar hakkı transferinin, imar mevzuatı çerçevesinde, el konulan taşınmaz dışındaki başka bir taşınmazda imar hakkının kullandırılması şeklinde uygulanması amacıyla bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Uzlaşma görüşmelerinin hukuki veya fiili bir engel bulunmadığı takdirde davete icabet tarihinden itibaren en geç altı ay içerisinde sonuçlandırılması amacıyla bir ifadenin metne eklenmesi;

➢ Davet üzerine yapılan uzlaşma görüşmeleri sonunda uzlaşmaya varılıp varılmadığının tespiti açısından düzenlenecek tutanağın kimler tarafından imzalanacağına açıklık kazandırılması amacına yönelik bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Uzlaşma görüşmelerine ilişkin beyanların açılacak davalarda taraflar aleyhine delil teşkil etmeyeceğine ilişkin hükmün metinden çıkarılması;

➢ Uzlaşmaya varılması halinde imzalanacak sözleşmenin, taşınmazların tesciline veya terkinine dair muvafakati de içermesi amacıyla bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Uzlaşma sonrasında imzalanan sözleşme çerçevesinde uzlaşma konusu taşınmazların re’sen tescil veya terkin edileceğine ilişkin bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Uzlaşılan nakdî tazminat bedelinin, bütçe imkânları dâhilinde gelecek yıllara sâri olacak şekilde taksitler halinde ödenebilmesi ve taksitli ödeme sürecinde ayrıca 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun uyarınca faiz ödenmesi amacıyla bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Malikin, uzlaşma sağlanamadığı takdirde, uzlaşmazlık tutanağının tanzim edildiği tarihten veya malikin uzlaşma görüşmelerine davet edilmesine ilişkin altı aylık sürenin bitiminden itibaren üç ay içerisinde sadece tazminat davası açabilmesine yönelik bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Dava açılması hâlinde, fiilen el konulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının değerinin hesaplanmasında malikin idareye müracaat ettiği tarihin esas alınması amacıyla bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Mahkemece hükme bağlanacak hususlar arasında taşınmazın veya hakkın idare adına tescili veya terkini ve malike tazminat ödenmesi konularını kapsayan bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Mahkemenin tescil veya terkine ilişkin hükümlerinin kesin olması ve tarafların mahkemece hükmedilen tazminata ilişkin temyiz haklarının saklı tutulması amacıyla bir hükmün metne eklenmesi;

➢ İhtiyaç olması halinde, kesinleşen mahkeme kararlarına istinaden idarenin yapacağı ödemelerde, idarelerin yılı bütçelerinin sermaye giderleri için öngörülen ödeneklerden yüzde iki oranında pay ayrılması amacına yönelik bir düzenlemenin metne eklenmesi;

➢ Mahkemece kesinleşen alacakların toplam tutarının, bütçede sermaye giderleri için öngörülen ödeneklerden ayrılan yüzde iki oranındaki ödeneğin toplam tutarını aşması hâlinde, ödemelerin, sonraki yıllara sâri olacak şekilde garameten ve taksitlerle gerçekleştirilebilmesi, taksitlendirmede bütçe imkânları ile alacak tutarlarının dikkate alınması ve taksitli ödeme süresince 3095 sayılı Kanununa göre kanuni faiz ödenmesine imkân sağlayan bir hükmün metne eklenmesi;

➢ İdare tarafından hak sahibine, mahkeme kararı gereğince yapılacak nakdi ödeme yerine diğer uzlaşma yollarının da teklif edilebilmesi ve teklifin hak sahibi tarafından kabul edilmesi halinde uzlaşmaya ilişkin hükümlere göre işlem yapılabilmesi amacına yönelik bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Vuku bulduğu tarih itibarı ile söz konusu Geçici 6 ncı madde kapsamında olan kamulaştırmasız el koymadan dolayı açtıkları tazminat davası süre bakımından dava hakkının düştüğü gerekçesiyle reddedilmiş olanlar hakkında, maddenin sadece tazminata ilişkin hükümlerinin uygulanacağına açıklık getiren bir düzenlemenin metne eklenmesi;

➢ Evvelce açtıkları davalar sonunda tazminat almaya hak kazanmış veya açtıkları davalar süre dışındaki sebeplerden dolayı reddedilmiş olanların tekrar tazmin talebinde bulunmamalarına yönelik bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Gerek iç hukuka ve gerekse milletlerarası hukuka göre evvelce açtıkları davalar sonunda hak kazanmış oldukları tazminat henüz ödenmemiş olanlara, idare tarafından nakdî ödeme yerine diğer uzlaşma yollarının teklif edilebilmesi ve teklifin hak sahibi tarafından kabul edilmesi halinde, söz konusu maddede yer alan uzlaşmaya ilişkin hükümlere göre işlem yapılabilmesi amacıyla bir hükmün metne eklenmesi;

➢ Tasarı kapsamında olup da hak sahipleri tarafından Tasarının yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve devam etmekte olan tazmin davalarında hak sahiplerinin uzlaşma yoluna gitmek isteyip istemediklerini bildirmelerine imkân sağlayan bir yıllık sürenin üç ay olarak değiştirilmesi;

➢ Tasarının uygulanmasında, sadece bu maddede yer alan tazminat ödemeleri ile sınırlı olmak üzere idarelerin mal, hak ve alacaklarının haczedilmemesine imkân sağlayan bir fıkranın eklenmesi;

➢ Maddenin, Kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda fıkralar halinde yeniden düzenlenmesi suretiyle;

- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin çerçeve 2 nci ve 3 üncü maddeleri; aynen,

kabul edilmiştir.

Bu defa Komisyonumuzun 9/2/2010 tarihinde, hükümeti temsilen Bayındırlık ve İskan Bakanı Mustafa DEMİR ile ilgili kurum ve kuruluşları temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı 25 inci birleşimde, Alt Komisyon tarafından hazırlanan metin esas alınmak suretiyle maddeler üzerinde görüşmelere geçilmiştir.

Alt Komisyon metninin;

- Çerçeve 1 inci maddesi; altıncı fıkrasının, malikin ilgili idareye uzlaşma talebinde bulunmasından itibaren altı ay içerisinde veya altı ay içerisinde uzlaşma görüşmelerine davet edilmemesi halinde malikin dava açabilmesinin mümkün olduğuna açıklık getirilmesini teminen redaksiyona tabi tutulması suretiyle;

- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin çerçeve 2 nci ve 3 üncü maddeleri; aynen,

kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
M. Mustafa Açıkalın	*Recai Berber*	*Hasan Fehmi Kinay*
Sivas	Manisa	Kütahya
		(Bu Raporun Sözcüsü)
Kâtip	Üye	Üye
Süreyya Sadi Bilgiç	*Necdet Ünüvar*	*Halil Aydoğan*
Isparta	Adana	Afyonkarahisar
(Bu Raporun Sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
Sadık Badak	*Osman Kaptan*	*Mehmet Günal*
Antalya	Antalya	Antalya
	(Ayrışık oy yazısı ektedir)	(Muhalefet şerhim eklidir)
Üye	Üye	Üye
İsmail Özgün	*Ali Osman Sali*	*Zeki Ergezen*
Balıkesir	Balıkesir	Bitlis
Üye	Üye	Üye
Sedat Kızılcıklı	*Cahit Bağcı*	*Mehmet Yüksel*
Bursa	Çorum	Denizli
Üye	Üye	Üye
Emin Haluk Ayhan	*Necdet Budak*	*Alaattin Büyükkaya*
Denizli	Edirne	İstanbul
(Muhalefet şerhi ektedir)		

Üye
Efsender Korkmaz
İstanbul
(İmzada bulunamadı)

Üye
Tuğrul Yemişci
İzmir

Üye
Bülent Baratalı
İzmir
(Karşı oy yazım ektedir)

Üye
Muzaffer Baştopçu
Kocaeli

Üye
Eyüp Ayar
Kocaeli

Üye
Hasan Angı
Konya

Üye
Mustafa Kalaycı
Konya
(Muhalefet şerhi eklidir)

Üye
Ferit Mevlüt Aslanoğlu
Malatya
(Karşı oy yazım ektedir)

Üye
Erkan Akçay
Manisa
(Muhalefet şerhi ektedir)

Üye
Süleyman Çelebi
Mardin

Üye
Ali Er
Mersin

Üye
Gürol Ergin
Muğla
(Karşı oy ekte)

Üye
Münir Kutluata
Sakarya
(Muhalefet şerhim ekte)

Üye
Kadir Tıngıroğlu
Sinop
(Bu Raporun Sözcüsü)

Üye
Faik Öztrak
Tekirdağ
(Karşı oy ekte)

Üye
Osman Demir
Tokat

Üye
M. Akif Hamzaçebi
Trabzon
(Karşı oy yazısı eklidir)

Üye
Kerem Altun
Van

Üye
İlhan Evcin
Yalova

KARŞIOY YAZISI

"2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 38 inci maddesinde yer alan "Kamulaştırma yapılmış, ancak işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırma hiç yapılmamış iken kamu hizmetine ayrılarak veya kamu yararına yönelik bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmaz malın malik, zilyed veya mirasçılarının bu taşınmaz mal ile ilgili her türlü dava hakkı yirmi yıl geçmekle düşer. Bu süre taşınmaz mala elkoyma tarihinden başlar." hükmü Anayasa Mahkemesinin 10/4/2003 tarihli ve E.2002/112, K.2003/33 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Bu iptal Kararının 4/11/2003 tarihli Resmî Gazetede yayımlanıp yürürlüğe girmesinden sonra, Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümediği, iptal kararının yürürlüğe girdiği tarihe kadar yirmi yıllık dava açma süresinin geçerli olduğu ve bu süreyi geçirmiş olanların artık kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle dava açamayacağı ve Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ile yirmi yıllık hak düşürücü süre ortadan kaldırıldığı için, kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle her zaman dava açılabileceği yönünde ve birbirinin tamamen zıddı olan içtihat farklılığı ortaya çıkmıştır."

"Genel Gerekçe"nin yukarıya aldığımız bölümünde belirtilen içtihat farklılığı Tasarının hazırlanmasının ana gerekçesini oluşturmaktadır. Tasarı bu gerekçe üzerine inşa edilmiştir. İçtihatlardaki farklılık çerçevesinde "kamulaştırmasız elkoyma" nedeniyle herhangi bir süreye tabi olmaksızın dava açılabileceğinin kabulü ve davanın idare aleyhine sonuçlanması halinde idare tazminat ödemeye mahkum olacaktır. Bunun yanında açtıkları davalar yirmi yıllık dava açma süresinin dolmuş olduğu yolundaki gerekçeyle süre yönünden reddedilenlerin ise Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmaları mümkün bulunmaktadır. Bu halde de Devlet kamulaştırmasız el koyma nedeniyle tazminat ödemeye mahkum olabilecektir. Tasarı bir yandan kamulaştırmasız el koyma nedeniyle malik tarafından izlenecek yolu belirleyerek uygulamayı açıklığa kavuştururken, diğer yandan idarenin ödeyeceği tazminatın ilgili kurumlar bütçelerine getireceği yükün; yıllara, hatta çok uzun yıllara dağıtılması suretiyle bütçeler üzerinde oluşabileceği varsayılan baskıyı hafifletme yoluna gitmektedir.

Tasarının yola çıkış gerekçesi yukarıda da belirttiğimiz gibi içtihatlardaki farklılığı gidermek olmakla birlikte, gerçek gerekçenin muhtemel tazminat ödemeleri nedeniyle bütçe imkanlarının yeterli olmayabileceği düşüncesiyle ödemenin uzun bir vadeye yayılması olduğu anlaşılmaktadır.

Tasarıya gerek usul, gerek içerik açısından aşağıda belirttiğimiz nedenlerle katılmıyoruz.

1. Tasarı içerdiği hükümler itibarıyla Adalet Komisyonu'nun değerlendirmesine ihtiyaç duyduğu halde bu yapılmamıştır. Adalet Komisyonu'nun görüşü alınmadan Tasarı'nın Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülerek kabul edilmiş olmasını doğru bulmuyoruz.

Ayrıca içtihatlardaki farklılığın Yargıtay tarafından kendi sistemi içerisinde giderilmesi mümkünken, sürece yasa ile müdahale edilmesi de doğru değildir. Yine de yasal düzenleme yapılması ihtiyacı var ise bu yargıtay'ın nihai kararı sonrasında yapılabilirdi.

2. Tasarının hazırlanmasının gerekçelerinden biri olarak ileri sürülen "tazminat ödemelerinin bütçeye getireceği yük" konusunda tahmini olarak bile olsa Komisyona bir bilgi verilmemiştir. Dolayısıyla bu gerekçenin samimiyetini değerlendirme imkanı bulunamamıştır.

3. Komisyon görüşmeleri sırasında Tasarıdaki bazı belirsizlikler giderilmiştir. Ancak Tasarı'nın genel yaklaşımında ve esasa ilişkin düzenlemelerindeki Anayasa'ya aykırılıklar olduğu gibi durmaktadır.

4. Kamulaştırmasız el koyma nedeniyle malik tarafından açılan dava sonucundan yargının hükmedeceği ve sonuçta idarenin ödemekle karşı karşıya kalacağı bedel taşınmazın veya irtifak hakkının bedeli olmayıp "tazminat" olduğunda tartışma yoktur. Bu nedenle Anayasanın 46'ncı maddesinin ikinci fıkrasındaki "Kamulaştırma bedeli ile kesin hükme bağlanan artırım bedeli nakden ve peşin olarak ödenir." hükmünün burada uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Tasarı da bu yaklaşımı benimsemiştir. Tasarı ile 2942 sayılı Kamuşatırma Kanununa eklenmesi öngörülen maddenin başlığı "Kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle tazmin"dir. Tasarı kamulaştırmasız elkoyma halinde ödenmesi gereken tazminatın miktarının tayinine ilişkin olarak iki yol belirlemiştir. Bunlar;

a) Uzlaşma yolu

b) Dava yolu

dur.

Ancak Tasarı her iki yolun seçilmesine ilişkin olarak malike eşit seçenekler sunmamış, dava yolunu tercih etmek isteyenleri adeta cezalandırmıştır.

Tasarıya göre her iki yolda da uzlaşılan bedel veya hükmedilen bedel bütçe imkanları çerçevesinde ödenecektir. Ancak hükmedilen bedelin ödenebilmesi için idarelerin yılı bütçelerinde sermaye (yatırım) giderleri için öngörülen ödeneğin yüzde ikisi oranında ödenek ayrılırken, uzlaşılan bedelin ödenmesinde böyle bir sınırlama öngörülmemektedir. Bunun anlamı uzlaşma yolunun tercih edilmesi halinde bedelin tamamının hemen ödenebileceği, dava yoluna gidilmesi halinde ise ödemenin çok uzun yıllara yayılabileceğidir.

Anayasanın hak arama hürriyeti başlıklı 36'ncı maddesinde "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz." denilmiştir. Dava yolunu tercih edenleri adeta cezalandırarak dava yoluna gidilmesini engeller nitelik taşıyan söz konusu hükmün, Anayasanın 36'ncı maddesi ile bağdaştırılması mümkün değildir.

Ayrıca bu düzenleme, Anayasa'nın 138'inci maddesine de ayrıkı düşmektedir. Anayasa'nın 138'inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez".

Dava yoluna gidilmesi halinde hükmedilen tazminatın ödenmesinde getirilen "bütçenin sermaye giderlerinin yüzde ikisi oranındaki sınır" ödemelerin çok uzun yıllara sirayet etmesine neden olabileceğinden yargı kararlarının gereğinin yerine getirilmesinin geciktirilmesi sonucunu yaratacaktır.

Anayasa Mahkemesinin pek çok kararında tanımlandığı gibi, hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hakları koruyucu adil bir hukuk düzeni kuran, bunu sürdürmeye kendisini yükümlü sayan, bütünüyle hukuka uyan devlet demektir. Hukuk devleti niteliğini kazanmanın vazgeçilmez koşullarından birisi mahkeme kararlarına uyulma zorunluluğudur. Anayasanın 138'inci maddesinde; Yasama ve yürütme organları ile idarenin, mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organlar ve idarenin, mahkeme kararlarını hiç bir surette değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği öngörülmüştür. (Anayasa Mahkemesinin 24.12.2003 tarih ve E.2002/43, K.2003/103 sayılı Kararı)

Geçici Madde 6'nın "Tazmin talebiyle açılan dava neticesinde verilen hükmün kesinleşmesi üzerine, hükmolunan meblağ, ödemekle yükümlü kurumun yılık bütçesinde yüzde iki oranında pay ayrılmak suretiyle garameten ve eşit taksitler halinde ödenir." şeklindeki beşinci fıkrası hükmünün, mahkemenin tazmin kararının yerine getirilmesini diğer bir anlatımla hüküm altına alınan tazminatın ödenmesini geciktirecek bir nitelik taşıdığı yadsınamaz. Bu nedenle anılan kural, Anayasa'nın 138'inci maddesine de açıkça aykırıdır.

5. Tasarı bir yandan "kamulaştırmasız elkoyma nedeniyle tazmin" başlığı ile birinci fıkrasında tazminat ödenmesinden söz ederken ikinci fıkrasında taşınmazın değerinden söz etmektedir. Anılan değerle tazminat arasında bir ilişki kurulmamıştır. "Yapılması gereken düzenleme tazminat ödemesinin miktarının tespitinde taşınmazın değeri de dikkate alınır" şeklinde olmalıdır.

6. Maddenin ikinci fıkrasında uzlaşma halinde bedelin ödeme yöntemleri arasında yer alan "imar hakkı transferi" yöntemi imar mevzuatında tanımlanmış değildir. İmar mevzuatında tanımlanmamış bir yöntemi sadece kavram olarak kullanmak o yöntemin uygulanmasını sağlamaya yetmeyeceğinden belirlilik ve öngörülebilirlik niteliklerinden yoksundur.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde belirtilen hukuk devletinin unsurlarından biri de, vatandaşlarına hukuk güvenliği sağlamasıdır. Hukuk devleti, tüm eylem ve işlemlerinde yönetilenlere en güçlü en kapsamlı şekilde hukuksal güvence sağlayan devlettir. Hukukun üstünlüğünün egemen olduğu bir devlette hukuk güvenliğinin sağlanması, hukuk devleti ilkesinin olmazsa olmaz koşuludur.

Hukuk güvenliği, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Belirlilik ve öngörülebilirlik ise, herkesin bağlı olacağı hukuk kurallarını önceden bilmesi, tutum ve davranışlarını buna göre düzene sokabilmesidir.

Kişi ve kuruluşların devlete güven duymaları, maddi ve manevi varlıklarını korkusuzca geliştirebilmeleri, temel hak ve özgürlüklerden yararlanabilmeleri ancak hukuk güvenliği ve üstünlüğü sağlandığı bir hukuk devleti düzeninde gerçekleştirilebilir.

Bu nedenle "imar hakkı transferi" tümcesi, belirlilik ve öngörülebilirlilik nitelikleri taşımadığından Anayasanın 2'nci maddesine açıkça aykırıdır.

M. Akif Hamzaçebi	*Bülent Baratalı*	*Osman Kaptan*
Trabzon	İzmir	Antalya
Ferit Mevlüt Aslanoğlu	*Faik Öztrak*	*Gürol Ergin*
Malatya	Tekirdağ	Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

4.11.1983 tarihli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 38 inci maddesindeki "kamulaştırma yapılmış, ancak işlemleri tamamlanmamış ve kamulaştırma yapılmadan el atılarak kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına yönelik bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmaz malın, malik, zilyed veya mirasçılarının bu taşınmaz mal ile ilgili her türlü dava hakkı yirmi yıl geçmekle düşer. Bu süre taşınmaz mala el koyma tarihinden başlar" hükmü Anayasa Mahkemesi'nin 10.4.2003 tarihli ve E.2002/112, K.2003/33 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. İptal kararı 4.11.2003/33 tarihli Resmi Gazetede yayımlanıp yürürlüğe girmiştir. Bu durumda Anayasa Mahkemesi Kararları geriye dönük yürümediğinden iptal kararının yürürlüğe girdiği tarihe kadar yirmi yıllık dava açma süresinin geçerli olduğu ve bu süreyi geçirmiş olanların kamulaştırmasız el koyma sebebiyle dava açamayacağı yönünde veya Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı ile yirmi yıllık hak düşürücü süre ortadan kaldırıldığı için her zaman dava açılabileceği yönünde birbirinin zıddı olan içtihat ve görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Tasarı, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa geçici madde eklenmesi suretiyle; söz konusu içtihat farklılığını gidermeyi ve kamulaştırma işlemleri tamamlanmadan ve kamulaştırması hiç yapılmadan el konulan taşınmazlara ilişkin tazminat taleplerinde ve mahkemeye gidilmesi halinde mahkeme safahatında veya mahkeme kararı üzerine yapılacak işlemleri düzenlemektedir.

2003'ten bu yana bu düzenleme gecikmiş bir düzenlemedir. Madem gecikmiştir, o halde Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu Kararı beklenebilirdi.

Tasarının tümüne baktığımızda; Tasarının, kamulaştırma Kanununun 38 inci maddesinin Anayasa Mahkemesince iptaline dayanak olan Anayasa'nın 2,13,35 ve 46 ncı maddeleri yeterince dikkate almadığı anlaşılmaktadır.

Tasarının genel gerekçesinde Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararıyla ortaya çıkan içtihat farklılığını gidermenin amaçlandığı ifade edilmektedir. Oysa içtihat farklılığının yine Yargıtay tarafından giderilmesi, ya da Yargıtay'ın içtihadı birleştirme kararından sonra yasal düzenleme yapılması daha uygun olurdu. Bu tasarının TBMM Adalet Komisyonu'nda görüşülmemesini de bir usul noksanlığı olarak değerlendiriyoruz.

Anayasa'nın 46 ncı maddesinde öngörülen ve temel unsuru "kamu yararı" olan kamulaştırma, bir taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkının, kamu yararı için karşılığı ödenmek suretiyle, malikinin rızasına bakılmaksızın idarece kaldırılmasıdır. Kamulaştırma bedeli nakden ve peşin ödenir. Kamulaştırmasız el koymayı yeniden düzenleyen bu tasarının da ana ilke olarak, kamulaştırmayı düzenleyen Anayasa'nın 46 ncı maddesine paralel olarak, tazminatı da nakden ve peşin olarak öngörmesi gerekirdi. Ancak, tasarının düzenleyici etki analizi yapılmadığından hükümet idarelerin nasıl bir bedelle karşılaşacağını bilememekte ve nakden ve peşin ödemeyi göze alamamaktadır. Açıkçası hükümet bütçe imkanları bakımından zora düşmekten çekinmektedir. Oysa ciddi bir araştırma ve düzenleyici etki analizi yapılması halinde bu endişelerin ne ölçüde geçerli olduğu ortaya çıkabilirdi.

Kamulaştırma, Anayasa'nın 35 inci maddesinde teminat altına alınmış olan mülkiyet hakkına getirilmiş bir sınırlamadır. İdare, kendisine Anayasa tarafından tanınan yetkileri yasaya uygun bir şekilde kullanmadan taşınmaza el atarak kamulaştırma ilkelerine aykırı davranamaz. Eğer kamulaştırma ilkelerine aykırı davranmışsa, bu aykırılığı yine kamulaştırma ilkelerine riayet ederek düzeltmek ve tazmin etmek durumundadır.

Anayasa Mahkemesi kararında dile getirildiği üzere, Anayasa'nın sınırlarını belirleyerek izin verdiği kamulaştırma yöntemini kullanmadan yapılan el atmalar, itiraz konusu kurala göre yirmi yıl geçtikten sonra yasal bir kamulaştırmanın bütün sonuçlarını doğurmakta ve taşınmazın, idarenin tapu kütüğüne tescili ile sonuçlanmaktadır. Bu Anayasal ve yasal dayanağı olmayan kamulaştırma olmaksızın bir el koymadır. Yirmi yıllık hak düşürücü sürenin geçmesiyle taşınmaz malikinin her türlü dava açma hakkının engellenmesi ve taşınmazın parayla ifade edilen bir bedel ödenmeksizin idareye geçmesi, mülkiyet hakkının sınırlanmasını da aşan, hakkın özünü zedeleyen bir durumdur.

Hukuk devleti, temel hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her eylem ve işlemi hukuka uygun olan, Anayasa'nın aykırı davranışlarından kaçınan, hukuku devlet organlarına egemen kılan, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ile Anayasa'nın bilincinde olan devlettir. Hukukun genel ilkelerinden birisi de mülkiyet hakkının "zaman ötesi" niteliği ve mülkiyet hakkının zamanaşımına uğramamasıdır. Bu nedenle, Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu tarafından bir taşınmazın malik, zilyed ve mirasçılarına tanınmış olan hakların, hak sahiplerince yirmi yıl boyunca kullanılmaması, o kimselerin taşınmazla aralarındaki ilişkiyi fiilen kestiğini göstermiş olsa bile, o taşınmazla aralarındaki hukuksal ilişkinin sona erdiğini göstermez. Devletin fiili davranışının hukuk kurallarına uygun olması kazanılmış haklara saygı duyulmasını gerektirir. Hukuk devletinin, hukukun genel ilkelerinin ve kazanılmış haklara saygının amacı ise bireylerin hukuk güvenliğini sağlamaktır. Devlet kamu yararı gözetirken de bu ilkelere uymak durumundadır.

Tasarı her ne kadar kamulaştırmayı değil, kamulaştırmasız el koyma nedeniyle tazminatı düzenliyorsa da, konu kamulaştırma hukuku ile doğrudan ilintili olduğundan, Kamulaştırma yapılmıyormuşcasına başta Anayasa'nın 46 ncı maddesi olmak üzere kamulaştırma mevzuatına uygun bir düzenleme yapılması gerekirdi. Bu husus dikkate alınmadığından dava yolunu zorlaştıran bir düzenleme yapılmıştır. Uzlaşma yolu ile dava yolu eşit bir statüde değerlendirilmemiştir. Oysa, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesi dava yolunun önündeki engelleri kaldırmakta ve bu konuda hiçbir tereddüde mahal bırakmamaktadır. Bu nedenle düzenleme Anayasa'nın 36 ve 138 inci maddelerine de aykırıdır. Anayasa'nın 36 ncı maddesinde "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçamaz." 138 inci maddesinin dördüncü fıkrasında ise "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." Denilmektedir.

Tasarıda, uzlaşma yolu ile ödenecek tazminat bedellerinin bütçe imkânları dahilinde taksitler halinde ödenebileceğini, kesinleşen mahkeme kararlarına istinaden yapılacak ödemelerin de; idarelerin yılı bütçelerinde sermaye giderleri için öngörülen ödeneklerden yüzde iki pay ayrılmak suretiyle, ödenecek tutarın ayrılan ödeneği aşması durumunda garameten taksitlerle, ödeme yapılacağı öngörülmektedir. Düzenlemenin bu hali taksit süresini ve tutarını belirsiz hale getirmektedir. Mahkeme kararı gereğince ödenecek olan nakdi tazminatın Anayasa'nın 138 inci maddesine göre derhal ödenmesi gerekmektedir. Ancak hükümet ileride ne ile karşılaşacağını bilemediği ve öngörmediği için taksitle ödemeyi getirmektedir. Ancak bilinmeyen ve belirsiz bir durum için yine belirsiz bir taksitlendirme şekli getirmek doğru değildir. Bu durumda en makul çözül ödemenin "aylık eşit taksitler" halinde ve azami 5 yıl içinde yapılmasıdır. Böylelikle yapılan düzenleme Anayasa'nın 46 ncı maddesine de uygun olacaktır. Ayrıca mahkeme kararı üzerine yapılacak ödemeler için bütçeden ayrılan yüzde 2'lik pay çok düşüktür. Örneğin 2009 yılı için Karayolları bütçesinde Sermaye giderleri için ayrılan pay 3 milyar 73 milyon TL'dir. Yüzde iki oranı 60 milyon TL'yi tekabül etmektedir. Bu oran, eğer endişeler gerçekleşirse, yetersiz olacaktır.

Tasarının üçüncü fıkrasında uzlaşma yöntemlerinden birisi olarak "imar mevzuatı çerçevesinde başka bir yerde imar hakkı kullandırılması" öngörülmektedir. Tasarıda imar mevzuatına atıf yapılmışsa da, imar hakkı kullandırılmasının tanımı ve mahiyeti belirsiz olduğundan ve imar mevzuatında henüz bir düzenlemesi yapılmadığından, bu düzenlemeyi yerinde bulmuyoruz.

Tasarıda uzlaşma yöntemlerinden biri olarak, eğer kamu yararı kalmamışsa, taşınmazın malikine aynen teslimi de öngörülebilir. Taşınmazın idarenin elinde kaldığı süre için ecrimisil ödemesi yapılması gerekir.

Halen devam eden kamulaştırmasız el atmaları ortadan kaldırmak için 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesindeki "Acele kamulaştırma" hükmünün yeniden düzenlenmesinde fayda vardır.

Bu kanun tasarısının uygulama tarihi ve kapsamı dikkate alınarak tahmini bir maliyetin çıkarılmasında, geç de olsa düzenleme etki analizinin yapılmasında fayda bulunmaktadır. Tasarının görüşmeleri sırasında bu analiz yapılmadığı için mevcut ve muhtemel dava sayıları ile ödenmesi muhtemel bedeller konusunda tahmini bir öngörü dahi yapılamamıştır.

Prof. Dr. Münir Kutluata — Sakarya

Emin Haluk Ayhan — Denizli

Mustafa Kalaycı — Konya

Doç. Dr. Mehmet Günal — Antalya

Erkan Akçay — Manisa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN	PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
KAMULAŞTIRMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI	**KAMULAŞTIRMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI**
MADDE 1- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.	**MADDE 1-** 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.
"Kamulaştırmasız elkoyma sebebiyle tazmin	"Kamulaştırmasız el koyma sebebiyle tazmin
GEÇİCİ MADDE 6- Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen kamu hizmetine ayrılarak veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmaz mallara veya kaynaklara 4/11/1983 tarihinden önce kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle fiilen elkonulması sebebiyle malikçe tazmin talebinde bulunulması halinde, öncelikle uzlaşma yoluna gidilmesi şarttır.	GEÇİCİ MADDE 6- Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 9/10/1956 tarihi ile 4/11/1983 tarihi arasında fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili olarak el konulması sebebiyle, malik tarafından ilgili idareden tazminat talebinde bulunulması halinde, öncelikle uzlaşma yoluna gidilmesi esastır.
Tazmin talebi üzerine, 8 inci maddenin ikinci fıkrasına göre teşkil edilen kıymet takdir komisyonu marifetiyle, fiilen elkonulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının tahmini değeri, taşınmazın elkoyma tarihindeki nitelikleri esas alınarak 11 inci ve 12 nci maddelere göre talep tarihi itibarıyla hesaplanıp elkoyma tarihinden itibaren her yıl için gerçekleşen yıllık enflasyon oranında ilave yapılıp denkleştirmede bulunmak suretiyle tespit edilir. Bu tespit üzerine, 8 inci maddenin üçüncü fıkrasına göre teşkil olunan uzlaşma komisyonunca, tahmini değer talep sahibine bildirilmeksizin, bedel ödenmesi veya idareye ait bir taşınmazın mülkiyetinin devri veya elkonulan ya da idareye ait bulunan taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak tanınması veya imar hakkı transferi suretiyle uzlaşmaya varılmak üzere talep sahibi davet edilir. Davet üzerine yapılan uzlaşma görüşmeleri neticesinde, uzlaşmaya varılıp varılmadığı tutanağa bağlanır. Bu tutanak, uzlaşma görüşmelerine ilişkin bilgi, belge ve beyanlar açılacak davalarda taraflar aleyhine delil teşkil etmez. Uzlaşmaya varılması halinde; üzerinde uzlaşılan hakkın türünü,	Tazminat müracaatı üzerine, fiilen el konulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının malikin müracaat ettiği tarihteki tahmini değeri; bu Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre teşkil edilen kıymet takdir komisyonu marifetiyle, taşınmazın el koyma tarihindeki nitelikleri esas alınmak ve bu Kanunun 11 inci ve 12 nci maddelerine göre hesaplanmak suretiyle tespit edilir. Tespitten sonra, bu Kanunun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre teşkilolunan uzlaşma komisyonunca, müracaat tarihinden itibaren en geç altı ay içerisinde 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilen bir yazı ile, tahmini değer bildirilmeksizin, talep sahibi uzlaşma görüşmelerine davet edilir.
	Uzlaşma; nakdi ödeme, idareye ait taşınmazın trampası, idareye ait taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak tanınması veya imar mevzuatı çerçevesinde başka bir yerde imar hakkı kullandırılması suretiyle yapılabilir.
	Uzlaşma görüşmeleri, hukuki veya fiili engel bulunmadığı takdirde davete icabet tarihinden itibaren en geç altı ay içerisinde sonuçlan-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

tanınma şart ve usullerini, bir bedel ödenecek ise bu bedelin miktarını ve ödeme şartlarını da ihtiva eden bir sözleşme akdedilerek bu sözleşme çerçevesinde işlem yapılır.

İdare ve malik arasında uzlaşma sağlanamadığı takdirde, malik tarafından dava açılabilir. Malik tarafından dava açılması halinde, fiilen elkonulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının değeri, ikinci fıkranın birinci cümlesinde yer alan esaslara göre mahkemece takdir edilir.

Tazmin talebiyle açılan dava neticesinde verilen hükmün kesinleşmesi üzerine, hükmolunan meblağ, ödemekle yükümlü kurumun yılık bütçesinde yüzde iki oranında pay ayrılmak suretiyle garameten ve eşit taksitler halinde ödenir.

Bu madde hükümleri, 4/11/1983 tarihinden önce gerçeklemiş olan kamulaştırmasız elkoymadan dolayı açtıkları tazminat davası süre bakımından dava hakkının düştüğü gerekçesiyle reddedilmiş olanlar hakkında da uygulanır.

4/11/1983 tarihinden evvel gerçeklemiş olan kamulaştırmasız elkoymadan dolayı bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tazmin talebiyle dava açmış olanlar; bu madde hükümlerine göre uzlaşma yoluna gitmeyi isteyip istemediklerini, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde idareye ve mahkemeye vereceği bir dilekçe ile bildirebilir. Bu süre içinde dava bekletilir. Uzlaşma talebi üzerine de uzlaşma görüşmelerinin neticesine kadar dava bekletilir; uzlaşılamaması halinde, uzlaşmazlık tutanağının mahkemeye sunulmasından sonra davaya devam edilir."

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

dırılır ve uzlaşmaya varılıp varılmadığı, malik veya temsilcisi ile komisyon üyeleri tarafından imzalanan bir tutanağa bağlanır. Bu tutanak ile uzlaşma görüşmelerine ilişkin bilgi ve belgeler, açılacak davalarda taraflar aleyhine delil teşkil etmez. Uzlaşmaya varılması halinde, üzerinde uzlaşılan hakkın türünü, tanınma şart ve usullerini, nakdi ödemede bulunulacak ise miktarını ve ödeme şartları ile taşınmazların tesciline veya terkinine dair muvafakati de ihtiva eden bir sözleşme akdedilerek bu sözleşme çerçevesinde işlem yapılır ve uzlaşma konusu taşınmazlar re'sen tapuya tescil veya terkin edilir.

Uzlaşılan nakdi tazminat bedeli, bütçe imkanları dahilinde, sonraki yıllara sari olacak şekilde taksitli olarak da ödenebilir. Taksitli ödeme süresince, 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine ilişkin Kanuna göre ayrıca kanuni faiz ödenir.

İdare ve malik arasında uzlaşma sağlanamadığı takdirde, uzlaşmazlık tutanağının tanzim edildiği veya ikinci fıkradaki sürenin uzlaşmaya davet olmaksızın sona erdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde malik tarafından sadece tazminat davası açılabilir. Dava açılması halinde, fiilen el konulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının müracaat tarihindeki değeri, ikinci fıkranın birinci cümlesindeki esaslara göre mahkemece tespit ve taşınmazın veya hakkın idare adına tesciline veya terkinine ve malike tazminat ödenmesine hükmedilir. Tescile veya terkine ilişkin hüküm kesin olup tarafların hükmedilen tazminata ilişkin temyiz hakkı saklıdır.

Kesinleşen mahkeme kararlarına istinaden bu madde uyarınca ödemelerde kullanılmak üzere, ihtiyaç olması halinde, idarelerin yılı bütçelerinde sermaye giderleri için öngörülen ödeneklerden yüzde iki pay ayrılır. Kesinleşen alacakların toplam tutarının ayrılan ödeneğin toplam tutarını aşması halinde, ödemeler, sonraki

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yıllara sari olacak şekilde, garameten ve taksitlerle gerçekleştirilir. Taksitlendirmede, bütçe imkanları ile alacakların tutarları dikkate alınır. Taksitli ödeme süresince, 3095 sayılı Kanuna göre ayrıca kanuni faiz ödenir. İdare tarafından, mahkeme kararı gereğince nakdi ödeme yerine, üçüncü fıkrada belirtilen diğer uzlaşma yolları da teklif edilebilir ve bu maddenin uzlaşmaya ilişkin hükümlerine göre işlem yapılabilir.

Bu maddenin tazminata ilişkin hükümleri, vuku bulduğu tarih itibarı ile bu maddenin kapsamında olan kamulaştırmasız el kaymadan dolayı açtıkları tazminat davası süre bakımından dava hakkının düştüğü gerekçesiyle reddedilmiş olanlar hakkında da uygulanır. Evvelce açtıkları davalar sonunda tazminat almaya hak kazanmış veya süre dışındaki sebeplerden dolayı davaları reddedilmiş olanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz. Ancak, gerek iç hukuka ve gerekse milletlerarası hukuka göre evvelce açtıkları davalar sonunda hak kazanmış oldukları tazminat henüz ödenmemiş olanlara, idare tarafından nakdi ödeme yerine, üçüncü fıkrada belirtilen diğer uzlaşma yolları teklif edilebilir ve bu maddenin uzlaşmaya ilişkin hükümlerine göre işlem yapılabilir.

Vuku bulduğu tarih itibarı ile bu maddenin kapsamında olan kamulaştırmasız el koymadan dolayı bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce tazmin talebiyle dava açmış olanlar; bu madde hükümlerine göre uzlaşma yoluna gitmeyi isteyip istemediklerini bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde idareye ve mahkemeye verecekleri dilekçeler ile bildirebilirler. Uzlaşma talebi üzerine, uzlaşma görüşmelerinin neticesine kadar dava bekletilir; uzlaşılamaması halinde, uzlaşmazlık tutanağının mahkemeye sunulmasından sonra davaya devam edilir.

Bu madde uyarınca ödenecek olan tazminatın tahsili sebebiyle idarelerin mal, hak ve alacakları haczedilemez."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 3-** Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	Devlet Bak. ve Başb. Yrd.
C. Çiçek	*B. Arınç*	*A. Babacan*
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
M. Aydın	*H. Yazıcı*	*F. N. Özak*
Devlet Bakanı V.	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
E. Günay	*F. Çelik*	*E. Bağış*
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
S. A. Kavaf	*C. Yılmaz*	*S. Ergin*
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
M. V. Gönül	*B. Atalay*	*A. Davutoğlu*
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık ve İskân Bakanı
M. Şimşek	*N. Çubukçu*	*M. Demir*
Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı	Tarım ve Köyişleri Bakanı
R. Akdağ	*B. Yıldırım*	*M. M. Eker*
Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı	En. ve Tab. Kay. Bakanı
Ö. Dinçer	*N. Ergün*	*T. Yıldız*

Kültür ve Turizm Bakanı	Çevre ve Orman Bakanı
E. Günay	*V. Eroğlu*